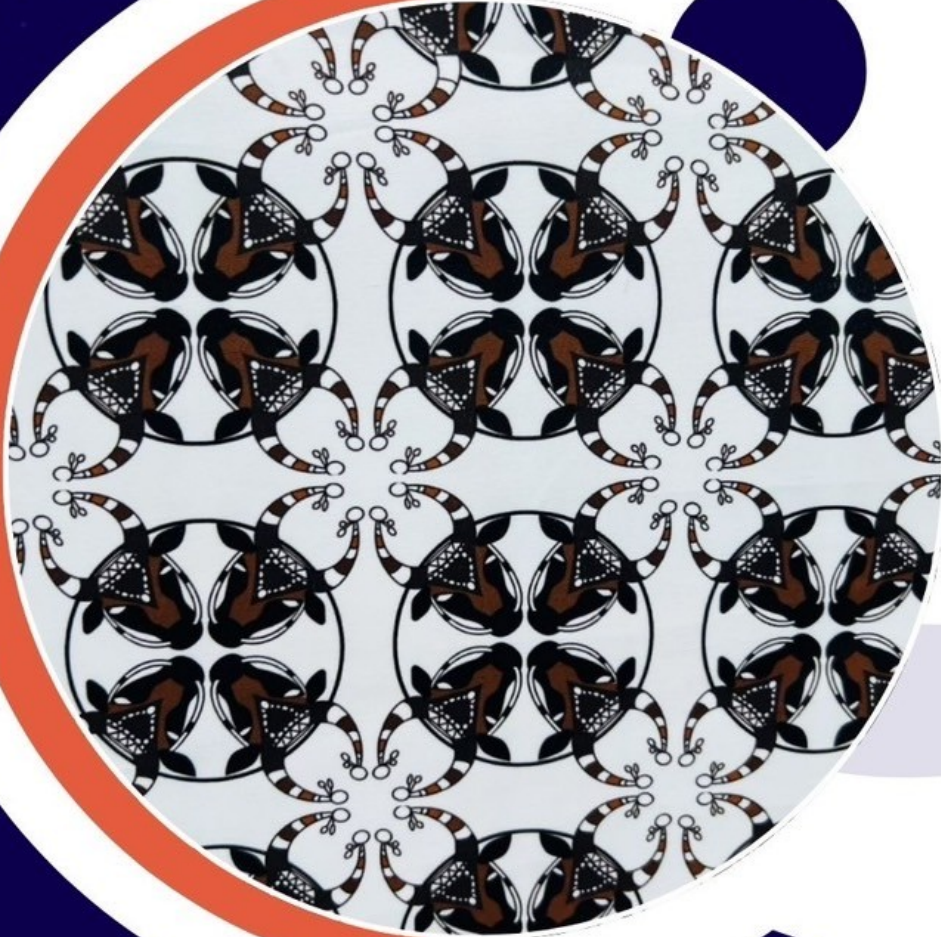

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University

ISSN2229-0435 (Print)

ISSN2822-5079 (Online)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2568
Val. 15 No. 1 January-April 2025

สารบัญ/Contents

หน้า

บทความวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 Developing Problem-Solving Abilities in Addition, Subtraction, Multiplication, and Division of Integers by using a Game-Based Learning Management for Grade 7 Students กรรณิกา คำมณี และ วรณธิดา ยลวิลาส	1
การพัฒนาตำรับอาหารชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร Food Recipe Development of Premprachakorn Canal Communities Bangkok แพรว วิจิตโรทัย อัญธิสร สิริทรัพย์เจริญ นภาพันธุ์ โชคอำนวยพร สายชล ทองคำ สุชาดา ทองอัน และชาริสา แสงทองอร่าม	10
การศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี A study of Self-Learning Skills and Work Improvement of the Graduate Diploma in Teaching Profession Students at Tapee University ชินาภา ศรีวรรณารถ และ ดวงตา อินทรนาค และ แมน เชื้อบางแก้ว	20
วรรณกรรมคำหลวง : การศึกษาสาระัตถะธรรมทางพุทธศาสนากับการศึกษาวัฒนธรรม ทางจิตใจและการประยุกต์ใช้ในสังคม Khamluang Literature : Study of the Essence of Buddhism with the Study of Mental Culture and its Application in Society ณัฐฤติ คล้ายสุวรรณ	26
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณของ ข้าราชการรัฐการ สำนักงานอัยการสูงสุด The Correlation Between Factors Supporting Savings and investments for Retirement of Administrative Officers of The Office of The Attorney General ประภัสสร อบบายนต์ และ เกษม สวัสดิ์	36
ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี Satisfaction of High School Students to Prommanusorn School Library, Phetchaburi Province กมลวรรณ เลหาวัฒนภิญโญ ประอรนุช หงษ์ทอง ณัฏฐพงษ์ กันภัย และสิริพร ยศธนวรกุล	45

บทความวิจัย

- การใช้กลยุทธ์การอ่านผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 55
Using Blog-Based Reading Strategies to Enhance English Reading Comprehension
อรรชนิดา หวานคง
- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานร่วมกัน 63
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
The Development of Science Learning Achievement and Collaborative Skills of Grade 8 Students through the 5E Inquiry-Based Learning Model Integrated with the STAD Cooperative Learning Technique
อติยา มานะนัต วัชรารณณ์ ประภาสะโนบล พูนศิริ ทิพย์เนตร และศรินรัตน์ ศุภเศรษฐ์ธนา
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ 73
Factors Affecting Satisfaction and Repurchase of Slow Bar coffee shop customers
วิธิตา คลังใหญ่ ธนัชนธ์ คุณสว่าง โกมินทร์ รอดวิเศษ และนิภา นีรุตติกุล
- การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียน 82
ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
Development of Process to Promote the Potential of Learning Facilitators Teachers Towards Learning Quality based on the Concept of School-Based Teacher Development and Cognitive Coaching Approach
พีชาณิกา เพชรสังข์
- ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT 92
ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
Learning Outcomes using the 4 MAT Learning Process in Conjunction with Exercises on the Characteristics of Language of Grade 11 students
ธีรวิมล ทุมมา และ นริรัตน์ ผิวลือ
- พัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาพุ 101
Development of Online Information System for Ban Na Nam Phu Child Development Center
สุกัญชฌิกา บุญมาธรรม ประภาภรณ์ ธีระปัญญาชัย พิรศุขย์ บุญมาธรรม อาพร สุนทรวัฒน์ ณัฏฐนันท์ ศูนย์จันดา ศิริพร อ่วมศิริ และ ปราโมทย์ ตงฉิน

บทความวิจัย

- การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน
ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 112
The Effectiveness of Role Play in Improving Pronunciation Proficiency in Chinese among Chinese
Major Students at Phetchaburi Rajabhat University
กรกมล ชนะโรจน์รุ่งเรือง และ กมลทิพย์ รักเกียรติยศ

- การพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้
เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 120
Development of teaching media in game-based web applications learning
unit About technology around us for Mathayom 1 students
กัญญาภัค หอมขจร ปราโมทย์ ตงฉิน สุวัฒน์ เตชะเพชรไพโรบลย์ กรกรต เจริญผล ชาญยุทธ์ อรุณสวัสดิ์
สุกัญชลิลา บุญมาธรรม ศิริพร อ่วมศิริ และ พิรศุขย์ บุญมาธรรม

บทความวิชาการ

- การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์ (BANI World) 129
Mobilizing Resources to Develop Learning Management in the BANI World Era
ลัคนา ขำนาญกุล ณัฐนันท์พร จารุพัฒน์ กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Developing Problem-Solving Abilities in Addition, Subtraction, Multiplication, and Division of Integers by using a Game-Based Learning Management for Grade 7 Students

กรรณิกา คัมณี และ วรณธิดา ยลวิลาด*

Kannika khammanee and Wannatida Yonwilad*

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000

Mathematics, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University, Kalasin 46000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Wannathda.yo@ksu.ac.th

Received: 27 January 2025, Revised: 20 March 2025, Accepted: 25 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณและหารจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 19 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณและหารจำนวนเต็มโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ในวงจรการปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.26 ในวงจรการปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.89 ในวงจรการปฏิบัติการที่ 3 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.95 ในวงจรการปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.05 จะเห็นว่าทั้ง 4 วงจรปฏิบัติการผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70

คำสำคัญ : ความสามารถในการแก้ปัญหา การบวก ลบ คูณและหารจำนวนเต็ม การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

Abstract

The purpose of this research was to develop the problem-solving abilities in addition, subtraction, multiplication, and division of integers grade 7 students by using game-based learning management. The target group comprised 19 grade 7 students from a medium-sized secondary school in Kalasin Province, enrolled in the first semester of the academic year 2024, obtained by cluster random sampling. The research instruments included: 1) 12 game-based learning management plans, and 2) the test measuring problem-solving abilities in addition, subtraction, multiplication, and division of integers. The statistics used to analyze the data were mean, percentage, and standard deviation.

The results found that the students' problem-solving abilities in addition, subtraction, multiplication, and division of integers, through game-based learning, showed an average score of 75.26% in the first operational cycle, 77.89% in the second cycle, 78.95% in the third cycle, and 81.05% in the fourth cycle. It is evident that all four operational cycles exceeded the threshold of 70%.

Keywords : The ability to solve problems addition, subtraction, multiplication, and division of integers; Game-Based Learning management;

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก คณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถ วิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม [1] และวิชาคณิตศาสตร์นับว่าเป็นวิชาที่สำคัญมากวิชาหนึ่ง เพราะใช้เป็นพื้นฐานในสาขาต่าง ๆ หลายสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ [2] คณิตศาสตร์จึงถือเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการศึกษา

แม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน แต่การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้สะท้อนจากผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิฉันพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2564 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศในวิชาคณิตศาสตร์อยู่ที่ 24.47 คะแนน ในปีการศึกษา 2565 คะแนนเฉลี่ยลดลงเล็กน้อยเป็น 24.39 คะแนน และในปีการศึกษา 2566 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเป็น 25.38 คะแนน [3] จะเห็นได้ว่าคะแนนเฉลี่ยยังคงไม่ถึงครึ่งของคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งบ่งชี้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ยังคงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ

จากการสังเกตระหว่างการศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตและสัมภาษณ์ครูที่เลี้ยงเกี่ยวกับการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลการปฏิบัติการสอนที่ผ่านมา นักเรียนยังขาดความเข้าใจในการดำเนินการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม โดยเฉพาะในกรณีของจำนวนเต็มที่ติดลบหรือจำนวนเต็มต่างชนิดกัน สาเหตุนี้อาจมาจากบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือการมีสื่อการสอนที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อผลการเรียน เช่น ระดับความสนใจในการเรียน ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และความพร้อมในการทำงานหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดิฉันพื้นฐาน (O-NET) ที่พบว่าคะแนนเฉลี่ยยังคงต่ำกว่าครึ่งของคะแนนเต็ม 100 คะแนน ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวและหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน จึงได้ค้นพบวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เกมเป็นฐาน ซึ่งเป็นแนวทางที่ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและมีความสนุกสนานในการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning: GBL) เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อกระตุ้น และดึงดูดความสนใจให้นักเรียน สามารถรับรู้สิ่งเร้า หรือสิ่งที่เรียนได้ดี การเรียนรู้ผ่านเกม (GBL) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในระดับความจำ และความเข้าใจ นอกจากนี้ยังสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ อยากสนุกสนาน และนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง [4] นอกจากนี้ก็ฤตณัย ชุมวุฒิสักดิ์และลัดดา ศิลาน้อย [5] ให้นิยามว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของนักเรียนเองผ่านการใช้เกมร่วมกับเทคโนโลยีและสื่อใหม่ ๆ ช่วยเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยและดึงดูดความสนใจของนักเรียน การสอดแทรกเนื้อหาบทเรียนในเกมยังทำให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พร้อมได้รับทักษะและความรู้จากบทเรียนผ่านกระบวนการเล่นเกม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เกมเป็นสื่อในการนำความรู้ให้กับนักเรียน 3) ขั้นสรุปผล และ 4) ขั้นประเมิน [6] นลินี ดวงเนตรและยุรวัฒน์ คล้ายมงคล [7] ได้ให้ขั้นตอนในการเรียนรู้ดังนี้ 1) ขั้นก่อนเล่นเกมเป็นขั้นสำหรับเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มทำกิจกรรม 2) ขั้นระหว่างใช้เกม 3) ขั้นหลังใช้เกม

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นี้ กิจกรรมต้องสามารถพัฒนาความสามารถของนักเรียนได้ และต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนไปพร้อมกัน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ต้องให้พื้นที่ทางความคิดแก่นักเรียนได้มีพื้นที่ในการคิดและพัฒนาตนเองด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณและหารจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนคณิตศาสตร์ พัฒนาความสามารถของตนเองได้ด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเรียนคณิตศาสตร์ในระดับถัดได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณและหารจำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 66 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 19 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน และ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม ซึ่งมีกระบวนการสร้างดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

1.3 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

1.4 วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	เวลา (นาที)
ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน	1. ครูให้นักเรียนทั้งห้องช่วยกันนับเลข 1 - 20 ให้ได้ โดยที่ใครจะเริ่มก่อนก็ได้ ไม่ต้องนับเรียงคน ห้ามเว้นช่วงเกิน 5 วินาที แต่เมื่อมีคนพูดเลขไหนพร้อมกัน ให้เริ่มนับ 1 ใหม่ 2. ครูแนะนำ “เกม I AM RICH” อธิบายลักษณะของเกม กติกาของเกม และวิธีชนะ 2.1 ลักษณะของเกม เป็นเกมกระดาน โดยมีหมากตัวเดิน บนกระดานมีจุดเริ่มต้น มีช่องให้เดิน มีจุดตอบคำถามได้แต้ม จุดหยุดเล่น 1 ตา จุดจัดนิทรรศการเพื่อเพิ่มมูลค่าที่ดิน จุดเที่ยวรอบโลกที่ไปที่ใดก็ได้ในกระดานและมีจุดอะไร่อย เป็นการ์ดพิเศษ เช่น ย้ายพื้นที่ สร้างแลนด์มาร์ก และให้เพื่อนหยุดเดินหนึ่งตา	10

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน	กิจกรรมการเรียนรู้	เวลา (นาที)
		
	2.2 กติกาเกม 1) หากคนเริ่มคนแรกโดยการตอบคำถามเกี่ยวกับการบวกกันของจำนวนเต็มต่างชนิดกัน เมื่อมีคนตอบได้คนนั้นจะเป็นคนเริ่มและวนไปทางด้านขวา 2) ผู้เล่นคนแรกเริ่มเดินหมากด้วยการจับการ์ดโจทย์ที่มีก้าวเดินและแต้มกำกับ เมื่อตอบถูกจะได้เดินตามก้าวที่เขียนกำกับ จากนั้นให้ผู้เล่นคนถัดไปเริ่ม และวนไปเรื่อย ๆ 3) เมื่อมีผู้เล่นตอบคำถามในบัตรโจทย์ไม่ได้ ผู้เล่นคนอื่นสามารถแย่งตอบเพื่อแย่งคะแนนมาได้ แต่จะไม่ได้เดิน 4) เมื่อมีนักเรียนที่เดินหมากแล้วตกไปยังพื้นที่ที่เป็นที่ดินจะสามารถใช้แต้มที่ตนมีใช้ในการซื้อที่ดินนั้นได้ แต้มจะได้ก็ต่อเมื่อตอบคำถามในบัตรโจทย์ได้ และเมื่อมีคนอื่นมาตกในพื้นที่ที่ซื้อนักเรียนจะสามารถเก็บค่าผ่านทางได้ 2.3 วิธีชนะ เมื่อจบเกมผู้ที่มีแต้มมากที่สุดจะเป็นผู้ชนะในเกมนี้	
ขั้นสอน	3. ครูยกตัวอย่างการบวกกันของจำนวนเต็มต่างชนิดกัน ตัวอย่าง จงหาผลบวกของ $18 + (-14)$ เนื่องจาก ค่าสัมบูรณ์ของ 18 เท่ากับ 18 ค่าสัมบูรณ์ของ -14 เท่ากับ 14 และ $18 > 14$ จึงได้คำตอบเป็นจำนวนเต็มบวก เนื่องจาก $18 - 14 = 4$ ดังนั้น $18 + (-14) = 4$ ตอบ 4 4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน เพื่อเล่นเกม “I AM RICH” จากนั้นให้นักเรียนหาผู้เล่นคนแรก 5. เมื่อได้ผู้เล่นคนแรกแล้ว ให้ทุกคนในกลุ่มทุกคนวางหมากตัวเดินลงบนจุดเริ่มต้น จากนั้นให้ผู้เล่นคนแรกเริ่มเกมได้ 6. เล่นวนไปเรื่อย ๆ เมื่อหมดเวลาให้ทุกคนนับคะแนนตัวเองที่ได้	30
ขั้นสรุป	7. ครูสรุปผลการเล่นเกมประกาศผู้ชนะ จากนั้นให้นักเรียนแลกเปลี่ยนวิธีการเล่นเกมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย 8. ครูและเรียนร่วมกันสรุปว่า การบวกกันของจำนวนเต็มต่างชนิดกัน ที่มีค่าสัมบูรณ์ไม่เท่ากัน ให้หาค่าสัมบูรณ์ที่มากกว่าลบด้วยค่าสัมบูรณ์ที่น้อยกว่า แล้วตอบเป็นจำนวนเต็มชนิดเดียวกับจำนวนเต็มที่มีค่าสัมบูรณ์มากกว่า 9. ตรวจสอบความเข้าใจโดยการทำใบงานที่ 3 เรื่อง การบวกกันของจำนวนเต็มต่างชนิดกัน	10

- 1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและแก้ไขตามคำแนะนำ
- 1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
- 1.8 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดกับการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ วิเคราะห์คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่
 - 5 หมายถึง เห็นด้วยว่ามีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง เห็นด้วยว่ามีคุณภาพเหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง เห็นด้วยว่ามีคุณภาพเหมาะสมปานกลาง
 - 2 หมายถึง เห็นด้วยว่ามีคุณภาพเหมาะสมน้อย
 - 1 หมายถึง เห็นด้วยว่ามีคุณภาพเหมาะสมน้อยที่สุด
- 1.9 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยโดยเทียบเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด
2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม
 - 2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบทดสอบ
 - 2.2 ศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร และสาระการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง จำนวนเต็ม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)
 - 2.3 เขียนนิยามปฏิบัติการและสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร
 - 2.4 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม
 - 2.5 วิพากษ์และปรับแก้แบบทดสอบกับอาจารย์ที่ปรึกษา
 - 2.6 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ
 - 2.7 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์
 - 2.8 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกได้ไปทดลองใช้ (Tryout) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 - 2.9 ผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความยากง่าย (p) ค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ พบว่าค่าดัชนีความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33 - 0.83 ค่าดัชนีอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.00 - 0.83 และค่าความเชื่อมั่น อยู่ที่ 0.87
3. แบบบันทึกท้ายวงจรปฏิบัติการ
 - 3.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบบันทึกท้ายวงจรการเรียนรู้จากหนังสือ การวัดและประเมินผล และเอกสารประกอบการเรียนวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
 - 3.2 ระบุของขอบเขตในการสร้างแบบบันทึกท้ายวงจรผลการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่อง การบวก ลบ คูณและหารจำนวนเต็ม หรือไม่ ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขตามประเด็นขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน
 - 3.3 สร้างแบบบันทึกท้ายวงจรของผลการจัดการเรียนรู้ นำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำให้ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อนำไปทดลองใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งได้ดำเนินการตามขั้นตอน ของการวิจัย การปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) โดยทำการดำเนินการรวมทั้งสิ้น 4 วงจรปฏิบัติการ ดังนี้

ตารางที่ 2 กำหนดการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการ

วงจรปฏิบัติการ	แผนที่	เรื่อง	วันที่ใช้	เวลา (คาบ)
1	1 - 3	การบวกจำนวนเต็ม	2 ก.ย. 67 – 4 ก.ย. 67	3 (แผนละ 1 คาบ)
2	4 - 6	การลบจำนวนเต็ม	9 ก.ย. 67 – 11 ก.ย. 67	3 (แผนละ 1 คาบ)
3	7 - 9	การคูณจำนวนเต็ม	16 ก.ย. 67 – 18 ก.ย. 67	3 (แผนละ 1 คาบ)
4	10 - 12	การหารจำนวนเต็ม	23 ก.ย. 67 – 25 ก.ย. 67	3 (แผนละ 1 คาบ)
รวม				12

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม เป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ โดยใช้ระดับคุณภาพ วัดความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม ตามระดับคุณภาพดังนี้

ระดับคะแนน 80 ขึ้นไป ระดับคุณภาพ ดีมาก

ระดับคะแนน 70 – 79 ระดับคุณภาพ ดี

ระดับคะแนน 60 – 69 ระดับคุณภาพ พอใช้

ระดับคะแนน 50 – 59 ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

ผลการวิจัย

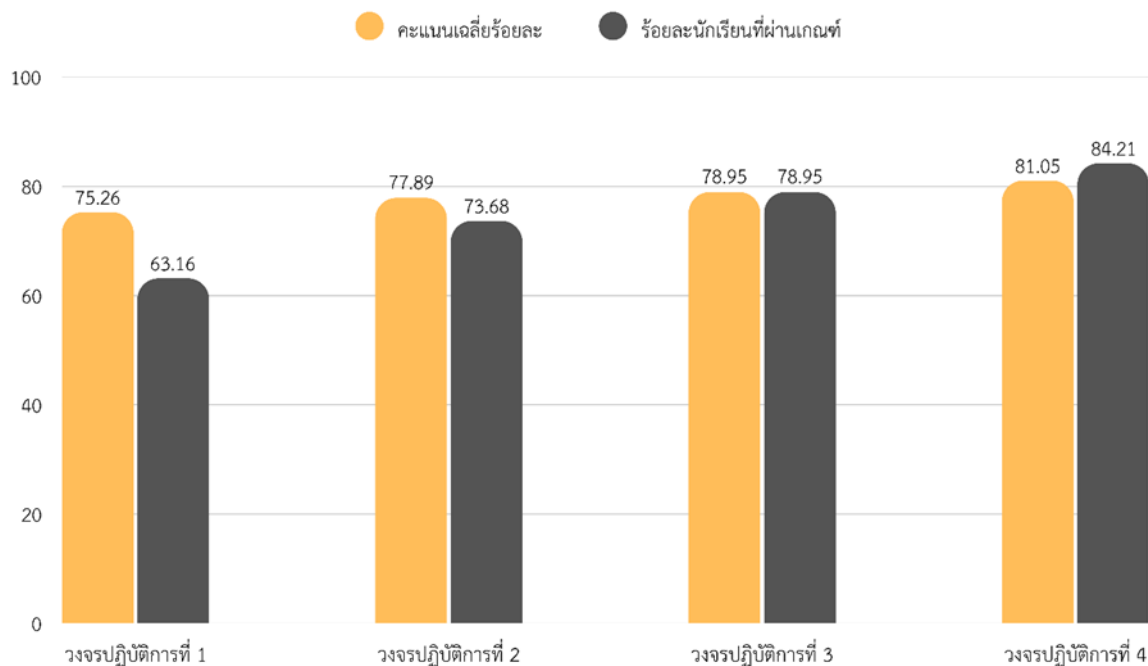
ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา เรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม หลังจากใช้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาเรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม หลังจากใช้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้เกมเป็นฐาน

วงจร ปฏิบัติการ	จำนวน นักเรียน ทั้งหมด	จำนวน นักเรียน ที่ได้ คะแนน เต็ม	คะแนนที่ได้ (เต็ม 10 คะแนน)		ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนนักเรียน ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ		ระดับ คุณภาพ
						70		
			คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ (%)		จำนวนคน	ร้อยละ (%)	
			$\bar{x}$					
1	19	6	7.53	75.26	2.27	7	36.84	ดี
2	19	3	7.79	77.89	1.40	5	26.32	ดี
3	19	5	7.89	78.95	1.88	4	21.05	ดี
4	19	5	8.11	81.05	1.52	3	15.79	ดีมาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.26 มีนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 63.16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.89 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 73.68 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวงจรปฏิบัติการที่ 3 นักเรียน

มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.95 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 78.95 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวงจรปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.05 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 84.21 แสดงได้ดังแผนภูมิต่าง

ภาพที่ 1 แผนภูมิแท่งแสดงคะแนนเฉลี่ยร้อยละและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์

จากภาพที่ 1 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการใช้เกมเป็นฐานส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนพัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม นักเรียนมีความเข้าใจยิ่งขึ้นและเกิดทักษะในการแก้ปัญหามีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการบวก ลบ คูณ และหารจำนวนเต็ม หลังการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียนเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน บอกชื่อเกม อธิบายลักษณะของเกม กติกาและวิธีเล่นให้แก่ นักเรียน 2) ขั้นสอน เตรียมความพร้อมด้านความเข้าใจพื้นฐาน ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติผ่านการเล่นเกมตามกติกา สร้างการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมการเล่นให้เป็นไปตามกติกา และอธิบายในส่วนที่นักเรียนเกิดข้อสงสัยระหว่างเล่นเกม 3) ขั้นสรุป ครูสรุปผลการเล่นเกม ประกาศผลผู้ชนะและมอบรางวัลเพื่อเป็นการเสริมแรงทางบวก จากนั้นนักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม วิธีทำให้ชนะเกม และประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้จากการเล่นเกม พบว่า

ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 จากการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 1 พบว่านักเรียนบางคนขาดความเข้าใจในเกม ไม่กล้าสอบถามหรือแสดงความคิดเห็น ทำให้ไม่യാกร่วมกิจกรรมและขาดความมั่นใจ เมื่อต้องเล่นเกมเป็นกลุ่มนักเรียนมักต้องการอยู่กับเพื่อนสนิท ทำให้จัดเวลาได้ยากและช้ากว่าเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้อง นลินี ดวงนครและยุวัฒน์ คล้ายมงคล [7] ได้กล่าวว่า ในรอบแรกของการเล่นเกม นักเรียนสามารถทำตามกติกาที่กำหนดไว้ค่อนข้างช้าและขาดการวางแผนในการเล่นเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จหรือเป็นผู้ชนะในเกม นอกจากนี้ บางคนมีข้อสงสัยในการทำใบงานแต่ไม่กล้าถาม ส่งผลให้การส่งใบงานล่าช้า แนวทางแก้ไข ครูควรใช้วิธีการกระตุ้นนักเรียนด้วยรางวัลที่น่าสนใจและเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน พร้อมทั้งเสริมแรงทางบวกและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น โดยการชมเชยเมื่อมีการตอบคำถามเพื่อเพิ่มความมั่นใจ ควรเลือกกิจกรรมหรือเกมที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนในขณะนั้น และชี้แจงเวลาการทำกิจกรรมให้ชัดเจน พร้อมให้เพื่อนช่วยกำกับดูแล

เพื่อความเป็นระเบียบ นอกจากนี้ ครูควรสร้างกิจกรรมที่สนุกและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกบ่อยครั้ง เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะการแสดงออกของนักเรียน

ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 จากการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจเกมเพิ่มขึ้นเนื่องจากเกมที่เลือกใช้นั้นสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน เมื่อมีการแบ่งกลุ่ม นักเรียนแสดงความร่วมมืออย่างดี และเมื่อพบความไม่เข้าใจในเนื้อหาหรือวิธีการเล่น นักเรียนกล้าที่จะสอบถามหรือแสดงความคิดเห็นมากขึ้น นักเรียนสามารถนำข้อผิดพลาดของตนเองมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาวิธีการหรือผลลัพธ์ที่ดีขึ้นกำหนด ซึ่งสอดคล้อง Jan L. Plass et al. [8] ได้กล่าวว่า การประสบความสำเร็จหรือพลาดในเกมจะช่วยให้ผู้เล่นเรียนรู้จากความผิดพลาดและสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการเล่น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถส่งใบงานตรงเวลาได้มากขึ้นตามกำหนดเวลา แต่อาจมีนักเรียนบางคนที่ยังส่งงานล่าช้า ไม่มั่นใจในคำตอบของตนเอง และไม่กล้าแสดงออกในการนำเสนอความคิดเห็น แนวทางแก้ไข ครูได้ปรับกิจกรรมให้มีเวลาที่เหมาะสมและกำชับนักเรียนเรื่องเวลา ครูคอยตรวจสอบคำตอบของนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ นอกจากนี้ ครูควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและกล่าวคำชมเชยเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วม

ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 จากการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 3 พบว่า นักเรียนทุกคนสามารถเล่นเกมร่วมกับเพื่อนจากกลุ่มอื่นได้โดยไม่มีปัญหา แสดงความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อมีข้อสงสัย และสามารถตรวจสอบคำตอบให้เพื่อน ขณะเดียวกันยังกล้าที่จะยกมือถามเมื่อเกิดข้อสงสัย มีความเข้าใจติงการมากขึ้นและมีความกระตือรือร้นที่จะชนะ นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถทำให้งานให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดได้ แต่นักเรียนบางคนมีพื้นฐานในเรื่องสูตรคูณน้อย แนวทางแก้ไข ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้แม่สูตรคูณบ่อย ๆ คอยถามเกี่ยวกับเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

ในวงจรปฏิบัติการที่ 4 จากการใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในวงจรปฏิบัติการที่ 4 นักเรียนแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแสดงความคิดเห็นโดยไม่กลัวที่จะผิด และสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามเวลาที่กำหนด ความมั่นใจที่เพิ่มขึ้นนี้แสดงถึงการพัฒนาทักษะการคิดและการสื่อสาร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นมากขึ้น และสามารถจัดการกับความท้าทายในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น การแข่งขันที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนสามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีความอยากร่วมกิจกรรมมากขึ้น และเพิ่มความสนใจในเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นผลดีต่อการเรียนรู้ในระยะยาว ซึ่งสอดคล้อง นุสิดา สังสะโสภา และ คณะ [9] ได้กล่าวว่า การสอนโดยใช้เกมทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และมากกว่าการสอนโดยไม่มีเกม เนื่องจากเกมทำให้ผู้เล่นมีส่วนร่วมทางอารมณ์ มีความสนุกสนาน และมีความตื่นตัวในการเรียน ซึ่งถือเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนได้เป็นอย่างดี

จากการสังเกตพฤติกรรมเหล่านี้ สามารถสรุปได้ว่าการใช้เกมเป็นฐานในการเรียนการสอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นความกระตือรือร้นของนักเรียนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากเกมสามารถสร้างความสนุกสนานและความท้าทาย ส่งผลให้นักเรียนมีส่วนร่วมและมีความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ การเรียนรู้ในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความรู้สนุกสนาน แต่ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางสังคม และการสื่อสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในห้องเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถจดจำ และเข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่มีความซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นผลมาจากการฝึกฝนและการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องระหว่างการเล่นเกม และการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นฐานมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Taylyn Hulse et al. [10] ซึ่งกล่าวว่า ในมุมมองของการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต เกมอาจมีประสิทธิภาพเป็นพิเศษเนื่องจากสามารถให้แรงจูงใจและส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับ นุสิดา สังสะโสภาและคณะ [9] ซึ่งกล่าวว่า การใช้เกมในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ช่วยส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีโอกาสคิดอย่างอิสระ เกิดความสนุก และลดความตึงเครียดจากการเรียนแบบดั้งเดิม

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; 2560.
- [2] ชลิต เวชชาชีวะ. ความสำคัญของวิชาคณิตศาสตร์สำหรับวิศวกร. Engineering and Applied Science Research 2558; 2:1-6.
- [3] สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2566. [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 2567 มีนาคม 10]. เข้าถึงได้จาก: <https://newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Notice/FrBasicStat.aspx>.
- [4] อุ่นเรือน ศรอากาศ. ผลของการจัดการเรียนรู้ผ่านเกมต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาเวชบริบาลเบื้องต้นของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข 2564; 2:116-127.
- [5] กฤตณัย ชุมวุฒิสักดิ์, และลัดดา ศิลาโน้อย. การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หน่วยการเรียนรู้เรื่อง พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย รายวิชา ส15101 สังคมศึกษา 5 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยเกม (GAME-BASED-LEARNING). วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2558; 4:177-185.
- [6] ศิริปราน จรรย์สืบศรี, และนัฐจิรา บุศย์ดี. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้การแสดงแทน ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย 2563; 2:409-425.
- [7] นลินี ดวงเนตร, และยุรวรรณ คล้ายมงคล. ผลการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่มีต่อการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนประถมศึกษา. Journal of Information and Learning 2565; 1:11-23.
- [8] Jan L. Plass, Bruce D. Homer, and Charles K. Kinzer. Foundations of Game-Based Learning. EDUCATIONAL PSYCHOLOGIST 2015; 4:258-283.
- [9] นุสิดา สังสะโสภาส, กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล, และกฤษฎี ศิริเรือง. การศึกษาปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณและการหารเลขยกกำลัง โดยใช้การจัดการเรียนรู้เกมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ว.มทส. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) 2566; 2:284-296.
- [10] Taylyn Hulse, Maria Daigle, Daniel Manzo, Lindsay Braith, Avery Harrison, and Erin Ottmar. From here to there! Elementary: a game-based approach to developing number sense and early algebraic understanding. Education Tech Research Dev 2019; 1:423-441.

การพัฒนาตำรับอาหารชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร

Food Recipe Development of Premprachakorn Canal Communities Bangkok

แพรว วิจิตรไทย์* อัญธิศร สิริทรัพย์เจริญ นภาพันธ์ โชคอำนวยพร สายชล ทองคำ สุชาดา ทองอัน และชาริสา แสงทองอร่าม
Phraeo Vijitrotai* Aunthisorn Sirisupjarean Napapan Chokumnoyporn Saichon Tongkam Suchada Thongaon and
Charisa Sangthongara

สาขาวิชาการประกอบอาหารและการจัดการงานครัว คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จังหวัดกรุงเทพฯ 10900
Culinary Art and Kitchen Management, Division Faculty of Science, Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok 10900

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: phraeo.vi@chandra.ac.th

Received: 31 January 2025, Revised: 24 March 2025, Accepted: 25 April 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารับอาหารมาตรฐานชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร และศึกษาการยอมรับของตำรับอาหารชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนในการทำวิจัยได้แก่ 1) สํารวจเก็บข้อมูลวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร โดยใช้แบบสอบถาม กับคนในชุมชนในพื้นที่ จำนวน 100 คน และทำการสนทนากลุ่ม จำนวน 30 คน 2) การพัฒนารับอาหารมาตรฐาน การผลิตอาหารโดยการร่วมปฏิบัติการจัดปรุงอาหารโดยคนในชุมชนและคณะผู้วิจัยคัดเลือกคนจำนวน 30 คน ประเมินการยอมรับตำรับอาหารท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น เพื่อประเมินความชอบในด้านความชอบโดยรวม สี กลิ่น รสชาติ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความชอบ (9-point Hedonic Scale) โดยผู้ทดสอบชิมจำนวน 30 คน วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ RCBD (Randomized Complete Block Design) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามวิธี Turkey's test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดลอง พบว่า 1) อาหารท้องถิ่นของชุมชนคลองเปรมประชากรมีลักษณะของเมนูอาหารที่เรียบง่าย ขั้นตอนการประกอบอาหารไม่ยาก และใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นโดยเฉพาะวัตถุดิบที่มีในคลองเปรมประชากร เช่น ปลาหน้าจืด ผักบุ้ง และบัว เป็นต้น 2) จากการคัดเลือกเมนูตำรับอาหารโดยพิจารณาถึงจุดเด่น เอกลักษณ์ของเมนูและรูปแบบการใช้ทรัพยากรได้เมนูควาทั้งหมด 20 เมนู และเมนูหวานจำนวน 10 เมนู นำมาพัฒนาเป็นตำรับมาตรฐานและทดสอบการยอมรับของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคให้คะแนนความชอบตำรับมาตรฐานอาหารควาของชุมชนริมคลองเปรมประชากรที่พัฒนาขึ้นอยู่ในช่วงชอบเล็กน้อยจนถึงชอบมากที่สุด และอาหารหวานของชุมชนริมคลองเปรมประชากรที่พัฒนาขึ้นอยู่ในช่วงชอบเล็กน้อยจนถึงชอบมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา ตำรับ อาหาร คลองเปรมประชากร

Abstract

This research aimed to 1) study the food culture of the community along Premprachakorn, canal Bangkok 2) develop a standard recipe of Premprachakorn canal, Bangkok and study the acceptance of the recipe of Premprachakorn canal, Bangkok. The research steps were as follows: 1) survey and collect data on the food culture of the community along Premprachakorn canal using a questionnaire with 100 people in the community and conduct a focus group with 30 people; 2) develop a standard recipe, produce food by participating in cooking by people in the community and the research team selected 30 people; assess the acceptance of the developed local recipe to assess the overall liking, color, smell, taste; collect data using a preference assessment form (9-point Hedonic Scale) by 30 panelists; analyze qualitative and quantitative data using the RCBD (Randomized Complete Block Design) statistical analysis method and compare the mean values using the Turkey's test, setting the statistical significance at 0.05. The results of the experiment found that 1) the local food of Premprachakorn canal community has a simple menu and the cooking steps are not difficult. And use local ingredients, especially ingredients available in Premprachakorn canal, such as freshwater fish, morning glory, and

lotus, etc. 2) From the selection of recipe menus by considering the highlight, uniqueness of the menu and resource usage patterns, a total of 20 savory menus and 10 sweet menus were developed into standard recipes and tested for consumer acceptance. It was found that consumers rated the liking of the standard savory recipes of the community along Premprachakorn canal that were developed in the range of like slightly to like extremely, and the sweet recipes of the community along Premprachakorn canal that were developed in the range of like slightly to like extremely.

Keywords : Development, Recipe, Food, Premprachakorn Canal

บทนำ

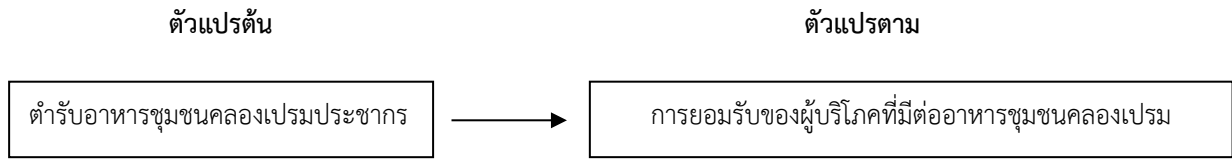
ประวัติความเป็นมาของคลองเปรมประชากร ขุดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2413 และขุดเสร็จในปี พ.ศ. 2415 มีจุดประสงค์ เพื่อความสะดวกในการคมนาคม ค้าขายระหว่างกรุงเทพกับพระนครศรีอยุธยา คลองเปรมประชากรในอดีตเป็นคลองที่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนไทยในชุมชนอย่างมากมายทั้งเพื่อการอุปโภค บริโภค การเพาะปลูก เป็นเส้นทางคมนาคมเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และบ่อเกิดของวัฒนธรรม เมื่อเวลาผ่านไป การขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีประชาชนสร้างบ้านเรือนริมสองฝั่งคลองเปรมประชากรอย่างหนาแน่น ปีประมาณ 2500 เริ่มมีการปลูกสร้างบ้านเรือนริมคลองเพิ่มมากขึ้น โดยส่วนมากอพยพมาจากต่างจังหวัด เพื่อมาหางานทำในเมือง และตั้งแต่นั้นมาความหนาแน่นริมคลองก็เพิ่มมากขึ้น ข้อมูลประชากร จำนวนครัวเรือน 90,411 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 161,409 คน พื้นที่ 32,908 ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่น 49,059 คน/ตารางกิโลเมตร [1] จึงกลายเป็นชุมชนหนาแน่นหรือแออัด ส่วนคนในชุมชนประกอบอาชีพเป็นข้าราชการ พนักงาน เอกชน ค้าขายและรับจ้างทั่วไป [2] รัฐบาลจึงมีนโยบายให้ทุกหน่วยงานดูแลบำรุงรักษาคคลองสายต่างๆ โดยมอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ดูแลคลองเปรมประชากรโดยพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ โครงการและพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ ทำให้ชาวชุมชนริมคลองและลูกหลานมีบ้านใหม่ที่มั่นคง มีสิ่งแวดล้อม ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สุขภาพของคนในชุมชนเป็นไปในทางที่ดี อย่างไรก็ตามจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ทำให้ผู้ประกอบการผลิตอาหารจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความแตกต่างหรือการเพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคใหม่ และที่กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

จากการสัมภาษณ์คนในชุมชนริมคลองเปรมประชากร คุณทิพย์นาพร โกษา สสำรวจเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2565 ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์ตำรับสูตรอาหารในชุมชนคลองเปรมประชากร ซึ่งประกอบไปด้วย ขนมจีนน้ำพริก น้ำยากะทิ น้ำพริกกะปิ ปากิมไข่เต่า ตะโก้ เปียกปูน ลอดช่อง ขนมถ้วย นอกจากนี้ยังถือความต้องการของชุมชนจากการสำรวจความต้องการพื้นฐานสืบเนื่องจากตำรับอาหารมาตรฐาน วิธีการปรุงและประกอบอาหารเมนูต่างๆที่มีความพิถีพิถัน และทางชุมชนริมคลองเปรมประชากรมีประชากรผู้สูงอายุ ทางสาขาวิชาเห็นถึงความสำคัญของสูตรตำรับอาหารมาตรฐานจึงได้ทำการพัฒนาสูตรตำรับอาหารเพื่อสุขภาพอย่างสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนทางผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาผู้ประกอบการซึ่งเป็นคนในชุมชนให้สร้างสรรค์หรือพัฒนาตำรับอาหารเพื่อสุขภาพอย่างสร้างสรรค์ โดยงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบลักษณะอาหาร การประกอบอาหาร และกระบวนการรวบรวมตำรับสูตรอาหารและวิธีการปรุงประกอบอาหารชุมชนผ่านชุดกิจกรรมการพัฒนาตำรับอาหารเพื่อสุขภาพ โดยใช้วัตถุดิบในชุมชน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ชุมชนคลองเปรมประชากร นำไปใช้ประโยชน์ในการบริการอาหารอย่างสร้างสรรค์อีกทั้งต่อยอดองค์ความรู้อาหารชุมชนริมคลองเปรมประชากรให้เป็นที่รู้จัก ถือว่าอนุรักษ์ตำรับและวิธีการปรุงประกอบอาหารของชุมชนคลองเปรมประชากรให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาตำรับอาหารมาตรฐานชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร และศึกษาการยอมรับของตำรับอาหารชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่คลอปร่วมประชากร เขตจตุจักร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และรายบุคคล ประกอบด้วย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีจำนวนและขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1) สํารวจเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับคนในชุมชนในพื้นที่ คลอปร่วมประชากร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และวัฒนธรรมอาหารในชุมชนริมคลอง พร้อมศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาของชุมชน

2) คัดเลือกคนในชุมชนร่วมประชุม สันทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับชนิดของอาหารเพื่อสุขภาพในชุมชน และทำการสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากคนในชุมชนที่มีความรู้เกี่ยวกับอาหารเพื่อสุขภาพตามชนิดอาหารที่ได้รับการคัดเลือกจากการสนทนากลุ่มเพื่อจัดทำฐานข้อมูลองค์ความรู้ประวัติข้อมูลตำรับอาหารชุมชนริมคลอง และศึกษาข้อมูลวัฒนธรรมการบริโภคอาหารชุมชนริมคลองโดยผู้เข้าร่วมเป็นบุคคลวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านอาหารท้องถิ่น จำนวน 30 คน มาประชุมเพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับประทานอาหารชุมชนริมคลอง ซึ่งกำหนดเป้าหมายที่ทำการรวบรวมข้อมูล จำนวนตำรับอาหารท้องถิ่น 30 ตำรับ (กรณีที่ได้ข้อมูลตำรับไม่ครบจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของวัตถุดิบท้องถิ่น)

3) การพัฒนาตำรับอาหารมาตรฐาน การผลิตอาหารโดยการร่วมปฏิบัติการจัดปรุงอาหารและจัดสำรับอาหารท้องถิ่นโดยคนในชุมชนและคณะผู้วิจัยคัดเลือกคนในชุมชนร่วมปฏิบัติการจัดทำตำรับอาหาร ปรุงอาหาร ตามตำรับอาหาร โดยเลือกสตรี แม่บ้าน ที่มีความรู้อาหารจำนวน 30 คน ซึ่งทำอาหารอยู่ในชีวิตประจำวัน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) มาร่วมปฏิบัติการจัดปรุงอาหารตามตำรับอาหารกับคณะผู้วิจัย ตามมติที่ได้จากการระดมสมอง

4) การประเมินการยอมรับตำรับอาหารท้องถิ่นของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายทำการประเมินการยอมรับตำรับอาหารท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น โดยผู้ทดสอบชิมที่มีประสบการณ์ จำนวน 30 คน

2. การสร้างและพัฒนาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทชุมชนและตำรับอาหารดั้งเดิม และการพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิด

2.2 แบบสอบถามการคัดเลือกตำรับอาหารดั้งเดิม และการพัฒนาสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในท้องถิ่น เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด

2.3 แบบบันทึกข้อมูลการปฏิบัติการประกอบอาหาร

2.4 แบบประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส (9-point hedonic scale test)

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 กิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากร เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร การสืบทอดวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากร ได้แก่ชุมชน เคหะสถานเจริญชัย ชุมชนประชาร่วมใจ 1 และชุมชนประชาร่วมใจ 2 ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ณ ชุมชนเคหะสถานเจริญชัย วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ณ ชุมชนประชาร่วมใจ 2 และวันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567

3.2 การประเมินการยอมรับตำรับอาหารท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นทางวิธีประสาทสัมผัส (Sensory Evaluation) เพื่อประเมินความชอบในด้านความชอบโดยรวม สี กลิ่น รสชาติ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความชอบ (9-point Hedonic Scale) [3]

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ใช้วิธีวิเคราะห์การจัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Classification) ที่ได้จากการสนทนากลุ่มแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการจำแนกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ให้ชัดเจน ผ่านการวิเคราะห์ ตีความควบคู่กับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสและทดสอบความแตกต่างของตัวอย่างตำรับอาหาร โดยเริ่มจากการนำข้อมูลมาตรวจสอบความเรียบร้อย จากนั้นนำข้อมูลไปบันทึกและวิเคราะห์ผลสำหรับสถิติที่ใช้ ได้อธิบายด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ของข้อมูลที่ได้ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งจะใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ RCBD (Randomized Complete Block Design) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตามวิธี Turkey's test กำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานครจากการสำรวจข้อมูลทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานครได้ผลสรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร

ข้อมูลสำรวจ	ผลการสำรวจ
1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน	ชุมชนเคหะสถานเจริญชัย ก่อตั้งมา 20 กว่าปี มี 80 ครัวเรือน สมาชิก ประมาณ 300 คน คนในชุมชนทำอาชีพรับจ้าง พนักงานบริษัท ค้าขาย มีสหกรณ์ออมทรัพย์ต้นแบบให้ชุมชนอื่นมาศึกษาดูงาน มีการผลิตและจำหน่ายน้ำยาเอนกประสงค์ ชุมชนประชาร่วมใจ 1 มี 283 หลังคาเรือน เป็นชุมชนหนึ่งในโครงการพัฒนาพื้นที่ริมคลองเปรมประชากร ซึ่งในอดีตชุมชนริมคลองเปรมประชากรได้ปลูกสร้างบ้านเรือนอยู่ในที่ดินราชพัสดุริมคลอง บางส่วนปลูกสร้างบ้านรูก้ำลงไปในคลอง ทำให้กีดขวางการระบายน้ำในคลอง ลำคลองคับแคบ ตื้นเขิน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมปัจจุบัน ชุมชนประชาร่วมใจ 2 มีจำนวน 176 ครัวเรือน เป็นชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้กับวัดเสมียนนารี ตลาดบองมาร์เช่ เดิมชุมชนเป็นที่ดินบุกรุกริมคลอง ซึ่งต่อมามีการทำแนวเขื่อนโดยกรุงเทพมหานคร มีขนาดพื้นที่ชุมชนเล็กน้อย ระบบสาธารณูปโภคไม่เหมาะสม มีความแออัด มีทางเข้า-ออกของชุมชนที่ขนาดเล็กและบ้านเรือนที่ทรุดโทรม ซึ่งชุมชนประชาร่วมใจ 2 ถือเป็นชุมชนแห่งแรกในคลองเปรมประชากรที่ชาวชุมชนร่วมกันรื้อย้ายบ้านเรือนออกจากแนวคลอง เพื่อให้ภาครัฐดำเนินการพัฒนาคลองเปรมประชากรทั้งระบบ คนในชุมชนส่วนใหญ่จะทำอาชีพรับจ้าง ค้าขายอาหาร พนักงานบริษัท และรับราชการ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลสำรวจ	ผลการสำรวจ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับคลองเปรมประชากร	เปรมประชากร เป็นคลองขุดสายแรกที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ขุดขึ้น เมื่อพุทธศักราช 2413 จนแล้วเสร็จเมื่อพุทธศักราช 2415 ใช้เวลาขุดประมาณ 18 เดือน เริ่มต้นจากคลองผดุงกรุงเกษม บริเวณหน้าวัดโสมนัสราชวรวิหารผ่านเขตดุสิต คลองเขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตหลักสี่ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ต่อเนื่องไปยังอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี บรรจบแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะทางที่ขุดคลองกว่า 50 กิโลเมตร พระราชทานชื่อคลองนี้ว่า “คลองเปรมประชากร” ให้สอดคล้องต่อเนื่องจากคลองผดุงกรุงเกษม ขุดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 ปัจจุบัน เป็นทั้งแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชน เป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ และศาสนสถานหลายแห่ง แต่สิ่งที่เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการขยายตัวของสังคมเมือง คือ คลองเปรมประชากรเริ่มประสบปัญหาการรุกราลำคลอง ผลที่เกิดขึ้นตามมา คือ ธารน้ำแควลง ลำคลองตื้นเขิน น้ำเน่า น้ำเสีย จากการทิ้งขยะลงคลอง ซึ่งกีดขวางเส้นทางระบายน้ำ อันเป็นการลดประสิทธิภาพของคลองในการเป็นแหล่งรับน้ำที่ช่วยป้องกันน้ำท่วมนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นปัญหาที่คลองเปรมประชากรกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดำเนินโครงการพัฒนาคลองเปรมประชากร เพื่อฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ของลำคลองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบ ทำให้คลองเปรมประชากรในวันนี้กลับมาสวยงามและใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพอีกครั้ง การทิ้งขยะลงคลอง ซึ่งกีดขวางเส้นทางระบายน้ำ อันเป็นการลดประสิทธิภาพของคลองในการเป็นแหล่งรับน้ำที่ช่วยป้องกันน้ำท่วมนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นปัญหาที่คลองเปรมประชากรกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดำเนินโครงการพัฒนาคลองเปรมประชากร เพื่อฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ของลำคลองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบ ทำให้คลองเปรมประชากรในวันนี้กลับมาสวยงามและใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพอีกครั้ง
3. ภาพรวมวัฒนธรรมอาหารในชุมชน	ภูมิปัญญาท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย ในแต่ละท้องถิ่นก็มีเอกลักษณ์ทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันออกไป ชุมชนริมคลองเปรมประชากร มรดกทางวัฒนธรรมด้านอาหารมากมายมาจากคำบอกเล่าของกลุ่มคนดั้งเดิมที่อยู่กันมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่า ตา ยาย เป็นการประกอบอาหารที่ใช้ภูมิปัญญาแบบชาวบ้าน และแหล่งวัตถุดิบที่มาจากท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันสังคมเมืองที่มีความเจริญเพิ่มเข้ามา ทำให้ลักษณะหน้าตาอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้มีการปรับเปลี่ยนไป ซึ่งเกิดจากความสามารถในการปรับตัวของคนในสังคมเมืองที่เน้นความสะดวกสบาย อีกทั้งผู้คนในยุคปัจจุบันไม่นิยมทำกับข้าวกินเองนิยมซื้อกับข้าวสำเร็จมากกว่า ทำให้คนรุ่นหลังจะรู้จักอาหารที่เกิดจากการถูกดัดแปลงปรุงร่ำและรสชาติอาหารมาแล้ว ส่วนอาหารที่เป็นรสชาติดั้งเดิมก็ถูกกลืนหายไปตามกาลเวลา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลสำรวจ	ผลการสำรวจ
4. วัตถุดิบอาหารที่ใช้ในการทำอาหารของชุมชน	เดิมคนในชุมชนบริเวณคลองเปรมประชากรจะใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นในการทำอาหารบริโภคในครัวเรือน แต่เดิมในพื้นที่เป็นบริเวณท้องทุ่งนา สวนผักและผลไม้ และมีคลองแม่น้ำ ตัวอย่างของวัตถุดิบในท้องถิ่น ได้แก่ ไข่เป็ดที่ได้จากเป็ดที่เลี้ยงบริเวณทุ่งนา วัตถุดิบจากกล้วยที่ปลูกในท้องถิ่น ผักบุ้งที่มีอยู่ในคลอง ปลาที่อยู่ในคลอง นอกจากวัตถุดิบอื่นๆ ที่ใช้ในการทำอาหาร คนในชุมชนได้มาจากการไปซื้อจากตลาด หรือการซื้อจากเรือขายสินค้า
5. กรรมวิธีการทำอาหารของชุมชน	กรรมวิธีในการประกอบอาหารสมัยก่อนของคนในชุมชนริมคลองเปรมประชากรจะมีรูปแบบการทำอาหารที่ใช้ขั้นตอนง่ายๆ ส่วนใหญ่จะใช้เตาถ่านในการประกอบอาหาร กรรมวิธีที่ใช้ในการทำอาหาร ได้แก่ การต้ม การทอด การนึ่ง การกวน กะทิจะมีการคั้นจากมะพร้าวที่หาได้บริเวณบ้าน
6. รูปแบบการบริโภคอาหารของคนในชุมชน	คนในชุมชนริมคลองเปรมประชากรสมัยก่อนมีการบริโภคอาหารโดยส่วนใหญ่จะทำอาหารบริโภคเองภายในครัวเรือน มีเพียงส่วนน้อยที่ซื้อจากเรือจำหน่ายอาหาร เช่น ก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น การบริโภคอาหารเป็น 3 มื้อ ได้แก่ มื้อเช้า กลางวัน และเย็น โดยคนในบ้านจะมีการทำอาหารตอนเช้าก่อนไปทำงาน รับประทานเป็นมื้อเช้า กลางวัน บางครั้งรวมถึงเป็นมื้อเย็นด้วย

2. ผลของการศึกษาเพื่อพัฒนาตำรับอาหารมาตรฐานชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร และศึกษาการยอมรับของตำรับอาหารชุมชนคลองเปรมประชากร

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน โดยมีผลวิจัยดังนี้ ร่วมกันคัดเลือกตำรับอาหาร จากอาหารชุมชนริมคลองที่มีการทำและบริโภค ในชีวิตประจำวันของครอบครัวในชุมชน สำหรับนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาให้มี ความเป็นอาหารเพื่อสุขภาพยิ่งขึ้น โดย กำหนดจำนวนตำรับที่คัดเลือกมาพัฒนา จำนวน 30 ตำรับ ได้แก่ อาหารคาวเพื่อสุขภาพ 20 อย่าง ของหวานเพื่อสุขภาพ 10 อย่าง จากนั้นทำการประกอบอาหารและทำการประเมินการยอมรับตำรับอาหารท้องถิ่นของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่พัฒนาขึ้น โดยวิธีประสาทสัมผัส (Sensory Evaluation) เพื่อประเมินความชอบในด้านความชอบโดยรวม สี กลิ่น รสชาติ ใช้แบบประเมินความชอบ (9-point Hedonic Scale) [3] ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการคัดเลือกตำรับอาหารชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจเมนูตำรับอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร พบว่า ข้อมูลรายชื่อเมนูอาหารท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากรที่สำรวจจากคนในชุมชนซึ่งเป็นเมนูที่มีการรับประทานในชีวิตประจำวันและเป็นเมนูที่มีการทำและบริโภคในอดีตมีจำนวนทั้งหมด ดังนี้

เมนูคาว 106 เมนู ได้แก่ 1. แกงส้ม ดอกแค ผักบุ้ง 2. ห่อหมกปลาช่อน/ปลาน้ำดอกไม้ 3. แกงส่ายบัว ปลาทุ 4. แกงจืดเต้าหู้หมูสับ 5. แกงคั่วส้ม พัก (ปลา/ไก่) 6. แกงเขียวหวานลูกชิ้นปลากราย 7. สาครูไส้หมู 8. แกงเทโพ ปลาเทโพ 9. แกงเขียวหวานไก่ มะเขือ พัก 10. ปลานิลทอด 11. ไข่เจียวเปิด 12. ไก่ทอดกระเทียม 13. ทอดมันปลาสด 14. ยำไข่ดาว 15. ผัดกระเพราหมูสับ 16. แกงกะทิซี่เหล็ก 17. น้ำพริกหมูสับ (แบบพริกเผา) 18. น้ำพริกกะปิ 19. ผัดเปรี้ยวหวาน 20. ปลาวงตากแห้ง 21.แกงบอน 22. หมู ไก่ ปลา ทอด 23. ลาบหมู 24. กระเพราปลานึ่งไก่ 25. ผัดหมี่โบราณ 26. ต้มผักไก่ 27. ต้มยำปลา/ไก่ 28. ผัดหน่อไม้สดปลาทุ 29. ขนมน้ำย่านาง 30. ต้มสับประรดหมูสามชั้น 31. ขนมน้ำ (น้ำพริก/น้ำยา) 32. ข้าวต้มทรงเครื่องหมูสับ 33. ก๋วยจั๊บน้ำซัน 34. ผัดหมี่ชมพู 35.ก๋วยเตี๋ยวลูกชิ้นน้ำใส 36. น้ำพริกกากหมู 37. ยำปลากระป๋อง 38. ผักบุ้งไฟแดง 39. น้ำพริกปลาร้าสับ 40. ต้มส้ม 41. แกงเลียง 42. มะระผัดใส่ไข่ 43. น้ำพริกปลาทุป่น 44. ต้มยำไก่บ้าน 45. ยำวุ้นเส้นโบราณ 46. ยำไข่เยี่ยวม้า 47. ไข่พะโล้ 48. แดงกวาผัดใส่ไข่ 49. ปลาร้าหลน 50. ผัดหมี่โคราช 51. แกงจืดไข่น้ำ 52. ห่อหมกปลาน้ำดอกไม้

ใบยอ 53. ต้มย่าน้ำใส่กุ้งแม่น้ำ 54. ต้มผักกาดทอง 55. ผัดผักรวม 56. ยำสามกรอบ 57. ผัดวุ้นเส้นใส่ไข่ 58. ทะเลผัดผักระหล่ำปลี 59. เกี๊ยวน้ำหมู 60. ยำมะม่วง 61. แกงซี่เหล็ก 62. เมี่ยงสับปะรด 63. เต้าหู้ทอดน้ำจิ้มถั่ว 64. แกงหน่อไม้ดอง 65. หมูปั้น 66. ผัดหัวไชโป๊ 67. น้ำตกหมู/เนื้อ 68. ต้มยำปลาช่อนใส่ใบมะขามอ่อน 69. ส้มตำ 70. ต้มยำปลาช่อนน้ำข้น 71. หมูหวาน 72. แกงส้มขอมกุ้ง 73. ราดหน้า 74. ปลาช่อนเผาเกลือ 75. ข้าวผัด(ซีอิ๊วดำ) 76. ข้าวผัดกระเพรา 77. ผู่ปลาทู 78. พะแนง ไก่เนื้อ หมู 79. ปลาหมอย่างเกลือ 80. ต้มโคล้งปลาแห้ง 81. ต้มหน่อไม้จีนกระดุกหมู 82. ต้มนำปลากระบอก 83. ไก่ต้มน้ำปลา 84. ผัดไทย 85. ห่อหมกปลาช่อนกะหล่ำปลี 86. ต้มจืดตำลึงหมูสับ 87. แกงส้ม ปลาน้ำดอกไม้ 88. แกงส้มผักรวม พื้นบ้าน 89. ผัดพริกแกงหมูสามชั้น 90. น้ำพริกมะขาม 91. ต้มยำปลาทุ 92. ผัดถั่วงอกเต้าหู้หมูสับ 93. ต้มข้าวไก่ 94. ข้าวคลุกกะปิ 95. กว๋ายเตี๋ยลุยสวน 96. ไช้ตุน 97. กว๋ายเตี๋ยควักไก่ 98. ผัดซีอิ๊ว 99. ไช้ยัดไส้ 100. ผัดกระเพราหมูเชียว 101. ต้มจืดเต้าหู้หมูสับ ผักหวาน 102. ต้มจับฉ่าย 103. ขนมจีนน้ำพริกปลาดุก 104. แกงคั่วเทโพผักบุ้งหมู 3 ชั้น 105. ปูเค็มต้มกะทิ 106. แกงส้มปลานิลดอกแค

เมนูหวาน 54 เมนู ได้แก่ 1. ข้าวต้มมัดไส้กล้วย 2. เผือกกวน 3. ขนมต้ม 4. ข้าวเม่าคลุก 5. กล้วยบวชชีโบราณ 6. กล้วยปั่น ราดหน้ากะทิ 7. พักทองแกงบวด 8. ขนมกง 9. ขนมใส่ไส้ 10. ขนมครก 11. ขนมกล้วย 12. บำปิ่นมะพร้าวอ่อน 13. ถั่วเขียวต้มน้ำตาล 14. ขนมดอกสโน 15. วุ้นแพนซี 16. ข้าวหน้าปลาแห้งแตงโม 17. วุ้นกะทิ 18. สาหร่ายกะทิ 19. ขนมตาล 20. เปียกปูน 21. ฝอยทอง 22. ขนมมะพร้าวจี่ 23. ทองหยิบ 24. มะม่วงกวน 25. ทองหยอด 26. ข้าวเหนียวถั่วดำ 27. ลอดช่องน้ำกะทิ 28. ข้าวเหนียวปั้นใส่เผือกกวน/กล้วย 29. ตะโก้ 30. ขนมวุ้นผลไม้ 31. กล้วยเชื่อม มันเชื่อม 32. ขนมใบบัว 33. ขนมปลา กิมไข่เต่า 34. ขนมดอกสโน 35. บัวลอยเผือก 36. ลอดช่องสิงคโปร์ 37. บัวลอยไข่หวาน 38. รวมมิตร 39. เต้าส่วน 40. ครองแครงน้ำกะทิ 41. กล้วยต้ม มันต้ม 42. ขนมตาล 43. กล้วยไข่เชื่อม 44. ถั่วแปบ 45. กล้วยน้ำหว้าเชื่อม 46. ขนมแต่งไทยน้ำกะทิ 47. ข้าวเหนียวมูน 48. หับทิมกรอบ 49. ขนมดอกจอก 50. ขนมขี้หนู 51. ขนมดอกจอก 52. กล้วยจี่

จากนั้นทางกลุ่มสมาชิกดำเนินการคัดเลือกเมนูอาหารเพื่อจัดทำสูตรอาหารมาตรฐานใช้ในการเผยแพร่ โดยพิจารณาถึงจุดเด่น เอกลักษณ์ของเมนูและรูปแบบการใช้ทรัพยากรได้เมนูควาทั้งหมด 20 เมนู และเมนูหวานจำนวน 10 เมนู เพื่อนำไปพัฒนาเป็นตำรามาตรฐานต่อไป

2.2 ผลการประเมินตำราอาหารมาตรฐานของชุมชนคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร

เมื่อทำการปฏิบัติการประกอบอาหารท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากรโดยผู้วิจัยร่วมกับคนในชุมชน แต่ละเมนูอาหารจะมีการชั่งตวงส่วนผสมที่ใช้ ทำการจดบันทึกปริมาณส่วนผสม และขั้นตอนการทำ โดยแต่ละเมนูทำการประกอบอาหารทั้งหมด 3 จ้า จากนั้นทำการสรุปสูตรอาหารทั้งในส่วนของคุณภาพส่วนผสม และขั้นตอนการทำ จากนั้นนำอาหารแต่ละเมนูไปประเมินผลคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยผู้ทดสอบชิมที่มีประสบการณ์ ผลแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสตำราอาหารควา โดยการให้คะแนน ความชอบคุณลักษณะต่างๆ ของตำราอาหารควาท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากร

ตำราอาหารควา	คะแนนความชอบ				
	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบโดยรวม
แกงสายบัวต้มกะทิปลาทุ	7.43±0.67	7.70±0.46	6.96±0.15	7.20±0.14	7.10±0.18
กระเพราปลา	8.00±0.19	7.73±0.14	6.56±0.13	7.06±0.25	7.76±0.21
แกงส้มผักรวม	7.76±0.93	8.06±0.82	7.36±0.88	7.53±0.77	8.00±0.22
แกงเทโพหมูสามชั้น	7.53±1.19	8.20±0.80	8.03±1.06	6.90±0.48	7.83±1.34
แกงส้มพริกสดไหลบัวปลาช่อน	7.96±0.55	8.03±0.55	8.33±0.71	7.16±0.69	7.60±1.00
ปูเค็มต้มกะทิ	7.86±0.57	8.56±0.72	8.73±0.69	8.00±0.92	8.20±0.92
ขนมจีนน้ำยากะทิ	7.60±0.67	8.23±0.81	8.60±0.72	7.53±0.81	7.90±0.99

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตำรับอาหารคาว	คะแนนความชอบ				
	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบโดยรวม
ผัดหน่อไม้สดปลาทุ	7.80±0.61	8.10±0.75	8.56±0.56	7.70±0.87	8.16±1.01
แกงบอน	6.56±0.89	7.13±0.27	7.60±1.30	7.23±0.18	7.46±0.22
น้ำพริกกะปิใส่มะอึก	6.40±0.67	6.80±0.96	7.00±0.90	6.66±0.84	7.20±1.12
ทอดมันปลากราย	7.60±1.30	7.40±1.19	7.73±0.63	7.36±1.15	7.50±1.10
น้ำพริกหมูสับ	8.40±1.03	8.53±0.89	8.03±0.41	7.83±0.91	8.20±1.06
ฉู่ฉี่ปลา	7.86±0.57	8.06±0.82	7.36±0.88	8.00±0.92	8.00±0.92
แกงซี่เหล็ก	7.10±0.87	7.22±0.25	7.01±0.22	7.38±0.88	7.08±0.59
หมี่ซมพู	8.03±0.99	7.86±1.00	7.70±0.65	7.23±0.62	7.66±1.09
ห่อหมกปลาช่อนใบยอ	8.06±0.82	8.23±0.97	7.76±0.72	7.23±0.62	7.93±0.98
น้ำพริกกากหมู	8.53±0.68	8.56±0.81	8.00±0.26	7.60±0.49	8.26±1.1
แกงเขียวหวานไก่	8.40±0.49	8.20±0.76	8.00±0.01	7.73±0.44	8.00±1.0
น้ำพริกปลาทุ	7.80±0.77	8.03±0.88	8.23±0.43	7.83±0.59	8.13±0.77
เกี้ยวน้ำหมู	7.36±1.42	7.16±1.31	7.46±1.00	7.43±0.50	8.03±0.85

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ทดสอบให้คะแนนความชอบด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม ในระดับใกล้เคียงกัน โดยมีคะแนนความชอบเฉลี่ยในช่วงขอบเล็กน้อยจนถึงขอบมาก (6.40-8.73 คะแนน) เมื่อพิจารณาแต่ละตำรับอาหารพบว่า ตำรับอาหารที่ได้รับคะแนนความชอบโดยรวมอยู่ในระดับขอบมากได้แก่ น้ำพริกหมูสับ 8.20 ปูเค็มต้มกะทิ 8.19 ผัดหน่อไม้สดปลาทุ 8.16 แกงส้มผักรวม 8.00 ฉู่ฉี่ปลา 8.00 ขนมน้ำย่านางกะทิ 7.90 แกงเทโพหมูสามชั้น 7.83 กระเพาะปลา 7.76 ทอดมันปลากราย 7.60 แกงบอน 7.46 น้ำพริกกะปิ 7.20 แกงสาหร่ายต้มกะทิ 7.10 และ แกงซี่เหล็ก 7.08ตามลำดับ ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมนี้ได้ให้ความคิดเห็นว่าการปรับปรุงด้านรสชาติของพริกแกงส้มให้ลดความเผ็ดลงเล็กน้อย รวมไปถึงพริกแกงของห่อหมกปลาช่อนลดความเผ็ดของพริกแกงลง ส่วนฟักทองแกงบวดต้องเลือกใช้ฟักทองแก่และเนื้อเหนียว ส่วนผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสของอาหารหวานแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยการให้คะแนนความชอบคุณลักษณะต่าง ๆ ของตำรับอาหารหวานท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากร

ตำรับอาหารหวาน	คะแนนความชอบ				
	สี	กลิ่น	รสชาติ	เนื้อสัมผัส	ความชอบโดยรวม
ขนมใส่ไส้	7.68±1.13	7.72±1.19	7.48±0.73	7.89±0.40	8.82±0.53
กล้วยบวชชีโบราณ	7.86±1.24	8.06±1.19	8.03±0.90	7.62±0.56	8.48±0.73
ขนมตาล	7.55±1.21	8.34±1.04	8.31±0.84	8.37±0.72	8.68±0.60
ข้าวเหนียวปิ้งเผือก	7.00±0.88	7.93±1.16	8.13±0.63	8.37±0.72	8.68±0.60
ขนมขี้หนู	7.24±0.95	7.68±0.89	7.62±0.72	7.72±0.75	8.03±0.82
ขนมดอกโสน	6.58±0.82	7.20±1.11	7.24±1.12	6.93±1.09	7.75±0.95
เปียกปูน	7.20±1.14	7.51±0.87	7.61±0.90	6.93±1.09	8.10±0.90
ขนมดอกจอก	7.89±1.26	8.03±0.49	8.34±0.72	7.89±0.40	8.62±0.72

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ทดสอบชิมให้คะแนนความชอบในด้านสี กลิ่น รสชาติ เนื้อสัมผัส และความชอบโดยรวม อยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมาก เมื่อพิจารณาแต่ละตำรับอาหารหวานดังกล่าว พบว่า ขนมใส่ไส้มีความชอบโดยรวมมีคะแนนสูงที่สุดอยู่ที่ 8.82 รองลงมา ขนมตาล ข้าวเหนียวปิ้งเผือก มีความชอบโดยรวม อยู่ในช่วง 8.68 คะแนน ตามด้วย ขนมดอกจอก มีคะแนนความชอบโดยรวมอยู่ในช่วง 8.62 คะแนนกล้วยบวชชี มีคะแนนความชอบโดยรวมอยู่ที่ 8.48 ขนมเปียกปูนมีความชอบโดยรวมอยู่ที่ 8.10 ขนมขี้หนูมีความชอบโดยรวมอยู่ที่ 8.03 ขนมดอกโสนมีคะแนนความชอบโดยรวมอยู่ที่ 7.75 ขนมกล้วยน้ำว้าเชื่อมมีคะแนนความชอบโดยรวมอยู่ที่ 7.53 และ ขนมต้มขาวคะแนนความชอบโดยรวมอยู่ที่ 7.51 ตามลำดับ จากข้อมูลจะเห็นได้ว่า ทุกตำรับอาหารอยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมากนักวิจัยชุมชนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกท่านต่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือควรมีการปรับปรุงสูตรขนม

อภิปรายผล

ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปของชุมชน และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าลักษณะของอาหารท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากรจะมีการถ่ายทอดสูตรวิธีการทำมาตั้งแต่สมัยก่อนโดยคนรุ่นก่อนในครอบครัว แต่เดิมนั้นมีการใช้วัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เป็นวัตถุดิบที่หาได้จากในคลองเปรมประชากร เช่น ปลา ผักบุ้ง และบัว เป็นต้น วัตถุดิบที่หาได้ตามท้องทุ่งนา เช่น ไข่เป็ดจากเป็ดเลี้ยงตามทุ่งนา เป็นต้น วัตถุดิบที่หาได้ในสวน ได้แก่ พืชผักสวนครัว กล้วย เป็นต้น วัตถุดิบดังกล่าวจะถูกนำมาประกอบอาหารด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อน เช่น การต้ม การทอด การกวน การนึ่ง เป็นต้น อาหารจะถูกนำมารับประทานในครัวเรือนโดยในแต่ละวันจะมีการทำอาหารเพียงมื้อเช้า ส่วนมื้อกลางวัน และมื้อเย็นจะมีการนำอาหารที่ทำจากมื้อเช้ามารับประทาน สอดคล้องกับการศึกษาวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นของคนไทยของงานวิจัย Zhilan, X [4] ที่ระบุว่าวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาคเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม รูปแบบการดำเนินชีวิต ซึ่งคนในชุมชนมีการพึ่งพาแหล่งอาหารจากธรรมชาติและรูปแบบการดำรงชีวิตภายในครอบครัว ตลอดจนสัมพันธ์ถึงความเชื่อภายในชุมชน

การพัฒนาตำรับอาหารมาตรฐานชุมชนริมคลองเปรมประชากร กรุงเทพมหานคร และศึกษาการยอมรับของตำรับอาหารชุมชนริมคลองเปรมประชากร โดยดำเนินการพัฒนาตำรับอาหารท้องถิ่นริมคลองเปรมประชากรประกอบด้วยเมนูเครื่องดื่ม 20 เมนู และเมนูหวานจำนวน 10 เมนู ทุกตำรับมีส่วนผสมปริมาณที่แน่นอนและมีขั้นตอนกระบวนการประกอบอาหารที่ชัดเจน เมื่อนำเมนูไปทดสอบการยอมรับกับผู้บริโภคพบว่าผู้บริโภคให้การยอมรับเมนูอาหารหวานและหวานที่ทำการพัฒนาในช่วงชอบเล็กน้อยถึงชอบมากที่สุดโดยเมนูดังกล่าวจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารสร้างสรรค์เพื่อใช้จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของชิณพงศ์ ศิริโชตินิศากร. [5] ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นในเขตจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และพัฒนาสูตรมาตรฐานอาหาร ได้แก่ ปลาปลากอกะแล้ แกงลูกสามสิบ ขนมโค เมนูอาหารดังกล่าวจะถูกนำไปเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว นอกเหนือจากการพัฒนาในส่วนของสูตรงานวิจัยนี้ยังมีการพัฒนารูปแบบการบริการอาหารให้กับผู้บริโภค ส่วนการพัฒนาและยกระดับตำรับอาหารบริเวณสามพื้นที่ชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเพื่อสุขภาพเชิงสร้างสรรค์ [6] ได้ดำเนินการพัฒนาอาหารดังกล่าวทั้งด้านสูตรและการพัฒนาในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีบรรจุภัณฑ์สวยงาม พบว่าผู้ทดสอบให้ความคิดเห็นต่อระดับประสิทธิภาพของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลิตภัณฑ์อาหารที่ผ่านการพัฒนาจะใช้ในการจัดจำหน่ายสำหรับการท่องเที่ยวของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้คนในชุมชน ตลอดจนคนในยุคปัจจุบันใส่ใจอาหารอาหารท้องถิ่นเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น
2. ควรมีการส่งเสริมนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาอาหารท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เช่น การพัฒนาอาหารท้องถิ่นผสมผสานวัฒนธรรมอื่นๆ หรือผสมผสานกับการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อาหาร เพื่อสร้างสรรค์เมนูอาหารใหม่ เป็นต้น สามารถนำไปใช้ในการท่องเที่ยว หรืออื่น

เอกสารอ้างอิง

- [1] อัจฉราภรณ์ ศุกระศร, นนทพร สอนจันทร์ และพัฒน์ธณสรณ์ เพียรสว่าง. การศึกษาคุณภาพน้ำคลองเปรมประชากรเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการน้ำ [ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต] กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร; 2556.
- [2] วิชญ์วิสิฐ พรหมดา, อีราพร ทองปัญญา และชลิตา บัณฑุวงศ์. ผลกระทบจากโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองกรณศึกษาชุมชนริมคลองถนนฝั่งตะวันตกกรุงเทพมหานคร. วารสารรามคำแหง 2563; 39(1): 73-88
- [3] Kwon, Y.S. and Ju, S.y. Sensory evaluation of commercial ready-to-eat rice between trained panelist and consumer. British Food Journal 2018; 120 (2): 367-377.
- [4] Zhilan, X. วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นของคนไทยในรายการโทรทัศน์ "ภัตตาหารบ้านทุ่ง" พ.ศ. 2561. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต] กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ; 2561.
- [5] ชิณพวงค์ ศิริโชตินิศากร. การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมอาหารพื้นถิ่นเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ [ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการ] นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2559.
- [6] ชินิเพ็ญ มะลิสวรรณ และมินา ระเด่นอาหมัด. การพัฒนาและยกระดับตำรับอาหารเพื่อสุขภาพเชิงสร้างสรรค์.มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา; 2564.

การศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน
ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี

A study of Self-Learning Skills and Work Improvement
of the Graduate Diploma in Teaching Profession Students at Tapee University

ดวงตา อินทรนาค* และ แมน เชื้อบางแก้ว
Duangta Intaranak* and Man Chuabangkaew

ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000
Graduate Diploma, Teaching Profession, Faculty of Liberal Arts, Tapee University, Surat Thani 84000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: duangta@tapee.ac.th

Received: 25 October 2024, Revised: 18 February 2025, Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ระดับชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 คน โดยสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน จำนวน 42 ข้อ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง $t = 20.45 - 78.07$ และมีค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha) เท่ากับ .92 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางานอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.40$ และ $SD = 0.31$)

คำสำคัญ : ทักษะ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน

Abstract

This research aimed to study self-learning skills and work improvement of graduate diploma students in the teaching profession at Tapee University. The sample consisted of 29 first-year graduate diploma students in the teaching program in the academic year 2023, selected through cluster random sampling. The research instrument was the self-learning skills and work development assessment, which consisted of 42 items, demonstrating good quality with t-values ranging from 20.45 to 78.07 and a Cronbach's Alpha reliability coefficient of .92. The statistics used for data analysis included the mean, standard deviation, t-test, and Cronbach's alpha coefficient for reliability. The findings revealed that the graduate diploma students in the teaching profession at Tapee University showed a high level of self-learning skills and work improvement ($\bar{x} = 4.40$ and $SD = 0.31$)

Keywords : Skills, Graduate Diploma in Teaching Profession students, Self-learning skills and work improvement

บทนำ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นความมุ่งหวังของนักศึกษาทางการศึกษาตามความถนัดในสายงานอาชีพที่ตนเองมุ่งมาดปรารถนาเพื่อความสำเร็จทางการศึกษาให้นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในการทำงาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาต้องอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม และ 4) ด้านลักษณะบุคคลมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 [1] ซึ่งทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานถือเป็นองค์ประกอบสำคัญภายใต้ด้านทักษะและลักษณะบุคคลที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมเพื่อให้นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการทำงานในโลกยุคปัจจุบัน ในศตวรรษที่ 21 และเป็นรากฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในการผลิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา [2] กล่าวไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในสภาวะการแข่งขันของประเทศไทย การผลิตและพัฒนากำลังคนในภาคการศึกษายังคงเป็นไปตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละสถาบันการศึกษา สนับสนุนโดยแนวคิดเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะเห็นได้ว่าความรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตที่สำคัญจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและความมั่นคงของประเทศก่อให้เกิดคุณภาพในการผลิตภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของยุคปัจจุบันซึ่งมีนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นในองค์กรและธุรกิจเกิดปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดและรวดเร็วระหว่างหน่วยงานต่างๆของสังคมและเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทระดับสูงของการสร้างเศรษฐกิจและความมั่นคง [3] ซึ่งจะต้องพัฒนาให้ประชาชนในประเทศใช้ความรู้ สร้างความรู้และการปรับปรุงพัฒนางานซึ่งเป็นลักษณะสำคัญที่จะทำให้สร้างและใช้ความรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning : SDL) จะมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เนื่องจากในโลกปัจจุบันความรู้ต่างๆสามารถถูกถ่ายทอดและเรียนรู้ได้โดยการใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลาง เช่น การใช้อุปกรณ์สื่อสารที่สามารถเชื่อมต่อสัญญาณจากอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสืบค้นข้อมูลและติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญทำให้บรรลุผลการเรียนรู้ ผู้ที่มี SDL จะสามารถใช้เทคโนโลยีสืบค้นได้อย่างอิสระ (Independent Inquiry) ในการพัฒนาตนเองได้ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีในการเผยแพร่สะท้อนความคิด และค้นหา และการสืบค้นได้เรื่อย ๆ (Formative Inquiry) เป็นการสะสมความรู้ของผู้เรียนในการเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องใดเรื่องหนึ่ง [4]

ดังคำกล่าวของ Knowles ได้พัฒนาแนวความคิดมาจากทางด้านมนุษยนิยม (Humanism) มีจุดเน้นเรื่องความเป็นอิสระของแต่ละบุคคลที่จะเลือกทำในสิ่งต่างๆ รับผิดชอบในการปฏิบัติงานได้สำเร็จ และการพัฒนาตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองขึ้นมา (SDL) และยังได้กล่าวว่า SDL เป็นกระบวนการหรือเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ในการศึกษาขั้นต่อไปโดยให้นิยามว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการของแต่ละคนที่จะเริ่มต้นเรียนรู้โดยอาจได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม กระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ การตั้งเป้าหมาย การเลือกแหล่งความรู้ การใช้วิธีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงยังมีความเชื่อเรื่องความเป็นอิสระและความเป็นตัวของตนเองของมนุษย์ [5] ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดีมีความเป็นอิสระเป็นตัวของตนเองสามารถหาทางเลือกของตนเองมีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น [6] และยังเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับนักจิตวิทยา มนุษยนิยม (Humanistic Psychology) ที่ได้มีการศึกษา สืบค้น ตรวจสอบกันอย่างหลากหลายและแพร่หลาย ดังเช่น [7], [8], [9] และ [10] ต่างศึกษาการจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ สามารถเพิ่มค่าเฉลี่ยโดยรวมของ SDL และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดี

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ตัวแปรที่ศึกษาคือทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนถึงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการพัฒนาตนเองและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมทักษะนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งจากกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อสร้างคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคปัจจุบันการส่งเสริมให้บุคคลมีคุณลักษณะของการขึ้นานตนเองในการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะจะทำให้เกิดประสบการณ์และศักยภาพในการแสวงหาความรู้ ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่น รวมถึงเป็นรากฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้ยังเป็นสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ในการเรียนรู้และทำงานซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาในมิติอื่นๆอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ระดับชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 59 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ระดับชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling) มีการแบ่งกลุ่มนักศึกษาตามกลุ่มเรียนที่มีการจัดรายวิชาโดยถือว่าแต่ละกลุ่มเรียนเป็นหนึ่ง “กลุ่มย่อย” (Cluster) ซึ่งมีจำนวน 2 กลุ่มและมีการสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาในการศึกษาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานของนักศึกษา

ระยะเวลาและสถานที่ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยใช้เวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 ถึง มีนาคม 2567 เวลาที่ใช้ในการทดลอง 2 คาบ และได้ใช้มหาวิทยาลัยตาปีเป็นสถานที่ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน

การสร้างแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 จัดทำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน สร้างประโยคข้อความเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน ทั้งเชิงบอกเล่าและเชิงปฏิเสธ เป็นแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน ประกอบด้วย 1) ความจำเป็นของการเรียนรู้ของตนเอง (The Importance of Self-Learning) 2) การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning Goals) 3) การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นคน (Learning Resources) 4) การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง (Learning Strategies) 5) ทักษะการเรียนรู้ (Study Skills) และ 6) การประเมินผลการเรียนรู้ของตน (Learning Evaluation) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามหลักการของ [11], [12], และ [13] โดยนักศึกษาจะแสดงความคิดเห็นในข้อความเชิงบอกเล่าว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนที่ได้จะเป็น 5, 4, 3, 2 หรือ 1 ตามลำดับ และแสดงความคิดเห็นในข้อความเชิงปฏิเสธว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนที่ได้จะเป็น 1, 2, 3, 4 หรือ 5 ตามลำดับ จำนวน 62 ข้อ

1.3 นำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน เสนอให้ผู้ร่วมวิจัยพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อนำผลการแนะนำไปปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ร่วมวิจัยเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อความที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป [14], [13] และปรับปรุงแก้ไขการใช้ภาษาในข้อที่ 17, 27, 39, 55 และ 61 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญได้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน จำนวน 62 ข้อ

1.5 นำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว จำนวน 62 ข้อไปทดลองใช้กับผู้เรียนเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 คน เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้ t -test เลือกข้อความที่ใช้ได้โดยคัดเลือกที่ t -test มีค่ามากกว่า 1.75 ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ [15] และหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) โดยมีการบ่งชี้ถึงถึงระดับความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่า .70 ขึ้นไป [13] คัดเลือกแบบวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน พิจารณาจากค่า t ของแต่ละหัวข้อ หัวข้อละ 7 รายการ ได้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน จำนวน 42 ข้อ ในช่วงค่า t เท่ากับ 20.45 -78.07 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .92

1.6 จัดพิมพ์แบบวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน ฉบับสมบูรณ์ที่ได้คัดเลือกไว้ จำนวน 42 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ผล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. สุ่มนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 29 คน ในการทำแบบวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน
2. กำหนดเวลาในการเก็บข้อมูล ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เวลาที่ใช้ จำนวน 2 คาบ
3. จัดเตรียมแบบวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน ที่มีค่าอำนาจจำแนก โดยใช้ข้อที่มีค่า $t > 1.75$ และค่าความเชื่อมั่น $> .7$ ซึ่งผลการวิเคราะห์แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน จากการ Try Out ได้ค่าอำนาจจำแนก ในช่วงค่า t เท่ากับ 20.45 - 78.07 และค่าความเชื่อมั่น (Cronbach's α - Coefficient) เท่ากับ .92 จำนวน 42 ข้อ
4. ดำเนินการทดสอบด้วยแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวิเคราะห์ทางสถิติ
5. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนจากการวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางานของกลุ่มตัวอย่าง [12], [13]
2. หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางานโดยใช้สถิติ t-test และวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α - Coefficient) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวัดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 29 คน

ตัวแปรตาม	กลุ่มตัวอย่าง	
	$\bar{x}$	S.D.
ความจำเป็นของการเรียนรู้ของตนเอง (5)	4.34	0.33
การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (5)	4.33	0.47
การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นคน (5)	4.48	0.12
การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง (5)	4.49	0.17
ทักษะการเรียนรู้ (5)	4.52	0.26
การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง (5)	4.27	0.41
ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน (5)	4.40	0.31

จากตารางที่ 1 นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางาน เท่ากับ 4.40 และ 0.31 สำหรับทักษะย่อยมีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ทักษะการเรียนรู้ 4.52, การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง 4.49, การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นคน 4.48, ความจำเป็นของการเรียนรู้ของตนเอง 4.34, การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ 4.33, และการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง 4.27 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการพัฒนางานอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.40$ และ S.D. = 0.31)

อภิปรายผล

จากการวิจัยอภิปรายผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยตาปี มีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปรับปรุงพัฒนางานอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 4.40$) สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ที่กำหนดไว้สอดคล้องกับ

ทฤษฎีแนวความคิดมาจากทางด้านมนุษยนิยม (Humanism) มีจุดเน้นเรื่องความเป็นอิสระของแต่ละตัวตนของมนุษย์ที่จะเลือกทำในสิ่งต่างๆ รับผิดชอบในการปฏิบัติได้สำเร็จและการพัฒนาตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองขึ้นมา (SDL) ทฤษฎีการเรียนรู้ของมาสโลว์ [16] มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้นและทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเอง [17] การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว โนลส์เสนอว่าในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเรียนรู้กระบวนการเป็นสำคัญและแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการภายในมนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากมีอิสระที่จะเรียนในสิ่งที่ตนต้องการ มนุษย์ทุกคนมีลักษณะเฉพาะตน มนุษย์เป็นผู้มีความสามารถและเสรีภาพที่จะตัดสินใจและยังได้กล่าวว่า SDL เป็นกระบวนการหรือเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ในการศึกษาขั้นต่อไป [5] และสนับสนุนด้วยงานวิจัย [9] ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพบว่า 1) สภาพทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมากรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) วิธีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองคือผู้เรียนเป็นคนบริหารจัดการด้วยตัวเอง จัดทำสมุดบันทึกส่วนตัวเพื่อใช้บันทึกข้อมูล กำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคล กำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง จัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในมหาวิทยาลัยให้เหมาะสม 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรีในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยคือให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มุ่งมั่น ตั้งใจจริง มีวินัย ควบคุมบริหารจัดการด้วยตัวเอง กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และผู้สอนที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัย ศรีธาตุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาเป็นศาสนทายาทที่ดี นอกจากนี้ [10] ศึกษาการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิพบว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้นักศึกษาสามารถทบทวนบทเรียนได้ตลอดเวลา รองลงมาคือจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยช่วยให้ทราบเป้าหมายของการเรียนและชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลพบว่าพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ "การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง" ($\bar{x} = 4.27$, $SD = 0.41$) ซึ่งหมายความว่านักศึกษายังมีข้อบกพร่องในการสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนหรืออาจยังไม่สามารถวิเคราะห์หรือวิจารณ์ความสำเร็จและข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินผลตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยเฉพาะในแนวคิด [5] ที่ระบุว่าผู้เรียนที่มีความสามารถในการกำกับตนเองจะต้องสามารถประเมินผลการเรียนรู้และปรับปรุงตนเองได้อย่างต่อเนื่อง หากนักศึกษาขาดทักษะด้านนี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพัฒนาตนเองอย่างยิ่งยอน รองลงมาคือ "การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้" ($\bar{x} = 4.33$, $SD = 0.47$) ซึ่งมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานค่อนข้างสูงแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในการวางแผนเป้าหมายของตนเอง นักศึกษาบางคนอาจยังขาดทักษะในการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน วัดผลได้ และสอดคล้องกับการพัฒนาด้านซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะด้านนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดของ [18] ที่ชี้ให้เห็นว่าการตั้งเป้าหมายที่มีคุณภาพจะส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจและความสำเร็จในการเรียนรู้ ในทางกลับกันพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ "ทักษะการเรียนรู้" ($\bar{x} = 4.52$, $SD = 0.26$) และ "การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง" ($\bar{x} = 4.49$, $SD = 0.17$) สะท้อนว่านักศึกษาสามารถปรับตัวและเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้ดีซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง พฤติกรรมเหล่านี้อาจได้รับอิทธิพลจากการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือแนวทางการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของตนเอง (Learning Styles) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าทักษะการพัฒนาตนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองขึ้น ซึ่งเป็นทักษะด้านหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้มีการเรียนรู้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาจากกระบวนการเรียนการสอน และจากการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการศึกษาในปัจจุบันที่จะต้องส่งเสริมให้บุคคลมีคุณลักษณะของการชี้นำตนเองในการเรียนรู้เพื่อให้บุคคลมีประสบการณ์และมีศักยภาพในการแสวงหาความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาตลอดชีวิตต่อไปและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่างๆ และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษาควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนรู้แบบ Project-Based Learning, Problem-Based Learning และการเรียนรู้เชิงสะท้อน (Reflective Learning)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการใช้เครื่องมือวิจัยที่หลากหลาย นอกจากแบบสอบถาม ควรใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสังเกตพฤติกรรม เพื่อให้เข้าใจความคิดและบริบทของการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างลึกซึ้ง

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่น อาจเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ หรือแรงจูงใจในการเรียนเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของการพัฒนาทักษะผู้เรียนได้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนที่ 20 ก. หน้า 28-31; 2565.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด; 2560.
- [3] สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศระยะ 2544-2553 ของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ; 2547.
- [4] Teo, T., Tan, S., Lee, C., Chai, C., Koh, J., Chen, W., & Cheah, H. The self-directed learning with technology scale (SDLTS) for young students: An initial development and validation. *Computers & Education*, 55: 1764-1771; 2010.
- [5] Knowles, M.S. Self-directed learning: A guide for learners and teachers. New York: Association Press; 1975.
- [6] Hiemstra, R. Self-directed learning. In T. Husen and T. N. Postlethwaite. *The International Encyclopedia of Education* (second edition). Oxford: Pergamon Press; 1994.
- [7] อมรินทร์ เทวตา และคณะ. การจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (SDL) โดยการทำแผนธุรกิจเพื่อพัฒนา SDL ตามแนวคิดคุณลักษณะส่วนบุคคล. คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.; 2557.
- [8] เขมกร อนุภาพ. การใช้การเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อพัฒนาการเรียนรู้วิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2560.
- [9] ณัฐวรร เรืองวิทยาวงศ์. แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิตระดับปริญญาตรี ในยุคดิจิทัล มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2565.
- [10] วชิรา อยู่สุข. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2566); 2566.
- [11] Likert, R. A technique for the measurement of attitude. *Archives of Psychology*, 22(140), 5-55; 1932.
- [12] Ary, D., Jacobs, L. C., Razavieh, A., & Sorensen, C. *Introduction to Research in Education*. Australia: Thomson Wadsworth; 2006.
- [13] ไพศาล วรคำ. การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 13). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์; 2565.
- [14] Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-Referenced Test Item Validity. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (60th, San Francisco, California, April 19-23, 1976), 1–35. Retrieved December 29, 2023. from <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED121845.pdf>; 1976.
- [15] ล้วน สายยศ, และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2543.
- [16] ทิศนา ขัมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2550.
- [17] Rogers, C.R. *Freedom to Learn*. Columbus, OH: Charles E. Merrill; 1969.
- [18] Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, 41(2), 64–70. https://doi.org/10.1207/s15430421tip4102_2

วรรณกรรมคำหลวง : การศึกษาสารัตถะธรรมทางพุทธศาสนากับการศึกษาวัฒนธรรม ทางจิตใจและการประยุกต์ใช้ในสังคม

Khamluang Literature : Study of the Essence of Buddhism with the Study of Mental Culture and its Application in Society

ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ

Natawut Klaisuwan

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม 73170

Thai Language Faculty of Humanities Mahamakut Buddhist University, Nakorn Pathom 73170

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: natawut.kla@mbu.ac.th

Received: 9 March 2025, Revised: 1 April 2025, Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาสารัตถะธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง 2) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางจิตใจที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง 3) เพื่อแนะนำแนวทางในการนำองค์ความรู้จากวรรณกรรมคำหลวงมาประยุกต์ใช้ในสังคม ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากวรรณกรรมคำหลวง จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ มหาชาติคำหลวง กาพย์มหาชาติลิลิตจันทน์ทนิรชาดกคำหลวง สุปริติธรรมราชชาดกคำหลวง นันทโศภนันทสูตรคำหลวง พระบาลีคำหลวง ผลการศึกษาพบว่าวรรณกรรมคำหลวงได้แสดงสารัตถะธรรมทางพุทธศาสนาที่แนะนำแนวทางให้ปฏิบัติ และเน้นข้อคิดเตือนใจ อันทำให้เกิดปัญญา มองเห็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคม ในส่วนของวัฒนธรรมทางจิตใจพบว่า วรรณกรรมคำหลวงได้สะท้อนวัฒนธรรมทางจิตใจ อันเป็นหลักในการประพฤติตนเพื่อให้เกิดความสุขในชีวิต สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมพบว่า สารัตถะธรรมทางพุทธศาสนากับวัฒนธรรมทางจิตใจ เหมาะสำหรับคนทุกเพศทุกวัยนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งในเรื่องส่วนตัว และการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ชีวิตมีความสุข

คำสำคัญ : วรรณกรรมคำหลวง สารัตถะธรรมทางพุทธศาสนา วัฒนธรรมทางจิตใจ การประยุกต์ใช้ในสังคม

Abstract

This research has three objectives: 1) To study the essence of the Dhamma that appears in the Khamluang Literature, 2) To study the mental culture that appears in the Khamluang Literature, 3) To provide guidelines for applying knowledge from Khamluang Literature to apply in society. The researcher studied data from Khamluang Literature the total number of stories is 6: Mahajati Khamluang, Kap Mahajati, Lilit Chandakinnorn Jātaka Khamluang, Supreetidhammaraj Jātaka Khamluang, Nanthopanantassutta Khamluang, Malai Khamluang. The results of the study found that Khamluang Literature provides the essence of Buddhist teachings, which offer guidance and reminders that give rise to wisdom and the ability to see ways to live in society. In terms of mental culture, it was found that Khamluang Literature reflects the spiritual culture, which is the main principle for conducting oneself to achieve happiness in life. For application in society, it was found that the essence of Buddhism and spiritual culture are suitable for people of all ages to apply in both personal and work matters, which will result in a peaceful life.

Keywords : Khamluang Literature, Essence of Buddhism, Mental Culture, Application in Society

บทนำ

วรรณกรรมคำหลวง คือ วรรณกรรมที่นำเรื่องราวจากคัมภีร์ศาสนา มาเป็นแกนหลักสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่จะกล่าวถึงพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ พระอัครสาวก พระสาวก หรือเป็นเรื่องที่ให้อะไรเตือนใจในการดำรงชีวิต ทั้งนี้ข้อมูลตามประวัติวรรณคดีไทยที่รับรู้กันมาแต่เดิมกล่าวว่า วรรณกรรมคำหลวงของไทย มีอยู่ด้วยกัน 4 เรื่อง เป็นวรรณกรรมคำหลวงในสมัยอยุธยา จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ มหาชาติคำหลวง ในสมัยอยุธยาตอนต้น รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ นันทโศภนันทสูตรคำหลวง พระบาลีคำหลวง พระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ในสมัยอยุธยาตอนปลาย รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และเป็นวรรณกรรมคำหลวงในสมัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 1 เรื่อง คือ พระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6)

แต่จากการศึกษาโดยผู้วิจัยพบว่า มีวรรณกรรมคำหลวงที่ยังไม่ได้รับการสำรวจ อีก 3 เรื่อง ซึ่งเป็นวรรณกรรมคำหลวงสมัยอยุธยา ได้แก่ ภาพพิมพ์หาชาติ ในสมัยอยุธยาตอนกลาง รัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ลิลิตจันทกนิราชดกคำหลวง ในสมัยอยุธยาตอนกลาง รัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สุปริติธรรมราชชาดกคำหลวง ในสมัยอยุธยาตอนปลายรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ จึงกล่าวได้ว่าวรรณกรรมคำหลวงของไทย มีอยู่จำนวนทั้งสิ้น 7 เรื่อง เป็นวรรณกรรมคำหลวงสมัยอยุธยาจำนวน 6 เรื่อง เรียงตามลำดับสมัยที่แต่ง ได้แก่ มหาชาติคำหลวง ภาพพิมพ์หาชาติ ลิลิตจันทกนิราชดกคำหลวง สุปริติธรรมราชชาดกคำหลวง นันทโศภนทศตรคำหลวง พระมาลัยคำหลวง และเป็นวรรณกรรมคำหลวง สมัยรัตนโกสินทร์ 1 เรื่อง คือ พระนลคำหลวง

เมื่อพิจารณาเนื้อหาของวรรณกรรมคำหลวง ทั้ง 7 เรื่อง ทำให้พบข้อมูลว่า วรรณกรรมคำหลวงทุกเรื่องได้แสดงให้เห็นสาระธรรมหัวข้อต่างๆ ที่มีความน่าสนใจ ทั้งยังได้แสดงให้เห็นวัฒนธรรมทางจิตใจของคนไทยที่ร่วมสมัยกับการแต่งวรรณกรรมคำหลวง อันช่วยให้มองเห็นสภาพทางสังคมและแนวคิดของคนไทยในสมัยนั้น นอกจากนี้ยังมีความรู้ที่ปรากฏจากวรรณกรรมคำหลวงทั้ง 7 เรื่อง ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นข้อดีของการศึกษาวรรณกรรมคำหลวง เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีไทย จึงคิดที่จะทำวิจัยเพื่อค้นหาคำขวัญเผยแพร่วรรณคดีไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาระธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางจิตใจที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง
3. เพื่อแนะนำแนวทางในการนำองค์ความรู้จากวรรณกรรมคำหลวง มาประยุกต์ใช้ในสังคม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (documentary research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัย รวมถึงวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการวิจัยโดยใช้วรรณกรรมคำหลวงอันมีที่มาจากคัมภีร์ทางพุทธศาสนา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 6 เรื่อง ได้แก่ 1) มหาชาติคำหลวง 2) ภาพพิมพ์หาชาติ 3) ลิลิตจันทกนิราชดกคำหลวง 4) สุปริติธรรมราชชาดกคำหลวง 5) นันทโศภนทศตรคำหลวง 6) พระมาลัยคำหลวง ส่วนที่ไม่นำเรื่องพระนลคำหลวงมาศึกษา เนื่องจากมีที่มาจากคัมภีร์ของศาสนาพราหมณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาตัวบทวรรณกรรมคำหลวง ทั้ง 6 เรื่อง ได้แก่ 1) มหาชาติคำหลวง 2) ภาพพิมพ์หาชาติ 3) ลิลิตจันทกนิราชดกคำหลวง 4) สุปริติธรรมราชชาดกคำหลวง 5) นันทโศภนทศตรคำหลวง 6) พระมาลัยคำหลวง โดยวิธีการอ่านแบบละเอียด (Close Reading) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อหาคำตอบว่า วรรณกรรมคำหลวงที่นำมาศึกษานั้น แสดงให้เห็นสาระธรรม และวัฒนธรรมทางจิตใจเรื่องใดบ้าง ตลอดจนวิเคราะห์ให้เห็นแนวทางของการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (description analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สาระธรรม หมายถึง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง
2. วัฒนธรรมทางจิตใจ หมายถึง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิด ความเชื่อ ความศรัทธา ศีลธรรม จริยธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง
3. การประยุกต์ใช้ในสังคม หมายถึง การนำสาระธรรมทางพุทธศาสนา และวัฒนธรรมทางจิตใจที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง มาประยุกต์ใช้ในสังคม

การทบทวนวรรณกรรม

1. ความหมายและลักษณะของวรรณกรรมคำหลวง

การที่จะทราบความหมายของวรรณกรรมคำหลวงได้อย่างชัดเจน จำเป็นต้องพิจารณาลักษณะของวรรณกรรมคำหลวงให้กระจ่างเสียก่อน เพราะการพิจารณาลักษณะของวรรณกรรมคำหลวงจะช่วยทำให้ความหมายของวรรณกรรมคำหลวงได้เด่นชัดยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 [1] พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ภาคต้นลักษณะ [2] ตลอดจนการพิจารณาแนวคิดของนักวิชาการ เช่น อรอนงค์ พัดพาตี [3] ศักดิ์ศรี แยมันดดา [4] โชษิตา มณีใส [5] พิสิทธิ กอบบุญ [6] นิตยา กาญจนวรรณ [7] ทำให้พบข้อมูลที่ชัดเจนว่า วรรณกรรมคำหลวง จะต้องมียุคสมัยประการต่างๆ ดังนี้

1.1 เป็นหนังสือที่พระมหากษัตริย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กวีในราชสำนักแต่งขึ้นหรือเป็นหนังสือที่กรมพระราชวังบวรสถานมงคลทรงนิพนธ์ขึ้น

1.2 เป็นหนังสือที่แต่งโดยใช้คำประพันธ์หลายชนิด ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ แต่ต้องมี ร่าย เป็นหลักในการดำเนินเรื่อง

1.3 เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อเป็นแบบฉบับสำหรับนำไปสวดในพระราชพิธี

1.4 เป็นหนังสือที่แต่งขึ้นโดยอาศัยเรื่องราวจากคัมภีร์ทางศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ ทั้งยังแสดงสาระสำคัญที่เป็นคติสอนใจจากบุคคลสำคัญในอดีต เช่น พระโพธิสัตว์ พระพุทธเจ้า พระอัครสาวก พระสาวก และพระมหากษัตริย์

1.5 แต่งโดยยกคาถาจากต้นฉบับภาษาเดิม แล้วร้อยกรองเป็นภาษาไทยให้ผูกกับคาถาของเรื่องที่น่ามาแปลและแต่งขยายความ

จากลักษณะของวรรณกรรมคำหลวงตามที่กล่าวมา จึงให้นิยามของวรรณกรรมคำหลวงได้ว่า วรรณกรรมคำหลวงคือ วรรณกรรมศาสนาพาทย์ไทยที่ผูกเรื่องขึ้นจากคาถาที่มาจากภาษาเดิม ได้แก่ ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต แล้วร้อยกรองเป็นภาษาไทยด้วยคำประพันธ์ประเภทร่าย ร่วมกับคำประพันธ์ชนิดอื่นๆ ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ มีจุดมุ่งหมายในการแต่งเพื่อใช้สวดในพระราชพิธี โดยผู้สวดต้องใช้วาทศิลป์ในการแสดงเนื้อความอันเป็นเรื่องราวของพระโพธิสัตว์ พระพุทธเจ้า พระอัครสาวก พระสาวก และพระมหากษัตริย์ ทั้งนี้วรรณกรรมคำหลวงไม่จำเป็นต้องเป็นพระราชนิพนธ์หรือพระนิพนธ์ของกรมพระราชวังบวรสถานมงคล เพราะอาจเป็นงานนิพนธ์ของกวีในราชสำนักก็ได้ แต่งงานนั้นจะต้องได้รับพระบรมราชโองการให้แต่งขึ้น

เหตุที่ผู้วิจัยเห็นว่าวรรณกรรมคำหลวง คือ หนังสือที่แต่งขึ้นสำหรับสวด และผู้สวดต้องใช้วาทศิลป์ในการแสดงเนื้อความนั้น เนื่องจากพบความตอนหนึ่งในโคลงกำสรวลที่กวีได้กล่าวถึงความสามารถในการกล่าวคำหลวงของนางอันเป็นที่รัก ดังความว่า ปารณีรเช้าแม่ เกลอองค์ อยู่อยู่ ต่งกรดานจตุตรงคมยง ม่ายมัว ฤวางสกลาง ทายบาท ฤกล่าคำหลวงอ้า อ่อนแก้งเลาฉันท [8]

นอกจากนี้ความตอนหนึ่งในจินตามณฉบับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ได้บอกไว้อย่างชัดเจนว่า มหาชาติคำหลวงแต่งขึ้นเพื่อใช้สวด ดังนั้นวรรณกรรมคำหลวงจึงต้องแต่งขึ้นเพื่อใช้ในการสวดเช่นกัน ดังความว่า จุลศักราชได้ 844 สมเด็จพระบรมไตรโลกยาราช ให้ชุมนุมพรสงฆ์สงฆสงฆวาช แลนักปราชราชบัณฑิตยทั้งปวง ผูกพระมหาชาติคำหลวงเป็นพิชฎารทง 13 กัณฑ์ เปนคำสวดคำหลวง [9]

2. วรรณกรรมคำหลวงในประเทศไทย

ตามที่กล่าวมาในเบื้องต้นว่า วรรณกรรมคำหลวงในประเทศไทย มี 4 เรื่อง ได้แก่ มหาชาติคำหลวง นันทโศภนพิสดาร คำหลวง พระมาลัยคำหลวง และพระนลคำหลวง ครั้น พ.ศ. 2558 สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ได้พิมพ์หนังสือเรื่องสุปรีดีธรรมราชาดกคำหลวงเผยแพร่ จึงเป็นที่รับรู้กันว่าสุปรีดีธรรมราชาดกคำหลวงเป็นวรรณกรรมคำหลวง เรื่องล่าสุด แต่จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ยังมีวรรณกรรมคำหลวงที่ยังไม่ได้รับการสำรวจ อีก 2 เรื่อง คือ กาพย์มหาชาติ และลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวง เหตุที่ผู้วิจัยเชื่อว่ากาพย์มหาชาติ และลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวง เป็นวรรณกรรมคำหลวงที่ยังไม่ได้รับการสำรวจ เพราะทั้ง 2 เรื่อง มีคุณสมบัติตรงตามลักษณะของวรรณกรรมคำหลวงทุกประการ รายละเอียดดังนี้

2.1 แต่งขึ้นโดยพระบรมราชโองการ ความจากพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ให้ข้อมูลว่า มีการแต่งมหาชาติคำหลวงขึ้นอีกครั้งในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม ความว่า ลุศักราช 989 ปีมะแมศก (พ.ศ. 2170) ทรงพระกรุณาแต่งมหาชาติคำหลวง [10] โดยมหาชาติคำหลวงที่แต่งขึ้นใหม่ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม เรียกว่า กาพย์มหาชาติ สำหรับลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงก็เป็นหนังสือที่เกิดขึ้นโดยพระบรมราชโองการเช่นกัน ดังความว่า เดชะผลอดามได้ผลองอรธ โดยพระบัณเฑาะฐรัสส่วงแล้ว สถิตสถิระประดิพัธ ปราโมช นฤโรคนฤโยแผ้ว ผ่องพันสนนธกาย [11]

2.2 แต่งขึ้นโดยนำเนื้อเรื่องมาจากคัมภีร์พุทธศาสนา กาพย์มหาชาติและลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงล้วนมีที่มาจากชาดก อันเป็นคัมภีร์พุทธศาสนา โดยกาพย์มหาชาติมีที่มาจากมหาเวสสันดรชาดก ส่วนลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงมีที่มาจากจันทกนิรชาดก และทั้ง 2 เรื่อง ต่างแสดงเรื่องราวในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์

2.3 ยกคาถาจากต้นฉบับภาษาเดิม แล้วร้อยกรองเป็นภาษาไทย จะเห็นได้ว่ากาพย์มหาชาติขึ้นต้นด้วย คาถาบาลี แล้วร้อยกรองเป็นภาษาไทย ดังตัวอย่าง กจจิ นุ โภณโต ท โภณโต ข้าแต่พระบาทปิตรพระดาบส ผู้ทรงพรตพิธี จำเริญศรีสรรเพชญ์ โพธิญาณ [12] ส่วนลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงก็มีลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ดังนี้ อดีเต พารณลียี พรหมทต โตนาม แต่กาลก่อนยังมีพระภูบดีเสวยสมบัติ ทรงนามพรหมทัตสมญา [11]

2.4 การเป็นแบบฉบับสำหรับสวด หนังสืออริยฐาน พ.ศ. 2431 อ้างถึงในสุกัญญา สุธงษา [13] ให้ข้อมูลว่า มีการนำเวสสันดรชาดกมาอ่านในงานพิธีหลวง โดยอ่านเป็นทำนองต่างๆ ดังนี้ อ่านฤเทศน์มหาชาติ มีทำนองไพเราะแปลกๆ กันหลายทำนองอย่างหนึ่ง ซึ่งสุกัญญา สุธงษา [13] ได้ขยายความว่า การเทศน์มหาชาติทำนองหลวง คือ แบบฉบับของการเทศน์

มหาชาติ ดังนั้นเมื่อมีการเทศน์มหาชาติทำนองหลวง จึงน่าจะมีการนำ ภาพมหาชาติ ไปใช้เทศน์ในงานเทศน์มหาชาติ ของทางราชการ ส่วนลิลิตจันทกนิรชาดคำหลวง แม้ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการนำไปสวดในงานพิธีของทางราชการ แต่ความ จากโคลงบทที่ 97 พอทำให้เห็นได้ว่า ลิลิตจันทกนิรชาดคำหลวงอาจแต่งขึ้นเพื่อใช้สวดในงานพิธีของทางราชการ ดังความว่า มหาราชันรู้ยังยาว ฉลองเรื่องลิลิตเกลา สืบไว้ จันทกนิรปางเนา โพธิสัตว์ หวังทราบนรชนได้ สืบสร้างมคการ [11]

จากหลักฐานที่ผู้วิจัยได้นำเสนอมานี้ พอจะช่วยยืนยันได้ว่า ภาพมหาชาติและลิลิตจันทกนิรชาด คำหลวง เป็นวรรณกรรมคำหลวงในสมัยอยุธยาที่ยังไม่ได้รับการสำรวจ เมื่อวรรณคดีทั้ง 2 เรื่อง เป็นวรรณกรรมคำหลวง ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็น ข้อมูลในการศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการนำเรื่องมหาเวสสันดรชาดก อันมีเนื้อความเดียวกับมหาชาติ คำหลวง มาศึกษาวิเคราะห์ โดยผลการศึกษาพบว่ามหาเวสสันดรชาดกปรากฏหลักธรรมที่ช่วยให้ดำเนินชีวิตอย่างมีสติไม่ประมาท ช่วยพัฒนา จิตใจให้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่อิจฉาริษยา ตัณห์โลภ โกรธ หลง ตลอดจนเข้าใจ สัจธรรมของชีวิต ทำให้เกิด การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ลดปัญหาครอบครัว เพราะมีหลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของพระวินัย วิสุทธสาโร [14] สำหรับผลการศึกษาของพระปลัดชัยฤทธิ์ โชติวโร [15] พบว่า หลักธรรมที่ ปรากฏในมหาเวสสันดรชาดก มีส่วนช่วยในการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ พัฒนาจิตใจให้สูงขึ้น ทำให้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อต่อ กัน ช่วยให้ละกิเลสได้หากปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องฝึกฝนตนเองให้อยู่ร่วมกับคนในสังคมอย่างมีความสุข ทำให้สังคมมีความ เข้มแข็ง ลดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า หลักธรรมที่ปรากฏในมหาเวสสันดรชาดก ล้วนมีคุณค่าทางจิตใจ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันได้

นอกจากการศึกษาเรื่องมหาเวสสันดรชาดกแล้ว ยังมีนักวิชาการนำเรื่องนันทโพนันทสูตรคำหลวง และพระมาลัย คำหลวง มาศึกษา เช่น อรอนงค์ พัดพาตี [3] ศึกษา นันทโพนันทสูตรคำหลวงและพระมาลัยคำหลวงพบว่า ทั้ง 2 เรื่อง ได้แสดงแนวคิดสำคัญ ทางพุทธศาสนา กล่าวคือ นันทโพนันทสูตรคำหลวง แสดงแนวคิดเรื่องพุทธจริยา พุทธบารมี พุทธลักษณะ และแสดงให้เห็น คุณลักษณะของพระสาวก เช่น พระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระมหากัสสปะ ทั้งยังแสดงให้เห็นโทษ ของมีชาติภูมิ ความเชื่อเรื่องพระโพธิสัตว์ นิพพาน ระบบการปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ความเชื่อเรื่องไตรภูมิ เป็นต้น ส่วนพระ มาลัยคำหลวงได้แสดงแนวคิดเรื่องพระศรีอริยเมตไตรยที่จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต แนวคิดเรื่องนรก สวรรค์ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จำลองภาพบุคคลที่ดีในอุดมคติ ได้แก่ พระมาลัย รวมถึงผู้ทำความดีจนได้ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นต้น ส่วนอุดมพร คัมภีรา นนท์ [16] ได้ศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาในพระมาลัยคำหลวง พบหลักธรรมที่สอนให้คนรุ่นหลังบูชาพระรัตนตรัย รู้จักการให้ ทาน ประกอบกุศลกรรม กตัญญูกตเวทิต์ ไม่ประมาท รักษาศีล ฟังธรรม ทั้งยังสอนหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือนที่ทำให้ผู้ปฏิบัติ ตลอดจนสังคมมีความสุข สำหรับจุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และยรรยง สิกขะฤทธิ์ [17] ศึกษา นันทโพนันทสูตรคำหลวง ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับหลักธรรมพบว่า มีการนำเสนอหลักธรรมตลอดทั้งเรื่อง จึงแสดงให้เห็นว่านันทโพนันทสูตรคำหลวงเป็นวรรณกรรมพุทธศาสนา ทั้งยังเป็นนิทานธรรมที่สั่งสอนแนวคิดทางพุทธศาสนา

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า วรรณกรรมคำหลวงได้แสดงเนื้อหาธรรมะเพื่อการสั่งสอน ทั้งยัง แสดงให้เห็นแนวคิดของผู้คนในสมัยก่อนที่มีความเชื่อถือในเรื่องต่างๆ อันมีส่วนสำคัญที่ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข ดังนั้น การศึกษา ของผู้วิจัยที่มุ่งศึกษาสาระธรรมทางพุทธศาสนา วัฒนธรรมทางจิตใจ กับการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคม ก็จะเป็นงานวิจัยอีกเรื่อง หนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมคำหลวงมีบทบาทในการควบคุมสังคม หรือเป็นแนวทางให้ผู้คนในสังคมดำเนินชีวิตไปในทางที่ ถูกต้อง ตามครรลองของวัฒนธรรมอันดีงาม

ผลการวิจัย

1. สาระธรรมทางพุทธศาสนา

จากการศึกษาวรรณกรรมคำหลวง พบสาระธรรมทางพุทธศาสนาข้อต่างๆ ที่สอนให้มนุษย์ทำความดี ละเว้นความชั่ว อันมีส่วนทำให้จิตใจผ่องใส โดยสามารถแบ่งหัวข้อสาระธรรมที่ปรากฏได้ ดังนี้

1.1 สาระธรรมที่แนะแนวทางให้ปฏิบัติ

ก. การให้ทาน วรรณกรรมคำหลวงแสดงให้เห็นคุณค่าของการให้ทาน ดังนี้

1) ส่งผลให้ตนเองมีความสุข ดังเช่นพระเวสสันดรที่ทรงมีความสุขอย่างยิ่งในการบริจาค พระชาลีกับพระกัณหา แก่ชูชก ดังความจากภาพมหาชาติว่า สมเด็จพระบรมโพธิสัตว์ ตรัสได้ทรงฟังคดี ทชีชุกกาจารย์จะขอสองราชกุมารในวันนั้น ทรงพระเกษมสันต์ครีฑา ด้วยพระทัยเปรมธรรมดา บันดาลญาณบารมีมีทิมา [12]

2) **เกิดผลดีต่อผู้ให้และผู้เกี่ยวข้อง** โดยเฉพาะการให้ทานแด่พระสงฆ์ที่ส่งผลให้ได้เสวยสุขบนสวรรค์ ดังความจากพระมาลัยคำหลวงว่า *ว่าเทวานผู้นี้ เป็นเศรษฐีบุรพกาล ชื่อหริบาลสมญา มีศรัทธาศีลวัตร ในตรัยรัตนนิกาล สรรพทานทุกสิ่งโสธ ผ่าพรหมโภชนโอสธ ชลารศไตรจีวร ถวายสงฆกรรมนาค ด้วยเดชผลานิสงส์ไซ้ ส่งสืบให้สมบัติสววรรค์ [18]* ส่วนสุจริตธรรมราชาดก คำหลวงได้แสดงให้เห็นผลดีของการให้ทานว่า *ช่วยทำให้พ่อแม่สมปรารถนา ได้ขึ้นสวรรค์และพ้นจากบาป ดังนี้ ให้ลูกเป็นก้นยาทาน เกิดผลสงสารทั่วแท้ แก่พ่อแม่แม่เลี้ยงตัวตนบ่เศร้า พระพรหมเจ้า เทศนามาแต่ก่อนนั้น [19]*

ข. การทำตนให้พ้นจากทุกข์ แม้ว่าวรรณกรรมคำหลวงจะแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความทุกข์แต่ก็แสดงให้เห็นวิธีทำตนให้พ้นจากทุกข์เอาไว้เช่นกัน ได้แก่ **การวางอุเบกขา** ที่ช่วยทำให้จิตเกิดสมาธิ อยู่ในความสงบ เกิดปัญญาจนสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ ดังจะเห็นได้จากพระเวสสันดรที่ทรงเกิดทุกข์อย่างใหญ่หลวง เนื่องจากเห็นพระกุมารถูกชุกโคโยตีต่อหน้า แต่เมื่อทรงวางอุเบกขาได้ พระองค์ก็พ้นจากทุกข์ ดังความจากมหาชาติคำหลวง ดังนี้ *อันว่าพระโพธิสัตว์รำพึง ดังนี้ อันว่าทุกข์อนันตบมิงควร ก้าววยเสวยอยู่รบบม ปรารมภ์เกิดแก่ทุกข์ เหตุเพราะรักพระราชมารทงสอง โสธแล...พึงกู ดำรงอาตมภาพจงได้ และจะทำใจอุเบกขา แก่สองพวาพ่อเทอญ...ธก็บรรเทากำเคาโสภานล [20]*

ค. การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ วรรณกรรมคำหลวงได้วางแนวทางสำหรับการปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควรให้เห็นเป็นตัวอย่างหลายประการ ดังนี้

1) **การแสดงความยินดีจากใจ** เมื่อเห็นเพื่อนมนุษย์ประสบความสำเร็จ ดังเช่นพระนางมัทรีที่แสดงความยินดีต่อพระเวสสันดรที่สามารถต่อสู้กับความทุกข์ จนบริจาคพระชาติกับพระกัณหาให้แก่ชุกโคโยตี ดังความจากมหาชาติคำหลวงว่า *สมเด็จพระมัทรีที่รับพระสาสนสั่งสอนใส่เศียรสาธุการประนมพระกรเบิกบานบรรจงจิตปรีดา อำนวยน้อมอนุโมทนายินดี [20]*

2) **การใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท** ทำให้รอดพ้นภยันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกเวลา ตัวอย่าง จากพระมหาโมคคัลลานะในนันทโพนันทสูตรคำหลวง ที่ต่อสู้กับพญานันโทปนันทนาคราชด้วยการเจริญสติ ระลึกถึง อิทธิบาท 4 มีผลให้ปราบพญานาคราชได้ ดังความว่า *อันว่าพระมหาโมคคัลลานะเถร อันเป้นพระชินนทรกุล กราบพูลแก่ สมเด็จพระสรรเพชญ์บิดราช อันว่าพระอิทธิบาททั้งสี่ ข้าพระพุทธเจ้าองค์นี้ กทำให้เป็นที่ดีตั้ง แลยังให้เป็นที่ดำเนอร ได้กทำให้จำเรอญนินทร แลเป้นอดิสรณ ด้วยดีก็มีแท้ [18]*

3) **การให้อภัย** เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเข้าใจกัน เมื่อทุกคนเข้าใจกัน ความพยายามก็จะไม่เกิดขึ้น ดังเช่นพระมหาโมคคัลลานะที่ให้อภัยพญานันโทปนันทนาคราช ดังนี้ *ด้วยสุภาวะอาตมภาพ ประหารบาปรับจับ ดับเพลิงบาป เสียด้วยดี ด้วยวาริสฤโตทก ขราบเย็นนอกแห่งอาตมา คือ กรุณาแลไมตรี [18]*

4) **การรู้จักเคารพ** ความจากพระมาลัยคำหลวงแสดงให้เห็นว่า การแสดงความเคารพของผู้เยาว์ ต่อผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ ดังนี้ *เป็นสามเณรน้อยนัก...แล้วอภิบาลอุปัชฌาย์ อาจารย์ยานบอบ เคียมเคารพนรินทร์ [18]*

5) **การตั้งมั่นในหลักธรรม** ส่งผลให้พบความสุขในอนาคต ดังความจากพระมาลัยคำหลวงว่า *เทพบุตรดวงคณนี้ เมื่ออยู่บรูณราช ทุกข์ประดาขเลียงกาย เกี้ยวพญาชายขอบธรรม รักษาปัญญาจิตา ไตรสรณานิกาล...ถวายสังฆาลลงฉลาด ประดิพัทธอาตมทำได้ นมัสไตรทวรา ด้วยวาจาโมณินัย เสริมสุจริตบริบูรณ์ ด้วยกุศลเพิ่มพูนให้ บริวารได้เป็นแสน [18]*

6) **ศีล 5** ลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงได้แสดงให้เห็นว่า การไม่ปฏิบัติตามศีล 5 จะทำให้เกิดกนกรดั่งความว่า *ศีลห้าพระเจ้าจอม บัณชुर ใครล่วงคำประยูร ตรัสไว้ นรกกจักเปนมุล เรือนแห่ง ตนนา นับโกฏิไปใหม่ มากหยิ่งอุปมา [11]*

1.2 สารัตถะธรรมที่เป็นข้อคิดเตือนใจ

ก. ทุกข์ วรรณกรรมคำหลวงแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีความทุกข์ โดยสิ่งที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ การจากสิ่งที่รัก ดังเช่นชุกโกมีความทุกข์ เพราะต้องจากบ้านไปขอสงุมารตามคำสั่งของนางอมิตตา ดังความจากมหาชาติคำหลวงว่า *จำเดิมแต่นี้ไป ในเมื่อใช้กาล แม่อย่าคลาดคาลนออกไป จากออกเรือนเรานี้ ฌแม่ฮา [20]* ในขณะที่พระนางมัทรี ก็มีความทุกข์เพราะเป็นห่วงลูกเนื่องจากตามหาลูกไม่พบ ดังความว่า *ทั้งทุกขทุเรศให้โหยหา สองเพาพะงา ไม่เห็นหายแล้ว [20]*

ข. กรรม นันทโพนันทสูตรคำหลวง แสดงให้เห็นว่าทำกรรมไว้มิได้ ย่อมได้รับผลกระทบเช่นนั้นตอบแทน นอกจากนี้ ความสนองของกรรมไม่ต้องรอในชาติหน้า เพราะเห็นผลทันตาในชาตินี้ ตัวอย่างจากพญานันโทปนันทนาคราชที่สร้างกรรมกับพระมหาโมคคัลลานะด้วยการพนเปลวเพลิง เพื่อให้พระมหาโมคคัลลานะถูกความร้อนเผาไหม้ แต่พระมหาโมคคัลลานะก็บันดาลให้เกิดเปลวเพลิงตอบโต้ ทำให้พญานันโทปนันทนาคราชได้รับความทรมานจากความร้อนเสียเอง ดังความว่า *อันว่าพระญาวาลูกี้ ให้เป้นเปลวอัคคีด้วยฤทธิแล...อาตมจยั้งเดชเดชา ให้อากาดำกอง ธกให้เพลิงรุ่งร่า ทวยธเข้าเดโช กลืน แล...ในกาลนั้นอันว่าเพลิงอง อันดำกองด้วยฤทธินาคราช มาตราว่าแต่ชุมพระโลมา แห่งพระมหาโมคคัลลาเจ้า กบมี ร้อนแล...พ้นอันว่ากายา แห่งสัลเบนทราธิราช ร้อนรอนอาตมยิ่งนัก [18]*

ค. การเปลี่ยนแปลงแห่งชีวิต เป็นหลักธรรมที่สอนให้มนุษย์เข้าใจถึงเปลี่ยนแปลงของชีวิตตรงกับโลกธรรมที่ว่า *มียศเสื่อมยศ มีลาภเสื่อมลาภ* ดังความจากกาพย์มหาชาติที่นำเสนอว่า ชีวิตของพระนางมัทรีได้เปลี่ยน จากความสุขสบายมาสู่ความยากลำบาก จากเดิมที่เคยทรงเสวยสุขคานหาหม แต่ในบัดนี้กลับเดินบนพื้นดินด้วยเท้าเปล่า ดังนี้ *เมื่อแม่ลิ้นปี่เป็นนางกระษัตริย์ สุขุมชาติ ไซ้เชิงแม่จะลีลาคลานองนี้ ในอดีตกาลตะกั๊ก่อนมา...พระแม่จะเสด็จลีลาศ ย่อมทรงสิริภาณุจนแก้วแกมมาศ ม่านวัง...ครั้งนี้ นี่เป็นโชน ข้าทั้งสิ้นนี้สงสยสุดคิด พระอาการนี้ผิดเหินเพทนา มาเดินด้วย พระบาทาเท้าเปล่า ดูก็เปลี่ยวประหลาดเศร้าสร้อยศรี [12]* ส่วนสุปรีดีธรรมราชาดกคำหลวงได้แสดงให้เห็นว่าชีวิตมนุษย์ ย่อมเป็นไปตามกฎไตรลักษณ์ ได้แก่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา กล่าวคือ มีความไม่เที่ยงแท้แน่นอน มีเกิดขึ้นย่อมมีเสื่อมไปเป็นธรรมดา ดังความว่า *อันว่าพระราชสมบัติคุณนี้แล้ว บมีเที่ยงแท้ในสงสาร...เมียรัก ปานอาตมาสกล ลูกหลานผวนผิต ดอนิตรย์มีผล...ส่วนตัว ตนเกิดมาดอนิตรยาถึงขนาด ด้วยชราพยาธิตายพลัน [19]*

ง. สิ่งที่ทำให้เศร้าหมอง วรรณกรรมคำหลวงได้แสดงให้เห็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมนุษย์เกิดความเศร้าหมอง คือ ตัณหา โทสะ โมหะ หากมนุษย์ถูกครอบงำด้วยสิ่งนี้ จะทำให้ขาดสติไม่รู้ตัว สร้างความเดือดร้อนต่อๆ กันไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้ความจากมหาชาติคำหลวงได้สะท้อนให้เห็นเรื่องเหล่านี้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้ว่าบรรดาพราหมณ์ถูกตัณหาครอบงำ จึงตำราภรรยาเพราะอยากให้ปฏิบัติตนตามอย่างนางอมิตตา ที่ปรนนิบัติซุกเป็นอย่างดี ดังนี้ *อันว่าอมิตตา มั่นบำเรอรักษาพราหมณ์แล้ว ดูจ่าเรอแก่ เจ้าแก่ครุ แลไปดูตริบารนี้...เขาก็อ้วกล่าวแก่เมียเขาดังนี้ อันว่าสู่ทองหลายดั่งงู แลมาเยย สเพลาสเพละ เอาะเอาะแลมาลีมดู สุมิ ดูแม่สุมิตตา อันมั่นบำเรอรักษาผัว กล้วยยอบนนั้น [20]* เมื่อบรรดาพราหมณ์ตำรา ภรรยาของตน บรรดานางพราหมณ์ก็เกิดโทสะ จึงรวมตัวกันไปตำรานางอมิตตาที่ทำน้ำ ดังความว่า *เขาก็อ้วชุมนุมกันในตาฝั่ง บ้างก็นั่งในท่อน้ำ บ้างก็ค้ำก้นไปนั่งในจอก บ้างก็แยกกัน ออกไปนั่งในตรหลาด เพื่อจะด่าให้อมิตตาหาศแห่งพราหมณ์ แก่นั้น...บ้างก็ยื่นดาสเสกร บ้างก็ว่าเอนดูมันเด็ก แลเราจะส่งสอน อย่ำให้มันหญ้อหญ่อนพราหมณ์แก่นั้น [20]* ส่วนการกระทำของชาวสิททิกลุ่มหนึ่งที่รวมตัวกันขับไล่พระเวสสันดรออกจากนครสีพี เพราะถูกโมหะครอบงำ จึงทำให้ไม่คิดถึงเหตุผลที่ถูกที่ควรจากการที่พระเวสสันดรบริจาคช้างปัจจัยนาเคนทร์แก่พราหมณ์เมืองกลิงคราชบุรี ดังนี้ *ดังฤพระเพชยันตรบรรราชโอรส ธมาเปลื้องปลดคชนาทยราผ่องแท้...ก็เป็นที่บูชาแก่ชาวเมือง ดังฤ พระบุญเรืองบเอื้อ มาก่อเกื้อในทางทานบมิชอบใส่ [20]*

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ

วัฒนธรรมทางจิตใจที่ปรากฏในวรรณกรรมคำหลวง เมื่อพิจารณาจากตัวบทอย่างละเอียดพบว่า มีวัฒนธรรมทางจิตใจด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสตรี วรรณกรรมคำหลวงส่วนใหญ่ปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับสตรีในเรื่องต่างๆ เช่น

- 1) **การปรนนิบัติและจงรักภักดีต่อสามี** ดังที่พบในมหาชาติคำหลวง ดังนี้ *อันว่าอมิตดาก้อยู่บำเรอเชอภักดี งานพราหมณ์หนักมันก็เอา งานพราหมณ์เบา มันก็สู้ บมีอาเจยซู้ ทำคุดคู้แก่พราหมณ์ ผดุงโดยตามทุกเมื่อเลย [20]*
- 2) **ความงามของสตรี** สตรีต้องมีความงามตามแบบอุดมคติ ดังเช่นพระนางผุสดีในมหาชาติคำหลวง ดังนี้ *งามมีเนตรเพราพรรณ คิ้วคืออัญชนพรายเพรود...ในเมื่อข้าทรงครรภในเมืองมรตยมานุษยนั้น...จอร์รฌางครบบ เอี้ยวตราบ รางขางคนแน่น เทอญ [20]*
- 3) **สตรีต้องมีสามีดูแล** ดังความจากลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงว่า *ผัวอาสันชีวิต แล้วย่าคิดสงสย เชิญมาไปด้วย พี่...อยู่จะระเคื่องระคาย อายุเกินทั้งหลายแลคนธรรพ์ ทานพุกมณท์ทุกแดน เทียรดูแคลนเพราะม่าย [11]*
- 4) **รักเดียวใจเดียว** ทำให้ได้รับค่ายก่อกองขมเขย ดังความจากลิลิตจันทกนิรชาดกคำหลวงว่า *จะประโยชน์อันใดมี แก่ชีวีวินาศ โดยเสดจราชสู่สวรรค ครรไลล่งดีกว่าอยู่ นิกรรู้จะดูชาได้ อดคนราถไทยซ้อสัจ ประดิพัท ต่อสวามี ยิ่งลัตรีทุกแดน สี่ทวีปแสนนคร ท่อนหาได้เสมอนาง [11]*

2.2 แนวคิดทางพุทธศาสนา วรรณกรรมคำหลวงได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับพุทธศาสนาประการต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องความเชื่อ ดังนี้

- 1) **การทำบุญทำทาน** ทำให้พ้นจากสังสารวัฏ เข้าถึงนิพพาน ดังความจากมหาชาติคำหลวงว่า *พ่อจะชี้ข้ามจากชรา มรณชาติ ด้วยอำนาจทานสองกระษัตริย์...พ่อก็จะยอสวรรค์มนุษย์โลกย์ สู่บทไมกษณฤพาน [20]*
- 2) **การเวียนว่ายตายเกิด** มหาชาติคำหลวงแสดงให้เห็นวงจรชีวิตของสัตว์โลกที่ต้องเวียนตายเวียนเกิดไม่รู้จบสิ้น ดังนี้ *อันว่านางผู้พึ่งพา เทียวไปเมืองฟ้า แลแหล่งหล้าสงสารโสดแล...ในเมื่อได้เก้ายาบเอ็ดกลบวาวนางก็ได้เป็นพุทธมาดา นามทยพิริ ศิริมหามายาบทพิตรแล...ส่วนว่านางผู้น้องเทียวแห่งห้องสงสาร ไปมานานจนนั้น...นางก็ได้เป็นลูกสาวเจ้าจจิตร แห่งกรุงกิงกิ ศวราช ทนพทุโธบาทพระพุททกาศยปันน [20]*

3) **ความเชื่อเรื่องกรรม** ดังที่ปรากฏในมหากาพย์คำหลวง เช่น กรรมเป็นสาเหตุให้พลัดพรากจากคนที่รัก ดังนี้ ชาลีกับนางสวีสต์ แสนสุดที่รักเจ้าแม่ฮา...ชรอยกามันนั้นมาพูนเพิ่มให้ จึงจำพลัดพรากไทยเภาพวงงา [20]

4) **การทำบุญ** ผู้ที่ทำบุญมาก ผลบุญก็จะช่วยเหลือให้พ้นภัย ดังที่พบในลิลิตจันทกนิรชาตคำหลวงความว่า คงเพราะบุญของจอมสวาทิ เยาวราชชนนรามา มีความสัจซื่อตรง จึงพบพวงพวงมา หนึ่งบุญข้าพวงอำพน เคยมาดลค้ำชู แต่ปางบูรพสมสร้าง บุญเพนิวสวางค์ตอตั้งพุทธภูมิ [11]

5) **นิพพาน** คือ สถานที่แห่งความสงบสุข ดังความจากสุปรีดิธรรมราชาตคำหลวงว่า แลเงาตนไปเกิดแต่ในนิพพาน อันเป็นสถานสุขบุรีแล้ว...เพราะจะหวังนิพพานยุคใด อันพ้นโสมสสาร อันเป็นสถานสุขนิโรธนี้ [19]

6) **ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว** กาพย์มหาชาติได้แสดงให้เห็นว่าหากทำความชั่วไว้ตอนเป็นมนุษย์ ตายไปก็จะตกนรก หากทำความดีไว้ก็จะได้ขึ้นสวรรค์ ดังนี้ เฝ้าพวกผู้ธรรม์ทุกจริต ครั้นสุดสิ้นชนมชีวิตวางวาย จักไปอุบัติในอบายเบื้องปรโลก...พวกสัประนราสุจริต เมื่อนิราสร้างชนมชีวิตอาตมา...จะมีสวรรค์สุขเป็นหน้า [12]

7) **การอุทิศส่วนกุศลให้ญาติผู้ล่วงลับ** โดยแสดงให้เห็นความเชื่อว่าจะทำให้ญาติพี่น้องที่สิ้นชีวิต และได้รับความทราบในทุคติภูมิ ได้รับส่วนกุศลอันช่วยให้ไปสู่สุคติภูมิ ดังความจากพระมัลลย์คำหลวงว่า กุศลทักษิณาทนครั้งตมเมธินธาร ฝ่ายนรگانต์ปริดา อนุโมทนาส่วนกุศล บัดสิ้นสภณชนมชาติ ด้วยเดชอาตมอนุโมทนา กุศลโสธอุบัติ ในทิพยรัตนพิมาน อันอสังการ ภิรมย์ สมบัติอุดมโอฬาร [18]

8) **ความเชื่อเรื่องอายุพระศาสนาของพระสมณโคตมพุทธเจ้า** การเสด็จลงมาอุบัติ และโลกในยุคของ **พระศรีอริยเมตไตรย** เป็นการแสดงให้เห็นว่าศาสนาของพระสมณโคตม จะมีอายุได้ 5,000 ปี ดังความจากพระมัลลย์คำหลวงว่า เมื่อใดพระศาสนาบรม สมเด็จพระจอมภพ ถึงถ้วนครบถ้วน ก็นันตรธานพิณาศ [18] หลังจากนั้น พระพรหม พระอินทร์ พร้อมด้วยเหล่าเทวดา จะอาราธนาพระศรีอริยเมตไตรยให้เสด็จลงมาเกิดยังโลกมนุษย์ ดังนี้ ในกาลนั้น จึงพรหมา ผ่องเทวามัฆพาน หมั่นจักรวาลโลกธาตุ จะมาอาราธน์ข้าพระองค์ จักให้ลงมาอุบัติ เพื่อจะตรัสพระโพธิญาณเบื้องต้น กาลปางนั้น [18] ครั้นพระศรีอริยเมตไตรยตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าแล้ว โลกทั้งปวงก็จะอยู่ในความสงบ คนและสัตว์ต่างใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีความสุข ดังความจากพระมัลลย์คำหลวงว่า ผ่องชนเกิดเปรมปรีดิ์ บัดนี้เป็นหนี่ผู้ใด บเป็นทาสไถ่ ด้วยทรัพย์ สมบัติประดับด้วยฤทธิ์ ข้าแม่เมตตาดิจิตทุกสถาน ให้เสมอสมานทั่วหล้า บัดเลือกหนี่รักขัง กาลเมื่อครั้งข้าตรัส จึงผ่องสัตว์รักกัน ดังพงศ์พันธุ์มิตรญาติ [18]

9) **ความเชื่อเรื่องการพึ่งเทพนิมหาชาติ** พบในพระมัลลย์คำหลวงว่าจะทำให้เกิดผลบุญยิ่งใหญ่คลี่ให้เกิดขึ้นศาสนาของพระศรีอริยเมตไตรย ดังนี้ พระศาถาถ้วนพัน ให้สดับธรรม์เคารพ จนจบจบอุทธารณ์ พระเวสสันดรนฤบาล ปัจฉิมกาลสมโพธิสมภารโสธอันอุดม เป็นที่สุตสมในชาตินั้น บูชาพระธรรม์จงบครบ จึงจะได้ประสพองค์ข้า เมื่อจะลงมาอุบัติ จะได้ดำรงโพธิญาณ [18]

10) **ความเชื่อเรื่องอานิสงส์ของการบวช** ดังความจากกาพย์มหาชาติที่กล่าวว่า การบวชส่งผลให้ชีวิตมีความสุขปราศจากทุกข์ ดังนี้ บรรพชาคุณนี้ประเสริฐ เลิศล้ำสุขปราศจากทุกข์แท้จริง ยิ่งด้วยสัลเลขวิเวกวาสี [12]

11) **การอธิษฐานหลังการทำบุญ** ความจากพระมัลลย์คำหลวงได้แสดงให้เห็นว่า หลังจากการทำบุญแล้ว มักมีการอธิษฐานเพื่อให้เกิดผลดีแก่ตนเอง ดังเช่นชายเข็ญใจได้ถวายดอกบัวแด่พระมัลลย์ แล้วอธิษฐานว่าขอให้ตนเกิดเป็นผู้มั่งมีทุกภพชาติ ดังนี้ เดชข้าพเจ้าได้ถวาย อุบลพรายพรพรรณรัตน์ แม่นจักอุบัติชาติใด อันความรู้หยชาติ อย่ายามิในอาตมแห่งข้า ได้สัลลสาแสนชาติ ขอทรัพย์เกลื่อนกลาดเกลื่อนตา อย่าย่ำลิทาทุกภพ [18]

2.3 **ความศรัทธาในพระรัตนตรัยและพุทธสถาน** ความจากนั้นโพนันทสูตรคำหลวง พระมัลลย์คำหลวงได้แสดงให้เห็นความศรัทธาในพระรัตนตรัย ได้แก่

1) **พระพุทธเจ้า** ความจากพระมัลลย์คำหลวงได้แสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้า คือ ผู้ควรแก่ การเคารพ ดังนี้ พระผู้มีพุทธภาคยบวรา อันตรัสพระธรรมบวรคทั้งปวงด้วยพระองค์นั้น อันบุคลในโลก พึงสรัทธาอินตินัก เปนบุญญักเกษตรา [18]

2) **ความศรัทธาในพระธรรมและพระสงฆ์** ความจากพระมัลลย์คำหลวง ได้แสดงให้เห็นว่า พระธรรมกับพระสงฆ์มีคุณอนันต์ ดังนี้ ซึ่งพระนพโลกุตตรธรรมทั้งเก้า แลพระปริยัติธรรมเจ้าทั้งหลาย หมายถึงแปดหมื่นสี่พันพระธรรมขันธ์นั้นกิติ และพระสัทธรรมนี้อุดมมา...อันนฤมลาจากมุกทิล แลข้ากวิลนมนัสการ...ซึ่งพระอักษาริยสงฆ์กิติ ตราบเท้าสมมุติสงฆ์นักบงคม [18] สำหรับความในนั้นโพนันทสูตรคำหลวง ได้แสดงให้เห็นความศรัทธาของพระสาวก องค์หนึ่งของพระพุทธเจ้า คือ พระมหาโมคคัลลานะที่เป็นเลิศทางด้านอิทธิฤทธิ์ ดังนี้ พระมหาโมคคัลลา ผู้เป็นทุติยาสราพก ประเสริฐริ ธิธิล้ำเลิศคมเลนทรา จักจะทำปราชญ์หารยควรจทวรमानนาราช ให้อภิวัตนบนอบ [18]

3) **การไปนมัสการพุทธศาสนสถาน** ความจากพระมัลลย์คำหลวงได้แสดงให้เห็นความนิยมในการบูชาพุทธสถานเพื่อระลึกถึงพระพุทธเจ้า ดังความว่า ครั้นเสด็จสารพระศาถา เขาก็จินตนาโดยกล ว่าดอกอุบลอัสสา เราจะบูชาที่ใดโสธ พระมหาโพธิ์ฤเจติย พระบาทศิริฤทนีพพาน ฤทิวรญาณสุด ลำแดงรสพระธรรมจักร ฤทนีอรรคฐานา เอนินิลาทังเจ็ด ท่านคิดเสร็จชอบใจ ลำภาภได้ใจเจติย จุฬามณีสรวงสวรรค์ [18]

2.4 ความเชื่อและค่านิยมตามแบบวิถีไทย วรรณกรรมคำหลวงได้แสดงความเชื่อและค่านิยมตามแบบวิถีไทย ดังนี้

1) **ความเชื่อเรื่องเทวดา** โดยแสดงว่า เทวดาจะคอยให้ความช่วยเหลือผู้มีบุญในยามที่ประสบเคราะห์ร้าย ดังเช่น พระอินทร์ที่เสด็จลงมาชุบชีวิตให้พระโพธิสัตว์ที่ถูกศรของพระเจ้าพรหมทัตจนสิ้นชีวิตให้ฟื้นคืนชีพดังความจากลิลิตจันทกนิรชาดคำหลวงว่า สหัสในปางสถับถ้อย กิณร ธ ผู้ทรงเดชจร จักป้อง กันภัยซึ่งถึงมรณ วายชีพ โพธิสัตว์อันต้อง ศาสตรซึ่งครมลาญ จึงองค์บรมเศทให้ อินทรา บุญท่านปางเพรงปา กฎก้อง บันดาลทิพชลธารา สรงโสรจ ลงแฮ ตกจากอากาศต้อง กิณรน้นชุ่มองค เดชะจะตรัสโพธิได้ ประจุมาร ต้องทิพสุธาธาร ก็ฟื้น แ่มเงื่อนวลงคปาน เทเวศ ดุจอินทรีตื่นขึ้น จากไสยาสน์เนา [11]

2) **ความเชื่อเรื่องความฝัน** ที่แสดงว่าอาจเกิดเหตุร้ายขึ้นกับคนที่รัก ดังตัวอย่างจากมหาชาติคำหลวงที่กล่าวถึงพระนางมัทรีฝันร้าย ดังนี้ นางก็ตื่นตรตกกปรหม่า บ่าใจหาย โสดแล...นางก็รำพึงดั่งนี้ อ้าวนี้ความฝัน เห็นโอะไป เห็นเชษฐาบาณี [20]

3) **ความเชื่อเรื่องโชคกลาง** ที่แสดงให้เห็นว่าอาจเกิดเหตุร้ายขึ้นแก่บุคคลอันเป็นที่รัก ตัวอย่าง จากมหาชาติคำหลวง ในขณะที่พระนางมัทรีกำลังเที่ยวหาผลไม้ในป่าก็เกิดกลางบอกเหตุ ได้แก่ เสียมขอหลุมมือ พระเนตร ขวามะเม่น เวียนศีรษะ ขนพองสยองเกล้า มองไม่เห็นทาง ไม้ที่ไม่ให้ผลก็ออกดอกบานสะพรั่ง ไม้ที่ไม่ให้ดอกก็ออกผล ดังนี้ เสียมสลิดที่ถือกับมือมันสนัดควรกระดากกระเด็น พลัดมือไปละนี้มีเคยเปน...กระหม่นตาขาวให้มิดมัว หน้าดากิ่งเวียนมาเสียวสยองพองเคียรลั่นระริก...ทิศน้อยใหญ่ก็ไม่เห็นเป็นพิกล อนาคต ไม่มีผลแต่ก่อนก็กลับเปนดอกออกอรชร...หนึ่งไม้ที่ไม่มีดอกก็ออกเปนพวงผล เปนพิกลเกิดอัศจรรย์ประจักษ์ จะได้แก่ลูกกรักฤทธาษลิตาประการใด [20]

สำหรับค่านิยมตามแบบวิถีไทยที่ปรากฏ ได้แก่

1) **การให้ความเคารพแก่พระสงฆ์** เป็นการแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์อยู่ในฐานะที่ควรแก่การเคารพดั่งจะเห็นได้ว่า แม้พระอินทร์จะเป็นใหญ่ในหมู่เทวดา แต่เมื่อท่านพบพระมาลัยซึ่งเป็นพระสงฆ์ ท่านก็แสดงความเคารพ ด้วยการกราบนมัสการ ดังความจากพระมาลัยคำหลวงว่า อินทร์เสด็จบุชิต วิวิธทิพมาลา วิเลปนาคันธราช แล้วเสด็จอาสน์ พิเศษ จึงทอดพระเนตรนัยนาเห็นพระมาลัยเสด็จ จึงบินเพชราบาณี เสด็จจรลิสู่สำนัก ก็โอนรรคมกฎ วันทนาคุณนารณแล้วเสด็จอาสน์ที่ควร [18]

2) **ความกตัญญู** เป็นค่านิยมที่มนุษย์อบรมสั่งสอนกัน เพื่อให้เกิดความสำนึกในความเมตตาของผู้มีพระคุณ ดังความจากมหาชาติคำหลวง ตอนที่พระชาลิกกับพระกัณหาท้าวสำนักคุณของพระนางมัทรี ความว่า พระพุทธิเจ้าข้า ลูกทั้งสองนี้จะลาไปกับพราหมณ์แล้ว ที่ไหนเลยลูกแก้วจะได้กลับมา สอนพระบาทบาทาแทนพระคุณ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า จงตรัสประโลมเล่าเล่าคดี แก่พระแม่มัทรีเมื่อเสด็จมา ว่าลูกชาลิกกัณหาท้าวให้ อวยพระพรไหว้กราบลา [20]

3) **การถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์** เป็นธรรมเนียมที่ชาวพุทธยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากพระมาลัยคำหลวงที่อนาถบิณฑิกเศรษฐี นิมนต์พระพุทธเจ้ากับพระอรหันตสาวกไปฉันภัตตาหารเพล ที่เคสสถาน ดังความว่า จึงนิมนตพระศรีสรรเพชญ์ ข้าแต่สมเด็จพระพุทธองค์ ผู้เปนพงษ์สุริยา อันเปนพระชนกาธิราช ทั่วโลก ธาตุบูชา ข้าขออัญเชิญเสด็จพระพุทธองค์ จงรับโภชนาสุบพิณยุช กับด้วยพระอรหันต์ถ้วนห้าร้อยในเรือนข้าพระพุทธเจ้าเพลเข้าพุทฺธิ [18]

4) **ความยุติธรรม** ตามที่ปรากฏในมหาชาติคำหลวงพบว่า พระมหากษัตริย์ที่ดี คือ พระมหากษัตริย์ที่มีความยุติธรรม ดังนี้ อันท้าวเธอนั้นทรงธรรมถ้วนถึง ถึงจะวิพากษาโดยคตราชกิจประการใด ก็ดำรงพระทัยให้แท้เที่ยง มิได้ เอียงด้วยโทษฉันทา สติในทีอุเบกขาญาณมธยัสถ์ยังยืน แล้วจึงตรัสวิพากษาพิจารณาเมื่อภายหลัง มิให้พลาดพลั้งพลั้งตามยุติธรรมทั่วทั้ง [20]

5) **การเลี้ยงดูบุตร** ความจากสุปริติธรรมราชาดคำหลวงได้แสดงให้เห็นว่า หากพ่อแม่เลี้ยงดู และอบรมสั่งสอนบุตรให้เป็นคนดี บุตรนั้นก็จะนำสิ่งที่ดีกลับมาสู่พ่อแม่ ทั้งในโลกมนุษย์และสวรรค์ ทั้งยังช่วยให้พ่อแม่พ้นทุกข์ ดังนี้ อันว่าลูกอันเกิดมาอันจลืบพงษาพ่อแม่มนั้น...ย่อมจให้สุขแต่เมืองคน ถึงเมืองบนปรโลกนั้น...คนอัปสุขเพราะลูกร้าย กลเกลียดกายเกิดมมีใจบาปนั้น...ลูกอันดีแลปรเสอติ บให้เกิดทุกขาดูร มากแล...คนใดมีลูกแก้ว ให้คลาดแคล้วจากเจียร ความทุกขแล [19]

3. การประยุกต์ใช้ในสังคม

จากการศึกษาวรรณกรรมคำหลวง ทั้ง 6 เรื่อง ได้แก่ มหาชาติคำหลวง กาพย์มหาชาติ นันทโศภนทสุตรคำหลวง พระมาลัยคำหลวง ลิลิตจันทกนิรชาดคำหลวง สุปริติธรรมราชาดคำหลวง ผู้วิจัยพบว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมในปัจจุบันได้ โดยจะกล่าวเป็นแนวทาง ดังนี้

3.1 **การทำบุญทำทาน** ไม่จำเป็นต้องทำมาก เพียงแค่ทำตามสถานภาพหรือทำด้วยใจศรัทธา ก็จะได้รับ ความสุข และได้รับอานิสงส์ ดังที่พบในพระมาลัยคำหลวงว่า เมื่อเทวทูตมาสนุชย์ ให้โภชนาพุทธพืง สามเณรหนึ่งศีลสรรพ เธอกรับทานใส่ บุญส่งให้เป็นเทพ สมบัติเสพรวิวาร บุญชนปานดั่งนี้ สุดแต่มีศิลา ให้โภชาเป็นทาน ได้บริวารถ้วนหมื่น โฉมฉินขึ้นเฉิดฉาย [18]

3.2 **การจัดงานเทศน์มหาชาติ** ไม่จำเป็นต้องจัดให้ยิ่งใหญ่ หากผู้มีทรัพย์สินน้อย แต่มีความประสงค์ที่จะจัดงานเทศน์มหาชาติ ก็สามารถกระทำได้ตามควรแก่สถานภาพ ดังความจากพระมาลัยคำหลวงว่า คนทลิตนั้นตามสม โดยนิยมจะบูชา [18]

3.3 การใช้ปัญญา นันทโพนันทสูตรคำหลวงได้แสดงให้เห็นว่า ผู้มีปัญญาย่อมพิจารณาไตร่ตรองเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ดังที่พระพุทธเจ้าทรงพิจารณาว่า พระมหาโมคคัลลานะมีความเหมาะสมมากที่สุดในการส่งไปปราบพญานันโทปนันทนาคราช หรือที่ทรงเห็นว่าพญานันโทปนันทนาคราช แม้จะเป็นเดรัจฉานแต่สามารถสั่งสอนได้ ดังนี้ *ถึงว่าเกิดดั่งนี้นักดีแลสมเด็จพระนรสีห์สุด จอวาทด้วยบทธรรมาน จดั่งไว้ให้เจียรกาลหมั่นคง มืองคี่คือศีลเบญจา อันว่าพระญานาคัน จักเชือกกรรม เชื้อผล จิตรจอาพลด้วยสรีรธา ในศาสนาพระตถาคตนี้* [18]

3.4 การใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท เป็นการเตือนสติเพื่อให้เร้าคิดหา ควรทำบุญสะสมเอาไว้ให้มาก เพราะผลบุญที่ทำได้ จะช่วยทำให้เกิดความสุขสบายในภายหน้า ดังนี้ *มาชวนกันก่อก่อ กุศลเพื่อปรารถนา ในภพหน้าสืบสนธิให้ได้ชั้นบนยิ่งขึ้น กว่าเก่าพื้นชั้นนี้* [18]

3.5 การเป็นผู้นำที่ดี ผู้นำที่ดีต้องมีลักษณะ ดังนี้

1) **ยินดีในความสำเร็จของผู้ตาม** ดังเช่นพระพุทธเจ้า ทรงชื่นชมพระมหาโมคคัลลานะที่สามารถปราบพญานันโทปนันทนาคราชได้ พระองค์จึงตรัสในท่ามกลางที่ประชุมสงฆ์ เพื่อแสดงความยินดีแก่พระมหาโมคคัลลานะ ดังความจากนันทโพนันทสูตรคำหลวงว่า *ดูกรสงฆคณะศิษยา อันว่าแสดงโมคคัลลานะนี้ประเสริฐเลิศกว่านิกรสาวกทั้งหลาย ยอดยิ่งด้วยฝ่ายวิริย และ* [21]

2) **ยึดมั่นในความถูกต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน** ดังเช่นพระเจ้ากรุงสุโขทัยที่บอกเหตุผลในการเนรเทศพระเวสสันดรแก่พระนางผุสดีว่า เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามแบบแผนราชประเพณี แม้ว่าพระเจ้ากรุงสุโขทัย จะมีความรู้สึกรัก และสงสารพระเวสสันดรเพียงใด แต่พระองค์จำต้องเนรเทศให้พระเวสสันดรออกไปจากพระนคร ดังความว่า *ดูเนหา เจ้าผู้หน้จะเรอญ ผะอญน้องท้าว ธนาวเอาคำกู ก่อนรา...บัดนี้กูทำชอบ ขอบขบเคาบริด นีตราชประเพณี ในเพรงนั้น...ควรขับหนี พระศรีราชบรมบุตร...ผู้ถูกเพศยนตรเรา เรารักขแรงกว่าชีพบารนี้...กูจำเปนจำนญเทศ ลูกธิเบศวร แ่ท่งนไปพ้นแล* [20]

3) **เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม** ดังเช่น พระเวสสันดรทรงประทานช้างปัจจัยนาเคนทร์ อันเป็นช้างมงคลคุณครุสสีพี แก่พราหมณ์เมืองกลิงคราชภูร์ ดังนี้ *กูนี้จักกระทำอัมมัตติกทาน บัดนี้หมู่พราหมณ์ตามขอช้าง เปนทางพาหิรกทาน ควรจะให้ตามใจขอ* [20]

4) **ไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น** ดังเช่น พระเจ้าพรหมทัตที่สังหารพระโพธิสัตว์จนทำให้พระโพธิสัตว์สูญเสียชีวิต ซึ่งถือเป็นการเบียดเบียนผู้อื่น

5) **ดูแลทุกข์สุขของประชาชนด้วยความเท่าเทียม** ดังเช่นพระศรีอริยเมตไตรย ที่ดูแลสัตว์โลกอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน ดังนี้ *ครั้นถึงพุทธวงศ์ด้าวรัส ส่วนฝูงสัตว์ทั่วเท่า บเป็นค้อมเค้าสารพางค์ โฉมสำอวงค์ปรากฏ ข้าให้โอสถผู้เป็นโรค เมื่อเป็นมกฏโลกนถา บมีโรคแ่กคน ทัวสากลแหล่งหล้า* [18]

6) **ติดตามผลการทำงาน ให้กำลังใจ ให้แนวคิดแก่ผู้ปฏิบัติงาน** ตัวอย่างเช่น พระพุทธเจ้าที่ทรงกำกับดูแลพระมหาโมคคัลลานะในขณะที่กำลังปราบพญานันโทปนันทนาคราช ทั้งนี้พระพุทธเจ้าได้ส่งกระแสจิต เพื่อสื่อสารกับพระมหาโมคคัลลานะให้ยึดพระสัทธรรมเป็นที่พึ่ง ดังความว่า *สมเด็จพระสรรเพชญ์...กษราบในเหตุทุกประการซึ่งพระมหาโมคคัลลานแลดล...กตรัสด้วยพระพุทธฎีกาบรร ว่าดูกรมหาโมคคัลลาน ท่านจงมีจิตคำนึง ซึ่งพระธรรมไว้ในหฤทยา อันว่าบรรณเคนทราธิบดี เขามิฏฐิมิหมา แล* [18]

3.6 การเป็นผู้ตามที่ดี ผู้ตามที่ดีจะทำให้การทำงานของผู้นำประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากการที่พระนางมัทรียินยอมให้พระเวสสันดรบริจาคเป็นทาน ดังนี้ *ข้าแต่พระผู้เลี้ยงเกล้า...อันว่าข้อยข้าแต่ไยยามาล...จอมอิศรา จอมอิศรา ผู้ข้าควรแล...อ่าองค์จงปราณา อำนวยข้าแก่ยากได้ ของคี่ไ้ให้มันเทอน* [20]

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง **วรรณกรรมคำหลวง : การศึกษาสารัตถะธรรมทางพุทธศาสนา กับการศึกษาวัฒนธรรมทางจิตใจ และการประยุกต์ใช้ในสังคม** ผู้วิจัยพบข้อมูลเกี่ยวกับสารัตถะธรรมทางพุทธศาสนาว่า วรรณกรรมคำหลวง ทั้ง 6 เรื่อง ได้แสดงสารัตถะธรรมทางพุทธศาสนาที่แนะแนวทางให้ปฏิบัติ และเน้นข้อคิดเตือนใจ อันทำให้เกิดปัญญา มองเห็นแนวทางในการดำรงชีวิตในสังคม ในส่วนของวัฒนธรรมทางจิตใจพบว่า วรรณกรรมคำหลวง ทั้ง 6 เรื่อง ได้สะท้อนวัฒนธรรมทางจิตใจอันเป็นหลักในการประพฤติตนเพื่อให้เกิดความสุขในชีวิต สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ในสังคมพบว่า สารัตถะธรรมทางพุทธศาสนากับวัฒนธรรมทางจิตใจ เหมาะสำหรับคนทุกเพศทุกวัยนำไปประยุกต์ใช้ ทั้งในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้ชีวิตมีความสุข

ผลสืบเนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้นิยามความหมายของวรรณกรรมคำหลวงได้ว่า วรรณกรรมคำหลวง คือ วรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อใช้เป็นแบบฉบับสำหรับสวดในพระราชพิธีของทางราชการ ทั้งนี้วรรณกรรมที่ถือว่าเป็นคำหลวงจะต้องมีลักษณะเฉพาะ 4 ประการ คือ 1) อ้างคำจากภาษาเดิมแล้วแปลแต่งขยายความเป็นภาษาไทยด้วยสำนวนร้อยกรอง 2) มีเนื้อหาที่กล่าวถึงพระโพธิสัตว์ พระพุทธเจ้า พระอัครสาวก พระสาวก หรือพระมหากษัตริย์ 3) แต่งด้วยคำประพันธ์ชนิดใดก็ได้ แต่ต้องใช้ร้อยเป็นหลักในการดำเนินเรื่อง 4) เป็นวรรณกรรมที่พระมหากษัตริย์ มีพระบรมราชโองการให้แต่งขึ้น

นอกจากนี้ผลการศึกษายังทำให้ทราบข้อมูลว่า วรรณกรรมคำหลวงในประเทศไทย มีจำนวนทั้งสิ้น 7 เรื่อง เป็นวรรณกรรมคำหลวงที่แต่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา 6 เรื่อง และเป็นวรรณกรรมคำหลวงที่แต่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ 1 เรื่อง โดยเรียงตามลำดับการแต่ง และสมัยที่แต่ง ได้ดังนี้ 1) มหาชาติคำหลวง : สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ 2) กาพย์มหาชาติ : สมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม 3) ลิลิตจันทกินรีชาดกคำหลวง : สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช 4) นันทโศภนทศสูตรคำหลวง : สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ 5) พระมาลัยคำหลวง : สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ 6) สุปรีดีธรรมราชาชาดกคำหลวง : สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ 7) พระนลคำหลวง : สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6)

เอกสารอ้างอิง

- [1] ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน; 2556.
- [2] ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ภาคฉันท์ลักษณะ. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน; 2550.
- [3] อรอนงค์ พัดพาดี. พระนิพนธ์ประเภทคำหลวงของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร [วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2521.
- [4] ศักดิ์ศรี แยมันดา. คำหลวง ใน วรรณวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2534.
- [5] โชษิตา มณีใส. วรรณกรรมร้อยกรองของไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2557.
- [6] พิสิทธิ์ กอบบุญ. วิชากวี : แนวคิดของ “คำหลวง” ในพระนลคำหลวง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ 2561; 2 : 200-228.
- [7] นิตยา กาญจนวรรณ. วรรณกรรมอยุธยา. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2563.
- [8] กรมศิลปากร. วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 2. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; 2545 ก.
- [9] กรมศิลปากร. จินตามณี ฉบับความแปลก ฉบับพระเจ้าบรมโกศ ฉบับจุลศักราช 1144. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร; 2561.
- [10] พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม). นนทบุรี: ศรีปัญญา; 2544.
- [11] กรมศิลปากร. ลิลิตจันทกินรี จันทกินรีคำฉันท์ จันทกินรีคำกลอน. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977) จำกัด; 2557.
- [12] กรมศิลปากร. กาพย์พระมหาชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร; 2563.
- [13] สุกัญญา สุฉายา. การสวดและการเทศน์มหาชาติ. ใน วรรณกรรมเรื่องมหาชาติในวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: บริษัท ศิริชัยการพิมพ์ จำกัด; 2567.
- [14] พระวินัย วิสุทธสาโร. วิเคราะห์คุณค่าของหลักธรรมที่ปรากฏในมหาเวสสันดรชาดก. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2561.
- [15] พระปลัดชัยฤทธิ์ โชติวโร. การศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏในเวสสันดรชาดกในสังคมไทยปัจจุบัน. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2561.
- [16] อุดมพร คัมภีรานนท์. การศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในเรื่องพระมาลัยคำหลวง. [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต]. อยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2551.
- [17] จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และยรรยงค์ สิกขะฤทธิ์. การวิเคราะห์เนื้อหาเรื่องนันทโศภนทศสูตรคำหลวงฉบับสมุดไทยของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร ไชยเชษฐสุริยวงศ์. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2561.
- [18] กรมศิลปากร. วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; 2545 ข.
- [19] สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. สุปรีดีธรรมราชาชาดกคำหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: หจก. สันทวิกิจ พรินติ้ง; 2558.
- [20] กรมศิลปากร. วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; 2540.

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณของ ข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด

The Correlation Between Factors Supporting Savings and investments for Retirement of Administrative Officers of The Office of The Attorney General

ประภัสสร ออบบายันต์ และ เกษม สวัสดิ์*
Prapatsorn Obbayun and Kasem Swasdee*

โครงการหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จังหวัดกรุงเทพฯ 10240
Master of Business Administration Program, faculty of Business Administration, Ramkhamheang University, Bangkok 10240

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: kasem250088@gmail.com

Received: 3 February 2025, Revised: 22 March 2025, Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยรวม และจำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ 2) ความสำคัญของปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน independent sample test (t-test), one way ANOVA และ partial correlation ผลการวิจัยพบว่า 1) จำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45,401.75 บาทต่อคนต่อปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 52,299.79 กลุ่มเพศหญิงกับกลุ่มเพศชาย กลุ่มอายุ 41 ปี ถึง 50 ปี กับกลุ่มกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป กลุ่มสถานภาพโสดกับกลุ่มสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และกลุ่มสถานภาพสมรสกับกลุ่มสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มอื่นๆ มีจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณแตกต่างกัน 2) ความสำคัญของปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วน เท่ากับ 0.299 ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุน ข้อเสนอแนะคือ สำนักงานอัยการสูงสุด ควรมีการฝึกอบรม หรือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจประโยชน์การออมเงินและการลงทุนเพื่อการเกษียณให้มากขึ้น เช่นเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินมาบรรยายให้ทราบถึงความสำคัญ แนะนำวิธีการออมเงินและการลงทุนเพื่อการเกษียณ

คำสำคัญ : การออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณ ข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด

Abstract

This research aims to examine: 1) the average overall amount of money for savings and investments for retirement and classified by demographic factors; 2) the importance of supporting factors for savings and investments for retirement; 3) the correlation between supporting factors and the amount of savings and investments for retirement. The quantitative research method was employed. The sample group was 400 administrative officers of the Office of The Attorney General. The questionnaires were governed in order to collect the data with convenience sampling method. The statistics used for data analysis were maximum, minimum, frequency, average, standard deviation, independent sample test (t-test), one way ANOVA and partial correlation. The research found as follows: 1) the average overall amount of savings and investments possessed of 45,401.75 baht/year (S.D.=52,299.79), the amount of savings and investments for retirement of women and men, the age group of 41 to 50 years and the age group of 51 years and above, the single status group and the divorced/widowed groups, the married group and divorced groups were not different; but other groups had different amounts of retirement savings and investments. 2) the importance of economic factors and social factors were at quite high level; and financial literacy factors were at moderate level; 3) the financial literacy factors correlated to amount of savings and investments at a very low level ($r=0.299$), statistical significance at .05, but the economic and social

factors did not correlate. The suggestion was that the Office of the Attorney General should provide training or organize activities to encourage personnel to have more knowledge and understanding of the benefits of saving money and investments for retirement. For example, inviting financial experts to lecture on the importance of savings and investments and introducing ways to save money and investment for retirement.

Keywords : Savings and Investments for Retirement, Administrative Officers, the Office of the Attorney General

บทนำ

เนื่องจากโครงสร้างประชากรในหลายประเทศเริ่มเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัย และจากเกิดโรคระบาด COVID – 19 การออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณเริ่มได้รับความสนใจมากขึ้น งานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษาถึงพฤติกรรมการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณ ซึ่งส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นสาเหตุของการออมที่ไม่เพียงพอ เช่น 1) เรื่อง ARE AMERICANS SAVING “OPTIMALLY” FOR RETIREMENT? Scholz, Seshadri, & Khitatrakun [1] กล่าวว่า Merrill Lynch & Co. ได้สำรวจพบว่ากลุ่มเบบี้บูมเมอร์มีรายได้ 100,000 ดอลลาร์แต่ต้องการเงินดำรงชีพ 653,000 ดอลลาร์ เมื่ออายุครบ 65 ปี เพื่อเกษียณ แต่ออมเงินได้เพียง 31 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเงินที่ต้องการเท่านั้น 2) เรื่อง FINANCIAL LITERACY AND RETIREMENT PLANNING IN THE UNITED STATES Lusardi & Mitchell [2] พบว่า คนที่มีความรู้ทางการเงินสูงมีแนวโน้มที่จะวางแผนและออมเพื่อการเกษียณมากกว่าคนที่มีความรู้ทางการเงินต่ำ 3) เรื่อง The Retirement Savings Crisis: Is It Worse Than We Think? National Institute on Retirement Security [3] พบว่า 1 ใน 3 ของชาวอเมริกันไม่มีการออมเงินสำหรับการเกษียณ หรือมีเงินออมไม่ถึง 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงสูงที่จะประสบปัญหาทางการเงินเมื่อเกษียณ 4) เรื่อง The Role Of Financial Risk Tolerance And Financial Advisor Management In Mediating: The Relationship Between Financial Attitudes, Financial Knowledge, Financial Anxiety, And Sustainable Financial Retirement Planning Alhawamdeh. et.al.[4] พบว่าความรู้ทางการเงินส่งผลกระแทกกับการวางแผนเพื่อการเกษียณ 5) เรื่อง The Social, Cultural and Economic Influences on Retirement Saving for Young Adults in Britain Suh & James [5] พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการออมเงินเพื่อการเกษียณ 6) เรื่อง EXAMINING THE ROLE OF FINANCIAL ADVISORS IN MANAGING RETIREMENT SAVINGS Kumar et. al [6] พบว่าที่ปรึกษาทางการเงินเป็นผู้ช่วยที่ดีที่สุดสำหรับผู้ที่ยากลำบากในการเกษียณอย่างมีความสุขและมั่นคง

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) อย่างรวดเร็ว โครงสร้างขนาดครอบครัวใหญ่ที่เคยพึ่งพาอาศัยกันมีขนาดเล็กลง ทำให้ไม่สามารถพึ่งพารายได้จากลูกหลาน และรายได้จากระบบบำเหน็จบำนาญหรือกองทุนประกันสังคมที่รัฐจัดตั้งขึ้นไม่พอค่าใช้จ่าย ดังนั้นการออมและการลงทุนส่วนบุคคลจึงเป็นทางเลือกที่มีความสำคัญ เป็นการสร้างความมั่นคงในชีวิตวัยเกษียณ ช่วยลดภาระและความกดดันต่อครอบครัว ความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในอนาคต เช่น ค่าอาหาร ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย เพิ่มโอกาสในการใช้ชีวิตตามที่ต้องการ สามารถใช้ชีวิตตามความฝัน เช่นการท่องเที่ยว การทำกิจกรรมที่สนใจ หรือการใช้จ่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ช่วยรับมือกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ การออม การลงทุนสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าของเงินลงทุนให้เติบโตขึ้นทันกับอัตราเงินเฟ้อ และสร้างผลตอบแทนที่ยั่งยืนในระยะยาว ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป (ผู้สูงอายุ) ในอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น จากสถิติข้อมูลผู้สูงอายุ เดือนธันวาคม 2566 มีจำนวน 13,064,929 คน [7] จากประชากรไทยรวมทั้งสิ้นจำนวน 66,052,615 คน [8] จำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 19.78 ของจำนวนประชากรโดยรวม ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิดใหม่มีน้อยลง โดยจำนวนการเกิดใหม่ในปี 2566 เท่ากับ 517,934 คน จะพบว่าจำนวนการเกิดใหม่คิดเป็นอัตราร้อยละ 0.78 ของจำนวนประชากรโดยรวม แสดงให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นและอัตราการเกิดที่ต่ำ คนที่อายุครบ 60 ปีขึ้นไปก็จะเกษียณอายุการทำงานโอกาสในการสร้างรายได้ลดลง ในขณะที่วัยคนไทยมีอายุที่ยืนยาวขึ้นจากเมื่อ 50 ปีก่อน คนไทยมีอายุเฉลี่ยไม่ถึง 60 ปี ปัจจุบันอายุเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็น 77 ปี (ชาย 73.5 ปี และหญิง 80.5 ปี) [9] เมื่อมีอายุที่ยืนยาวขึ้นส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตมากขึ้น และอาจมีปัญหาระง่อนเร้นถึงวัยเกษียณ เนื่องจากพฤติกรรมการก่อหนี้โดยขาดวินัยทางการเงินที่ดี ซึ่งภาระหนี้ครัวเรือนโดยสิ้นปี 2566 เพิ่มขึ้นที่ระดับ 91.4% ของ GDP ส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิต ลิขชิง และสินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งเกิดจากเศรษฐกิจและระดับรายได้พื้นฐานต่ำ [10] และเศรษฐกิจประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ในระดับต่ำติดต่อกันมาหลายปี โดยในปี 2567 มีรายได้ต่อหัว (GDP per Capita) ในระดับต่ำที่ 264,608 บาท (7,496 ดอลลาร์ต่อคนต่อปี) [11] ในขณะที่อัตราการออมเงินของคนไทยลดลงอยู่ที่ 30-35% ของ GDP จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ [12] โดยร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ร้อยละของครัวเรือนที่มีการเก็บออม ปี 2563 - 2567 ลดลงจากร้อยละ 95.9 เป็นร้อยละ 91.5 และตามรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ณ สิ้นปี 2567 มีบัญชีเงินฝากทั้งสิ้นจำนวน 137.6 ล้านบัญชี บัญชีที่มีเงินฝากน้อยกว่า 50,000 บาท มีถึงจำนวน 122.9 ล้านบัญชี คิดเป็นร้อยละ 89.3 ของจำนวนบัญชีเงินฝากทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีการออมเงินน้อยลง อาจทำให้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายชีวิตในวัยเกษียณ

การใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุข [13] จำเป็นต้องมีเงินเพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็น ควรที่จะรู้ใน 4 เรื่อง

- 1) รู้รายรับต่อเดือน แหล่งที่มา และความมั่นคงของรายรับ เช่น กรณี (1) ข้าราชการ จะได้รับบำเหน็จหรือบำนาญ และเงินจากกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) (2) พนักงานบริษัทเอกชนจะได้รับเงินจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนประกันสังคม (3) เงินออมที่ได้เก็บหอมรอมริบมาตลอดชีวิตการทำงาน บวกกับผลประโยชน์จากการนำเงินไปลงทุน 2) รู้รายจ่ายต่อเดือน เทียบกับรายรับที่คาดว่าจะได้รับ ส่วนใหญ่แล้วค่าใช้จ่ายประจำหลังเกษียณมักจะลดลง ซึ่งประเมินกันว่าค่าใช้จ่ายต่อเดือนหลังเกษียณจะประมาณ 70% - 80% ของค่าใช้จ่ายต่อเดือนก่อนเกษียณ เช่น หากก่อนเกษียณมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนประมาณ 31,250 บาท ค่าใช้จ่ายหลังเกษียณจะประมาณ 21,875 - 25,000 บาท ทั้งนี้ยังไม่รวมเงินเพื่อ ดังนั้นควรบันทึกรายรับ รายจ่าย จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ในปัจจุบัน มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเท่าไร และค่าใช้จ่ายรายการใดจะลดลงหรือหมดไปเมื่อเกษียณแล้ว 3) รู้หลักประกันความมั่นคงทางการเงิน เช่น สวัสดิการที่เบิกได้ และความคุ้มครองของประกันสุขภาพ เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากเกิดเหตุที่ไม่คาดฝันจะไม่กระทบกับจำนวนเงินที่จำเป็นสำหรับใช้จ่ายประจำ หากตรวจสอบแล้วพบว่าไม่ครอบคลุมเพียงพอ ควรพิจารณาออมหรือซื้อประกันเพิ่มเติม 4) รู้ปัจจัยที่อาจมีผลต่อรายรับ รายจ่าย อาทิ อัตราเงินเฟ้อ ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่อาจกระทบต่ออัตราดอกเบี้ย จำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังเกษียณซึ่งการประมาณจำนวนเงินที่ต้องมีเพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณนั้นแบ่งออกเป็น 2 แนวคิด คือ 1) การใช้เงินออมสำหรับใช้จ่าย 2) การใช้ดอกผลของเงินออมและเงินลงทุนสำหรับใช้จ่ายหรืออาจใช้ทั้ง 2 แนวคิดผสมกัน แนวคิดที่ 1) นำเงินออมมาใช้จ่ายหลังเกษียณ กรณีนี้จะเป็นการใช้เงินต้นให้หมดไป ประมาณการเงินที่ควรมี ณ วันเกษียณเท่ากับค่าใช้จ่ายต่อเดือนหลังเกษียณ คูณ 12 เดือน คูณจำนวนปีที่คาดว่าจะมีอายุอยู่หลังเกษียณ ตัวอย่างเช่น หากประเมินว่าหลังเกษียณจะใช้จ่ายเดือนละ 25,000 บาท และคาดว่าจะมีชีวิตอยู่จนอายุ 80 ปี ดังนั้น จำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ เท่ากับ 25,000 บาท คูณ 12 เดือน คูณ 20 ปีหลังเกษียณ เท่ากับประมาณ 6,000,000 บาท แนวคิดที่ 2) นำดอกผลของเงินออมและเงินลงทุนมาใช้จ่ายหลังเกษียณ กรณีนี้เงินต้นจะยังคงอยู่ให้ออกดอกออกผลต่อไป ประมาณการเงินที่ควรมี ณ วันเกษียณเท่ากับค่าใช้จ่ายต่อเดือนหลังเกษียณ คูณ 12 เดือน หาดด้วยประมาณการผลตอบแทนเฉลี่ยของเงินออมและเงินลงทุนช่วงหลังเกษียณ ตัวอย่างเช่น หากประเมินว่าหลังเกษียณจะใช้จ่ายเดือนละ 25,000 บาท และคาดว่าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยของเงินออมและเงินลงทุนช่วงหลังเกษียณอยู่ที่ร้อยละ 5 ต่อปี ดังนั้น จำนวนเงินที่ควรมี ณ วันเกษียณ เท่ากับ 25,000 บาท คูณ 12 เดือน หาดด้วย 0.05 เท่ากับ 6,000,000 บาท และนำไปคำนวณหาเงินออมและเงินลงทุนต่อปีได้ประมาณ 90,000 บาทต่อปีเป็นระยะเวลา 30 ปี โดยประมาณการผลตอบแทนเฉลี่ยของเงินออมและเงินลงทุนร้อยละ 5 ต่อปี

จากการที่ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณ ทำให้เกิดปัญหาทางการเงินเมื่อถึงวัยเกษียณ การออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณจึงเป็นเรื่องสำคัญดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยเป็นข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด จึงมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญของการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยสนใจศึกษาว่าจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดนั้นโดยรวมอยู่ในระดับใด และจำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์อยู่ในระดับใด ปัจจัยสนับสนุนมีความสัมพันธ์กับการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณหรือไม่อย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษา 1) ค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุดโดยรวม และจำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ 2) ความสำคัญของปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณของข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน 1) เพศแตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดไม่แตกต่างกัน 2) อายุแตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดไม่แตกต่างกัน 3) ระดับการศึกษา แตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดไม่แตกต่างกัน 4) สถานภาพแตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดไม่แตกต่างกัน 5) รายได้แตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดไม่แตกต่างกัน 6) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด 7) ปัจจัยด้านสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด 8) ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ แล้วกำหนดตัวแปรอิสระปัจจัยประชากรศาสตร์คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ผู้วิจัยนำมาจากทฤษฎีปัจจัยประชากรศาสตร์ของ Kotler & Armstrong [14] และปัจจัยสนับสนุน คือด้านเศรษฐกิจ ผู้วิจัยนำมาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของเคนส์ (Keynesian Economics) ด้านสังคม นำมาจากแนวคิดด้านสังคมของ Charles H. Cooley [15] และ Blackwell et. al. [16] และด้านความรู้ทางการเงิน จากแนวคิดของ ธนากรไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) [17] ตัวแปรตามคือจำนวนเงินออมและจำนวนเงินลงทุนต่อปี นำมาจากแนวคิด FUNDAMENTALS OF INVESTING Smart, S. B. et. al. [18]

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือข้าราชการธุรการสำนักอัยการสูงสุด จำนวน 5,884 คน [19] ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน คำนวณตามสูตรของ Yamane Tangkhunsombat [20] ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05) และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูลจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยสนับสนุนปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณ รูปแบบคำถามของด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม จะเป็นแบบระดับการวัด 10 ระดับ ส่วนที่ 3 จำนวนเงินออมและเงินลงทุนต่อปี โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวเลขนับจำนวนเงินหน่วยเป็นบาท ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามสร้างขึ้นจากตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม นิยามศัพท์เฉพาะ และนิยามปฏิบัติการ การทดสอบแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ด้าน คือความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา ปรับปรุงสำนวนภาษาให้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย การทดสอบความน่าเชื่อถือใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha มีค่าตั้งแต่ .00 ถึง 1.00 ค่าสัมประสิทธิ์สูงแสดงถึงแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง เกณฑ์ที่ยอมรับได้มีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป [21] โดยได้ทดสอบแบบสอบถามกับข้าราชการธุรการ สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งเป็นกลุ่มที่แยกออกจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด นำไปประมวลผลได้ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha เท่ากับ .841 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์สูง แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือสูงสามารถนำไปใช้งานวิจัยในครั้งนี้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน ประกอบด้วยการวิเคราะห์สถิติ t – test การวิเคราะห์ความแปรปรวน One-way ANOVA และสถิติ Partial correlation ระดับนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ .05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ถ้า r มีค่าเป็นบวก หมายถึง X และ Y สัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ถ้า r มีค่าเป็นลบ หมายถึง X และ Y สัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ บวก 1 หรือลบ 1 หมายถึง X และ Y สัมพันธ์กันอย่างสูงที่สุด และถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันต่ำที่สุด [22]

ผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวมและจำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

	ปัจจัยส่วนบุคคล	N	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลความหมาย
เพศ	ชาย	128	45,768.75	52,504.29	ต่ำที่สุด
	หญิง	272	45,229.04	52,299.37	ต่ำที่สุด
อายุ	ไม่เกิน 30 ปี	57	22,968.42	33,728.98	ต่ำที่สุด
	31-40 ปี	188	38,159.04	46,224.68	ต่ำที่สุด
	41-50 ปี	121	56,277.69	57,304.37	ต่ำที่สุด
	51 ปีขึ้นไป	34	84,352.94	62,667.42	ต่ำมาก
ระดับ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	39	11,935.90	14,952.64	ต่ำที่สุด
การศึกษา	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	215	36,340.47	39,910.42	ต่ำที่สุด
	สูงกว่าปริญญาตรี	146	67,684.93	64,763.84	ต่ำมาก
สถานภาพ	โสด	245	39,672.24	48,583.93	ต่ำที่สุด
	สมรส	137	55,299.27	57,571.68	ต่ำที่สุด
	หย่าร้าง/หม้าย	18	48,055.56	50,335.90	ต่ำที่สุด

จากตาราง 1 ค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวมเท่ากับ 45,401.75 บาทต่อปี อยู่ในระดับต่ำที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 52,299.79 จำแนกตามเพศ เพศชายมีค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุน เท่ากับ 45,768.75 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 52,504.29) ในขณะที่เพศหญิงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45,229.04 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 52,299.37) จำแนกตามช่วงอายุ ช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี มีค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนน้อยที่สุด เท่ากับ 22,968.42 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 33,728.98) ช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 84,352.94 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 62,667.42) จำแนกตามระดับการศึกษา ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนน้อยที่สุดเท่ากับ 11,935.90 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 14,952.64) ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 67,684.93 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 64,763.84) จำแนกตามสถานภาพ สถานภาพโสด มีค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุน น้อยที่สุดเท่ากับ 39,672.24 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 48,583.93) สถานภาพสมรสมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 55,299.27 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 57,571.68) จำแนกตามช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมและเงินลงทุนน้อยที่สุดเท่ากับ 16,539.06 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 30,438.14) ช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 136,164.29 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 80,579.48)

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อ 2

ตาราง 2 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความสำคัญของปัจจัยสนับสนุน

ตัวแปร	ค่าสถิติ					
	N	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ
ปัจจัยสนับสนุน						
ด้านเศรษฐกิจ	400	1.00	10.00	6.67	2.17	ค่อนข้างสูง
ด้านสังคม	400	1.00	10.00	6.50	2.17	ค่อนข้างสูง
ด้านความรู้ทางการเงิน	400	0.00	10.00	5.94	2.45	ปานกลาง

จากตาราง 2 ปัจจัยสนับสนุน ด้านเศรษฐกิจมีระดับความสำคัญค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.67 (S.D. เท่ากับ 2.17) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านสังคมมีระดับความสำคัญค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.50 (S.D. เท่ากับ 2.17) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ด้านความรู้ทางการเงินมีคะแนนด้านความรู้ทางการเงินค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.94 คะแนน (S.D. เท่ากับ 2.45) อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อ 3

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุนกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวม

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Partial Correlation)					
ตัวแปรควบคุม	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม (SAV)	Significance	df	ความหมาย
		Correlation	(2 Tailed)		
ด้านสังคม ด้านความรู้ทางการเงิน	ด้านเศรษฐกิจ	0.093	0.063	396	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านเศรษฐกิจ ด้านความรู้ทางการเงิน	ด้านสังคม	0.026	0.606	396	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม	ด้านความรู้ทางการเงิน	0.299*	0.000	396	ต่ำมาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม เป็นตัวแปรควบคุม ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำมากโดยมีค่าสหสัมพันธ์เชิงส่วน เท่ากับ 0.299 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ในทำนองเดียวกันปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวม

ข้อค้นพบตามสมมติฐาน

ตาราง 4 ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวนเงินออมและเงินลงทุน จำแนกตามเพศ

ปัจจัยส่วนบุคคล	N	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	df	Sig
เพศ ชาย	128	52,504.29	45,768.75	0.096	398	0.923
หญิง	272	52,299.37	45,229.04			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 เพศแตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดไม่แตกต่างกัน หรือเพศไม่ส่งผลต่อจำนวนเงินออมและเงินลงทุน

ตาราง 5 ผลการทดสอบสมมติฐานจำนวนเงินออมและเงินลงทุนจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้

Test of Equality of Mean Welch	Statistic	df1	df2	Sig
อายุ	13.714	3	114.35	0.000*
ระดับการศึกษา	54.299	2	194.63	0.000*
สถานภาพ	3.610	2	46.15	0.035*
รายได้	25.710	4	110.13	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 อายุแตกต่างกันจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดแตกต่างกัน ระดับการศึกษาแตกต่างกันจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดแตกต่างกัน สถานภาพแตกต่างกันจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดแตกต่างกัน รายได้แตกต่างกันจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุดแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่ามีจำนวนเงินออมและเงินลงทุนแตกต่างกันทุกกลุ่ม ยกเว้นกลุ่มอายุ 41 ปี ถึง 50 ปี กับกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป กลุ่มสถานภาพโสดกับกลุ่มสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และกลุ่มสถานภาพสมรสกับกลุ่มสถานภาพหม้าย/หย่าร้างมีจำนวนเงินออมและเงินลงทุนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ผลการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความรู้ทางการเงิน กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Partial Correlation)					
ตัวแปรควบคุม	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม (SAV) Correlation	Significance (2 Tailed)	df	ความหมาย
ด้านสังคม ด้านความรู้ทางการเงิน	ด้านเศรษฐกิจ	0.093	0.063	396	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านเศรษฐกิจ ด้านความรู้ทางการเงิน	ด้านสังคม	0.026	0.606	396	ไม่มีความสัมพันธ์
ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ	ด้านความรู้ทางการเงิน	0.299*	0.000	396	ต่ำมาก

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ปัจจัยสนับสนุนการออมและการลงทุน ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุน สำหรับปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนในระดับต่ำมากโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วน เท่ากับ 0.299 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1) จำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45,401.75 บาทต่อคนต่อปี ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 52,299.79 กลุ่มเพศหญิงกับกลุ่มเพศชาย กลุ่มอายุ 41 ปี ถึง 50 ปี กับกลุ่มอายุ 51 ปีขึ้นไป กลุ่มสถานภาพโสดกับกลุ่มสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง และกลุ่มสถานภาพสมรสกับกลุ่มสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง มีจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มอื่นๆ มีจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณแตกต่างกัน 2) ความสำคัญของปัจจัย

สนับสนุนด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ทางการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยสนับสนุนด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนเพื่อการเกษียณในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงส่วน เท่ากับ 0.299 ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุน

อภิปรายผล

1) จำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45,401.75 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 52,299.79) อยู่ในระดับต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อเกษียณอายุราชการแล้วจะมีรายได้บางส่วนจากเงินบำนาญไว้ใช้จ่าย กลุ่มที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีเงินออมและเงินลงทุนสูงที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 84,352.94 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 62,667.42) กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีเงินออมและเงินลงทุนต่ำที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11,935.90 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 14,952.64) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มที่มีอายุมากมีเงินรายได้มากกว่าและค่าใช้จ่ายในการสร้างฐานะในครอบครัวน้อยลง และเมื่ออายุมากขึ้นจึงมีความพร้อมและตระหนักถึงการเตรียมเกษียณอายุ สอดคล้องกับแนวคิดไฮเปอร์โบลิก (Hyperbolic Discounting) [23] อธิบายว่าคนมักจะให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทันทีมากกว่าผลประโยชน์ในอนาคต ซึ่งทำให้การออมเพื่อการเกษียณเกิดขึ้นช้าเกินไป ส่งผลให้การออมอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กชกร ปลื้มมาลี [24] เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของพนักงานบัญชีและการเงิน ศึกษากรณี บริษัท เฟรเซอร์ส พร็อพเพอร์ตี้ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) พบว่าจำนวนเงินออมและเงินที่ลงทุนโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 49,098.00 บาทต่อปี (S.D. เท่ากับ 60,266.94) อยู่ในระดับต่ำที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ National Institute on Retirement Security (2013) เรื่อง The Retirement Savings Crisis: Is It Worse Than We Think? พบว่า 1 ใน 3 ของชาวอเมริกันไม่มีการออมเงินสำหรับการเกษียณ หรือมีเงินออมไม่ถึง 5,000 ดอลลาร์สหรัฐ [3] ไม่สอดคล้องกับแนวคิดธนาคารแห่งประเทศไทย [13] เรื่องการใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุข ควรมีเงินออมและเงินลงทุนเฉลี่ยประมาณ 90,000 บาทต่อปี (จำนวนเงินที่ต้องมี ณ วันเกษียณ ประมาณ 6,000,000 บาท)

จำนวนเงินออมและเงินลงทุนของเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ การศึกษา อายุงาน อาชีพ สถานภาพ รายได้แตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินลงทุนแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mustafa, Yusof [25] เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุของอาจารย์สาขาวิชาโพลีเทคนิค พบว่า เพศชายกับเพศหญิง มีพฤติกรรมการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุไม่แตกต่างกัน กชกร ปลื้มมาลี (2566) [24] เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของพนักงานบัญชีและการเงิน ศึกษากรณี บริษัท เฟรเซอร์ส พร็อพเพอร์ตี้ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) พบว่าอายุ สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน จำนวนเงินออมและเงินที่ลงทุนแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของระพีพรรณ พันธุ์อุดม [26] เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนเงินออมเพื่อวัยเกษียณอายุของกลุ่มแรงงานในระบบ ช่วงอายุ 33 – 53 ปี ในกรุงเทพมหานคร พบว่าอายุ การศึกษา อายุงาน อาชีพ สถานภาพ มีผลต่อการวางแผนเงินออมเพื่อวัยเกษียณอายุ แตกต่างกัน

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม มีความสำคัญในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านความรู้ทางการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมส่งผลต่อรายได้ และค่าครองชีพ ส่วนด้านความรู้ทางการเงินเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจในการออมและการลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวนิดา สมศรี [27] เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ของบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านความรู้ทางการเงินส่งผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Baskoro, Aulia, Rahmah [28] เรื่องผลกระทบของความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินต่อการวางแผนเกษียณอายุ พบว่า ความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผนการเกษียณอายุ

3) ปัจจัยสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวมทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการออมเงินและการลงทุนเพื่อเกษียณเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลเป็นส่วนมาก เช่นรายได้ พฤติกรรมการใช้เงิน ทักษะการ ประสิทธิภาพในการออมและการลงทุนของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวนิดา สมศรี [27] เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากร สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินพบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมิได้เป็นข้าราชการ ดังนั้นสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งบำนาญอาจจะแตกต่างกันกับข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งส่งผลถึงพฤติกรรมการใช้เงิน ทักษะการออมเงิน และจำนวนเงินออมและเงินลงทุน

สำหรับปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนเงินออมและเงินลงทุนโดยรวมระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Mustafa, Yusof [25] เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณอายุของอาจารย์สาขาวิชาโพลีเทคนิค พบว่าปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับ

พฤติกรรมทางการเงินเพื่อวางแผนเกษียณอายุ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Baskoro, Aulia, Rahmah [28] เรื่องผลกระทบของความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินต่อการวางแผนเกษียณอายุ พบว่า ความรู้ทางการเงินและการเข้าถึงบริการทางการเงินมีผลกระทบในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการวางแผนการเกษียณอายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1) ข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด มีจำนวนออมเงินและเงินลงทุน ค่าเฉลี่ย 45,401.75 บาท/ปี และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 52,299.79 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุด ดังนั้น สำนักงานอัยการสูงสุดควรมีการอบรมบรรยาย หรือ จัดกิจกรรม เพื่อให้ความรู้หรือการถ่ายทอดประสบการณ์ของข้าราชการที่สามารถวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณได้สำเร็จ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีแนวทางในการเก็บออมมากยิ่งขึ้น

2) ระดับความรู้ทางการเงินของข้าราชการธุรการสำนักงานอัยการสูงสุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5.94 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินที่ออมและลงทุน ดังนั้นสำนักงานอัยการสูงสุดจึงควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะทางการเงิน โดยอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินมาบรรยายและให้ความรู้ เพื่อให้บุคลากรสามารถวางแผนการเงินของตนเองได้อย่างถูกต้องและสามารถมีเงินไว้ใช้อย่างเพียงพอยามเกษียณได้

ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

1) ประชากรที่ศึกษาในครั้งต่อไปควรเลือกกลุ่มประชากรเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น อาชีพอิสระ พนักงานบริษัทเอกชน เจ้าของกิจการขนาดเล็ก เป็นต้น เพื่อศึกษาว่ามีการวางแผนการเงินเพื่อเกษียณเป็นอย่างไร

2) ควรมีการศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่นๆ ที่อาจจะส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเกษียณ เช่น ปัจจัยด้านทัศนคติ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] Scholz, Seshadri, & Khitatrakun, ARE AMERICANS SAVING “OPTIMALLY” FOR RETIREMENT? NBER WORKING PAPER SERIES 10260. National Bureau of Economic Research. [Internet]. 2004 [Cited 2024 November 20]. Available from https://www.nber.org/system/files/working_papers/w10260/w10260.pdf.
- [2] Lusardi & Mitchell. FINANCIAL LITERACY AND RETIREMENT PLANNING IN THE UNITED STATES. Working Paper 17108. National Bureau of Economic Research. [Internet]. 2011 [Cited 2024 November 20]. Available from https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17108/w17108.pdf.
- [3] National Institute on Retirement Security. The Retirement Savings Crisis: Is It Worse Than We Think? [Internet]. 2013 [Cited 2024 November 21]. Available from https://www.nirsonline.org/wp-content/uploads/2017/06/retirementsavingscrisis_final.pdf.
- [4] Alhawamdeh. et.al. The Role of Financial Risk Tolerance and Financial Advisor Management In Mediating: The Relationship Between Financial Attitudes, Financial Knowledge, Financial Anxiety, And Sustainable Financial Retirement Planning. [Internet]. 2023 [Cited 2024 November 21]. Available from <https://www.researchgate.net/publication/371789790>.
- [5] Suh. E & James. H. The social, cultural and economic influences on retirement saving for young adults in Britain. [Internet]. 2023 [Cited 2024 November 21]. Available from https://eprints.lse.ac.uk/118546/1/Suh_and_James_Full_chapter_15Oct21_submitted.pdf.
- [6] Kumar, et. al. EXAMINING THE ROLE OF FINANCIAL ADVISORS IN MANAGING RETIREMENT SAVINGS. JOURNAL OF MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP ISSN: 2229-5348 UGC Care Group 1 Journal. [Internet]. 2024 [Cited 2024 November 21]. Available from <https://www.researchgate.net/publication/379342175>.
- [7] กรมกิจการผู้สูงอายุ. ข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุสัญชาติไทยปี. [อินเทอร์เน็ต]. 2566 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.dop.go.th>
- [8] กรมการปกครอง. สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 กระทรวงมหาดไทย. [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://stat.bora.dopa.go.th>.
- [9] ปราโมทย์ ประสาทกุล, ศุทธิดา ขวนวัน. 50 ล้านประชากร สู้สังคมสูงวัยระดับสุดยอด. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม: มหาวิทยาลัยมหิดล. [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://ipsr.mahidol.ac.th>.
- [10] วาราดา ทองจันทร์. หนี้ครัวเรือนไทยปี 2567. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://thestandard.co>.

- [11] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานภาวะเศรษฐกิจในประเทศ. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=12567.
- [12] สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจการติดตามระดับความรู้ และการเข้าถึงบริการทางการเงินของครัวเรือน พ.ศ. 2567. [อินเทอร์เน็ต]. 2568 [เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2568]. เข้าถึงได้จาก: https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2025/2025050215533330516.pdf.
- [13] ธนาคารแห่งประเทศไทย. การวางแผนเกษียณ [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bot.or.th/th/satang-story/money-plan/retirement.html>
- [14] Kotler, P. & Armstrong, G. Principles of marketing. 17th Ed. Hawlor: Pearson Education Limited, 2018.
- [15] ปราณี เกษมสันต์. โครงสร้างของสังคมมนุษย์. [อินเทอร์เน็ต]. 2550 [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://krupranee.blogspot.com>.
- [16] ปุณรดา ถาวรจระอังกูร. อิทธิพลกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์โฟนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สารนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2558.
- [17] ธนาคารไทยพาณิชย์. Financial Literacy สำคัญอย่างไร ทำไมต้องรู้. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/tips-for-you/financial-literacy-important.html>.
- [18] Smart, S. B., et. al. FUNDAMENTALS OF INVESTING. Pearson Canada Inc. [Internet]. 2022 [Cited 2024 November 22]. Available from <https://www.pearson.com/content/dam/one-dot-com/one-dot-com/ca/en/campaigns/>.
- [19] สำนักงานอัยการสูงสุด. สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: https://www3.go.go.th/legald/wp-content/uploads/2021/11/Committee_1.pdf.
- [20] Tangkhunsombat. N. Taro Yamane การกำหนดกลุ่มจำนวนประชากรสำหรับการวิจัย. UX Research Lab. [Internet]. 2021 [Cited 2024 November 22]. Available from <https://www.uxresearchlab.com/2021/09/20/taro-yamane->.
- [21] กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 30. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา. 2560.
- [22] พรเพ็ญ เพชรสุศิริ. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการบริหาร ฉบับปรับปรุงใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม. 2548.
- [23] วิลลภ คุ่มประดิษฐ์ และ ขวัญ เพชรสว่าง. บทบาทของเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมต่อแบบจำลองเศรษฐศาสตร์มหภาค. [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 17 พฤศจิกายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <http://www.eco.ru.ac.th/images/PDF/researchECON/researchECON13.pdf>.
- [24] กชกร ปลื้มมาลี. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคลของพนักงานบัญชีและ การเงิน ศึกษากรณี บริษัท เฟรเซอร์ส พร็อพเพอร์ตี้ (ประเทศไทย) จำกัด มหาชน การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2566.
- [25] Mustafa, A., et al. Factors Influencing Retirement Planning Behavior of Lecturers in Polytechnics. RMP Publications. [Internet]. 2017 [Cited 2024 November 25]. Available from <http://www.ajtve.com>.
- [26] ระพีพรรณ พันธุ์อุดม. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนเงินออมเพื่อยุติเกษียณอายุของกลุ่มแรงงานในระบบช่วงอายุ 33 –53 ปี ในกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 2559.
- [27] วนิดา สมศรี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อยุติเกษียณของบุคลากร สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2566.
- [28] Baskoro, R.A., Aulia, R., & Rahmah, N.A. The Effects of Financial Literacy and Financial Inclusion on Retirement Planning. Faculty of Economic and Business University, Brawijaya Malang, Indonesia. [Internet]. 2019 [Cited 2024 November 25]. Available from <https://www.researchgate.net/publication/337839161>.

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี

Satisfaction of High School Students to Prommanusorn School Library, Phetchaburi Province

กมลวรรณ เลหาวัฒนภิญโญ¹ ประอรนุช หงษ์ทอง^{1*} ณัฐพงษ์ กันภัย¹ และสิริพร ยศธนวรกุล²
Kamonwan Laohawattanapinyo¹, Pra-oranuch Hongthong^{1*}, Nattapong Kanpai¹ and Siriporn Yodtanaworakun²

¹หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และการจัดการสื่อดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Program in Library Science and Digital Media Management Program, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Prommanusorn School Library, Phetchaburi Province, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: boun03@yahoo.com

Received: 15 August 2024, Revised: 9 February 2025, Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี และเสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 329 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วย T-test และ One – way ANOVA กรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะวิเคราะห์หาค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของ LSD โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริการ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านทรัพยากรสารสนเทศ และด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า (1) นักเรียนที่เรียนชั้นเรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนที่เรียนชั้นเรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกันใน 4 เรื่อง ได้แก่ บริการคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้า การจัดเรียงหนังสือบนชั้นสามารถค้นหาได้ง่ายและรวดเร็ว มีระยะเวลาการยืม-คืนเหมาะสมกับการให้บริการ และความสะดวกในการเข้าใช้บริการ (2) นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกันใน 4 เรื่อง ได้แก่ ระเบียบการเข้าใช้บริการห้องสมุดให้มีความทันสมัย วารสารมีความทันสมัย E-book มีความทันสมัย และนวนิยายมีความปริมาณที่เพียงพอ 2) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีแต่ละด้านมีดังนี้ (1) ด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดพื้นที่ของห้องสมุดให้มีความเป็นสัดส่วน โดยนำแนวคิดของพื้นที่แห่งการเรียนรู้มาประกอบการศึกษา (2) ด้านการบริการ ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้และสร้างประสบการณ์เรื่องการจัดการเรียงหนังสือบนชั้นแก่ผู้ปฏิบัติงานก่อนการปฏิบัติงาน ตลอดจนอาจจัดบริการให้ความรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละชั้นเรียน เรื่องการค้นหานั่งสอที่เรียงอยู่บนชั้นให้ได้ง่ายและรวดเร็ว รวมถึงควรกำหนดระเบียบการเข้าใช้บริการห้องสมุดให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละแผนการเรียน ด้วย (3) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีความทันสมัย และประชาสัมพันธ์แนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่ รวมถึงวิธีการใช้บริการ โดยเฉพาะทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (4) ด้านบุคลากร ควรปรับปรุงบุคลิกภาพการให้บริการของผู้ให้บริการ โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารและบุคลิกภาพเพื่อการให้บริการ และ (5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดให้มีพื้นที่นั่งอ่านให้เพียงพอต่อการใช้บริการของนักเรียนและครู โดยเฉพาะในช่วงเวลาพักกลางวันที่มีนักเรียนเข้ามาใช้บริการจำนวนมาก ด้วยการพิจารณาตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่ปรากฏในมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ห้องสมุดโรงเรียน แนวทางการพัฒนาห้องสมุด

Abstract

This research aimed to examine the level of satisfaction of high school students to the library at Prommanusorn School, Phetchaburi Province, and to propose guidelines for its development. A validated questionnaire was used to

collect data from 329 high school students at Prommanusorn School, Phetchaburi Province. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested using t-test and one-way ANOVA. For statistically significant differences, pairwise differences were analyzed using the LSD method, with a statistical significance level set at .05.

The results of the research found that: 1) Students were highly satisfied to Prommanusorn School library, Phetchaburi Province. When considering each aspect and ranking from highest to lowest, students were highly satisfied in the term of the services, environment, information resources, and personnel; and moderately satisfied in term of the facilities, respectively. The research hypotheses tested found that (1) students in different grades showed similar overall satisfaction to the library, including the environment, services, information resources, staff, and facilities. However, when considering each item, it was found that students in different grades had different satisfaction to the library in four areas: computer services for research, easy and quick book retrieval on shelves, appropriate borrowing and return periods, and convenience in accessing the library. (2) Students in different programs showed similar overall satisfaction to the library, including environment, services, information resources, personnel, and facilities. However, when considering each item, it was found that students in different programs have different satisfaction to the library in 4 areas: modern library regulations, modern journals, modern e-books, and sufficient quantity of novels. 2) Guidelines for development of Prommanusorn School library, Phetchaburi Province are as follows: (1) Environment: The library space should be organized in proportion, incorporating the concept of a learning space into consideration. (2) Service: training should be provided for knowledge and experience in arranging books on shelves for staff before they begin work. Furthermore, appropriate educational services for students in each class should be provided, enabling them to easily and quickly locate books on shelves. Furthermore, library access regulations should be established to ensure they are up-to-date and appropriate for students in each learning plan. (3) Information resources: Up-to-date information resources should be provided, and new information resources should be publicized, including how to use the services, especially electronic book information resources. (4) Personnel: Service personnel should improve the service attitudes of service providers, particularly communication and service-oriented attitudes. (5) Facilities: Sufficient reading areas should be provided for students and teachers, especially during lunch breaks when many students use the services, based on the minimum criteria specified in the school library standards.

Keywords : Satisfaction, High School Students, School library, Development guidelines

บทนำ

ห้องสมุดถือเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันการศึกษาทุกแห่ง [1] เช่นโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีที่จัดตั้งห้องสมุดขึ้นโดยสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เล็งเห็นความสำคัญของการอ่านและห้องสมุดโรงเรียน เพราะห้องสมุดโรงเรียนช่วยปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้ และการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสนในการประเมินและใช้ข้อมูล และใช้บริการของห้องสมุดโรงเรียน เพื่อเข้าถึงความรู้ความคิดเห็น รับรู้ถึงวัฒนธรรม รวมถึงความรู้สึในการเลือกอาชีพในการดำรงชีวิต [2] ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนในวันนี้สามารถดำเนินชีวิต เป็นกำลังของชาติ เพื่อเป็นพลเมืองของชาติและของโลกที่มีความสุขในอนาคต ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เรียนให้มีความรอบรู้ ทันเหตุการณ์ เป็นบุคคลที่มีนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า อย่างต่อเนื่อง [3]

ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีได้ดำเนินงานหลายประการเพื่อให้บริการที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่การจัดเตรียมสถานที่เพื่อการดำเนินงานของห้องสมุด การจัดให้มีและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้และใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดหาและจัดการทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการทั้งเพื่อความรู้และความบันเทิง การจัดการบริการสำคัญและจำเป็น เช่น บริการยืม-คืน บริการวารสารนิตยสาร บริการสื่อทัศนวัสดุ บริการห้องคอมพิวเตอร์ บริการสารานุกรม ฯลฯ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องสมุด ดังนั้น จะเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีจึงเป็นหน่วยงานให้บริการประเภทหนึ่งที่สามารถประเมินคุณภาพของบริการที่จัดขึ้น ด้วยการวัดความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและนำผลการประเมินไปใช้เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น [4] ประกอบกับห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีได้เปิดให้บริการมายาวนาน แต่ยังไม่เคยมีการศึกษาความพึงพอใจของ

ผู้ให้บริการโดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เป็นกลุ่มผู้ใช้บริการหลักและมีขนาดใหญ่ขึ้นมีความพึงพอใจต่อบริการที่ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จัดเตรียมไว้ให้เพียงใด

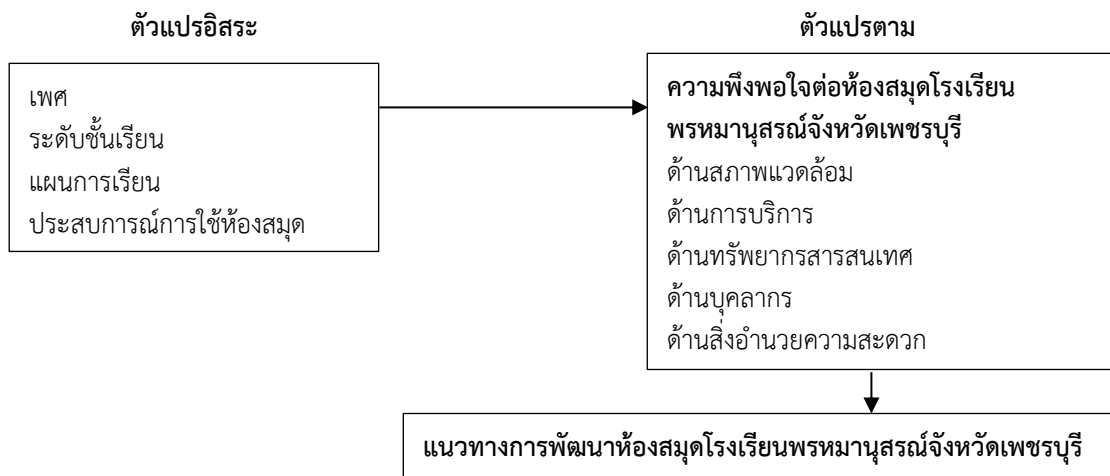
ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อบริการที่ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความพึงพอใจ การดำเนินงานของห้องสมุดโรงเรียน และมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,547 คน [5] โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่า 318 คน และสุ่มตัวอย่างของนักเรียนตามระดับชั้นเรียนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) [6]

2. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกำหนดให้ตอบและแบบเปิด ประกอบด้วยคำถาม 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน แผนการเรียน และประสบการณ์การใช้ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งสิ้น 31 ข้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นไปขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC; Index of Item Objective Congruency) ทั้งนี้ค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญต้องมีค่าที่ยอมรับได้ที่ 0.66 ขึ้นไป ข้อคำถามที่ได้ค่า IOC ต่ำกว่า 0.66 ต้องปรับปรุงแก้ไข จากนั้นหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ จากการทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) และพบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ .964 แล้วจึงจัดทำแบบสอบถามให้อยู่ในรูปแบบ Google form

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งลิงค์ของแบบสอบถามออนไลน์ไปยังผู้สอนแต่ละระดับชั้นเพื่อส่งต่อไปยังนักเรียน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2567 และผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยเลือกเฉพาะข้อมูลจากนักเรียนที่มีประสบการณ์การใช้ห้องสมุดโรงเรียนจนได้ข้อมูลจำนวน 329 ชุด ซึ่งมากกว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติแบบพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่

5.1 ความถี่ ร้อยละ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจ ดังนี้

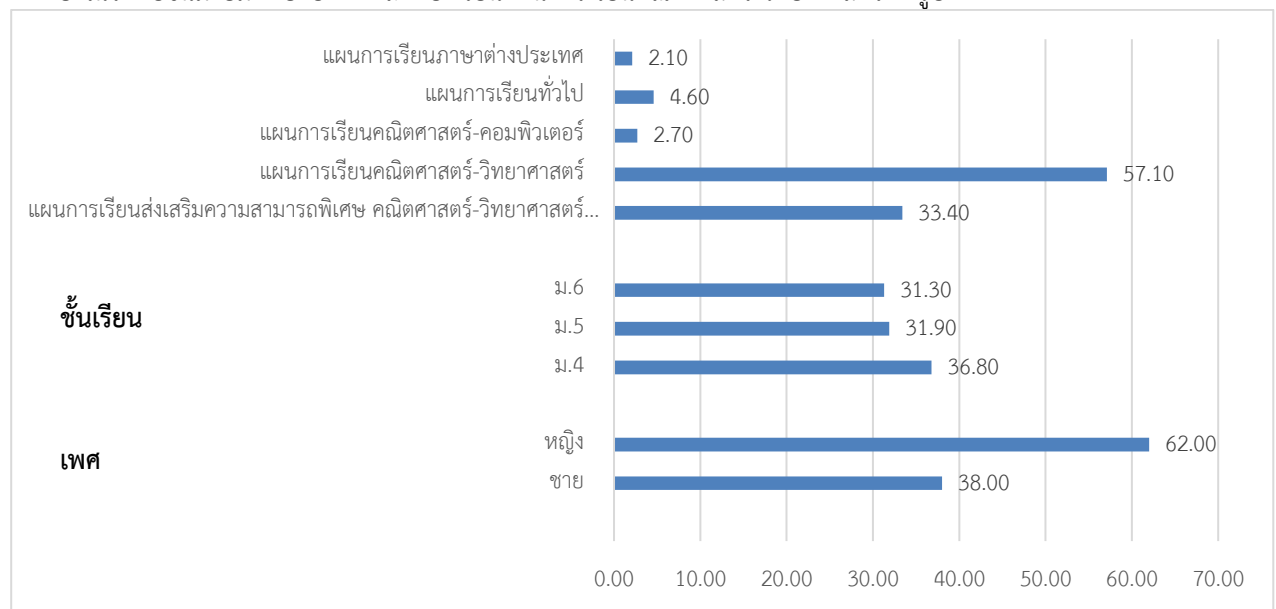
คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีความพึงพอใจระดับมากอย่างยิ่ง
3.51 – 4.50	มีความพึงพอใจระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความพึงพอใจระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความพึงพอใจระดับน้อยอย่างยิ่ง

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย
มากกว่า 1.75	มีความแตกต่างมาก
1.25 – 1.75	มีความแตกต่างปานกลาง
น้อยกว่า 1.25	มีความแตกต่างน้อย หรือใกล้เคียงกัน เหมือนๆ กัน

5.3 T-test และ One – way ANOVA ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และทดสอบเป็นรายคู่ กรณีที่พบว่าผลการทดสอบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้วิธีการของแอลเอสดี (LSD)

สรุปผลการวิจัย

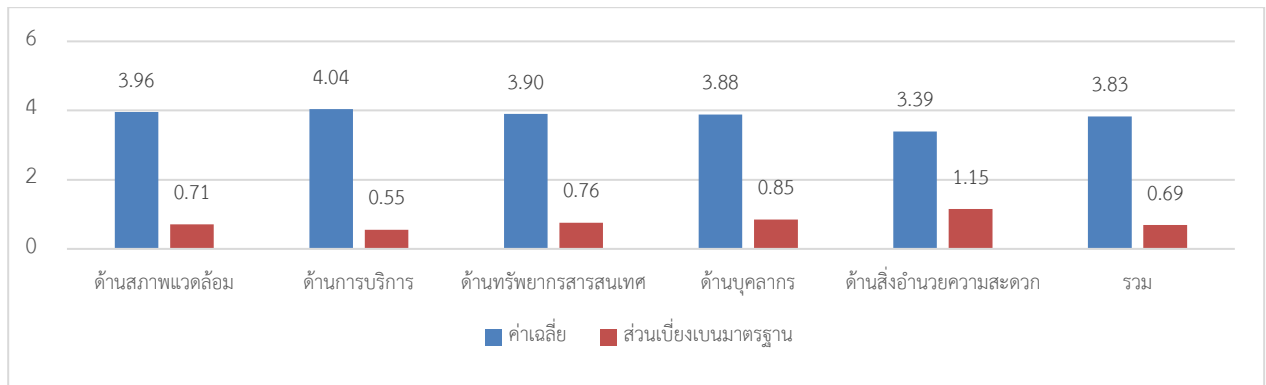
การวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และห้องเรียนแผนการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์-วิทยาาสตร์ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ปรากฏดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระดับความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจจากมากไปน้อย ปรากฏผลดังนี้ ด้านการบริการ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี

เมื่อพิจารณาารายด้าน ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ แสงสว่างมีเพียงพอ และการถ่ายเทอากาศของห้องสมุด (เครื่องปรับอากาศ) เป็นจำนวนเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การแบ่งพื้นที่การใช้สอยเป็นสัดส่วน

1.2 ด้านการบริการ พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีบริการคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้า และมีระยะเวลาการยืม-คืนเหมาะสมกับการให้บริการ เป็นจำนวนเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดเรียงหนังสือบนชั้นสามารถค้นหาได้ง่ายและรวดเร็ว

1.3 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านทรัพยากรสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ หนังสือหมวดอ้างอิง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความทันสมัยของหนังสือ

1.4 ด้านบุคลากร พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ จำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีเพียงพอ และบุคลากรให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการให้บริการ เป็นจำนวนเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ บุคลากรให้บริการด้วยความสุภาพและกิริยามารยาทที่ดี

1.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักเรียนพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ พื้นที่ฝากกระเป๋า และสัณฐานเพียงพอสะอาดและปลอดภัย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ จำนวนที่นั่งในห้องสมุดมีเพียงพอ

ทั้งนี้ เมื่อทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ 2 ข้อ ได้แก่

1) นักเรียนในแต่ละชั้นเรียน มีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อม	ในกลุ่ม	2	2.040	1.020	2.002	.137
	ระหว่างกลุ่ม	326	166.138	.510		
ด้านการบริการ	ในกลุ่ม	2	.242	.121	.398	.672
	ระหว่างกลุ่ม	326	99.244	.304		
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ในกลุ่ม	2	.260	.130	.220	.803
	ระหว่างกลุ่ม	326	192.872	.592		
ด้านบุคลากร	ในกลุ่ม	2	2.666	1.333	1.821	.636
	ระหว่างกลุ่ม	326	238.714	.732		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ในกลุ่ม	2	1.216	.608	4.53	.636
	ระหว่างกลุ่ม	326	437.417	1.342		

หมายเหตุ การทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนที่เรียนชั้นเรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกันใน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องบริการคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้า เรื่องการจัดเรียงหนังสือบนชั้นสามารถค้นหาได้ง่ายและรวดเร็ว เรื่องระยะเวลาการยืม-คืนเหมาะสมกับการให้บริการ และเรื่องความสะดวกในการเข้าใช้บริการ

2) นักเรียนแต่ละแผนการเรียน มีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนที่แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามแผนการเรียน

ความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านสภาพแวดล้อม	ในกลุ่ม	4	2.194	.548	1.070	.371
	ระหว่างกลุ่ม	324	165.984	.512		
ด้านการบริการ	ในกลุ่ม	4	.752	.188	.617	.651
	ระหว่างกลุ่ม	324	98.735	.305		
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ในกลุ่ม	4	4.031	1.008	1.727	1.44
	ระหว่างกลุ่ม	324	189.101	.584		
ด้านบุคลากร	ในกลุ่ม	4	4.031	1.008	1.727	1.44
	ระหว่างกลุ่ม	324	189.101	.584		
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ในกลุ่ม	4	2.490	.622	.462	.763
	ระหว่างกลุ่ม	324	436.142	1.346		

หมายเหตุ การทดสอบที่ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนในแผนการเรียนที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการบริการ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อ พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกันใน 4 เรื่อง ได้แก่ เรื่องระเบียบการเข้าใช้บริการห้องสมุดให้มีความทันสมัย เรื่องวารสารมีความทันสมัย เรื่อง E-book มีความทันสมัย และเรื่องนวนิยายมีความปริมาณที่เพียงพอ

2. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยนำเรื่องที่อยู่ในลำดับสุดท้ายของแต่ละด้านมาเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม ควรจัดพื้นที่ของห้องสมุดให้มีความเป็นสัดส่วน โดยอาจพิจารณาเรื่องบทบาทและลักษณะของห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่ประกอบด้วย เนื่องจากแนวคิดของห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่มีการปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่ภายในโรงเรียน กลายเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ [7] ดังนั้น เมื่อต้องการจัดพื้นที่ของห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ จึงต้องเข้าใจลักษณะของห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่ที่เน้นการต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศตามความต้องการและจำเป็นของผู้ใช้บริการ และไม่เน้นการเป็นเจ้าของทรัพยากรสารสนเทศ หากแต่ต้องเพิ่มเครื่องมือในการเข้าถึงสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุดด้วยเทคโนโลยีที่ห้องสมุดโรงเรียนจัดเตรียมไว้ มีการแบ่งพื้นที่การเรียนรู้เป็นพื้นที่ทางสารสนเทศ (Information commons) และพื้นที่สร้างสรรค์ (Maker commons หรือ Creative commons) ซึ่งเป็นส่วนใหม่ที่เพิ่มขึ้นมา ด้านการออกแบบพื้นที่การเรียนรู้โดยใช้เฟอร์นิเจอร์ที่มีความยืดหยุ่น เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แก่ผู้สอนและผู้เรียนซึ่งมีขนาดแตกต่างกัน มีพื้นที่การทำงานร่วมกันทั้งมีรูปแบบทางกายภาพ (physical) และรูปแบบดิจิทัล (digital) ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้และทำงานร่วมกันได้ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นห้องปฏิบัติการแห่งการเรียนรู้ที่มีสภาพแวดล้อมที่หลากหลายสำหรับกิจกรรมการเรียนรู้และโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และมีบริการใหม่ ๆ ที่จัดขึ้นโดยผู้ปฏิบัติงานที่นำเสนอบริการและกิจกรรมที่ตรงตามความต้องการของนักเรียนและครู [8] จากแนวคิดนี้ ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีจึงอาจแบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วนสำคัญ ได้แก่ (1) พื้นที่ทางสารสนเทศ ที่ยังคงมุ่งสนับสนุนการเข้าถึงสารสนเทศ และ (2) พื้นที่สร้างสรรค์ ที่มุ่งสนับสนุนการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในเชิงวิชาการและทักษะสังคม โดยห้องสมุดจัดเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความต้องการและจำเป็นของผู้ใช้บริการ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2 ด้านการบริการ ควรจัดเรียงหนังสือบนชั้นที่ช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาได้ง่ายและรวดเร็ว เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีส่วนมากเป็นหนังสือ ประกอบกับการจัดเรียงหนังสือนั้นกระทำโดยนักเรียนช่วยงานห้องสมุดที่อาจไม่มีความรู้ในการจัดเรียงหนังสือจึงทำให้หนังสือที่เรียงสลับที่ ส่งผลให้ผู้ใช้บริการค้นหาได้ยากและล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียนที่อธิบายว่า การที่ห้องสมุดโรงเรียนไม่มีผู้ให้บริการที่มีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์ การจัดทำเครื่องมือเพื่อเข้าถึงสื่อการเรียนรู้และแม้แต่การเรียงสื่อการเรียนรู้ก็เป็นเรื่องยากยิ่งสำหรับผู้ได้รับมอบหมาย [9] ดังนั้นจึงควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้และสร้างประสบการณ์เรื่องการจัดเรียงหนังสือบนชั้นก่อนการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถค้นหาหนังสือของห้องสมุดได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนี้ ในการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า นักเรียนที่ศึกษาในชั้นเรียนที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อการจัดเรียงหนังสือบนชั้นสามารถค้นหาได้ง่ายและรวดเร็วแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดจึงอาจจัดบริการที่ให้ความรู้เรื่องการค้นหาหนังสือที่เรียงอยู่บนชั้นให้ได้ง่ายและรวดเร็วที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละชั้นเรียน ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาหนังสือที่เรียงอยู่บนชั้นได้รวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย รวมถึงห้องสมุดควรกำหนดระเบียบการเข้าใช้บริการห้องสมุดให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียนในแต่ละแผนการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีความทันสมัย เนื่องจากการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นผู้ใช้บริการกลุ่มสำคัญ และมีพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองเพื่อให้สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นและตอบสนองความคาดหวังของผู้ปกครองและครอบครัว [10-11] ประกอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นบุคคลที่มีพัฒนาทางร่างกายเกือบเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้น ทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรียังคงเน้นที่ทรัพยากรสารสนเทศประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสืออ้างอิง หนังสือสารคดี วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และเอกสารหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในปริมาณที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของผู้ใช้ [12] อย่างไรก็ตาม ผลการทดสอบสมมติฐานทำให้ทราบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนแตกต่างกันในเรื่องวารสารมีความทันสมัย เรื่อง E-book มีความทันสมัย และเรื่องนวนิยายมีปริมาณที่เพียงพอ ดังนั้น ห้องสมุดจึงควรจัดหาวารสารและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความทันสมัย จัดให้มีนวนิยายที่มีปริมาณให้เพียงพอ โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาตามแผนการเรียนของนักศึกษาเป็นสำคัญ

นอกจากนี้ เมื่อครูบรรณารักษ์จัดหาทรัพยากรสารสนเทศใหม่เข้ามาแล้ว ควรสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์แนะนำหนังสือใหม่ให้ผู้ใช้บริการได้ทราบอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาให้บริการ ครูบรรณารักษ์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการทราบเกี่ยวกับการติดตั้งแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกในการยืม-คืนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้มากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านบุคลากร ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดควรจัดการปรับปรุงบุคลิกภาพการให้บริการของผู้ให้บริการ โดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารเพื่อการให้บริการ เนื่องจากบุคลากรของห้องสมุดโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพบริการของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา [9] เพราะเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างผู้ใช้บริการกับสารสนเทศ โดยเฉพาะเมื่อผู้ใช้บริการเป็นนักเรียนซึ่งเป็นวัยที่ต้องควบคุมดูแลกำกับพฤติกรรมในการเข้าใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนบ้าง เพื่อให้ผู้ใช้บริการห้องสมุดปฏิบัติตามระเบียบของการเข้าใช้ห้องสมุดได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ผู้ให้บริการของห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีที่มอบหมายให้ทำหน้าที่สื่อสารกับผู้ใช้บริการ จึงต้องพิจารณาในเรื่องระดับของความรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสาร พัฒนาการทางกายที่ส่งผลต่อความสามารถในการส่งสารและรับสาร ตำแหน่งทางสังคมวัฒนธรรมของแต่ละบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในการสื่อสารระหว่างบุคคล เพศที่มีวิธีการสื่อสารที่แตกต่างกัน และบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบที่มีอิทธิพลต่อทั้งเทคนิคและเนื้อหาของสารสื่อสาร เพื่อให้ผู้ใช้บริการที่เป็นช่วงวัยรุ่นรับฟัง เข้าใจ ยอมรับ และปฏิบัติตาม [13] นอกจากนี้ ยังควรจัดให้มีการอบรมเพื่อให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพในงานบริการ โดยเฉพาะเรื่องความสุภาพเรียบร้อยในการแต่งกาย ความยิ้มแย้มแจ่มใสในการปฏิบัติงาน ความสำรวมในการให้บริการ ความสุภาพไพเราะในการพูดจา ตลอดจนความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และความสามารถในการควบคุมอารมณ์ [14] เพื่อให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและประทับใจในการใช้บริการของห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี

2.5 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดควรจัดพื้นที่นั่งอ่านให้เพียงพอต่อจำนวนผู้ใช้บริการ โดยพิจารณาเกณฑ์ขั้นต่ำที่ปรากฏในมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน เพื่อให้สามารถจัดพื้นที่นั่งอ่านให้เพียงพอสำหรับผู้ใช้บริการ กล่าวคือ ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาควรมีที่นั่งจำนวน 50 ที่นั่ง/นักเรียน 1,000 คน [15] กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2566 โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมดจำนวน 1,547 คน [5] ห้องสมุดจึงควรจัดเตรียมที่นั่งอ่านประมาณ 75 ที่นั่ง ทั้งที่เป็นแบบนั่งพื้น นั่งเก้าอี้ และอื่น ๆ ตามข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการเพื่อจูงใจให้ผู้ใช้บริการมาใช้บริการให้มากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบข้างต้น มีประเด็นที่น่าสนใจและอภิปรายผลได้ ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบุญยวีร์ เอี่ยมใจดี และนิพา ผลสงเคราะห์ [16] ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีครูบรรณารักษ์ที่สำเร็จการศึกษาโดยตรงทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จึงทำให้ห้องสมุดมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดเตรียมบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวชี้วัดที่ 1.4.1 มาตรฐานที่ 1 หมวดที่ 1 ที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีครูทำหน้าที่บรรณารักษ์และบุคลากรดำเนินงานห้องสมุด [3] และตัวชี้วัดที่ 2.1 มาตรฐานที่ 1 หมวดที่ 2 ที่ว่า ครูบรรณารักษ์มีความสามารถในการดำเนินงานห้องสมุด การปฏิบัติงานเทคนิค การให้บริการ การจัดกิจกรรม และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง [4] และสอดคล้องกับผลการวิจัยของประอรนุช หงษ์ทอง ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับผู้ให้บริการของห้องสมุดโรงเรียน เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพบริการของห้องสมุดโรงเรียน ทั้งในเรื่องลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด การสร้างเครื่องมือเพื่อเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ และการจัดเตรียมสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ [4]

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบริการ เป็นลำดับแรก และอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเรื่องมีบริการคอมพิวเตอร์เพื่อการค้นคว้า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ (1) สารสนเทศในปัจจุบันส่วนมากอยู่ในรูปดิจิทัล (2) ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนการศึกษาจำนวนมากจึงทำให้สามารถจัดหาคอมพิวเตอร์เพื่อให้บริการแก่นักเรียนได้ และ (3) ครูบรรณารักษ์เห็นความสำคัญของคอมพิวเตอร์ในฐานะของเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ ทรัพยากรสารสนเทศ และสารสนเทศทั้งที่อยู่ในภายในและภายนอกห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี จึงจัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศที่อยู่ในแหล่งต่าง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถค้นคว้าและเข้าถึงสารสนเทศเพื่อประกอบการศึกษาเล่าเรียนตามเนื้อหาในหลักสูตร และค้นหาความรู้ตามความสนใจของนักเรียนได้อย่างไม่จำกัดพื้นที่ [17-19]

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบุญยวีร์ เอี่ยมใจดี และนิพา ผลสงเคราะห์ [16] อาจเป็นเพราะพื้นที่บริการของห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีสภาพแวดล้อมที่พร้อมให้บริการ โดยเฉพาะการที่ห้องสมุดมีแสงสว่างเพียงพอ และมีระบบถ่ายเทอากาศ (เครื่องปรับอากาศ) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูบรรณารักษ์จัดให้ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีแสงสว่างเพียงพอ ทำให้นักเรียนสามารถอ่านเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างสบายตา เพราะแสงสว่างเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความสนใจและความสะดวกสบายของนักเรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ [20] และการที่ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีระบบถ่ายเทอากาศ (เครื่องปรับอากาศ) ทำให้นักเรียนรู้สึกเย็นสบาย ส่งผลให้นักเรียนมีสมาธิในการอ่านและทำกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่มีการกล่าวอ้างถึงงานวิจัยที่ระบุว่า อุณหภูมิห้องและการระบายอากาศส่งผลกระทบต่อความเข้มข้นและการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญ และการวิจัยระบุว่าช่วงอุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือระหว่าง 20 ° C (68 ° F) ถึง 24 ° C (75 ° F) [20] เหล่านี้ทำให้นักเรียนพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี และยังสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน [4] ที่ว่า การที่ห้องสมุดโรงเรียนมีเครื่องปรับอากาศเป็นการเชิญชวนให้นักเรียนมาใช้บริการของห้องสมุดมากยิ่งขึ้น

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านทรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบุญยวีร์ เอี่ยมใจดี และนิพา ผลสงเคราะห์ [16] และรายงานความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนบ้านซับก้านเหลือง [21] โดยเฉพาะหนังสือหมวดอ้างอิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหนังสืออ้างอิงเป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้นที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนในการสำรวจหัวข้อต่าง ๆ ค้นหาคำถามที่ละเอียดเกี่ยวกับแนวคิด ค้นพบคำถามเพิ่มเติมเพื่อจัดการ และทำความเข้าใจหลักการพื้นฐาน สอดคล้องกับมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนที่กำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งต้องมีหนังสืออ้างอิง โดยเฉพาะพจนานุกรมและสารานุกรม ในปริมาณที่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน [3] นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ห้องสมุดโรงเรียนจัดเตรียมไว้ให้เพื่อเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอ้างอิงดิจิทัลที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ตได้ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ คือ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสมกับเวลาและผู้ใช้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดและโรงเรียนด้วย [22] โดยบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องพิจารณาความสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศในด้านความเหมาะสมกับผู้เรียน หลักสูตร รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอน และความครอบคลุมและทันสมัยของเนื้อหา เพื่อให้ห้องสมุดโรงเรียนมีทรัพยากรสารสนเทศที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่มีความแตกต่างกันได้ ทั้งช่วงอายุ สมรรถนะ รูปแบบการเรียนรู้ และภูมิหลัง [9] ดังนั้น การที่ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีจัดให้มีหนังสืออ้างอิงที่ตรงกับตามความต้องการจำเป็นใช้ของนักเรียนจึงทำให้นักเรียนสามารถใช้หนังสืออ้างอิงเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ และสนับสนุนการเรียนรู้ของตนเอง

ได้ อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อทรัพยากรสารสนเทศที่มีความทันสมัยน้อยที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อจำกัดเรื่อง การประชาสัมพันธ์เพื่อนำหนังสือใหม่ ซึ่งเป็นจากการที่ครูบรรณารักษ์ที่มีภาระหน้าที่ทั้งงานสอน งานห้องสมุด และงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้ไม่มีเวลาในการสร้างช่องทางเพื่อประชาสัมพันธ์แนะนำหนังสือใหม่ได้หลากหลายไปยังผู้ใช้บริการได้อย่างครอบคลุม

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบุญยวีร์ เอี่ยมใจดี และนิพา ผลสงเคราะห์ [16] โดยเฉพาะเรื่องจำนวนบุคลากรที่ให้บริการมีเพียงพอ และบุคลากรให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการให้บริการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะแม่ครูบรรณารักษ์ของห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีเพียง 2 คน แต่ครูบรรณารักษ์ก็จัดให้มีชมรมห้องสมุดและให้ความรู้งานห้องสมุดเบื้องต้นแก่นักเรียนที่เป็นสมาชิกของชมรม รวมถึงมอบหมายให้นักเรียนที่เป็นสมาชิกชมรมนำความรู้มาใช้ในการฝึกปฏิบัติงานต่าง ๆ ของห้องสมุด โดยเฉพาะงานบริการซึ่งเป็นงานที่ต้องพบเจอกับผู้ใช้บริการโดยตรง จึงทำให้นักเรียนที่มาใช้บริการของห้องสมุดเห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีบุคลากรเพียงพอ และการที่นักเรียนที่เป็นสมาชิกชมรมได้รับความรู้จากครูบรรณารักษ์จึงทำให้สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้ใช้บริการเบื้องต้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการบริหารจัดการบุคลากรของห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีบุคลากรปฏิบัติงานที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีจำนวนที่เพียงพอแก่การปฏิบัติงานเต็มเวลาในห้องสมุดโรงเรียน [9]

6. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพึงพอใจต่อห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลางและเป็นลำดับสุดท้าย โดยเฉพาะพื้นที่ฝากกระเป๋าและสัมภาระ และจำนวนที่นั่งในห้องสมุด ทั้งนี้เป็นเพราะห้องสมุดโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีมีขนาดเท่ากับห้องเรียนจำนวน 4 ห้อง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินข้อ 1.1.1 มาตรฐานที่ 1 ของมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน [3] แต่มีพื้นที่อ่านขนาด 2 ห้องเรียน และพื้นที่ฝากกระเป๋าและสัมภาระขนาดเล็ก ดังนั้น เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จึงทำให้นักเรียนเห็นว่าพื้นที่ฝากกระเป๋าและสัมภาระ ตลอดจนจำนวนที่นั่งอ่านในห้องสมุดไม่เพียงพอต่อการมาใช้บริการห้องสมุดของนักเรียนโดยเฉพาะเมื่อมาใช้บริการของห้องสมุดในเวลาพักกลางวันพร้อมกัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] Muthuraja, S, Surendra, CS, and Shivaraj, BH. User satisfaction with library resources, services and facilities: A study. *International Journal of Library and Information Studies* 2018; 3:132-137.
- [2] Akanwa, PC, and Mbagwu, IF. School library service and students' satisfaction in the school library of Federal Government Girls college Owerri. *An International Journal of Information and Communication Technology (ICT)* 2016; 13:215-226.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง; 2556.
- [4] ประอรนุช หงษ์ทอง. พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพบริการของห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์. เพชรบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี; 2566.
- [5] เรณู สลิ้นจี่. ร่องรอยอำนาจการกลุ่มบริหารทั่วไป โรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี. สัมภาษณ์ 11 พฤศจิกายน 2566.
- [6] ประคอง กรรณสูต. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542.
- [7] Australian Capital Territory. School libraries: The heart of 21st century learning. [Internet]. 2019. [cited 2023 September 15]. Available from: https://www.education.act.gov.au/__data/assets/pdf_file/0007/1435435/School-Libraries-The-Heart-of-21st-Century-Learning.pdf.
- [8] เทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง. ห้องสมุดโรงเรียนในศตวรรษที่ 21: แนวคิดในต่างประเทศ. *วารสารห้องสมุด* 2561; 62:1-17.
- [9] ประอรนุช หงษ์ทอง. ห้องสมุดโรงเรียนสมัยใหม่. เพชรบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี;
- [10] จำลอง นามวลตรี. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต]. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2561.
- [11] วรณิศา พลอดไปรง. ปัจจัยที่ส่งผลต่อเป้าหมายในชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. *วารสารวิจัยทางการศึกษา* 2561; 13:235-248.
- [12] ประอรนุช ไปรงฉนิกุล และสายฝน สียาท. การสอนการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี* 2562; 9:192-202.
- [13] Hiyadasha, A., Tarigan, AA, Tun'nisa, M, Hasibuan, MKP., and Lubis, Z. The influence of librarian communication style on library patrons' visiting interest in the school library Man 2 Deli Serdang. *Journal Quality of Education Research* 2024; 1:294-304.

- [14] ถกรัตน์ ทองไต้หนู และสอปิยะ บุญตามช่วย. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ให้บริการหอสมุดจอห์น เอฟ เคนเนดี ในทัศนะของนักศึกษา. PULINET Journal 2561; 5:151-163.
- [15] สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน พ.ศ. 2533. [อินเทอร์เน็ต]. 2533 [เข้าถึงเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://oservice.skru.ac.th/ebookft/328/chapter2.pdf>.
- [16] ปุณยวีร์ เอี่ยมใจดี และนิพา ผลสงเคราะห์. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนบางปลาม้า “สูงสูดมารผดุงวิทย์” อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม; วันที่ 7-8 กรกฎาคม 2565; มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. นครปฐม: 2565. 2196-2207. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://publication.npru.ac.th/bitstream/123456789/1792/1/npru-205.pdf>.
- [17] Lynch, M. Libraries are the key to teaching digital literacy. [Internet]. 2022 [cited 2023 October 9]. Available from: <https://www.theedadocate.org/libraries-are-the-key-to-teaching-digital-literacy/>.
- [18] Martin, AM, and Roberts, KR. Digital native and digital literacy. Principal 2015:19-21.
- [19] Combes, B. Digital literacy: A new flavour of literacy or something different?. Synergy 2019; 4:1-10.
- [20] ทรานสคริปเตอร์. สภาพแวดล้อมของห้องบรรยายส่งผลต่อการเรียนรู้หรือไม่? [อินเทอร์เน็ต]. 2023 [เข้าถึงเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://transkriptor.com/th/วิธีการ-ไม่-the-บรรยาย-ห้อง/>.
- [21] รายงานความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนบ้านซับก้านเหลือง. [อินเทอร์เน็ต]. (ม.ป.ป.) [เข้าถึงเมื่อ 17 กรกฎาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://korat3.go.th/upload/document/1661400013.pdf>.
- [22] Maulana Azad Digital Library. Collection management: An overview. [Internet]. 2019 [cited 2024 January 16]. Available from: http://macl-ustm.digitallibrary.co.in/bitstream/123456789/2508/15/15_chapter_4.pdf.

การใช้กลยุทธ์การอ่านผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ Using Blog-Based Reading Strategies to Enhance English Reading Comprehension

อรรชนิดา หวานคง
Anchanida Wankong

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม 73170
English Language Faculty of Humanities Mahamakut Buddhist University, Nakorn Pathom 73170

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: anchanida.wa@mbu.ac.th

Received: 7 March 2025, Revised: 11 April 2025, Accepted: 29 April 2025

บทคัดย่อ

สื่อการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเนื้อหาได้ตรงตามผู้สอนต้องการ ไม่ว่าสื่อใดจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม ล้วนแต่เป็นทรัพยากรที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น เว็บไซต์ถูกจัดเป็นสื่อการเรียนรู้ที่เป็นตัวกลางที่ช่วยส่งเสริมกลยุทธ์การอ่านเพื่อความเข้าใจและพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางกลยุทธ์การอ่านที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ผ่านบล็อก โดยพบว่ากลยุทธ์การอ่านผ่านบล็อกทั้งเจ็ดกลยุทธ์ที่ผู้เขียนนำเสนอไปนั้น ไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุดสำหรับการสอน เพียงแต่ผู้สอนควรคำนึงถึงเป้าหมายของการเรียนรู้เป็นสำคัญ เพราะเมื่อสิ้นสุดการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจในแต่ละเนื้อหาแล้ว ผู้เรียนควรสามารถเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน การอ่านผ่านบล็อกไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในเชิงกลยุทธ์ แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหา พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ส่งผลให้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจได้รับการพัฒนาในเชิงลึกและยั่งยืน

คำสำคัญ : กลยุทธ์การอ่าน บล็อก การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

Abstract

Learning media has played a vital role in teaching from the past to the present because it is a tool that helps communication between teachers and students proceed effectively. In addition, learning media helps students understand the meaning of the lesson content as the teacher wants. No matter what form the media is in, they are all resources that facilitate learning. Weblogs are learning media that promote reading comprehension strategies and develop students' reading skills effectively. This academic article aims to study appropriate and effective reading strategies for learning through blogs. It was found that the reading of seven strategies through blogs presented by the author, there is no single best teaching method. Teachers should consider the learning goals first because, at the end of teaching reading for comprehension in each content, students should be able to understand what they read. Reading through blogs not only helps develop strategic English reading skills but also helps students connect content, develop analytical thinking skills, and participate in the learning process meaningfully. As a result, English reading comprehension skills are developed in depth and sustainability.

Keywords : Reading Strategies, Blogs, English Reading Comprehension

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่มีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารกับชาวต่างชาติจึงเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวัน รวมถึงการศึกษา การทำงานและการเข้าถึงข้อมูลในศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษไม่เพียงแต่ช่วยในการติดต่อสื่อสารกับผู้คนจากทั่วโลกแต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตน การงานอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนการเรียนรู้วัฒนธรรมและความหลากหลายในยุคศตวรรษที่ 21 ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตของผู้คนในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยเฉพาะทักษะการอ่านมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน อีกทั้งตำราหรือแหล่งความรู้ในด้านต่าง ๆ มักจะถูกเขียนเป็นภาษาอังกฤษ [1] ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนควรฝึกฝนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ

เพื่อช่วยส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพราะการอ่านจะช่วยพัฒนากระบวนการคิดเป็นภาษาอังกฤษและเมื่อฝึกฝนเป็นประจำก็จะเกิดความคุ้นชิน ความคล่องแคล่วจนนำไปสู่การใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ ตลอดจนส่งเสริมต่อยอดการเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ในบรรดาทักษะทั้งสี่ของภาษาอังกฤษ การอ่านถือเป็นทักษะพื้นฐานที่มีผลต่อทักษะอื่น ๆ และเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุคของสื่อออนไลน์เพราะทักษะการอ่านจะช่วยส่งเสริมทักษะที่ใช้ในการสื่อสารอื่น ๆ เช่น ทักษะการฟัง การพูดและการเขียนอีกด้วย กล่าวคือการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับ [2] และเป็นทักษะการรับสารที่สำคัญที่ผู้ศึกษาจะต้องใช้อยู่ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการอ่านจะมีความสำคัญและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ทักษะการอ่านของผู้เรียนจำนวนมากยังอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ส่วนหนึ่งเกิดจากรูปแบบการสอนที่ไม่เอื้อต่อการฝึกฝนทักษะอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันบทเรียนหรือเนื้อหาที่นำมาสอนมีความยากซับซ้อน ไม่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความถนัดในการเรียนของผู้เรียนและยังไม่สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาของสหภาพยุโรป อีกทั้งการไม่รู้ความหมายของคำศัพท์หรือมีปริมาณคำศัพท์ที่ไม่เพียงพอ ตลอดจนโครงสร้างประโยคที่ใช้ในการสื่อความหมายนั้นยากเกินไปจึงทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อเรื่องได้อย่างถูกต้องชัดเจน [3] ส่งผลให้ผู้เรียนมีความวิตกกังวลเมื่อต้องอ่านบทอ่านภาษาอังกฤษและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านภาษาอังกฤษ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาสมรรถนะการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีความหลากหลาย ทันสมัยและเกิดความมั่นใจที่จะนำความรู้ด้านภาษาไปใช้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ พัฒนาตนเองและเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต [4]

ความเข้าใจในการอ่านเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาสมรรถนะการอ่าน ผู้เรียนที่จะประสบความสำเร็จในการอ่านได้อย่างแท้จริงนั้นจะต้องมีกระบวนการคิดที่ใช้ความรู้ มีประสบการณ์เดิมของผู้อ่านมาสร้างทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่าน สามารถบอกถึงใจความสำคัญ ตีความหมายและสรุปความหมายจากเรื่องที่อ่านให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน เนื่องจากความเข้าใจการอ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญในการอ่านทุกประเภท แต่การที่ผู้อ่านจะเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาและความสามารถของผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการมีความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคลนั้น การใช้กลยุทธ์การอ่านก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านของตนเอง กลยุทธ์เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพความเข้าใจในการอ่านและส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ [5] นอกจากนี้ความเข้าใจในการอ่านนั้นมีหลายระดับ โดยเริ่มต้นจากระดับง่ายที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านตั้งแต่ระดับคำจนถึงระดับประโยคและข้อความได้ ไปจนถึงการอ่านในระดับขั้นต้องวิเคราะห์หรือวิจารณ์โดยผู้อ่านต้องใช้ระดับสติปัญญาขั้นสูงสูงสุดเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

ภายใต้วิวัฒนาการและแรงขับเคลื่อนของกระแสแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว พบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 87.6 ในปี 2566 เป็นร้อยละ 89.5 ในปี 2567 [6] นอกจากนี้ พบว่าคนไทยในยุคดิจิทัลอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น โดยอ่านออนไลน์ 2 ชั่วโมงต่อวัน [7] แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการอ่านเปลี่ยนไป กล่าวคือการอ่านหนังสือแบบเล่มลดลงและเลือกที่จะอ่านออนไลน์มากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนยุคใหม่มีความพร้อมมากขึ้นและใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันไปกับเครื่องมือที่เข้าถึงสื่อดิจิทัลต่าง ๆ อีกทั้งการอ่านออนไลน์สามารถอ่านที่ใดก็ได้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีการปรับตัวโดยมีการนำสื่อเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเรียนรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียนและกำลังเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งก็คือ บล็อกหรือเว็บล็อก เนื่องจากบล็อกเป็นเว็บไซต์ส่วนตัวที่เจ้าของทำการบันทึกข้อความของตนไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวส่วนตัวหรือบทความด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา การเมือง กีฬาหรือเรื่องธุรกิจ [8] เป็นต้น ดังนั้นการนำสื่อลัษสมัยมาประยุกต์ใช้ร่วมกับกลยุทธ์การอ่านจะช่วยส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียนหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้การอ่านจะช่วยเปิดโลกทัศน์ โลกแห่งความรู้ จินตนาการที่ไร้ขีดจำกัด พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และปลูกฝังทักษะสำคัญต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการมีทักษะการอ่านที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาหรือข้อความที่ซับซ้อน และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้มาในการแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา ประมวลและสังเคราะห์แนวคิด ตลอดจนกลยุทธ์การอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เรียกว่า บล็อกมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและเพื่อให้สถาบันการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียน

ความหมายและลักษณะของบล็อก

เว็บล็อก (Weblog) หรือเรียกสั้นๆว่า บล็อก (Blog) เป็นหน้าเว็บประเภทหนึ่ง โดยคำว่า Weblog นั้นมาจากคำว่า Web (World Wide Web) และคำว่า “Log” คือ การบันทึก และเมื่อนำความหมายมารวมกันจึงหมายถึง การบันทึกเรื่องราวบนอินเทอร์เน็ต ดังนั้น บล็อก (Blog) จึงกลายเป็นเว็บส่วนตัวและเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ใช้นบนอินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ซึ่งใช้เพื่อบันทึกข้อความ บทความเฉพาะด้านหรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีเนื้อหาหลายประเภท รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานที่กำลังเป็นที่นิยม [9] โดยทั่วไปบล็อกจะประกอบด้วยตัวหนังสือ รูปภาพ วิดีโอ แอนิเมชันหรือส่วนเชื่อมโยงไปหาบล็อกหรือเว็บไซต์อื่น

จากตัวอย่างบล็อกข้างต้น แสดงให้เห็นถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อสังคมไม่ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ และเป็นเครื่องมือในการแบ่งปันความรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ด้วยการสมัครสมาชิกเพื่อเป็นเจ้าของบล็อกหรือสำหรับผู้อ่านบล็อกสามารถใช้งานได้เหมือนเป็นเว็บไซต์ทั่วไป หรือจะแสดงความคิดเห็นได้โพสต์ของบล็อกที่เจ้าของบล็อกเป็นคนเขียน ส่งผลให้บล็อกกลายเป็นแหล่งข้อมูลแหล่งใหญ่ที่ได้รับความนิยมมาก โดยจุดเด่นที่ทำให้บล็อกกลายเป็นที่นิยมก็คือ เจ้าของบล็อกจะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในบทความนั้น ๆ บางครั้งเรื่องราวในบล็อกสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านสูงมาก ขณะเดียวกันบล็อกสะท้อนความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนบล็อกและผู้อ่านบล็อกที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนของบล็อกนั้น

บล็อกจะมีลักษณะหรือหน้าตาของเว็บที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับผู้เป็นเจ้าของในการเขียนบล็อก องค์ประกอบของเว็บล็อกประกอบด้วย

1. ชื่อบล็อก เจ้าของบล็อกจะเป็นผู้กำหนดชื่อซึ่งมักไม่ซ้ำกับผู้อื่น อาจใช้ชื่อเล่นหรือเรื่องที่สนใจ พร้อมสโลแกนสั้น ๆ เพื่ออธิบายเนื้อหาหรือสิ่งที่จะเขียนโดยรวม
2. ชื่อบทความ เป็นชื่อเรื่องที่เจ้าของบล็อกตั้งขึ้น โดยควรมีคีย์เวิร์ดที่เหมาะสมเพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านคลิกอ่านเนื้อหาในบทความอาจประกอบด้วยข้อความ ภาพ หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อแบ่งปันข้อมูลได้อย่างครอบคลุม
3. วันที่และเวลา จะแสดงเวลาที่เขียนหรือเผยแพร่บทความ โดยบทความใหม่จะอยู่ด้านบนสุด ช่วยให้ผู้ใช้ค้นหาและเข้าถึงเนื้อหาล่าสุดได้สะดวก
4. ส่วนแสดงความคิดเห็นจากผู้อ่าน เป็นพื้นที่ให้ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความเห็นกับบล็อกเกอร์ ช่วยส่งเสริมการสนทนาและการมีส่วนร่วมในเนื้อหา บล็อกจึงเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเป็นกันเอง บางครั้งอาจมีคำเฉพาะกลุ่ม ทำให้บล็อกเป็นเวทีสำหรับการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์และการสร้างชุมชนออนไลน์
5. ลิงก์ไปยังเว็บอื่น เป็นจุดเด่นของบล็อกที่ช่วยเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ผู้อ่านสามารถคลิกเพื่อเข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติม ทั้งจากบล็อกอื่นหรือเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อเสริมความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

อิทธิพลของบล็อกต่อการพัฒนาทักษะการอ่าน

การนำบล็อกมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึงสื่อการเรียนออนไลน์ที่มีลักษณะเป็นบล็อก และมีการนำเสนอเนื้อหาซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้เว็บเพื่อนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบข้อความ สัญลักษณ์ ภาพนิ่ง การบันทึกเสียง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ ไฟล์เอกสารประเภทต่าง ๆ และการเชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ดังนั้นบล็อกจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบใหม่ที่จัดเป็นประเภทสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็นและการเผยแพร่ผลงาน

การนำเว็บล็อกมาใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการนำสื่อและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เว็บล็อกมักจะนำเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลาย เรื่องราวหรือประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เขียนที่เรียกกันว่า ไดอารี่ออนไลน์ หรือแม้แต่บทความเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร เช่น การเมือง เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม แฟชั่น ธุรกิจการค้า การศึกษา กีฬาและการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เขียนยังสามารถขยายเนื้อหาในประเภทต่าง ๆ อีกมากมายตามความสนใจและความถนัดของเจ้าของบล็อก ดังนั้นการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษในปัจจุบันต้องอาศัยกลวิธีการอ่านร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบล็อกถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่มีประโยชน์และทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้นไปกับการเรียนรู้ [10] ซึ่งแตกต่างจากการอ่านหนังสือที่ผู้อ่านจะต้องอ่านจากบทแรกไปจนถึงบทสุดท้าย นอกจากนั้นบล็อกยังมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ตรงประเด็นและมีการอัปเดตข้อมูลใหม่ ๆ ตลอดเวลา จึงทำให้ผู้เรียนมีเหตุผลในการอ่านต่อเนื่องและกลับมาอ่านซ้ำอีก วิธีการนี้จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างธรรมชาติและผ่อนคลายไปกับการอ่านเพื่อไม่ใหู้สึกว่าการอ่านเป็นภาระ

การอ่านผ่านบล็อกยังช่วยให้ผู้อ่านมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้และช่วยสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ด้านคำศัพท์ จนกระทั่งนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องราวที่กล่าวถึงได้ดีขึ้นและสามารถตีความเข้าใจข้อมูลได้ชัดเจนขึ้น [11] ทั้งนี้การอ่านผ่านเว็บล็อกเป็นแหล่ง

ฝึกฝนเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเนื่องจากเนื้อหาที่มีความหลากหลาย โดยเนื้อหาจะเริ่มตั้งแต่บทความสั้นๆ หรือข้อความง่าย ๆ ไปจนถึงเนื้อหาที่มีความยาวอธิบายรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวที่กล่าวถึงได้ดีขึ้นและสามารถตีความเข้าใจข้อมูลได้ชัดเจนขึ้นซึ่งเป็นการฝึกฝนทักษะการอ่านในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาทักษะการอ่านผ่านบล็อกยังช่วยให้ผู้อ่านฝึกคิดอย่างมีระบบและสามารถวิจารณ์ได้ โดยเมื่ออ่านบทความเกี่ยวกับหัวข้อใด ๆ ผู้อ่านจะต้องสามารถวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินคุณค่าจากเรื่องที่อ่าน โดยอาจจะต้องวิเคราะห์ข้อดีหรือข้อเสีย รวมถึงการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงทัศนคติของตนเองในเรื่องนั้น ๆ สำหรับการพัฒนาทักษะการอ่านในยุคของสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร การนำบล็อกไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีความคิดสร้างสรรค์และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

กลยุทธ์การอ่านผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่าน

กลยุทธ์การอ่านเป็นกลยุทธ์ที่อยู่ภายใต้การเรียนรู้ภาษา ซึ่งหมายถึง วิธีการหรือแนวคิดที่ผู้อ่านนำมาประยุกต์และปรับเปลี่ยนอย่างรู้ตัวเพื่อทำความเข้าใจข้อความที่อ่าน การจดจำข้อมูลและการเรียกข้อมูลที่อ่านกลับคืนมารวมถึงการแก้ปัญหาระหว่างการอ่าน การใช้กลยุทธ์การอ่านขึ้นอยู่กับความตระหนัก การควบคุม ความตั้งใจของผู้อ่าน การใช้กลยุทธ์การอ่านอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษามากกว่าผู้เรียนที่ไม่ใช้กลยุทธ์ในการอ่าน นอกจากนี้การใช้กลยุทธ์ในการอ่านจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนศึกษาหรือทำความเข้าใจเนื้อหาที่อ่านได้ดีขึ้นและพัฒนาทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนสามารถนำกลยุทธ์ดังกล่าวมาช่วยในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลที่อ่านให้มีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น [12] อีกทั้งถ้าผู้อ่านมีกลยุทธ์การอ่านที่เหมาะสมและใช้กลยุทธ์นั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ความเข้าใจในการอ่านนั้นดีขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการสอนอ่านเป็นเครื่องมือหรือวิธีการที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการอ่านเพื่อความเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ผู้สอนจะต้องหากลยุทธ์การอ่านที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งจำเป็นต้องสอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนกลยุทธ์การอ่านชนิดต่าง ๆ และเลือกใช้กลยุทธ์การอ่านให้สอดคล้องกับสถานการณ์และวัตถุประสงค์ของการอ่าน โดยกลยุทธ์การสอนอ่านผ่านบล็อกเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมีพื้นฐานการพัฒนามาจาก [13] ได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการอ่าน 2) การคาดเดา 3) การกระตุ้นความรู้เดิม และกลยุทธ์การสอนอ่าน [14] ได้แก่ 1) การสร้างภาพในใจ 2) การตรวจสอบความเข้าใจ 3) การถามคำถาม 4) การสรุปย่อความ กลยุทธ์การอ่านจะช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมเนื่องจากสนับสนุนให้ผู้อ่านมีปฏิสัมพันธ์กับข้อความที่อ่านและช่วยสร้างความเข้าใจในการอ่านให้เกิดขึ้น ตลอดจนเป็นการสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์ระหว่างเนื้อหาและผู้เรียนเข้าด้วยกัน กลยุทธ์การอ่านที่สำคัญที่กล่าวมาข้างต้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. กลยุทธ์การกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน (Setting a Purposes)

การกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่านคือการเริ่มต้นอ่านด้วยเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น อ่านเพื่อหาความรู้ ความบันเทิง วิเคราะห์ วิจัย หรือหาคำตอบบางอย่าง การมีเป้าหมายช่วยให้ผู้อ่านมุ่งเน้นเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง ลดเวลาในการอ่านข้อมูลที่ไม่จำเป็นและเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาได้ตรงจุด เมื่อนำมาใช้ในการอ่านบล็อกซึ่งมีเนื้อหาหลากหลายทั้งสาระและเรื่องส่วนตัว การกำหนดจุดประสงค์จะช่วยให้ผู้อ่านเลือกอ่านเฉพาะบทความที่ตรงกับความสนใจหรือความต้องการ เช่น หากต้องการเสริมทักษะการเขียน ก็สามารถค้นหาและอ่านเฉพาะบล็อกที่เน้นเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์หรือเทคนิคการเขียน เป็นต้น นอกจากนี้เป้าหมายในการอ่านยังช่วยให้ผู้อ่านมีสมาธิ เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและจดจำข้อมูลได้นานขึ้น

2. กลยุทธ์การคาดเดา (Predicting)

กลยุทธ์การคาดเดา สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการอ่านบทความจากบล็อก ซึ่งมักมีเนื้อหาหลากหลายทั้งเชิงสาระ ความรู้ หรือประสบการณ์ส่วนตัว โดยผู้อ่านอาจพิจารณาชื่อเรื่องหรือภาพประกอบก่อนการอ่านเนื้อหา เพื่อคาดเดาประเด็นหลักของบทความ ขณะอ่านบล็อกผู้อ่านสามารถใช้ประสบการณ์เดิม หรือคำศัพท์ที่คุ้นเคยจากการอ่านก่อนหน้านี้ในการคาดเดาความหมายของคำใหม่หรือเนื้อหาที่กำลังจะตามมาซึ่งมีประโยชน์มาก โดยเฉพาะในบล็อกที่ใช้ภาษาถิ่นทางการหรือภาษาสนทนา ซึ่งอาจมีคำเฉพาะกลุ่มหรือสำนวนใหม่ ๆ ปรากฏอยู่ การฝึกคาดเดาจากบริบท เช่น โครงสร้างประโยคหรือคำรอบข้างจะช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้โดยไม่ต้องแปลทุกคำ นอกจากนี้ การอ่านผ่านบล็อกยังเปิดโอกาสให้ผู้อ่านทดลองคาดเดาเนื้อหาและตรวจสอบความถูกต้องของการคาดเดาผ่านการอ่านต่อไป ซึ่งช่วยส่งเสริมความเข้าใจและพัฒนาทักษะการอ่านอย่างต่อเนื่อง หากคาดเดาผิดก็ยังคงเป็นการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่จะช่วยพัฒนาการอ่านในครั้งต่อไป

3. กลยุทธ์การกระตุ้นความรู้เดิม (Activating Prior Knowledge)

กลยุทธ์การกระตุ้นความรู้เดิม เป็นการทบทวนความรู้หรือประสบการณ์ที่ผู้อ่านเคยมีมาก่อน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจเนื้อหาใหม่ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจและประสิทธิภาพในการอ่าน เมื่อนำกลยุทธ์นี้มาใช้กับการอ่านผ่านบล็อก ผู้อ่านสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาในบทความกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่ตนมี เช่น หากบทความเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ ผู้อ่านอาจนำความรู้เรื่องโภชนาการหรือการออกกำลังกายที่เคยเรียนรู้อยู่มาเชื่อมโยงกับข้อมูลใหม่ ทำให้เข้าใจเนื้อหา

ได้ชัดเจนและลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บล็อกยังมักมีการใช้ภาษาง่ายและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งช่วยกระตุ้นความรู้นิยมของผู้อ่านได้อย่างเป็นธรรมชาติ เช่น การยกตัวอย่างสถานการณ์หรือคำศัพท์ที่คุ้นเคย ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านสามารถเดาความหมายและเชื่อมโยงแนวคิดใหม่กับสิ่งที่รู้แล้วได้ดียิ่งขึ้น

4. กลยุทธ์การสร้างจินตภาพ (Visualizing)

กลยุทธ์การสร้างจินตภาพคือการจินตนาการภาพจากเนื้อหาที่อ่าน เช่น ฉาก ตัวละคร เหตุการณ์หรืออารมณ์ เพื่อให้เข้าใจและจดจำเนื้อหาได้ดีขึ้น การอ่านบล็อกมักมีเนื้อหาที่ใกล้ตัวและใช้ภาษาที่เป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้อ่านสามารถสร้างภาพในใจได้ง่าย เช่น หากอ่านบล็อกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ผู้อ่านอาจจินตนาการถึงสถานที่ ผู้คนหรือบรรยากาศตามคำบรรยาย ซึ่งช่วยให้เกิดความรู้สึกร่วม ทำให้การอ่านน่าสนใจ มีชีวิตชีวาและจดจำเนื้อหาได้นานยิ่งขึ้น

5. กลยุทธ์การตั้งคำถาม (Questioning)

กลยุทธ์การตั้งคำถาม ผู้อ่านสร้างคำถามขึ้นเองระหว่างการอ่าน เพื่อกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และทำความเข้าใจเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมกับเนื้อหาอย่างต่อเนื่องและลึกซึ้ง ในการอ่านบล็อก ผู้อ่านสามารถใช้กลยุทธ์นี้ได้ในทุกขั้นตอนของการอ่าน โดย ก่อนอ่าน อาจตั้งคำถาม เช่น “บทความนี้เกี่ยวกับอะไร เพื่อคาดเดาทิศทางของเนื้อหา ระหว่างอ่าน อาจตั้งคำถามว่า “ผู้เขียนต้องการสื่ออะไร เพื่อช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น หลังอ่าน ผู้อ่านสามารถตั้งคำถามเพื่อสรุปสาระ เช่น “ประเด็นสำคัญของบทความนี้คืออะไร เพื่อทบทวนและประเมินความเข้าใจของตนเอง นอกจากนี้บล็อกเป็นแหล่งข้อมูลที่เข้าถึงง่ายและมักมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันจึงเหมาะสำหรับการฝึกตั้งคำถาม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ กระตุ้นความคิดและทำให้การอ่านเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

6. กลยุทธ์การตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน (Monitoring Comprehension)

กลยุทธ์การตรวจสอบความเข้าใจ คือการที่ผู้อ่านหยุดอ่านเป็นระยะเพื่อทบทวนว่าเข้าใจเนื้อหาถูกต้องหรือไม่ หากไม่เข้าใจ ผู้อ่านสามารถใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การอ่านเฉพาะจุด การอ่านแบบข้ามคำ การเดาจากบริบท การอ่านทวนตั้งแต่ประโยคก่อนหน้าที่ไม่เริ่มไม่เข้าใจ และการสังเกตโครงสร้างไวยากรณ์ เป็นต้น เมื่ออ่านบล็อกซึ่งมักมีเนื้อหาหลากหลายและใช้ภาษาเชิงทางการ การตรวจสอบความเข้าใจจึงยิ่งจำเป็น หากผู้อ่านพบว่าเนื้อหาบางส่วนไม่ชัดเจน ก็สามารถหยุดเพื่อคิดทบทวนหรือย้อนกลับไปอ่านจุดที่เริ่มไม่เข้าใจได้ทันที การฝึกใช้กลยุทธ์นี้กับการอ่านบล็อกจะช่วยเพิ่มความแม่นยำในการตีความและพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. กลยุทธ์การสรุปย่อ (Summarizing)

กลยุทธ์การสรุปย่อ คือ การนำแนวคิดหรือข้อมูลสำคัญจากสิ่งที่อ่านมารวบรวมและเรียบเรียงใหม่ให้กระชับ ชัดเจน และใช้ภาษาของตนเอง โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัว การสรุปย่อเน้นเลือกเฉพาะใจความหลัก เช่น ประเด็นสำคัญ ข้อเท็จจริงหรือข้อสรุป และตัดรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก เพื่อช่วยให้เข้าใจภาพรวมของเนื้อหาได้รวดเร็วและชัดเจน เมื่ออ่านบล็อกซึ่งมักมีเนื้อหายาวหรือหลากหลาย การสรุปย่อจะช่วยให้ผู้อ่านจับประเด็นได้ตรงจุด โดยอาจสรุปเป็นประโยคสั้น ๆ หลังอ่านจบ เพื่อทบทวนว่าเข้าใจเนื้อหาหรือไม่ และยังเป็นวิธีฝึกแยกแยะข้อมูลสำคัญจากข้อมูลรอง รวมถึงพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีระบบ การสรุปย่อจากบล็อกจึงไม่เพียงแต่ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น แต่ยังส่งเสริมการจดจำในระยะยาวและเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารความรู้ที่ได้จากการอ่านอีกด้วย

กลยุทธ์การอ่านทั้งเจ็ดประการประการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การคาดเดา การกระตุ้นความรู้นิยม การสร้างจินตภาพ การตั้งคำถาม การตรวจสอบความเข้าใจและการสรุปย่อ ล้วนเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งและเป็นระบบมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อใช้ร่วมกับการอ่านผ่านบล็อกซึ่งมีเนื้อหาหลากหลายและเข้าถึงง่าย กลยุทธ์เหล่านี้จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

ข้อดีของการอ่านผ่านบล็อก

1. ข้อมูลทันสมัยและมีความหลากหลาย

ข้อมูลที่ปรากฏบนบล็อกมักจะเป็นข้อมูลทันสมัยและมีเนื้อหาครอบคลุมได้ทุกเรื่อง โดยผู้เขียนจะแบ่งปันความรู้ข้อมูลใหม่ ๆ ที่อาจไม่สามารถพบได้ในแหล่งข้อมูลอื่นเนื่องจากการใช้งานของบล็อกบางประเภทมีความยืดหยุ่นมากกว่าสื่อแบบดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือโทรทัศน์และวิทยุ เพราะเหตุนี้จึงทำให้ผู้เขียนเขียนเรื่องราวในเชิงลึกหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วทั้งโดยไม่ต้องรอให้ตรวจสอบ อีกทั้งบล็อกยังมีความหลากหลายของเนื้อหา ครอบคลุมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี การศึกษา ผู้อ่านจึงสามารถเลือกติดตามหัวข้อที่ตนเองสนใจได้ตามต้องการ ตัวอย่างเช่น หากผู้อ่านสนใจเรื่องสุขภาพก็สามารถเลือกติดตามบล็อกที่เขียนเกี่ยวกับโภชนาการ การออกกำลังกายหรือการดูแลสุขภาพจิตได้อย่างเฉพาะเจาะจง ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์หรือปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างง่ายดาย

2. ความสะดวกในการเข้าถึง

การอ่านบล็อกสะดวกและเข้าถึงง่ายเพราะสามารถอ่านได้ทุกที่ทุกเวลาหากมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยไม่ต้องพกพาสิ่งพิมพ์ใด ๆ การเปิดอ่านบล็อกสามารถเข้าถึงได้ผ่านอุปกรณ์หลายประเภท เช่นคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟน การใช้สมาร์ทโฟนทำให้การอ่านบล็อกมีความยืดหยุ่นสูง เพราะผู้อ่านสามารถปรับแต่งข้อความได้ตามต้องการและบล็อกบางแห่งมีการจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาอย่างเป็นระบบทำให้ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านในหัวข้อที่ตนสนใจเกิดขึ้นได้โดยไม่จำกัดเวลา เช่นบล็อกเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองอาจแบ่งออกเป็นหมวด “การจัดการเวลา,” “แรงบันดาลใจ,” หรือ “เทคนิคการเรียนรู้” ทำให้ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่สนใจได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาค้นหา

3. การใช้ภาษาและสำนวนที่เข้าใจง่าย

บล็อกส่วนใหญ่มักใช้ภาษาที่เป็นกันเองจึงอ่านเข้าใจง่าย เหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการฝึกภาษาอังกฤษหรือพัฒนาทักษะด้านภาษาทั่วไป เพราะผู้อ่านไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานภาษาขั้นสูงก็สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ และยังช่วยให้การอ่านสนุก ไม่รู้สึกเครียด เนื่องจากเนื้อหาในบล็อกมีความหลากหลาย เช่น ไลฟ์สไตล์ ท่องเที่ยว สุขภาพ หรือการพัฒนาตนเอง ผู้อ่านจึงได้เรียนรู้คำศัพท์และสำนวนต่าง ๆ ในบริบทจริงและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น [15] ประโยคที่ปรากฏในบล็อกที่เขียนว่า “It sounds like it’s no big deal, but it really is.” แม้ประโยคจะเรียบง่ายแต่ก็สื่อถึงอารมณ์ ความรู้สึกและสำนวนอย่าง “it’s not a big deal” ก็เป็นสำนวนที่พบได้บ่อยในชีวิตจริง

4. การสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม

การอ่านบล็อกสามารถจุดประกายแรงบันดาลใจและเปิดโอกาสให้ผู้อ่านมีส่วนร่วมผ่านการแสดงความคิดเห็นได้ทันที [17] บล็อกมักมีเนื้อหาที่กระตุ้นให้ผู้อ่านคิด ตั้งคำถาม หรือแลกเปลี่ยนมุมมองกับผู้อื่นทั้งในเชิงประสบการณ์ แนวคิด นอกจากนี้ การอ่านความคิดเห็นจากผู้อ่านคนอื่น ๆ ยังช่วยเปิดมุมมองใหม่และส่งเสริมการโต้ตอบอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและช่วยในการเรียนรู้ผ่านบล็อกมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดของการอ่านผ่านบล็อก

1. ความไม่เป็นทางการของเนื้อหา

แม้บล็อกจะอ่านง่ายและเข้าถึงได้สะดวก แต่เนื้อหามักไม่ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญหรือองค์กรที่เชื่อถือได้ เช่นสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐหรือวารสารวิชาการ ข้อมูลบางส่วนจึงอาจคลาดเคลื่อน ไม่ครบถ้วนหรือขาดความลึกซึ้ง โดยเฉพาะเมื่อผู้เขียนไม่ได้ศึกษาข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนเผยแพร่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของเนื้อหาได้

2. การนำเสนอข้อมูลที่มีอคติ

บล็อกเกอร์บางคนอาจเลือกนำเสนอข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับความคิดของตนเอง ทำให้เนื้อหาเอนเอียงและขาดความเป็นกลาง เช่น การนำเสนอวัฒนธรรมที่เอนเอียงในเว็บบล็อก อาจส่งผลให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่จำกัดหรือเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่อวัฒนธรรมอื่น [18] นอกจากนี้ หากผู้เขียนไม่มีความรู้ลึกในเรื่องนั้นอาจตีความผิดหรือเชื่อมโยงข้อมูลไม่ถูกต้อง ส่งผลให้ข้อมูลที่เผยแพร่มีอคติและขาดความหลากหลายของมุมมอง เช่น การนำเสนอวัฒนธรรมที่เอนเอียงในเว็บบล็อก อาจส่งผลให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่จำกัดหรือเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนต่อวัฒนธรรมอื่น

3. ขาดการโต้ตอบและการถาม-ตอบ

แม้บล็อกจะเป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูลที่สะดวก แต่ขาดระบบโต้ตอบแบบทันทีทันใดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน หากผู้เรียนมีข้อสงสัย ไม่สามารถถามหรือขอคำชี้แนะได้ทันที ทำให้การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องและอาจเข้าใจเนื้อหาไม่ครบถ้วน ผู้เรียนจึงต้องพึ่งแหล่งข้อมูลอื่น ซึ่งอาจให้คำตอบไม่ตรงประเด็น และทำให้กระบวนการเรียนรู้ซับซ้อนยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้เขียนบล็อกสามารถเปิดช่องทางติดต่อ เช่น อีเมล กล่องแสดงความคิดเห็น หรือแอปแชตเพื่อให้ผู้เรียนส่งคำถามหรือข้อสงสัยได้

4. การจัดระเบียบเนื้อหาที่ไม่ชัดเจน

ในการเขียนบล็อกมักจะเน้นการสื่อสารที่มีความรวดเร็วและสะดวกซึ่งทำให้ผู้เขียนจัดระเบียบเนื้อหาไม่เป็นระบบหรือขาดลำดับการนำเสนอที่เหมาะสม อีกทั้งการอ่านผ่านบล็อกยังมีความแตกต่างจากการอ่านตำราเรียน ซึ่งตำราเรียนจะมีการจัดระเบียบเนื้อหาอย่างเป็นระบบและมีลำดับขั้นตอนในการนำเสนอที่ชัดเจน การขาดการจัดระเบียบเนื้อหาที่ชัดเจนในบล็อกไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของผู้อ่านแต่อาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจำและนำข้อมูลไปใช้ในสถานการณ์จริงได้อีกด้วย

บทสรุป

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาและเป็นสื่อกลางในการเข้าถึงองค์ความรู้ สื่อดิจิทัลจึงถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อผู้เรียนในปัจจุบันเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต ทำให้การเรียนรู้ไม่จำกัดเฉพาะในห้องเรียน การใช้โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์พกพา หรือแท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้ ถือเป็นการประยุกต์เทคโนโลยีในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน การบูรณาการสื่อสังคมออนไลน์เข้ากับการจัดการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญ เพราะช่วยเปิดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ กระตุ้นความสนใจและเตรียมความพร้อมรับมือกับเทคโนโลยีในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่การเข้าถึงข้อมูลทำได้ง่ายและสะดวกขึ้น นอกจากจะใช้ประโยชน์จากบล็อกเป็นพื้นที่ในการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันแล้ว ผู้เรียนยังสามารถเกิดอิสระในการคิดและสนุกสนานกับการเรียนรู้

การนำกลยุทธ์การอ่านมาใช้จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเนื้อหาในบล็อกมักมีความหลากหลายในด้านโครงสร้าง รูปแบบภาษา และวัตถุประสงค์ของผู้เขียน ผู้อ่านควรเริ่มต้นด้วยกลยุทธ์ก่อนการอ่าน เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ในการอ่าน การคาดเดา การกระตุ้นความรู้เดิม เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาเบื้องต้น ถัดมาในระหว่างการอ่านควรใช้กลยุทธ์การสร้างจินตภาพ หรือกลยุทธ์การตั้งคำถามเพื่อประเมินความเข้าใจของตน สุดท้ายหลังการอ่าน ผู้อ่านควรสรุปเนื้อหาและวิเคราะห์และตรวจสอบความเข้าใจด้วยภาษาของตนเอง เช่น การเขียนความคิดเห็นหรือบทสรุปสั้นๆ ในช่องแสดงความคิดเห็นหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นในชุมชนออนไลน์ ทั้งนี้ การใช้กลยุทธ์ทั้งเจ็ดกลยุทธ์ร่วมกับสื่อบล็อกจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงสาระสำคัญของเนื้อหาและพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมการอ่านผ่านบล็อกอย่างมีเป้าหมายชัดเจน พร้อมสอนและฝึกใช้กลยุทธ์การอ่านอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในเนื้อหา อีกทั้งควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดเห็นผ่านการเขียนหรืออภิปรายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ควบคู่กัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] จันทรพิมพ์ รัชชี่, วชิระ จันทราช, และมณฑนา พันธุ์ดี. การพัฒนาการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยการใช้เทคนิค SQ6R ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2566; 12:152-166.
- [2] สุภาพร เหล่ารอด และกฤตยาภาณุจัน โดพิทักษ์. การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยการจักระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ร่วมกับเทคนิค 5W1H ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น 2566; 5:196-208.
- [3] อรรชนิดา หวานคง. กลยุทธ์การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็มเบอรี่ จำกัด; 2566.
- [4] มาริณีย์ ซีเลียง, และธนธิป มะโนคำ. "สื่อและกลวิธีในการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเด็กประถมศึกษา". Journal of Roi Kaensar Academi 2565; 7:404-416.
- [5] Oranpattanahai P. Relationship between the Reading Strategy, Reading Self-Efficacy, and Reading Comprehension of Thai EFL Students. LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network 2023; 16:194-220.
- [6] สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. การสำรวจการมีใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2566 (ไตรมาส 1). [อินเทอร์เน็ต]. 2566[เข้าถึงเมื่อ 14 มกราคม 2568]. เข้าถึงได้จาก: https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2023/20230913093840_23932.pdf.
- [7] กนกพร โชคจรัสกุล. 'คนไทย' ยุคดิจิทัล 2024 'อ่านหนังสือ' มากขึ้น 2 ชั่วโมงต่อวัน. [อินเทอร์เน็ต]. 2566[เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2568]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/judprakai/1137627>.
- [8] ชนัตติ พิมพ์สวรรค์. การประยุกต์ใช้บล็อกเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนรายวิชาเทคโนโลยีเว็บ. วารสารแม่โจ้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 2558; 1:91-100.
- [9] พรทิพย์ แสงสุวรรณ. การพัฒนาบทเรียนผ่านเว็บ โดยใช้เว็บบล็อก เรื่อง การเขียนแสดงความรู้สึกและแสดงความคิดเห็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกราม อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี [สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช; 2560.
- [10] Al-Maharmah H, Al-Saudi J. The Effect of Blogs on Jordanian EFL Eighth Grade Students' Achievement in English. Arab World English Journal 2023; 14:369-378.
- [11] Azizi Z, Namaziandost E, Rezai A. Potential of podcasting and blogging in cultivating Iranian advanced EFL learners' reading comprehension. Heliyon 2022; 8:1-8.
- [12] จิราธรณ์ ประยูรวงษ์. DIGITAL LEARNING การเรียนรู้ภาษาอังกฤษบนโลกดิจิทัลในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2562; 13:210-223.
- [13] Mokhtari, Sheorey R. Measuring ESL students' awareness of reading strategies. Journal of Developmental Education 2002; 25:2-10.

- [14] Qizi SS, Effective Strategies for Developing Reading Comprehension. *International Journal on Orange Technology* 2021; 8:13-1.
- [15] Ashford R. The Role of Interactive Reading Strategies in Enhancing Reading Comprehension of Lower Primary Students. *Research and Advances in Education* 2024; 3:46–53.
- [16] Singla A. How To Introduce Yourself as a Blogger (in Blog and Life). [Internet]. 2023 [cited 2025 June 22]. Available from: <https://masterblogging.com/introduce-yourself-as-a-blogger/>.
- [17] Shaboul I, Kalssom T, Alshraah S, Khasawneh MA. Students' Perceptions on the Effects of Blogging Sites in Enhancing their Motivation for Foreign Languages Writing and Reading Proficiency. *Migrants Letter* 2023; 12:157-168.
- [18] Enoch Y, Grossman R. Blogs of Israeli and Danish backpackers to India. *Annals of Tourism Research* 2010; 2:520-536.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานร่วมกัน
โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Science Learning Achievement and Collaborative
Skills of Grade 8 Students through the 5E Inquiry-Based Learning Model
Integrated with the STAD Cooperative Learning Technique

อติยา มานะนัต วัชรารณณ์ ประภาสโนบล* พูนศิริ ทิพย์เนตร และศรินรัตน์ ศุภเศรษฐ์ธนา
Athitaya Mananut, Vatcharaporn Prapasanobol*, Poonsiri Thipnate and Sarinrut Supasathana

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Chemistry Program, Faculty of Science and Technology, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: vatcharaporn.pra@mail.pbru.ac.th

Received: 5 April 2025, Revised: 17 April 2025, Accepted: 29 April 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD 2) ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 36 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกันและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2) นักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกันหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับดี (Mean=2.67, S.D.=0.37) และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=4.53, S.D.=0.57)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ทักษะการทำงานร่วมกัน ความพึงพอใจ

Abstract

This research aimed to: 1) Compare the science learning achievement of Grade 8 students before and after receiving instruction through the 5E inquiry-based learning model integrated with the STAD cooperative learning technique, 2) Examine the collaborative skills of Grade 8 students, and 3) Investigate the satisfaction of Grade 8 students after participating in the instructional approach. The participants were 36 Grade 8 students from Wat Chantharawas School (Sukprasarnrat), Phetchaburi Province, selected through cluster random sampling. The research instruments included a set of lesson plans, a science achievement test, a collaborative behavior observation form, and a student satisfaction questionnaire. The data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

The results revealed that: 1) the students' post-instruction learning achievement was significantly higher than their pre-instruction scores at the .01 level, 2) the students demonstrated a good level of collaborative skills, and 3) the students reported the highest level of satisfaction with the instructional approach (Mean = 4.53, S.D. = 0.57) after the implementation of the learning model.

Keywords : Inquiry-based learning management, The STAD cooperative learning technique, Collaborative skills, Satisfaction

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่กับทักษะสำคัญ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิตและการทำงานในอนาคต [1] โดยเฉพาะการเรียนรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การคิดอย่างมีเหตุผล และการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง จากเอกสาร นโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง กระทรวงศึกษาธิการเน้นย้ำการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติและร่วมมือกัน [2] ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่กำหนดไว้ใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการคิด การลงมือปฏิบัติ การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา และการร่วมมือทำงานเป็นกลุ่ม [3] อย่างไรก็ตาม จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษายังคงมีแนวโน้มต่ำ โดยเฉพาะผลการประเมิน PISA ปี 2022 พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD และมีทักษะในการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ในชีวิตจริงในระดับที่น่าห่วง [4] นอกจากนี้ จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ในระดับเขตพื้นที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสามารถด้านกระบวนการคิดและการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทั้งความรู้และทักษะทางสังคมของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ จำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้และความเข้าใจเชิงแนวคิด กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทักษะการคิดวิเคราะห์ จากรายงานของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) [5] พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 อย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเนื้อหามากกว่ากระบวนการ และขาดการส่งเสริมการคิดอย่างมีระบบและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และการเรียนรู้เรื่องปฏิกิริยารีดอกซ์เป็นเนื้อหาสำคัญในสาระเคมีที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอนอิเล็กตรอนและการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางธรรมชาติและเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เช่น การเกิดสนิม การชุบโลหะ และการผลิตพลังงานไฟฟ้าในเซลล์เคมี [6] อย่างไรก็ตาม เนื้อหาดังกล่าวมักมีลักษณะเป็นนามธรรมและซับซ้อน ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำและขาดความเข้าใจเชิงลึก [7] ดังนั้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยควรจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน การสร้างแนวคิดอย่างเป็นระบบ และการเชื่อมโยงกับบริบทใกล้ตัว ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว อีกหนึ่งทักษะสำคัญที่นักเรียนจำนวนมากยังขาด คือ "ทักษะการทำงานร่วมกัน" ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่นักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ปัญหาร่วมกันได้ [8] โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่นักเรียนเริ่มเรียนรู้การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนอย่างจริงจัง การพัฒนาทักษะดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และเตรียมความพร้อมในการทำงานเป็นทีมในอนาคต [9] การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของ Johnson & Johnson [9] พบว่าในห้องเรียนที่เน้นการแข่งขันมากกว่าความร่วมมือ นักเรียนมักมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นต่ำ และไม่สามารถพัฒนาความเข้าใจร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมของผู้เรียนด้วยเช่นกัน การที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและขาดทักษะการทำงานร่วมกันจึงไม่ใช่เพียงปัญหาทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะแนวทางที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ฝึกฝนการทำงานเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องอาศัยการพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคใหม่ ทั้งในด้านวิชาการและทักษะชีวิต เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) [10] มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลายและเหมาะสมกับระดับชั้น ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [11] กล่าวว่า การเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ จำเป็นจะต้องเน้นกระบวนการที่นักเรียนเป็นผู้คิดลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบด้วยกิจกรรมหลากหลาย ทั้งการปฏิบัติกิจกรรมภาคสนาม การสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลองในห้องปฏิบัติการ การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การจัดทำโครงงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น โดยต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะ ประสบการณ์เดิม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมต่างกันที่นักเรียนได้รับรู้มาแล้วก่อนเข้าเรียน [12] ซึ่งในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์มีวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางหนึ่งที่สอดคล้องกับเป้าหมายข้างต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E Inquiry-Based Learning Model) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสนใจ (Engage) สำรวจและค้นหา (Explore) อธิบาย (Explain) ขยายความรู้ (Elaborate) และประเมินผล (Evaluate) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการสำรวจ ทดลอง ตั้งคำถาม และอภิปรายแลกเปลี่ยนแนวคิด [13] การจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นวิธีการที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการกระตุ้นความสนใจ สำรวจและค้นหา อธิบาย ขยายความรู้ และประเมินผล ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกและทักษะการคิดวิเคราะห์ [14] สอดคล้องกับการศึกษาของธัญวดี กำจัดภัย อรพรรณ กำลัญหาญและปวีณา แนววงศ์ [15] ที่พบว่า การใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้สามารถช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่เดียวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) โดยเฉพาะเทคนิค STAD (Student Teams-Achievement Divisions) เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การนำเสนอเนื้อหา การทำงานเป็นทีม การทำแบบฝึกหัด การทดสอบรายบุคคล และการให้รางวัลกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากเพื่อน และพัฒนาทักษะทางสังคม [16] ดังที่งานวิจัยของ Yildirim, Kurt และ Ayas [17] ระบุว่า STAD สามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาเคมีและส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทอฝันและผดุง [18] ที่พบว่า เทคนิค STAD ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ระดับมากที่สุด

จากข้อมูลและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการบูรณาการการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เข้ากับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะทั้งด้านวิชาการและด้านสังคม ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD 2) ศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ และคาดว่าผลการวิจัยที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากระบวนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์และทักษะทางสังคมที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับ

การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD [19]

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนและนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น

ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา

ขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป

ขั้นที่ 4 ขยายความรู้

ขั้นที่ 5 ประเมินผล

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
- ทักษะการทำงานร่วมกัน
- ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ขอบเขตการดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ตำบลท่าราบ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 9 ห้อง ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 298 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดจันทราวาส (ศุขประสารราษฎร์) ตำบลท่าราบ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 36 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random Sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรต้น เป็นการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ปฏิกริยารีดอกซ์

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
- ทักษะการทำงานร่วมกัน
- ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง รวม 6 ชั่วโมง

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ปฏิกริยารีดอกซ์ จำนวน 3 แผน ใช้เวลา 6 คาบ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจเพื่อนำเข้าสู่บทเรียนและนำเสนอบทเรียนต่อทั้งชั้น ขั้นที่ 2 สำรวจและค้นหา ขั้นที่ 3 อธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 ขยายความรู้ ขั้นที่ 5 ประเมินผล [19] และนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรมและด้านภาษา ตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) และกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องไม่ต่ำกว่า 0.50 [20] จากผลการประเมิน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่สมบูรณ์ นำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้จริง 10 ข้อ โดยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความชัดเจนของคำถาม และความถูกต้องของภาษา และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน เป็นแบบประเมินที่มีหัวข้อในการประเมิน 5 หัวข้อ คือ ความร่วมมือ ขั้นตอนการทำงาน ความรับผิดชอบหน้าที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและการนำเสนอ โดยมีการกำหนดการให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ [21] โดยมีเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน ดังนี้

3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน

2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่

1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน

เกณฑ์ในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกัน มีความหมายดังนี้

2.34 – 3.00 หมายถึง พฤติกรรมการทำงานร่วมกันอยู่ใน ระดับดี

1.67 – 2.33 หมายถึง พฤติกรรมการทำงานร่วมกันอยู่ใน ระดับพอใช้

1.00 – 1.66 หมายถึง พฤติกรรมการทำงานร่วมกันอยู่ใน ระดับควรปรับปรุง

นำแบบประเมินการทำงานร่วมกัน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างหัวข้อการประเมินกับพฤติกรรมที่จะวัด และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องซึ่งมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่า มีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ กำหนดค่าน้ำหนักของความพึงพอใจไว้ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ บุญชม ศรีสะอาด [17]

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของคำถาม ความถูกต้องด้านภาษา และให้ข้อเสนอแนะ ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ และตรวจสอบให้คะแนนความสอดคล้องและนำข้อมูลมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.67-1.00 ถือว่ามีความสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ และนำไปใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ทักษะการทำงานร่วมกันและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

1.ขั้นเตรียม

1.1 ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอน และรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ปฏิกริยารีดอกซ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แก่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ปฏิกริยารีดอกซ์

2. ขั้นทดลอง การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง ปฏิกริยารีดอกซ์ จำนวน 3 แผน

2.1 การแบ่งกลุ่ม เรียงลำดับความสามารถของนักเรียนจำนวน 36 คน ตามคะแนนทดสอบก่อนเรียน ดังนี้

ระดับความสามารถสูง คือ นักเรียนที่ได้คะแนนสอบตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป

ระดับความสามารถปานกลาง คือ นักเรียนที่ได้คะแนนสอบ 6-8 คะแนน

ระดับความสามารถต่ำ คือ นักเรียนที่ได้คะแนนสอบต่ำกว่า 6 คะแนน

และจัดนักเรียนเข้ากลุ่มแบบละความสามารถแตกต่างกันภายในกลุ่ม

2.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันจากการทำกิจกรรมกลุ่มและประเมินทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน

3. ขั้นหลังการทดลอง หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง ปฏิกริยารีดอกซ์

3.2 นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นรวมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

3. ประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ผลจากการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันและแบบประเมินความพึงพอใจ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกันและแบบประเมินความพึงพอใจ มาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วย Paired-samples t-test

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง โดยใช้แบบทดสอบแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย Paired-samples t-test ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	คะแนนเต็ม	n	Mean	S.D.	t-test
ก่อนเรียน	10	36	5.34	2.18	14.08*
หลังเรียน	10	36	8.31	4.29	

*p<0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ (Mean = 8.31, S.D. = 4.29) สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ (Mean = 5.34, S.D. = 2.18) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลประเมินทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

กลุ่ม	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1	2.73	0.32	ดี
2	2.87	0.53	ดี
3	2.53	0.45	ดี
4	2.60	0.21	ดี
5	2.60	0.25	ดี
6	2.67	0.51	ดี
7	2.67	0.45	ดี
8	2.67	0.32	ดี
9	2.73	0.31	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	2.67	0.37	ดี

จากตารางที่ 2 พบว่า ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มตัวอย่าง 36 คน แบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม พบว่า ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนทั้ง 9 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

3. ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

	รายการ	Mean	S.D.	ระดับ
1.	ด้านครูผู้สอน	4.61	0.29	มากที่สุด
1	ครูมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.80	0.41	มากที่สุด
2	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน	4.51	0.56	มาก
3	ครูใช้คำพูดที่สุภาพเหมาะสม และเข้าใจง่าย	4.69	0.47	มากที่สุด
4	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยได้	4.57	0.56	มากที่สุด
5	ครูแนะนำการฝึกปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิด	4.49	0.61	มาก
2.	ด้านสื่อการเรียนรู้	4.47	0.45	มาก
6	นักเรียนใช้สื่อการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.23	0.69	มาก
7	สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและเรียนรู้ได้เร็ว	4.46	0.78	มาก
8	สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	4.31	0.80	มาก
9	สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับการทำกิจกรรมการเรียนรู้	4.63	0.55	มากที่สุด
10	ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับเนื้อหาที่ทำการสอน	4.74	0.44	มากที่สุด
3.	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.51	0.46	มากที่สุด
11	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความสุขสนุกสนาน	4.57	0.65	มากที่สุด
12	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มที่	4.60	0.50	มากที่สุด
13	เนื้อหาที่สอดแทรกในกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.46	0.66	มาก
14	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในระหว่างเรียน	4.49	0.66	มาก
15	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหามีความเหมาะสม	4.43	0.70	มาก
	รวม	4.53	0.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน พบว่ามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.53 S.D.=0.57) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านมีคะแนนเฉลี่ยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean =4.61 S.D.=0.29) และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean =4.51 S.D.=0.46) และด้านสื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก (Mean = 4.47 S.D.=0.45)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวที่ผู้วิจัยนำมาใช้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ที่มีความเป็นนามธรรม เช่น ปฏิกิริยารีดอกซ์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Bybee et al. [13] ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดขั้นสูงผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบตามลำดับขั้น ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการสืบเสาะหาความรู้ และสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ยังช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Vygotsky [22] ที่เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการอยู่ใน “เขตพัฒนาการใกล้เคียง” (Zone of Proximal Development) ทั้งนี้งานวิจัยของมณีนีรัตน์ สุขสมบูรณ์ [23] พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เช่นเดียวกับงานวิจัยของจันทร์ภา แก้วประเสริฐ [24] ที่ระบุว่า เทคนิค STAD ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น และสามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับ Slavin [16] ที่ได้สรุปว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหาในการเรียนมีความซับซ้อนหรือเข้าใจยาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Madu and Orji [25] ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาเคมีได้ลึกซึ้งมากขึ้น โดยเฉพาะในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยา

เคมี จากผลการวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ช่างต้นสามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะในเรื่องที่มีความซับซ้อนทางแนวคิดเชิงนามธรรมอย่างปฏิกิริยารีดอกซ์

2. ผลจากการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD พบว่า นักเรียนทั้ง 9 กลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถร่วมมือ ร่วมคิด และร่วมทำงานกันได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เน้นให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มอย่างมีระบบ โดยสมาชิกในกลุ่มมีบทบาทช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal interaction) และการพัฒนาทักษะทางสังคม ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกัน [16] นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ สำรวจ และอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมกลุ่ม โดยเฉพาะในขั้นสำรวจและค้นหา และขั้นขยายความรู้ ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการ (academic interaction) กับเพื่อนในกลุ่มมากยิ่งขึ้น อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน [13] ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร นาคสุวรรณ [26] ที่พบว่าการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สามารถส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมในวิชาวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีนัยสำคัญ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gillies [27] ที่ยืนยันว่าการจัดกิจกรรมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างจะช่วยให้เด็กนักเรียนพัฒนาทักษะด้านความรับผิดชอบ การแบ่งงาน การสื่อสาร และการประเมินการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลคะแนนของแต่ละกลุ่มที่อยู่ในระดับดีแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีทักษะการทำงานร่วมกันตลอดช่วงของการจัดการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่มีความต่อเนื่องและกระตุ้นให้นักเรียนมีบทบาทในกลุ่มอย่างเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johnson and Johnson [28] ที่ชี้ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีโครงสร้างชัดเจนสามารถพัฒนาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมได้พร้อมกัน

3. จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.53, S.D. = 0.57) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านครูผู้สอน (Mean = 4.61, S.D. = 0.29) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของครูในการถ่ายทอดความรู้ กระตุ้นความสนใจ และเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทาง Active Learning [29] และมีอิทธิพลโดยตรงต่อความพึงพอใจของผู้เรียน [30] ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน (Mean = 4.51, S.D. = 0.46) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมที่ออกแบบตามการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค STAD สามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน มีการมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยเฉพาะในขั้นสร้างความสนใจและขั้นสำรวจและค้นหา ที่ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน ซึ่งช่วยเพิ่มระดับความพึงพอใจได้อย่างชัดเจน [13] ส่วนด้านสื่อการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก (Mean = 4.47, S.D. = 0.45) แสดงให้เห็นว่าสื่อการเรียนรู้ที่ใช้มีบทบาทช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Mayer [31] ที่ชี้ว่าสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีคุณภาพสามารถกระตุ้นการเรียนรู้เชิงลึกและเพิ่มความพึงพอใจของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะวดี ศรีสมพร [32] ซึ่งศึกษาการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือในรายวิชาวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา และพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานของ Gillies [27] ที่ระบุว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกมีคุณค่า มีบทบาทในกลุ่ม และส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไม่เพียงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนได้ในระดับสูง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ไปประยุกต์ใช้เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ตั้งคำถาม ค้นหาคำตอบ และพัฒนาทักษะทางสังคมและการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนต้องมีความเข้าใจแนวคิดและขั้นตอนของการสืบเสาะหาความรู้และ STAD อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากการดำเนินการมีหลายขั้นตอน ต้องมีการวางแผนกิจกรรมที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

2. ควรใช้การจัดกลุ่มแบบผสมความสามารถ และกำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ชัดเจน เช่น ผู้นำเสนอ ผู้สังเกต ผู้บันทึกข้อมูล เพื่อเสริมสร้างบทบาทความรับผิดชอบในทีม ซึ่งในกรณีที่นักเรียนบางกลุ่มอาจไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกัน หรือการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมด้านเจตคติและฝึกทักษะพื้นฐานก่อนเริ่มกิจกรรมจริง

3. ควรพัฒนาเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันให้หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทนักเรียน เช่น การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) หรือการประเมินด้วยตนเองและเพื่อนร่วมกลุ่ม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายผลการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่นหรือระดับชั้นอื่น เช่น คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ หรือวิชาสังคมศึกษา เพื่อดูว่าแนวทางนี้มีผลเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร หรืออาจมีการศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้นหรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนที่มีวุฒิภาวะทางการเรียนรู้อีกขึ้น

2. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับ STAD กับเทคนิคอื่น เช่น เทคนิค Jigsaw เทคนิค Think-Pair-Share หรือการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อศึกษาว่าเทคนิคใดเหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มใดมากที่สุด

3. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปศึกษาตัวแปรอื่น เช่น แรงจูงใจในการเรียนรู้ (motivation), ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking), หรือความสามารถในการแก้ปัญหา (problem-solving skills) เพื่อให้เห็นผลกระทบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ชัดเจนและหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานการศึกษาสถานภาพการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ. 2562.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2553.
- [4] OECD. PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education. OECD Publishing. [Internet]. 2022 [cited 2023 December 28]. Available from: <https://doi.org/10.1787/509f4632-en>
- [5] สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2565. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ; 2566 [เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.niets.or.th>
- [6] จิราภรณ์ หอมกลิ่น. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาเคมี เรื่อง ปฏิกิริยารีดอกซ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา; 2564.
- [7] Yilmaz & Morgil, 2020 Yilmaz, M., & Morgil, İ. The Effect of an Activity-Based Teaching Approach on Students' Conceptual Understanding of Redox Reactions. Journal of Chemical Education 2020; 97:976–984. <https://doi.org/10.1021/acs.jchemed.9b00857>
- [8] Trilling, B., & Fadel, C. 21st century skills: Learning for life in our times. Jossey-Bass. 2009
- [9] Johnson, D. W., & Johnson, R. T. Cooperation and the use of technology. In D. Jonassen & S. Lamb (Eds.), The handbook of research on educational communications and technology. Springer. 2013.
- [10] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (ฉบับปรับปรุง 2560) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2560.
- [11] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. แนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education). กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2555.
- [12] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ ม.2 เล่ม 2 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สสวท. 2557.
- [13] Bybee, R. W., Taylor, J. A., Gardner, A., Van Scotter, P., Powell, J. C., Westbrook, A., & Landes, N. The BSCS 5E instructional model: Origins, effectiveness, and applications. Colorado Springs, CO: BSCS. 2006.
- [14] Bybee, R. W. The BSCS 5E instructional model: Creating teachable moments. NSTA Press. 2015.
- [15] ธัญวดี กำจัดภัย อรพรรณ กำลัหาญและปวีณา แนววงศ์. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่องการแก้ปัญหากับกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิจัยวิชาการ 2567; 7: 117-132.
- [16] Slavin, R. E. Cooperative learning: Theory, research, and practice (2nd ed.). Allyn and Bacon. 1995.

- [17] Yildirim, T., Kurt, S., & Ayas, A. The effect of a combined teaching method on students' achievement and attitudes towards chemistry. *Chemistry Education Research and Practice* 2017; 18: 641-657.
- [18] ทอฝัน แนวกระโทกและผดุง เพชรสุข. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD รายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย* 2565; 4: 27-42
- [19] ทิพย์รัตน์ มังกรทอง. การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)* 2558; 8: 842-855.
- [20] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. 2554.
- [21] บุญเรียง ขจรศิลป์. การวิจัยพัฒนาหลักสูตรและการสอน (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2543.
- [22] Vygotsky, L. S. *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press. 1978.
- [23] มณีนรัตน์ สุขสมบูรณ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค STAD. *วารสารครุศาสตร์* 2563; 48: 101-117.
- [24] จันทรา แก้วประเสริฐ. ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิทยาศาสตร์ศึกษา* 2562; 40: 45-56.
- [25] Madu, B. C., & Orji, K. E. Effect of 5E instructional model on students' achievement in basic science and technology. *International Journal of Education Learning and Development* 2015; 3: 1-11.
- [26] ศิริพร นาคสุวรรณ. ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารครุศาสตร์* 2564; 52: 112-125.
- [27] Gillies, R. M. Cooperative learning: Review of research and practice. *Australian Journal of Teacher Education* 2016; 41: 39-54. <https://doi.org/10.14221/ajte.2016v41n3.3>
- [28] Johnson, D. W., & Johnson, R. T. An updated meta-analysis of cooperative learning outcomes. *Psychological Bulletin* 2009; 135: 813-840.
- [29] Prince, M. Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education* 2004; 93: 223-231. <https://doi.org/10.1002/j.2168-9830.2004.tb00809.x>
- [30] Hamdan, A. K. The impact of teachers' interpersonal behavior on students' motivation and achievement: A review of the literature. *International Journal of Instruction* 2020; 13: 1023-1040.
- [31] Mayer, R. E. *Multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge University Press. 2009.
- [32] ปิยะวดี ศรีสมพร. ผลของการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความพึงพอใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการศึกษา* 2563; 12: 45-59.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ Factors Affecting Satisfaction and Repurchase of Slow Bar coffee shop customers

วธิดา คลังใหญ่* ธนัชพนธ์ คุณสว่าง โกมินทร์ รอดวิเศษ และนิภา นีรุตติกุล
Wathida Klangyai*, Thanatchapon Khunsawang, Gomin Rodvises and Nipa Niruttikul

สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี 20230
Marketing, Faculty of Management Sciences, Kasetsart University, Sriracha Campus, Chonburi 20230

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: wathidab111@gmail.com

Received: 9 March 2025, Revised: 10 April 2025, Accepted: 29 April 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ 2) ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ 3) ปัจจัยบรรยากาศ 4) ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ และ 5) ความพึงพอใจที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคที่เคยเข้าใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ ปัจจัยบรรยากาศ และปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ และความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟ สโลว์บาร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพล ความพึงพอใจ ความตั้งใจซื้อซ้ำ

Abstract

This study aimed to 1) product perceived quality 2) product variety 3) atmosphere 4) interaction with staff on satisfaction. and 5) investigate the impact of satisfaction on Repurchase of Slow Bar coffee shop customers. A quantitative research approach was employed, using questionnaires to collect data from 400 consumers who had previously visited slow bar coffee shops. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics, specifically simple regression analysis.

The results indicate that product perceived quality, product variety, atmosphere, and interaction with staff significantly influence satisfaction, and satisfaction, has a significant impact on Repurchase of Slow Bar coffee shop customers. at a significance level of 0.05.

Keywords : Factors Affecting, Satisfaction, Repurchase

บทนำ

ปัจจุบันอุตสาหกรรมกาแฟมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง จากผลสำรวจข้อมูลทางการตลาดของ Euromonitor International รายงานว่าในปี 2564-2566 มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย (CAGR) ร้อยละ 8.55 ต่อปี โดยในปี 2566 ตลาดกาแฟในประเทศไทยมีมูลค่ากว่า 34,470.3 ล้านบาท และเมื่อพิจารณายอดขายตามประเภทของกาแฟ พบว่ากาแฟสดมีมูลค่าตลาด 5,519.1 ล้านบาท คิดเป็น 16% [1] การเติบโตดังกล่าวสะท้อนถึงความเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับรสชาติกาแฟที่หลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนความสะดวกสบายและการหันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น [2] ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้ธุรกิจกาแฟพิเศษ (Specialty Coffee) เติบโตถึง 20% ในปีนี้ [3] การขยายตัวนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงเพราะกาแฟเป็นเครื่องดื่มยอดนิยมในชีวิตประจำวัน แต่ยังสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับคุณภาพและประสบการณ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นมากกว่าการดื่มกาแฟทั่วไป ผู้บริโภคยุคใหม่มองหาสิ่งที่มีมากกว่าแค่รสชาติ แต่รวมถึงเรื่องราวและกระบวนการที่อยู่เบื้องหลังกาแฟ แต่ละแก้ว ด้วยเหตุนี้ แนวคิดของร้านกาแฟสโลว์บาร์จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในตลาดกาแฟที่มีการแข่งขันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ร้านกาแฟสโลว์บาร์ (Slow Bar Coffee) เป็นร้านกาแฟที่เน้นวิธีการชงที่พิถีพิถัน โดยให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ที่ลึกซึ้งผ่านขั้นตอนการชงกาแฟที่ต้องใช้เวลาเฉลี่ย 5-20 นาที และอาศัยทักษะเฉพาะตัวของบาริสต้าที่ใส่ใจในรายละเอียดทุกขั้นตอน ตั้งแต่การบดเมล็ดกาแฟ การควบคุมอุณหภูมิของน้ำ ไปจนถึงการชงกาแฟด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น เฟรนช์เพรส (French Press) แอร์เพรส (Aeropress) หม้อต้มกาแฟ (Moka Pot) ซิฟฟอน (Syphon) สก๊ตเย็น (Cold Brew) และการดริป (Drip Coffee) เพื่อดึงรสชาติที่โดดเด่นและเอกลักษณ์ของกาแฟแต่ละแหล่งต้นกำเนิดออกมาอย่างสมบูรณ์แบบ [4] โดยทั่วไปลูกค้ามีการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ จากการประเมินคุณภาพที่เกิดจากประสบการณ์ ความคาดหวัง และการเปรียบเทียบกับสินค้าทางเลือกในตลาด [5] คุณภาพกาแฟในปัจจุบันสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญในทุกกระบวนการ ตั้งแต่แหล่งกำเนิด การคั่ว การชง ไปจนถึงการเก็บรักษา โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างรสชาติ กลิ่น และประสบการณ์การดื่มที่มีเอกลักษณ์และน่าประทับใจ [6] อีกทั้งร้านกาแฟสโลว์บาร์ยังให้ลูกค้าได้เลือกโปรไฟล์เมล็ดกาแฟที่หลากหลายตามรสนิยมส่วนตัว ส่งเสริมให้เกิด ประสบการณ์ใหม่ ๆ และตอบสนองความต้องการเฉพาะตัวได้ดียิ่งขึ้น เพราะการที่ผู้ประกอบการมีตัวเลือกของเมล็ดกาแฟที่หลากหลาย ทั้งในด้านแหล่งที่มา สายพันธุ์ ระดับการคั่ว และกระบวนการแปรรูป จะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภครู้สึกเชื่อมโยงกับผลิตภัณฑ์ และก่อให้เกิดความพึงพอใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ [7] และเพื่อให้ได้รสชาติของกาแฟที่ตรงตามเอกลักษณ์ของเมล็ดนั้น ๆ จะต้องอาศัยกระบวนการชงที่พิถีพิถันและใช้เวลาค่อนข้างนาน ตั้งแต่ระดับการบดเมล็ดกาแฟ อุณหภูมิของน้ำ และการเลือกอุปกรณ์ในการชงให้เหมาะสม จึงเป็นโอกาสให้บาริสต้าสามารถสร้างบทสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กับลูกค้าได้อย่างใกล้ชิด ซึ่งจะก่อให้เกิดอารมณ์เชิงบวกและการรับรู้ถึงคุณภาพของการบริการ ทำให้บรรยากาศของร้านกาแฟรูปแบบนี้แตกต่างจากร้านกาแฟทั่วไปอย่างชัดเจน ทั้งในด้านความใส่ใจ ความเป็นกันเอง และการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น [8] ซึ่งวิธีเหล่านี้ไม่ได้สะท้อนถึงศิลปะการชงกาแฟเพียงเท่านั้น แต่ยังแสดงถึงความพิถีพิถันในทุกขั้นตอนเพื่อสร้างความพึงพอใจให้ผู้บริโภคและประสบการณ์ที่ดีในระหว่างการเข้าใช้บริการ นอกจากนี้ ร้านกาแฟสโลว์บาร์ยังให้ความสำคัญกับบรรยากาศที่อบอุ่นและผ่อนคลาย โดยการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่ออารมณ์ของผู้บริโภคที่เข้าใช้บริการ ซึ่งประกอบไปด้วยลักษณะพื้นฐาน เช่น อุณหภูมิ แสง เสียงเพลง และกลิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างบรรยากาศโดยรวมของสถานที่ [9] ยิ่งผู้บริโภครู้สึกสบายใจกับการออกแบบร้านกาแฟมากเท่าใด ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคก็จะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นเท่านั้น [10] และหลังจากการประเมินผลหลังการซื้อที่ผู้บริโภคใช้ประสบการณ์จริงจากการใช้บริการ เปรียบเทียบกับความคาดหวังก่อนการซื้อ หากคุณภาพที่ผู้บริโภคได้รับมีระดับสูงกว่า หรือเทียบเท่ากับความคาดหวัง จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการ แต่หากคุณภาพที่ได้รับ ต่ำกว่าความคาดหวังจะไม่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ [11] และจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค เพราะหากผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในระดับที่มาก ไม่เพียงแต่จะกลับมาใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการซ้ำ แต่ยังคงกลายเป็นผู้สนับสนุนที่มีศักยภาพผ่านการบอกต่อหรือแนะนำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nadiri and Gunay [12] ที่ระบุว่า ความพึงพอใจโดยรวมถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถใช้คาดการณ์ความตั้งใจของลูกค้าในการกลับมาใช้บริการซ้ำได้

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมารูปแบบร้านกาแฟสโลว์บาร์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เนื่องจากสามารถเริ่มต้นธุรกิจด้วยต้นทุนไม่สูงนัก อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการยังเผชิญกับความท้าทายจากผู้บริโภคมีความรู้เรื่องกาแฟมากขึ้น มีความคาดหวังที่สูงขึ้น โดยที่ผู้บริโภคประเมินคุณภาพของกาแฟที่ได้รับมากกว่าการบริโภคเพียงเพื่อรสชาติ และยังคงเผชิญกับความท้าทายในการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้บริโภคทั้งในด้านเมล็ดกาแฟ แหล่งที่มา สายพันธุ์ และระดับการคั่ว ซึ่งนำไปสู่ภาระต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้น รวมไปถึงการใช้ช่วงเวลารอเป็นโอกาสในการสร้างประสบการณ์ที่ดี แต่ประสิทธิภาพของการสื่อสารดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับความรู้และทักษะของบาริสต้าผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า ตลอดจนการจัดการบรรยากาศร้านที่เอื้อต่ออารมณ์และการรับรู้เชิงบวกของลูกค้าในขณะที่เข้าใช้บริการ ซึ่งยังขาดการศึกษาปัจจัยเฉพาะเจาะจงที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และความตั้งใจในการซื้อซ้ำของลูกค้า ทั้งนี้ งานวิจัยที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดการศึกษาประเด็นเหล่านี้ร่วมกันในบริบทของร้านกาแฟสโลว์บาร์ในประเทศไทย ที่เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความแตกต่างทางการแข่งขันและยกระดับประสบการณ์ของลูกค้าในตลาดที่มีการแข่งขันสูง

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น นำไปสู่ประเด็นที่คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ (Slow Bar Coffee) ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ ปัจจัยบรรยากาศ และปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน เพื่อให้ผู้ประกอบการร้านกาแฟสโลว์บาร์สามารถนำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

วัตถุประสงค์

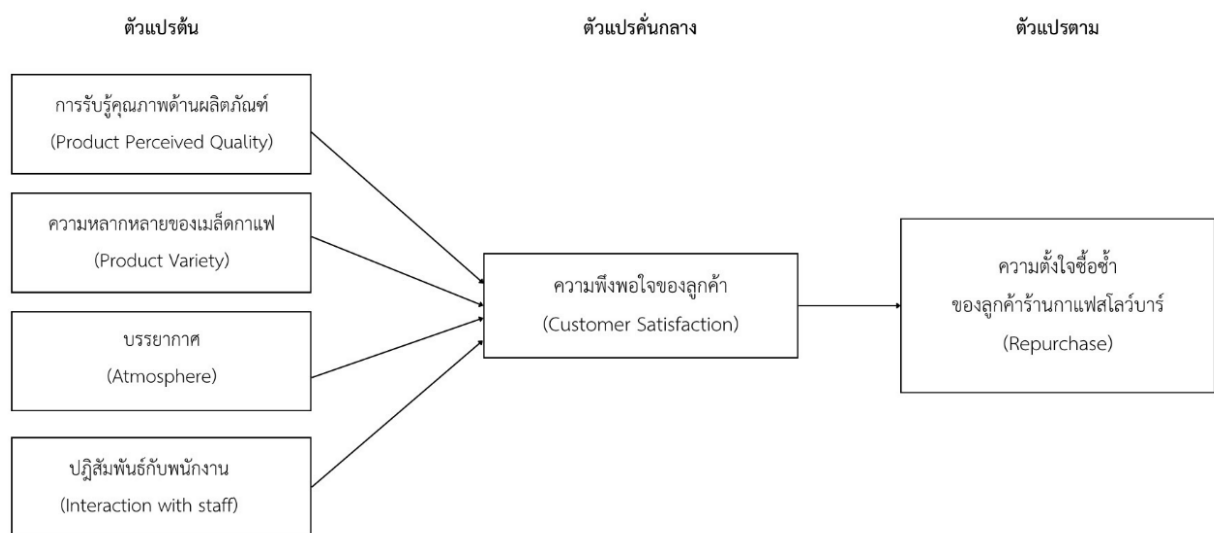
1. เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์

3. เพื่อศึกษาปัจจัยบรรยากาศที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
4. เพื่อศึกษาปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
5. เพื่อศึกษาปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์

สมมติฐานการวิจัย

- สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
- สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยความหลากหลายของเมนูเครื่องดื่มที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
- สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยบรรยากาศที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
- สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์
- สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้าที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริโภคที่เข้าใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์ ในประเทศไทย ที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง จึงใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) และใช้หลักการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ Cochran [13] โดยมีค่าความเชื่อมั่น 95% มีความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 5% จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 385 โดยคณะวิจัยได้กระทำการเก็บแบบสอบถามสำรองเพิ่มอีก 15 ชุด รวมเป็นจำนวน 400 ชุด เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ข้อมูลและเพิ่มความเชื่อมั่นในผลการวิจัย และเลือกสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่คณะผู้วิจัยใช้ใ้ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) โดยมีโครงสร้างในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 5 ส่วน ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามจะคัดกรองผู้ที่เคยใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์เท่านั้นจึงจะสามารถตอบคำถามส่วนต่อไปได้ จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเข้าใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์ ประกอบด้วย ความถี่ในการเข้าใช้บริการ ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าใช้บริการ ประเภทกาแฟที่เลือกดื่ม ค่าใช้จ่ายต่อครั้ง และระยะเวลาในการใช้บริการ ซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ ปัจจัยบรรยากาศ ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน ความพึงพอใจของลูกค้า และความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 31 ข้อ

และส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านธุรกิจร้านกาแฟสโลว์บาร์และกระบวนการผลิตกาแฟจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ถูกต้องและความเหมาะสมของแบบสอบถาม โดยใช้การวัดค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาโดยการให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้แบบสอบถามการวิจัยที่ถูกต้องและสมบูรณ์ โดยค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ [14] หากข้อคำถามใดมีค่าดัชนี IOC ต่ำกว่า 0.5 แต่มีความจำเป็นต้องใช้ข้อคำถามนั้น จะนำข้อคำถามนั้นไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครั้งนี้ ได้ค่า IOC รายข้อคำถามแต่ละข้อตั้งแต่เท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามถือว่าสอดคล้องในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านกาแฟอื่นที่ไม่ใช่ร้านกาแฟสโลว์บาร์ในประเทศไทย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งค่าแอลฟา (α) ที่ได้จะแสดงถึงความคงที่ของแบบสอบถามโดยมีค่า ระหว่าง $0 < \alpha < 1$ ถ้ามีค่าใกล้เคียงกับ 1 มาก แสดงว่ามีความเชื่อมั่นมาก โดยค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อคำถามนั้นควรมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป [15] โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละตัวแปร คือ ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์เท่ากับ 0.784 ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟเท่ากับ 0.793 ปัจจัยบรรยากาศเท่ากับ 0.745 ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานเท่ากับ 0.717 ความพึงพอใจของลูกค้าเท่ากับ 0.840 และความตั้งใจซื้อซ้ำเท่ากับ 0.803 ซึ่งแบบสอบถามจัดอยู่ในเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นมากสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์ จำนวน 400 ชุด ด้วยเครื่องมือแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ (Google Forms) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) แม้ว่าวิธีดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความลำเอียงในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ส่งผลต่อความแม่นยำในการอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากรทั่วไป [16] แต่คณะผู้วิจัยได้ควบคุมความเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดลักษณะเฉพาะของกลุ่มเป้าหมายด้วยคำถามคัดกรองผู้ที่เคยใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์เท่านั้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากการส่งแบบสอบถามออนไลน์ในกลุ่ม Facebook และกลุ่ม Line Official ที่มีการพูดคุยเกี่ยวกับร้านกาแฟสโลว์บาร์หรือกลุ่มซื้อขายอุปกรณ์สำหรับทำกาแฟสโลว์บาร์ และการเก็บแบบสอบถามจากร้านกาแฟสโลว์บาร์ต่าง ๆ โดยคณะผู้วิจัยเอง ซึ่งมีระยะเวลาในการเก็บแบบสอบถามตลอดช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2568

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์ และระดับความคิดเห็นของปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ ปัจจัยบรรยากาศ ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน ความพึงพอใจของลูกค้า และความตั้งใจซื้อซ้ำ และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) [17] ในการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 มีช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี จำนวน 340 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 มีระดับปริญญาตรี จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมการเข้าใช้บริการร้านกาแฟโลว์บาร์

ผลการศึกษาข้อมูลพฤติกรรมการเข้าใช้บริการร้านกาแฟโลว์บาร์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าใช้บริการ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าใช้บริการมากที่สุด คือ รสชาติ จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.0 มีประเภทกาแฟที่เลือกดื่มเป็นหลัก คือ ช็อคโกแลตเพรสโซ่ (เมนูที่ทำจากเครื่องสกัดแบบแมนวอล) จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 มีค่าใช้จ่ายต่อครั้ง 101-150 บาท จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 และมีระยะเวลาในการเข้าใช้บริการ 30 นาที-1 ชั่วโมง จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 47.8

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟโลว์บาร์

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์	4.265	0.518	มากที่สุด
2.ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ	4.278	0.550	มากที่สุด
3.ปัจจัยบรรยากาศ	4.233	0.578	มากที่สุด
4.ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน	4.215	0.583	มากที่สุด
5.ความพึงพอใจของลูกค้า	4.298	0.550	มากที่สุด
6.ความตั้งใจซื้อซ้ำ	4.270	0.573	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม			มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟโลว์บาร์มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการ พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.298 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.550 รองลงมา คือ ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.278 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.558 ความตั้งใจซื้อซ้ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.270 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.573 ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.265 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.518 ปัจจัยบรรยากาศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.233 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.578 และลำดับสุดท้ายปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.215 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.583 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (Constant)	0.939	0.154		6.112	0.001
การรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์	0.787	0.036	0.741	22.012	0.001

$R = 0.741$, $R^2 = 0.549$, Adjusted $R^2 = 0.548$, $F = 484.533$, $SE_{est} = 0.370$

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.741 โดยตัวแปรปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์สามารถทำนายความพึงพอใจของลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 54.8 (Adjusted $R^2 = 0.548$)

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (Constant)	1.196	0.144		8.278	0.001
ความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ	0.725	0.033	0.736	21.660	0.001

$R = 0.736$, $R^2 = 0.541$, Adjusted $R^2 = 0.540$, $F = 469.142$, $SE_{est} = 0.373$

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.736 โดยตัวแปรปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟสามารถทำนายความพึงพอใจของลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 54.0 (Adjusted R^2 = 0.540)

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยบรรยากาศมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยบรรยากาศมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (Constant)	1.386	0.141		9.817	0.001
บรรยากาศ	0.688	0.033	0.722	20.818	0.001

$R = 0.722$, $R^2 = 0.521$, Adjusted $R^2 = 0.520$, $F = 433.387$, $SE_{est} = 0.381$

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยบรรยากาศมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.722 โดยตัวแปรปัจจัยบรรยากาศสามารถทำนายความพึงพอใจของลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 52.0 (Adjusted R^2 = 0.520)

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (Constant)	1.455	0.141		10.349	0.001
ปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน	0.674	0.033	0.715	20.409	0.001

$R = 0.715$, $R^2 = 0.511$, Adjusted $R^2 = 0.510$, $F = 416.521$, $SE_{est} = 0.385$

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.715 โดยตัวแปรปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานสามารถทำนายความพึงพอใจของลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 51.0 (Adjusted R^2 = 0.510)

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำ

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำ

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (Constant)	1.210	1.210		8.881	0.001
ความพึงพอใจของลูกค้า	0.723	0.723	0.753	22.859	0.001

$R = 0.753$, $R^2 = 0.568$, Adjusted $R^2 = 0.567$, $F = 522.535$, $SE_{est} = 0.362$

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.001) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.753 โดยตัวแปรความพึงพอใจของลูกค้าสามารถทำนาย ความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ คิดเป็นร้อยละ 56.7 (Adjusted R^2 = 0.567)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ แสดงให้เห็นว่า คุณภาพที่ลูกค้ารับรู้ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถตอบสนองความคาดหวังของลูกค้า ที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริโภคและระดับความพึงพอใจของลูกค้าในร้านกาแฟสโลว์บาร์ โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งผลความประทับใจในการบริโภคกาแฟ โดยเฉพาะในร้านกาแฟสโลว์บาร์ที่เน้นการคัดสรรเมล็ดกาแฟคุณภาพสูงและมีกรรมวิธีการชงที่พิถีพิถัน ซึ่งช่วยสร้างความ

แตกต่างจากกาแฟทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee [18] ที่พบว่า การรับรู้คุณภาพของกาแฟมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rusti, Irham, and Suryantini [19] ที่พบว่า คุณภาพที่รับรู้ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญ และหากคุณภาพที่รับรู้ลดลง ความพึงพอใจก็จะลดลงตามไปด้วย

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ แสดงให้เห็นว่า การนำเสนอเมล็ดกาแฟที่หลากหลายไม่เพียงช่วยตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังสร้างความแตกต่างจากร้านกาแฟทั่วไป ด้วยการคัดสรรและหมุนเวียนเมล็ดกาแฟอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ลูกค้าได้สัมผัสรสชาติใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งช่วยเพิ่มความน่าสนใจและสร้างความเชื่อมโยงทางอารมณ์ นำไปสู่ความพึงพอใจและประสบการณ์ที่น่าประทับใจในการดื่มกาแฟ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Haifa, Suhud, and Aditya [7] ที่พบว่า ความหลากหลายของเมนูส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pattarakitham [20] ที่พบว่า ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่นำเสนอในร้านคามีอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจ

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 3 ปัจจัยบรรยากาศมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ แสดงให้เห็นว่า สภาพแวดล้อมที่ดูออกแบบภายในร้านนั้น เป็นส่วนสำคัญที่ลูกค้าสามารถรับรู้ได้ผ่านประสาทสัมผัส โดยมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ช่วยสร้างประสบการณ์แก่ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ ล้วนมีผลต่อความรู้สึกโดยรวมของลูกค้า ทำให้เกิดความพึงพอใจบรรยากาศของร้านกาแฟสโลว์บาร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cha and Seo [21] ที่พบว่า บรรยากาศของร้านกาแฟส่งผลต่อความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภค อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sofia, Pangaribuan and Sitinjak [10] ที่พบว่า บรรยากาศของร้านกาแฟส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 4 ปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ แสดงให้เห็นว่า การพูดคุยที่เป็นมิตรและเอาใจใส่ของบาร์istas มีบทบาทสำคัญต่อการรับรู้เชิงอารมณ์ของลูกค้าเกี่ยวกับคุณภาพของการบริการ กระบวนการชงที่พิถีพิถันของร้านกาแฟสโลว์บาร์เปิดโอกาสให้บาร์istas พูดคุยเกี่ยวกับกาแฟได้ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความประทับใจและความพึงพอใจโดยรวมของการเข้าใช้บริการร้านกาแฟสโลว์บาร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tran, Dang, and Tournois [22] ที่พบว่า ปฏิสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพของพนักงานส่งผลเชิงบวก ต่อความพึงพอใจในการบริการลูกค้าของธุรกิจร้านกาแฟ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jalilvand et al. [23] ที่พบว่า ปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความพึงพอใจของลูกค้าในอุตสาหกรรมอาหาร

ผลการวิจัยสมมติฐานที่ 5 ปัจจัยความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อซ้ำของลูกค้าร้านกาแฟสโลว์บาร์ แสดงให้เห็นว่า ร้านกาแฟสโลว์บาร์สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประสบการณ์ที่ได้รับสอดคล้องหรือสูงกว่าความคาดหวังก่อนเข้าใช้บริการ ความพึงพอใจของลูกค้าจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อ หากลูกค้าได้รับบริการที่ดีและมีประสบการณ์ที่น่าประทับใจ ย่อมเพิ่มโอกาสในการกลับมาใช้บริการอีกครั้งในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nitiyasa, Wahyudi, and Sartika [24] ที่พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของร้านกาแฟในอินโดนีเซีย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Widyawati and Berlianto [25] ที่พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้าส่งผลต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำของร้านกาแฟ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการรับรู้คุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ (Product Perceived Quality) แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบัน ผู้บริโภคมีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มากขึ้นจากการศึกษา การเข้าถึงข้อมูล และการเปรียบเทียบทางเลือกที่หลากหลาย ทำให้สามารถประเมินคุณภาพของกาแฟได้อย่างแม่นยำ และเลือกสรรกาแฟที่ตรงกับความต้องการและความคาดหวังของตนเองมากขึ้น ดังนั้น ธุรกิจร้านกาแฟสโลว์บาร์จึงควรให้ความสำคัญกับรสชาติและความพิถีพิถันในกระบวนการชง เพื่อดึงเอกลักษณ์ของกาแฟออกมาอย่างเหมาะสม ตรงตามความคาดหวังของผู้บริโภค และสร้างความพึงพอใจในการดื่มกาแฟคุณภาพที่ตอบโจทย์รสนิยมเฉพาะบุคคล

1.2 จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยความหลากหลายของเมล็ดกาแฟ (Product Variety) แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันผู้บริโภคมีรสนิยมที่หลากหลายมากขึ้น การนำเสนอเมล็ดกาแฟที่แตกต่างกัน ทั้งระดับการคั่วและแหล่งปลูกที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ธุรกิจร้านกาแฟสโลว์บาร์จึงควรมุ่งเน้นการคัดสรรเมล็ดกาแฟคุณภาพจากหลากหลายแหล่ง รวมถึงการปรับระดับการคั่วให้เหมาะสม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและสร้างความประทับใจในการบริโภคกาแฟ

1.3 จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบรรยากาศ (Atmosphere) แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญกับบรรยากาศของร้านกาแฟโลว์บาร์ในการเลือกใช้บริการ บริการ โดยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความผ่อนคลายผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น การมองเห็น การได้ยินเสียงดนตรี กลิ่นหอมของกาแฟ อากาศ รวมถึงอุณหภูมิภายในร้าน ล้วนมีบทบาทสำคัญต่อประสบการณ์ในการบริโภคกาแฟและสามารถสร้างความพึงพอใจได้ ดังนั้น ร้านกาแฟโลว์บาร์จึงควรออกแบบสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับรสนิยมของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการกระจายกลิ่นหอมของกาแฟภายในร้าน หรือการเลือกเพลงประกอบที่ช่วยสร้างความผ่อนคลาย ทั้งหมดนี้จะช่วยเสริมบรรยากาศที่มีเอกลักษณ์และเอื้อต่อการดื่มด่ำกับกาแฟ

1.4 จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยปฏิสัมพันธ์กับพนักงาน (Interaction with staff) แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพนักงานในร้านกาแฟโลว์บาร์ โดยมักต้องการแลกเปลี่ยนเรื่องราว ประสบการณ์ และความรู้เกี่ยวกับกาแฟที่เคยสัมผัส รวมถึงแสดงความประทับใจผ่านการพูดคุยอย่างเป็นมิตร เนื่องจากกระบวนการชงกาแฟในร้านโลว์บาร์ใช้เวลาประมาณ 5-20 นาที ช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นโอกาสให้ผู้บริโภคได้ซักถามข้อสงสัย แลกเปลี่ยนมุมมอง และเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกาแฟและเทคนิคการชง ซึ่งช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังนั้น ร้านกาแฟโลว์บาร์จึงควรอบรมพนักงานให้มีทักษะด้านการสื่อสารที่ดี เป็นมิตร เป็นกันเอง และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับกาแฟได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

1.5 จากการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ (Satisfaction) แสดงให้เห็นว่า หากธุรกิจร้านกาแฟโลว์บาร์สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคได้ จะส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจกลับมาใช้บริการซ้ำในอนาคต ดังนั้น หากร้านกาแฟโลว์บาร์ปฏิบัติตามแนวทางของข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้เกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้น ให้สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้บริโภค จะทำให้ร้านกาแฟโลว์บาร์สามารถสร้างความพึงพอใจและเพิ่มโอกาสในการกลับมาใช้บริการซ้ำในอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับธุรกิจร้านกาแฟโลว์บาร์เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในธุรกิจร้านกาแฟประเภทอื่น เช่น ร้านกาแฟสเปเชียลตี้ (Specialty Coffee Shop) ร้านกาแฟในรูปแบบเคลื่อนที่ (Food Truck) ในประเทศ เนื่องจากแต่ละประเภทยังมีจุดเด่นและกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่แตกต่าง

2.2 เนื่องจากศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลและทราบพฤติกรรมเชิงลึก ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ภาคสนาม เนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันมีความซับซ้อนสูงและเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือให้กับงานวิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. กาแฟไทยร้อนแรง! ตลาดโตต่อเนื่อง ดันส่งออกพุ่ง. [อินเทอร์เน็ต]. นนทบุรี: 2567 [เข้าถึงเมื่อ 01 ธันวาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://tpso.go.th/news/2405-0000000010>
- [2] Grand View Research. Coffee Market Size, Share & Trends Analysis Report By Product (Roasted, Instant, Ready to Drink), By Nature (Conventional, Organic), By Distribution Channel (B2B, B2C), By Region, And Segment Forecasts, 2024 – 2030. [Internet]. 2024 [cited 2024 December 01]. Available from: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/coffee-market>
- [3] กรุงเทพธุรกิจ. ‘สเปเชียลตี้คอฟฟี่’ โตแรง 20% สวนเศรษฐกิจซบเซา ยักษ์ใหญ่ชิงตลาด 6 หมื่นล้าน. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 02 ธันวาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/business/business/1135501>
- [4] Beno thailand. มนต์เสน่ห์ของกาแฟโลว์บาร์ มีหลักการชงต่างกับกาแฟทั่วไปอย่างไร?. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 02 ธันวาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://benothailand.com/blogs/news/slow-bar-coffee>
- [5] Zeithaml VA. Consumer perceptions of price, quality, and value: a means-end model and synthesis of evidence. Journal of marketing. 1988 Jul; 52(3): 2-2.
- [6] Borrelli I, Mataix C, Carrasco-Gallego R. Smallholder farmers in the speciality coffee industry: opportunities, constraints and the businesses that are making it possible. IDS bulletin. 2015 May; 46(3): 29-44.
- [7] Haifa BM, Suhud U, Aditya S. Predicting customer satisfaction and intention to revisit a local coffee shop with industrial concept in Jakarta. Jurnal Dinamika Manajemen dan Bisnis Vol. 2022 Sep; 5(2).
- [8] Manual. Small, Intimate Coffee Bars Are Having Their Moment Again. [Internet]. 2024 [cited 2024 December 03]. Available from: <https://manual.co.id/article/slow-bar-2024/>
- [9] Bitner MJ. Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. Journal of marketing. 1992 Apr; 56(2): 57-71.
- [10] Sofia A, Pangaribuan CH, Sitinjak MF. Factors of coffee shop revisit intention and word-of-mouth mediated by customer satisfaction. Manajemen dan Bisnis. 2020 Mar 9; 19(1).

- [11] Anderson EW, Sullivan MW. The antecedents and consequences of customer satisfaction for firms. *Marketing science*. 1993 May; 12(2): 125-43.
- [12] Nadiri H, Gunay GN. An empirical study to diagnose the outcomes of customers' experiences in trendy coffee shops. *Journal of Business Economics and Management*. 2013 Feb 1; 14(1): 22-53.
- [13] Cochran, W.G. *Sampling Techniques*. 3d ed. New York : John Wiley and Sons Inc; 1977.
- [14] Rovinelli RJ, Hambleton RK. On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity.
- [15] Cortina JM. What is coefficient alpha? An examination of theory and applications. *Journal of applied psychology*. 1993 Feb; 78(1): 98.
- [16] Golzar J, Noor S, Tajik O. Convenience sampling. *International Journal of Education & Language Studies*. 2022 Dec 1; 1(2): 72-7.
- [17] Sykes AO. *An introduction to regression analysis*.
- [18] Lee HJ. A study on the effect of customer habits on revisit intention focusing on franchise coffee shops. *Information*. 2022 Feb 13; 13(2): 86.
- [19] Rusti N, Suryantini A. The Factors Influencing Local Coffee Shop Customers' Satisfaction in the 4.0 Industry Era. *Agro Ekonomi*. 2021; 32(1).
- [20] Pattarakitham A. The influence of customer interaction, variety, and convenience on customer satisfaction and revisit intention: a study of shopping mall in Bangkok. *Journal of Economics, Business and Management*. 2015 Nov; 3(11): 1072-5.
- [21] Cha SS, Seo BK. The factors influencing customer satisfaction with and revisiting coffee shops in Korea: The moderating roles of psychological value. *Culinary science and hospitality research*. 2018; 24(2): 1-7.
- [22] Tran QX, Dang MV, Tournois N. The role of servicescape and social interaction toward customer service experience in coffee stores. The case of Vietnam. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*. 2020 Oct 7; 14(4): 619-37.
- [23] Jalilvand MR, Salimipour S, Elyasi M, Mohammadi M. Factors influencing word of mouth behaviour in the restaurant industry. *Marketing Intelligence & Planning*. 2017 Feb 6; 35(1): 81-110.
- [24] Nitiyasa P, Wahyudi L, Sartika RC. Determinants of Customer Satisfaction and Revisit Intention Post-covid-19: a Case Study of Flyover Coffee Shop, Indonesia. *International Journal of Economics, Business and Management Research*. 2024; 8(10): 203-23.
- [25] Widyawati, Berlianto MP. The Influencing Factors on Coffee Shop Customers' Revisit Intention. In 2018 International Conference on Islamic Economics and Business (ICONIES 2018) 2019 Oct; 167-173.

การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียน
ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

Development of Process to Promote the Potential of Learning Facilitators
Teachers Towards Learning Quality based on the Concept of School-Based
Teacher Development and Cognitive Coaching Approach

พีชานิกา เพชรสังข์
Peechanika Pechsung

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: Peechanika.pec@mail.pbr.ac.th

Received: 12 March 2025, Revised: 5 April 2025, Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และ 2) ศึกษาผลของการใช้กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย จำนวน 12 คน จังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เป็นการสร้างระบบในการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการชี้แนะแนวทาง ครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในโรงเรียน ระบุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ร่วมกันออกแบบการเรียนการสอน ดำเนินการสอน สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีหลักการ 3 ประการ คือ 1) การมุ่งพัฒนาครูด้วยความสมัครใจตามสภาพปัญหาระหว่างการทำหน้าที่ตามภาระปัดนำไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 2) การชี้แนะเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาตนเองและนักเรียน และ 3) การวางแผน การสังเกต การชี้แนะอย่างกลายมิตินำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู และยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพผู้เรียน โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นประชุมวางแผนการพัฒนา ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา ขั้นที่ 3 การตัดสินใจและวางแผนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามบทบาทครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด

2. ผลของการใช้กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา พบว่า ศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการและเมื่อพิจารณาพัฒนาการของศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการจำนวน 3 ครั้ง มีพัฒนาการสูงขึ้นโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 115.08, 123.00, 129.33 ตามลำดับ

คำสำคัญ : ครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ แนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

Abstract

The purposes of this research were 1) to development the process to promote the potential of learning facilitators teachers towards learning quality based on the concept of school-based teacher development and cognitive coaching approach, 2) to study the results of using the process to promote the potential of learning facilitators teachers towards learning quality based on the concept of school-based teacher development and cognitive coaching approach. The sample group used in the research included 12 teachers who voluntarily participated in the research project, Phetchaburi Province. The tools used include a design ability learning management assessment form and observation of

teachers' behavior in organizing learning activities. Analyze data by finding the mean and standard deviation and the t-test (Paired Sample T - test).

The results of the study revealed that:

1. The process for promoting the potential of learning facilitators teachers towards learning quality based on the concept of school-based teacher development and cognitive coaching approach is the creation of a system for working together to enhance the potential of teachers and directors using the school as a base and guidance. Teachers work together to analyze problems in the school, specify desired goals, collaborate in designing instruction, conducting instruction, observing teaching, and reflecting on practice results from learning management design. There are 3 principles: 1) Voluntary focus on teacher development according to the problem during the performance of normal duties leading to actual practice, 2) Guidance to create internal thinking processes that leads to setting desirable goals for self and student development, and 3) planning and observing, and kind guidance lead to improve the teachers' teaching behavior and raise the quality of professional standards and the quality of students. There was a 5-step including step 1: development planning meeting, step 2: providing information for development, step 3: Deciding and planning in designing learning management, step 4: practice designing learning management according to roles facilitators teachers, and step 5 meeting for reflection.

2. The potential of facilitators after was higher than before participating in the process, and when considering the development of the learning potential of the teacher director during the use of the process 3 times, there was higher development with average scores equal to 115.08, 123.00, 129.33, respectively.

Keywords : Facilitators Teachers, School-Based Teacher Development, Cognitive Coaching Approach

บทนำ

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 [1] คือ การปฏิรูปการเรียนรู้และ ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จมากที่สุด คือ “ครู” หน้าที่โดยตรงของครู คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน ดังนั้น ครูจะต้องใช้ความพยายามอยู่ตลอดเวลากับการค้นหา วิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุด ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “You cannot teach a man anything ; you can only help him discover it within himself”[2]

ในระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมาหลายประเทศทั่วโลกได้เห็นความสำคัญถึงการปฏิรูปการศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มาตรฐานสามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสู่สังคม แห่งการเรียนรู้ ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ครูจึงต้องปรับบทบาทของตนให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน ไม่เพียงแต่คำนึงถึงลักษณะผู้เรียนใหม่ การปรับเนื้อหาใหม่ และการปรับ กระบวนการเรียนการสอนใหม่เท่านั้น แต่รวมถึงการสร้างกระบวนการทางปัญญาที่มีความสมดุลด้วยคุณธรรมและความรับผิดชอบ สมดุลด้วยตนเองและส่วนรวม สมดุลด้วยผลประโยชน์ของประเทศชาติและประเทศเพื่อนบ้าน และสมดุลด้วยการแก้ปัญหา เฉพาะหน้าและความคิดความถูกต้องในระยะยาวเป็นหลักสำคัญ [3] จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาครูและเตรียมครูที่จะเข้าสู่วิชาชีพ ให้มีสมรรถนะสูง เพราะครูต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยสิ่งที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาครู คือ การเสริมสร้างและปลูกฝังเจตคติที่ดีและถูกต้องในการเป็นครูมืออาชีพ การสร้างและ สนับสนุนกิจกรรมที่ส่งผลให้ครูมีองค์ความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งส่งเสริมให้มีระบบการสนับสนุนให้ครูสามารถปฏิบัติ หน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ ครูจึงเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา คุณภาพของครูจึง มีความสำคัญเพราะครูที่มีคุณภาพจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพ ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุข คุณภาพของครูผู้สอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน [4]

การพัฒนาครูที่แต่ละหน่วยงานนำไปใช้พัฒนาอยู่ในขณะนี้ยังขาดนวัตกรรมใหม่ ๆ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฝึกอบรมแบบ เหมารวม โดยใช้การบรรยาย หรือการจัดประชุมกลุ่มย่อย และสรุปความเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ ผู้จัดอบรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงาน ในส่วนกลางเป็นผู้กำหนดเรื่องที่จะอบรม บางครั้งเรื่องที่อบรมห่างไกลจากเหตุการณ์ความเป็นจริงของห้องเรียน ไม่ตรงกับ ความต้องการของครู และการอบรมมีผลกระทบต่อนักเรียนเพราะครูต้องทิ้งห้องเรียนมาเข้ารับการอบรมโดยเฉพาะโรงเรียน ขนาดเล็กประสบปัญหามากที่สุด [5] จากสภาพปัญหาดังกล่าวการพัฒนาครูโดยโรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสำหรับ การพัฒนาสมรรถนะของครูใหม่เพราะเป็นการพัฒนาครูในพื้นที่ปฏิบัติงานโดยไม่ต้องให้ครูออกจากโรงเรียน เป็นการแก้ปัญหาครู

ทั้งห้องเรียนไปเข้ารับการอบรม คือ การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา แนวทางดังกล่าวเป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ [6] เป็นการพัฒนาที่เกิดจากความสมัครใจของทุกฝ่ายโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนวทางการดำเนินงานใช้กระบวนการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมกันพัฒนาระหว่างผู้ให้และผู้รับการพัฒนา การพัฒนาเน้นการฝึกปฏิบัติจริงในสถานการณ์ที่กำลังปฏิบัติ สอดคล้องกับงานในหน้าที่ การพัฒนามีความต่อเนื่อง ไม่ขาดช่วง มีกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน หลังการพัฒนามีกระบวนการติดตาม นิเทศ ช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด และมีการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเป็นระยะ ลักษณะการพัฒนาเป็นภาระงานปกติของครู ไม่เป็นการสร้างภาระให้ครู แต่ทุกคนที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาดังกล่าวมีเป้าหมายในเรื่องคุณภาพผู้เรียนร่วมกัน [7] นอกจากแนวคิด การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแล้ว แนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (Cognitive Coaching Approach) ที่พัฒนาขึ้นโดย [8] ยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของครู โดยใช้การชี้แนะและการคิดสะท้อน ผู้ชี้แนะจะมีบทบาทในการช่วย แนะนำเพื่อให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายใน (Teacher's Inner Thought Processes) และนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมภายนอกของครู (Teacher's Overt Behaviors) ซึ่งจากหลักการของแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ครูที่ได้รับการชี้แนะจะเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการด้านความคิดในการนำความรู้ในด้านต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสม ส่งผลให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมภายนอกโดยมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ได้

จากข้อมูลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าความจำเป็นที่ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลไปยังคุณภาพของผู้เรียนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

สมมติฐานการวิจัย

กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาสามารถสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ได้

ขอบเขตการดำเนินงาน

1. ประชากรที่ศึกษา คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนจังหวัดเพชรบุรี
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเลือกเอง (Voluntary Response Sampling)
3. ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่
 - ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา
 - ตัวแปรตาม ได้แก่ ศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดแบบแผนการวิจัย โดยใช้การศึกษาแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The One Group Pretest-Posttest Design) และแบบศึกษากลุ่มเดียววัดหลายครั้ง แบบอนุกรมเวลา (Time – Series Design) ซึ่งดำเนินการวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 (R1) การวิจัยเพื่อการศึกษาสภาพปัญหา

- ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้
- ขั้นที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้
- ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้
- ขั้นที่ 4 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิด การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (ฉบับร่าง)

ขั้นที่ 1 สร้างกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) สร้างกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้
- 2) การตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้
- 3) การปรับปรุงกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 3 (R2, D2) การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองใช้กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ (ฉบับร่าง)

ระยะที่ 4 (R3) การวิจัยเพื่อศึกษาผลการทดลองกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพ ผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 1 การเตรียมการนำกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ไปใช้

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิด การพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 5 (D3) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียน ตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา (ฉบับสมบูรณ์)

ขั้นที่ 1 การสรุปผลการใช้และปรับปรุงกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครู

ขั้นที่ 2 การจัดทำกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครู โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ออกแบบได้เหมาะสมระดับดีมาก 4 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ออกแบบได้เหมาะสมระดับดี 3 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ออกแบบได้เหมาะสมระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ออกแบบได้เหมาะสมระดับน้อย 1 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ออกแบบได้เหมาะสมน้อยที่สุด จำนวน 15 รายการ แล้วนำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็น IOC (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าดัชนีความ สอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมิน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อ อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 ซึ่งถือว่าสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

2. แบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมระดับดีมาก 4 หมายถึง มีความสอดคล้อง/ เชื่อมโยง/จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมระดับดี 3 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมระดับ ปานกลาง 2 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมระดับน้อย 1 หมายถึง มีความสอดคล้อง/เชื่อมโยง/ จัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมน้อยที่สุด จำนวน 25 รายการ แล้วนำแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้แบบประเมินความสอดคล้องที่มีลักษณะเป็น IOC (Index of Item Objective Congruence: IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อ อยู่ในช่วง 0.67 – 1.00 ซึ่งถือว่าสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เอกสารด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การเปรียบเทียบศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังทดลองโดยใช้การวิเคราะห์ค่าที (Paired Sample T - test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ฉบับสมบูรณ์ มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) แนวคิด 2) วัตถุประสงค์ของกระบวนการ 3) หลักการของกระบวนการ 4) เนื้อหาของกระบวนการ 5) ขอบเขตของกระบวนการ และ 6) การประเมินผลกระบวนการ

1) แนวคิด

กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา เป็นการสร้างระบบในการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการชี้แนะแนวทาง ครูร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาในโรงเรียน ระบุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ สังเกตการสอน และสะท้อนผลการปฏิบัติจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้

2) วัตถุประสงค์ของกระบวนการ

เพื่อส่งเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้ ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทครูผู้สอนที่เรียนรู้ และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้สอนที่เรียนรู้

3) หลักการของกระบวนการ

กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มีหลักการดังนี้

3.1) การมุ่งพัฒนาครูด้วยความสมัครใจ ตามสภาพปัญหาหรือระหว่างการทำหน้าที่ตามภาระปกติไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นการพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3.2) การชี้แนะเพื่อให้ครูเกิดกระบวนการคิดภายในและนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาตนเองและผู้อื่น

3.3) การวางแผน การสังเกต การชี้แนะอย่างกัลยาณมิตรนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู และยกระดับคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพและคุณภาพผู้เรียน

4) เนื้อหาของกระบวนการ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ และ 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทครูผู้สอนที่เรียนรู้

5) ขอบเขตของกระบวนการ

กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา มุ่งสร้างเสริมศักยภาพครูผู้สอนที่เรียนรู้ที่สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามบทบาทครูผู้สอนที่เรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้สอนที่เรียนรู้ ภายใต้บริบทภาระงานตามปกติ

6) ขั้นตอนของกระบวนการ

ขั้นที่ 1 ขั้นประชุมวางแผนการพัฒนา เป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างผู้ชี้แนะและผู้เข้าร่วมการพัฒนาและการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้เข้ารับการพัฒนา

ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูผู้สอนที่เรียนรู้และผู้ชี้แนะและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามบทบาทครูผู้สอนที่เรียนรู้

ขั้นที่ 3 การตัดสินใจและวางแผนในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและสะท้อนคิด เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามบทบาทครูผู้สอนที่เรียนรู้ กำหนดเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และทำแผนพัฒนาตนเอง แผนปฏิบัติรายบุคคลและกำหนดเกณฑ์เป้าหมายในการพัฒนา

ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามบทบาทครูผู้สอนที่เรียนรู้ เป็นการจัดกลุ่มศึกษา กลุ่มละ 3 - 5 คน ออกแบบการจัดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้จัดการเรียนการสอน

ขั้นที่ 5 การประชุมเพื่อสะท้อนคิด เป็นขั้นตอนที่ครูสะท้อนคิดและประเมินตนเองเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้อยู่ของตนเอง ผู้ชี้แนะให้ผลย้อนกลับ และครูสังเคราะห์การเรียนรู้ของตนเองและกำหนดวิธีนำการเรียนรู้ไปใช้

ตอนที่ 2 ผลของการใช้กระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

1) ผลการเปรียบเทียบศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบ

1.1) ผลการเปรียบเทียบศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการทั้งในภาพรวม

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินก่อนและหลังใช้กระบวนการ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการในภาพรวม คะแนนเต็ม 160 คะแนน (n = 12)

การประเมินศักยภาพครูผู้อำนวยการ	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	p
ก่อนการใช้กระบวนการ	109.33	8.34	10.178	.000**
หลังการใช้กระบวนการ	142.17	6.31		

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการในภาพรวมเท่ากับ 109.33 และ 142.17 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังใช้กระบวนการ พบว่า ศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการ ($\bar{x}$ = 142.17, S.D. = 6.31) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ ($\bar{x}$ = 109.33, S.D. = 8.34) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2) ผลการเปรียบเทียบศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการแยกตามองค์ประกอบ

ผู้วิจัยได้ทำการประเมินก่อนและหลังใช้กระบวนการ โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการแยกตามองค์ประกอบ (n = 12)

องค์ประกอบ	การประเมินศักยภาพครูผู้อำนวยการ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	p
ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยการเรียนรู้	ก่อนการใช้กระบวนการ	60	39.83	2.69	8.18	.000**
	หลังการใช้กระบวนการ	60	51.25	6.49		
ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยการเรียนรู้	ก่อนการใช้กระบวนการ	100	69.50	5.62	8.50	.000**
	หลังการใช้กระบวนการ	100	90.92	5.01		

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยของศักยภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 คะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการเท่ากับ 39.83 และ 51.25 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังใช้กระบวนการ พบว่า คะแนนความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการ ($\bar{x}$ = 51.25, S.D. = 6.49) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ ($\bar{x}$ = 39.83, S.D. = 2.69) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบที่ 2 คะแนนความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยการเรียนรู้ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการเท่ากับ 69.50 และ 90.92 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนระหว่างก่อนและหลังใช้กระบวนการ พบว่าคะแนนความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการ ($\bar{x}$ = 90.92, S.D. = 5.01) สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ ($\bar{x}$ = 69.50, S.D. = 5.62) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ผลการศึกษาพัฒนาการของศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบ

2.1) ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการทั้งในภาพรวมและแยกตามองค์ประกอบ ครั้งที่ 1 มีรายละเอียดดังตารางที่ 3 – ตารางที่ 6

ตารางที่ 3 ศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการ ครั้งที่ 1 (n = 12)

ศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.
1. ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)	41.41	3.34
2. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	73.67	7.24
ค่าเฉลี่ยรวม	115.08	8.23

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 115.08 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.23 และเมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบพบว่า ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 41.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.34 และ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 73.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.24

ตารางที่ 4 ศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการ ครั้งที่ 2 (n = 12)

ศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.
1. ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)	43.42	3.87
2. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	79.58	5.35
ค่าเฉลี่ยรวม	123.00	7.02

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 123.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.02 และเมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบพบว่า ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 43.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.87 และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 79.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.35

ตารางที่ 5 ศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการ ครั้งที่ 3 (n = 12)

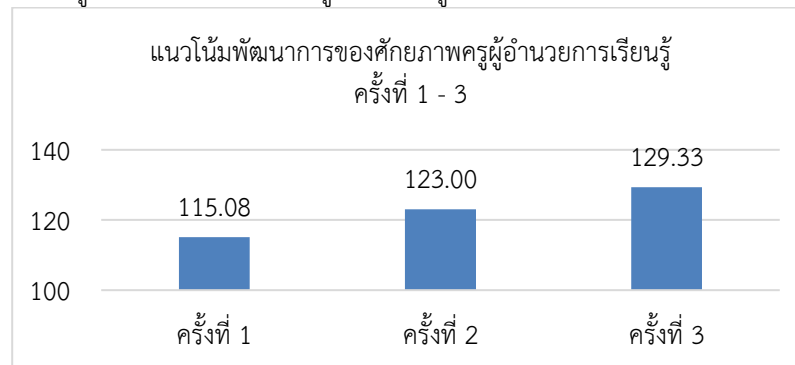
ศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.
1. ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 60 คะแนน)	48.25	4.58
2. ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	81.08	7.12
ค่าเฉลี่ยรวม	129.33	9.85

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของศักยภาพครูผู้ช่วยการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 129.33 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.85 และเมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบพบว่า ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.58 และ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้ช่วยการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 81.08 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.12

ตารางที่ 6 พัฒนาการของศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการครั้งที่ 1 – 3 (n = 12)

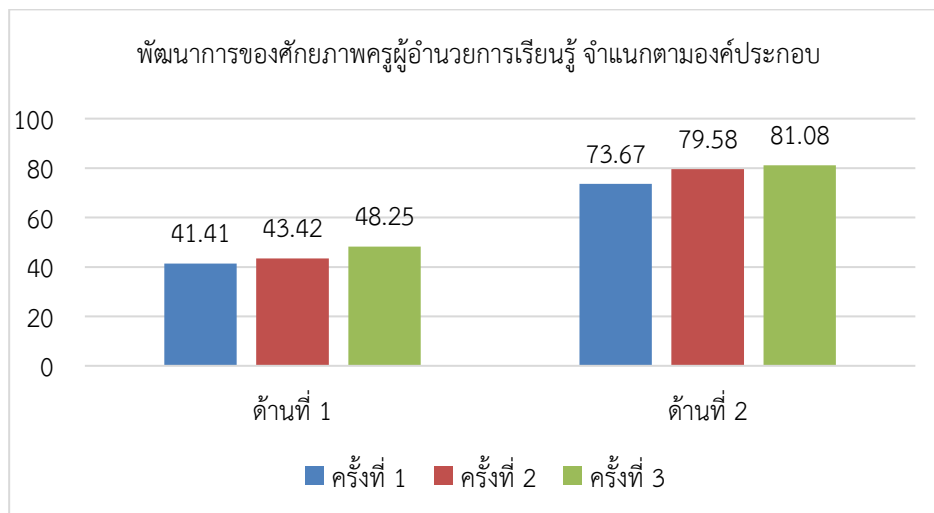
ศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ยคะแนน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	รวม
ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้สอนการเรียนรู้	41.41	43.42	48.25	44.36
ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้สอนการเรียนรู้	73.67	79.58	81.08	78.11
ค่าเฉลี่ยรวม	115.08	123.00	129.33	122.47

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า พัฒนาการของศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการจำนวน 3 ครั้ง มีพัฒนาการสูงขึ้นตามลำดับ และเพื่อให้สามารถพิจารณาแนวโน้มศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการของกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพครูผู้สอนเรียนรู้ด้วยแผนภูมิแท่ง ดังรายละเอียดดังรูปที่ 1 และรูปที่ 2

รูปที่ 1 พัฒนาการของศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ ครั้งที่ 1- 3 (n = 12)

จากรูปที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพัฒนาการของศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้เปรียบเทียบครั้งที่ 1 – 3 (n = 12) มีพัฒนาการที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้น

รูปที่ 2 พัฒนาการของศักยภาพครูผู้สอนการเรียนรู้ ครั้งที่ 1- 3 (n = 12) จำแนกตามองค์ประกอบ

จากรูปที่ 2 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้สอนการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้สอนการเรียนรู้ มีพัฒนาการที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้น

อภิปรายผล

1. การอภิปรายผลด้านกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่พัฒนาขึ้นด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ซึ่งมีการดำเนินงานอย่างเป็นวัฏจักรด้วยวิธีการที่เชื่อถือได้ การทำวิจัยและพัฒนาทุกขั้นตอนจะต้องกระทำอย่างพิถีพิถันภายใต้การกำกับติดตาม แล้วตรวจสอบซ้ำหลายครั้งเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าผลผลิตขั้นสุดท้ายของกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ [9] และเป็นกระบวนการวิจัยที่เหมาะสมที่นำมาใช้ในการพัฒนาครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา พันธุ์ศรี (2564) [10] ได้ผสมผสานแนวคิดและหลักการของโรงเรียนเป็นฐานและการชี้แนะทางปัญญาเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิดการฝึกอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งให้ความสำคัญกับการอบรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน โดยหัวใจสำคัญของการฝึกอบรมเน้นที่การเรียนรู้ร่วมกันของผู้เข้ารับการอบรมกับผู้ให้การอบรมที่มีความเข้าใจตรงกันถึงเป้าหมายของกระบวนการ นอกจากนี้ การนำแนวคิดการชี้แนะทางปัญญาจะเป็นการพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจของบุคคลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงพฤติกรรม โดยให้ผลสะท้อนกลับที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและส่งผลไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระทำหรือพฤติกรรม และยังเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีความสามารถในการชี้นำตนเอง [8] ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ ปานพุ่ม (2562) ที่ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้การชี้แนะทางปัญญา [11] นอกจากนี้ กลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินกระบวนการนั้น ผู้วิจัยพบว่าสิ่งสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานราบรื่น คือ การสร้างความเข้าใจให้กับผู้เข้าร่วมกระบวนการ และการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น คือ การสร้างความเข้าใจ การสร้างความไว้วางใจ การพัฒนาตนเองตามภาระงานปกติ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามกระบวนการสร้างเสริมศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา คือ การสนับสนุนของผู้บริหาร การทำงานเป็นทีมและกระบวนการกลุ่ม นอกจากการสนับสนุนของผู้บริหารแล้ว การทำงานเป็นทีมและการฝึกพลังประสานความต่างยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้กระบวนการนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานตามแนวคิดของกลุ่มศึกษาทั้งคณะ ได้แก่ การบริหารและการมีส่วนร่วมของกลุ่มศึกษาในการเปลี่ยนแปลงเชิงรุก [12]

2. การอภิปรายผลด้านการพัฒนาศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา

จากผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และองค์ประกอบที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกระบวนการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาพัฒนาการของศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการจำนวน 3 ครั้ง มีพัฒนาการสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 115.08, 123.00, 129.33 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 160 คะแนน และเมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบพบว่า พัฒนาการขององค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการจำนวน 3 ครั้ง มีพัฒนาการสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 41.41, 43.42, 48.25 ตามลำดับ และพัฒนาการขององค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทบาทของครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ระหว่างการดำเนินการใช้กระบวนการจำนวน 3 ครั้ง มีพัฒนาการสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 73.67, 79.58, 81.08 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชลี บริรักษ์สันติกุล [13] ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการสร้างเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมโยงต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา ตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา และพบว่า ครูที่เข้าร่วมกระบวนการทุกคน ได้พัฒนาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมโยงต่อจากระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษา โดยหลังเข้าร่วมกระบวนการครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็กในระยเชื่อมโยงต่อสูงวก่อนเข้าร่วมกระบวนการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเมื่อพิจารณาแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนตามแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวคิดการชี้แนะทางปัญญา ได้แก่ 1) ปัจจัยภายในตัวครู ได้แก่ กรอบความคิดของครู ความไว้วางใจ และการเปิดใจกว้างรับการเปลี่ยนแปลงของครู 2) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพครูผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้โรงเรียนเป็นฐาน การชี้แนะทางปัญญา และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิพรรณจาติเสถียร เรื่อง การวิจัยและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูประจำการด้านการประเมินเด็กปฐมวัยโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางปัญญา ที่พบว่า การชี้แนะรายบุคคลเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้ครูนำสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่

การปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการชี้แนะภายใต้บรรยากาศของความเป็นมิตรที่เพิ่มพูนความเชื่อมั่นและมั่นใจ มีเพื่อนร่วมคิดที่ครุ่นไว้วางใจให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือและคำปรึกษา [14]

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้และการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. **ข้อเสนอแนะในการนำกระบวนการไปใช้** สำหรับโรงเรียนที่สนใจนำกระบวนการนี้ไปใช้ ควรมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนว่าโรงเรียนจะใช้แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและแนวทางการชี้แนะทางปัญญาในการร่วมกันพัฒนาความสามารถของครูและพัฒนา

2. **ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ** ก่อนที่จะนำกระบวนการนี้ไปใช้ ควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเป็นอย่างดี นอกจากนี้ สำหรับผู้ชี้แนะนั้นควรศึกษาบทบาทของตนเอง เนื่องจากมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน โดยสร้างบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ เปิดใจกว้าง ร่วมมือร่วมใจ และมีบทบาทในด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้และยังต้องคอยกระตุ้นให้ครูสะท้อนคิดในหลายมิติ

3. **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย** จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่ายังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพครูผู้อำนวยการเรียนรู้ เช่น ชุดความคิด เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากชุดความคิดเป็นกรอบในการคิดและมุมมองของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมหากมีชุดความคิดที่เติบโตก็จะมีผลพร้อมในการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะปรับบทบาท หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และเห็นว่าข้อมูลที่ได้จากผู้ชี้แนะนั้นเป็นประโยชน์และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 1-23.
- [2] Sinnett, C. M. (1969). YOU CANNOT TEACH A MAN ANYTHING--You can only help him find it within himself. *Industrial Management*, 11(7).
- [3] ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2557). ครูในศตวรรษที่ 21. เอกสารประชุมวิชาการ “อภิวัดการเรียนรู้สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพเยาวชน (สสค.).
- [4] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2556). บทวิเคราะห์สถานการณ์การพัฒนาครูทั้งระบบและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- [5] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558 (IMD 2015). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพฯ.
- [6] กุสุมาลย์ ศิริไม้, จำเนียร พลหาญ, และกฤษณก ดวงชาต. (2563). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์. *Journal for Developing the Social and Community*, 7(1), 207-224.
- [7] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). การศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี ภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- [8] Costa, A. L., and Garmston, R. J. (1994). *Cognitive coaching: A foundation for renaissance schools*. ERIC.
- [9] คณิศร ดันสินนท์, โชคชัย ยืนยง, และจิราภรณ์ ทัพชัย. (2565). การวิจัยและพัฒนาเพื่อการสร้างนวัตกรรมการศึกษาของครู. *วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพครู* (Online), 2(2), 155-181.
- [10] อังคณา พันธุ์ศรี. (2564). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิจัยและพัฒนา (R&D). *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 13(2), 120-135.
- [11] กัญญารัตน์ ปานพุ่ม. (2562). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้การชี้แนะทางปัญญา. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 16(2), 45-58.
- [12] Mullen, C. A. & Lick, D. W. (1999). *New directions in mentoring: Creating a culture of synergy*. London: Falmer Press.
- [13] กุณชลี บริรักษ์สันติกุล. (2568). การพัฒนาระบบการสร้างเสริมความสามารถของครูในการออกแบบการเรียนการสอนสำหรับเด็ก ในระยะเชื่อมต่อกับระดับอนุบาลสู่ระดับประถมศึกษาตามแนวคิดกลุ่มศึกษาทั้งคณะและแนวทางการชี้แนะทางปัญญา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] ชนิพรรณ จาติเสถียร. (2017). การวิจัยและพัฒนากระบวนการฝึกอบรมครูประจำการด้านการประเมินเด็ก ปฐมวัยโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและการชี้แนะทางปัญญา. *Journal of Education Studies*, 45(2), 1-20.

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

Learning Outcomes using the 4 MAT Learning Process in Conjunction with Exercises on the Characteristics of Language of Grade 11 students

ธีรวัสส์ ทูมมา* และ นรีรัตน์ ฝิวลออ

Teerawat Thumma* and Nareerat Phiwlaor

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี 13180

Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani 13180

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: teerawat.thum@vru.ac.th

Received: 27 October 2024, Revised: 9 February 2025, Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 จำนวน 31 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ที่ได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลักษณะของภาษา จำนวน 4 แผน 2) แบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา จำนวน 4 ชุด รวม 8 ตอน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 82.58/77.10 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT พบว่า ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.46 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ลักษณะของภาษา, กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop and determine the efficiency of a set of learning exercises on Characteristics of Language based on the 70/70 efficiency criterion, 2) to compare the Academic achievement of Grade 11 students before and after using the learning exercises on Characteristics of Language in conjunction with the 4 MAT learning process, and 3) to investigate the satisfaction of Grade 11 students toward the instruction using the 4 MAT learning process integrated with the learning exercises on Characteristics of Language. The sample group consisted of 31 students from Grade 11/8 in the second semester of the 2023 academic year, selected by simple random sampling. The research instruments included: 1) four lesson plans on Characteristics of Language, 2) four sets of learning exercises on Characteristics of Language comprising eight units, 3) a 30-item achievement test on Characteristics of Language, and 4) a 15-item toward the instruction using the 4 MAT learning process integrated with the learning exercises on Characteristics of Language. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, content validity, item difficulty, item discrimination, reliability efficiency index (E1/E2), and t-test.

The findings revealed that: 1) the efficiency of the learning exercises on Characteristics of Language was 82.58/77.10, which met the established criterion, 2) the post-test scores of Thai language learning achievement of Grade 11 students after using the learning exercises with the 4 MAT learning process were significantly higher than the pre-test

scores at the .05 level, and 3) the students' satisfaction with the instruction using the 4 MAT learning process was at the highest level, with a mean score of 4.64 and a standard deviation of 0.46.

Keywords : Characteristics of Language, 4 MAT learning process

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ในสังคม ทุกประเทศในโลกย่อมใช้ภาษาเป็นเครื่องมือหลักในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร ทั้งการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก นอกจากนี้ภาษายังเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ที่สอดคล้องกับศาสตร์แห่งการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ เช่น อักษรศาสตร์ สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ตลอดจนเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ สำหรับการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันล้ำค่าและการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจ

ลักษณะของภาษา ประกอบด้วย ลักษณะสำคัญของภาษา ส่วนประกอบของภาษา องค์ประกอบของพยางค์และคำ การใช้คำหรือกลุ่มคำสร้างประโยคให้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสารและการร้อยเรียงประโยค โดยมีประเด็นศึกษา ดังนี้ 1) ภาษาไทยมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ได้แก่ ภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด คำไทยแท้มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่มีตัวก้านต์ ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีเสียงวรรณยุกต์ การเรียงคำในประโยคในภาษาไทยมีการเรียงโครงสร้างประโยคเป็นประธาน กริยา กรรม ลักษณะนาม ภาษาไทยมีวรรคตอนในการเขียนและจังหวะในการพูด ภาษาไทยมีภาษาที่ใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลและโอกาส และคำขยายจะเรียงอยู่หลังคำขยาย 2) ส่วนประกอบของภาษา ประกอบด้วย เสียงและหน่วยเสียง รวมถึงความหมายซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับหน่วยเสียง 3) องค์ประกอบของพยางค์และคำ ได้แก่ พยางค์ หมายถึง ส่วนที่เล็กที่สุดของภาษา และการสร้างพยางค์ซึ่งเกิดจากการประสมอักษร 4 แบบ คือ การประสมอักษร 3 ส่วน การประสมอักษร 4 ส่วน การประสมอักษร 4 ส่วนพิเศษ และการประสมอักษร 5 ส่วน และคำ หมายถึง พยางค์ที่มีความหมายและเกิดการสร้างความต่าง ๆ 4) การใช้คำหรือกลุ่มคำสร้างประโยคให้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ 5) การร้อยเรียงประโยค คือ การใช้ถ้อยคำและเนื้อความที่สัมพันธ์กัน ซึ่งเกิดจากวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การเชื่อมประโยค การซ้ำคำหรือวลี การละคำหรือวลี และการแทนคำหรือวลี [1] ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษา ทั้งโครงสร้าง กฎเกณฑ์ และระบบการใช้ที่มีความเป็นเฉพาะสามารถเชื่อมโยงสู่การศึกษาเรื่อง ไวยากรณ์ การแต่งประโยค และเรียบเรียงข้อความอย่างสร้างสรรค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนหลังจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ว่าต้องเข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ [2] แสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับนักเรียนต่อการศึกษาหลักภาษาไทยเพื่อให้เข้าใจลักษณะของภาษา

จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี มีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนวิชาภาษาไทย เนื่องจากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยที่ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นปัญหาสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ต้องส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2565 คะแนนค่าเฉลี่ยวิชาภาษาไทยระดับโรงเรียนเท่ากับ 37.13 ซึ่งน้อยกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยวิชาภาษาไทยระดับจังหวัดเท่ากับ 46.56 และน้อยกว่าคะแนนค่าเฉลี่ยวิชาภาษาไทยระดับประเทศเท่ากับ 44.09 และปัจจัยที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เกิดจากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนร่วมด้วย คือ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยมีทางเลือกเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน ทำให้ไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

การส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี โดยใช้แบบฝึกเป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแบบฝึกหรือแบบฝึกหัดเป็นการสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เพราะมีรูปแบบหรือลักษณะที่หลากหลาย ฝึกกระทำด้วยตนเองจนเกิดทักษะหรือความชำนาญเพิ่มขึ้น [3] และแบบฝึกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากแบบฝึกเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ การทำแบบฝึกมาก ๆ จะส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ที่ดีขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น [4] ดังนั้นแบบฝึกจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีขั้นตอน กิจกรรมที่เป็นระบบ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติจนเกิดความชำนาญได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT นับว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจาก การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นวิธีการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้เรียนที่มีการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นรูปธรรม (Why ?) 2) ผู้เรียนที่มีการเรียนรู้โดยคิดวิเคราะห์ (What ?) 3) ผู้เรียนที่มีการลงมือปฏิบัติ (How ?) และ 4) ผู้เรียนที่เรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง (If ?) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT นักเรียนจะดำเนินกิจกรรมร่วมกันจนครบ 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) สร้างประสบการณ์ 2) วิเคราะห์ประสบการณ์ 3) สังเกตไปสู่ความคิดรวบยอด 4) พัฒนาความคิดรวบยอด 5) ปฏิบัติ 6) ปรับแต่งเป็นแนวคิด 7) ประยุกต์ใช้ และ 8) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ [5] นอกจากนี้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT เป็นการพัฒนาการทำงานสมองซีกซ้ายและซีกขวาให้ทำงานได้อย่างสมดุลกัน [6] ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทั้งการคิดวิเคราะห์ การปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ และการนำความรู้ไปใช้ตามความถนัดของตนเอง ซึ่งแบบฝึกที่มีเนื้อหาจากองค์ความรู้เดิมจะช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้จากประสบการณ์เดิมของตนเองสอดคล้องกับขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ในกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ขั้นตอนที่ 7 และขั้นตอนที่ 8 ผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะที่ดีของแบบฝึกที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำเนื้อหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ลักษณะของภาษา ซึ่งเป็นเนื้อหาการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้แก่ ลักษณะสำคัญของภาษา ส่วนประกอบของภาษา องค์ประกอบของพยางค์และคำ การใช้คำหรือกลุ่มคำสร้างประโยคให้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร และการร้อยเรียงประโยค ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT เนื่องจากผู้เรียนจะต้องสร้างประสบการณ์เรียนรู้ เรื่อง ส่วนประกอบของภาษาจากองค์ความรู้เดิมมาวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่พัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับองค์ประกอบของพยางค์และคำ และปฏิบัติการสร้างคำและกลุ่มคำ เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการร้อยเรียงประโยคได้อย่างสละสลวย ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก มาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทย เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา

สมมติฐานการวิจัย

1. แบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70
2. คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน
3. ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 172 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี
กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 จำนวน 31 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาภาษาไทยในสาระการเรียนรู้ที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย จากหนังสือเรียนพื้นฐานหลักภาษาและการใช้ภาษาไทย ม.5 มีทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ 1) ลักษณะของภาษา 2) ส่วนประกอบของภาษาไทย 3) องค์ประกอบของพยางค์และคำ 4) การใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคให้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร และ 5) การร้อยเรียงประโยค

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

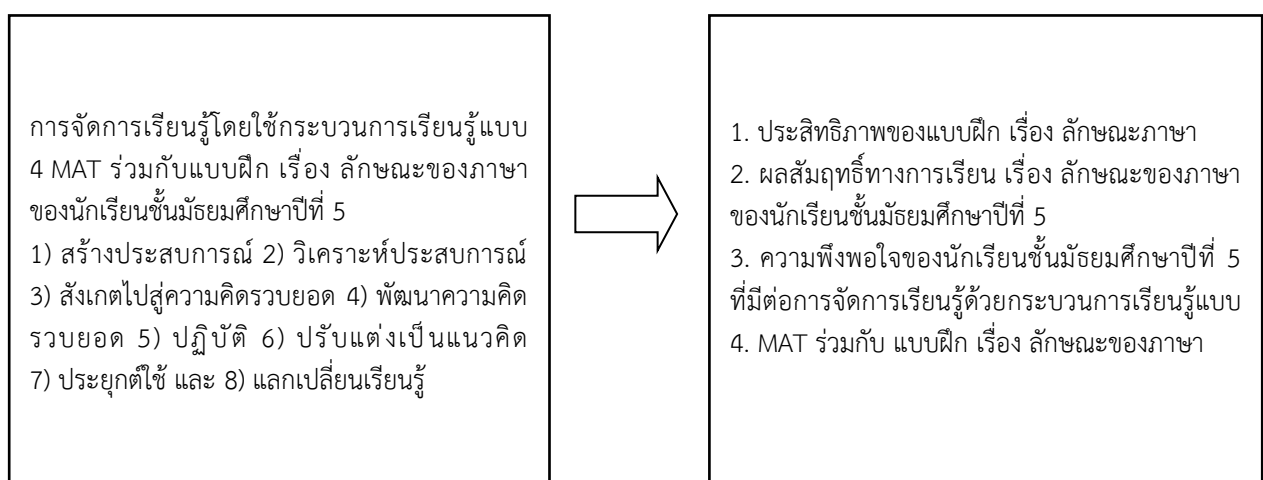
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ใช้เวลาในการดำเนินการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 คาบเรียน จำนวน 4 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที

4. ขอบเขตด้านตัวแปร

4.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT และแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา

4.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของแบบฝึก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม สอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-Group Pretest-Posttest Design) [9] ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 แผน ประกอบด้วย เรื่อง ลักษณะของภาษา ส่วนประกอบของภาษาไทย องค์ประกอบของพยางค์และคำ และการใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคให้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสารและการร้อยเรียงประโยค

2. แบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย ลักษณะของภาษา ส่วนประกอบของภาษาไทย องค์ประกอบของพยางค์และคำ และการใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคให้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสารและการร้อยเรียงประโยค

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งใช้ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ซึ่งใช้หลังจากการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งมีผลดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ : นำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนทั้งหมด 4 แผน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของแผน การจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ โดยพิจารณา ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป [7] โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.29 จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน

2. แบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 ชุด รวม 8 ตอน ตัวอย่างแบบฝึก ดังรูปที่ 2

2.1 ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแบบฝึก : นำแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนทั้งหมด 4 ชุด เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของแบบฝึก ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัด เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบของแบบฝึก และประโยชน์ของแบบฝึก เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักการของ ลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ โดยพิจารณา ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป [7] โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานอยู่ที่ 0.52 จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน

2.2 ประสิทธิภาพของแบบฝึก : นำแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวนทั้งหมด 4 ชุด ดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าประสิทธิภาพ E1/E2 ซึ่งเกณฑ์ของค่า ประสิทธิภาพ E1/E2 กำหนดไว้ที่ 70/70 [8] โดยพบว่าแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.25/78.34

รูปที่ 2 ตัวอย่างแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ

3.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ ใช้ก่อน-หลัง เรียน ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบค่าความสอดคล้อง IOC พิจารณาโดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป [7] ผลการประเมิน ความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

3.2 ค่าความยากง่าย (p) : นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ซึ่งเกณฑ์ของค่าระดับความยากง่ายที่เหมาะสม อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 [8] โดยพบว่าแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.35 – 0.76

3.3 ค่าอำนาจจำแนก (r) : นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งเกณฑ์ของค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม อยู่ระหว่าง 0.20 - 1 [8] โดยพบว่าแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.24 – 1.00

3.4 ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson : หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 ข้อ โดยค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ควรมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป [8] ซึ่งในการตรวจสอบแบบทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.82

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา

4.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC : Index of item objective congruence) นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบค่าความสอดคล้อง IOC พิจารณาโดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป [7] ผลการประเมินความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

รูปแบบการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) แบบกลุ่มสอบก่อนและหลังเรียน (One – group Pretest – Posttest design) โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้ [9]

E	O1	X	O2
	สอบก่อน	ตัวแปรทดลอง	สอบหลัง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

- E หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8
- X หมายถึง การสอนโดยใช้แบบฝึก ร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT
- O1 หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน
- O2 หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ติดต่อขอความอนุเคราะห์จากทางโรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยชี้แจงข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับหลักการ และเหตุผลการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา
3. ดำเนินการทดลอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ
4. ดำเนินการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ใช้ระยะเวลา 4 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที
5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 ทำแบบทดสอบหลังเรียนฉบับเดิมจำนวน 30 ข้อ และทำแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

รายการ	จำนวนผู้เรียน	คะแนนเต็ม	รวมคะแนนที่ได้	ประสิทธิภาพ
ประสิทธิภาพกระบวนการ (E1)	31	40	1,024	82.58
ประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E2)	31	30	717	77.10

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) มีค่าเท่ากับ 82.58 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 77.10 ดังนั้นประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.58/77.10

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ลักษณะของภาษา ก่อนเรียนและหลังเรียน						
แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	(n)	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	30	31	10.06	2.93	20.18*	0.00
หลังเรียน	30	31	23.12	3.28		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา พบว่าคะแนนสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.93 และทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.28 และเมื่อทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ t-test for dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา

รายการการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้			
1. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT กระตุ้นให้ฉันมีความกระตือรือร้นหาความรู้เสมอ	4.39	0.49	มากที่สุด
2. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์	4.58	0.49	มากที่สุด
3. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ช่วยให้งานของฉันมีระบบขึ้นตอนมากขึ้น	4.58	0.49	มากที่สุด
รวมคะแนน	4.52	0.49	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้			
4. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ฉันสนุกสนานกับการเรียนมากขึ้น	4.77	0.42	มากที่สุด
5. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ฉันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องเรียน	4.74	0.44	มากที่สุด
6. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ฉันอยากเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ	4.71	0.45	มากที่สุด
7. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ฉันได้เชื่อมโยงประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน	4.71	0.45	มากที่สุด
รวมคะแนน	4.73	0.44	มากที่สุด
ด้านสื่อการเรียนการสอน			
8. สื่อการเรียนการสอนมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย	4.55	0.50	มากที่สุด
9. สื่อการเรียนการสอนมีความน่าสนใจทันสมัยต่อผู้เรียน	4.65	0.48	มากที่สุด
10. ภาษาที่ใช้ มีความถูกต้องชัดเจน เข้าใจและสื่อความหมายได้ง่าย	4.55	0.50	มากที่สุด
11. มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยากอย่างเหมาะสม	4.55	0.50	มากที่สุด
รวมคะแนน	4.57	0.49	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ต่อการเรียนรู้			
12. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT หาคำตอบได้ตามความถนัดของตนเอง	4.71	0.45	มากที่สุด
13. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ฉันเข้าใจในเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น	4.77	0.42	มากที่สุด
14. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้เกิดความคิดจินตนาการ	4.65	0.48	มากที่สุด
15. กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ทำให้ฉันสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.68	0.47	มากที่สุด
รวมคะแนน	4.70	0.45	มากที่สุด
รวมคะแนนทั้งหมด	4.64	0.46	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.64, S.D. = 0.46) ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.52, S.D. = 0.49) ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73, S.D. = 0.44) ด้านสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.57, S.D. = 0.49) และด้านประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.45)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 82.58/77.10
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.58/77.10 เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรูปแบบครบถ้วนตามลักษณะของแบบฝึกที่ดี มีคำชี้แจงสาระสำคัญ วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน ตรงตามตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จัดรูปแบบของแบบฝึกที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้โดยง่ายโดยเริ่มจากเนื้อหาความรู้ สรุปความรู้ แบบฝึกแบบทดสอบรวมทั้งมีสื่อที่สวดยงามเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และบทเรียนสอดคล้องกับเนื้อหาทฤษฎีที่จัดการเรียนการสอน เรื่อง ลักษณะของภาษา สามารถนำเนื้อหาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากเนื้อหา มีความสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน มีการใช้ตัวอย่างที่มาจากสื่อออนไลน์ เช่น Facebook Instagram เรียงลำดับเนื้อหาตามขั้นตอนของบทเรียน เริ่มจากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างเข้าใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของกอบกาญจน์ วิเศษรัมย์ และพรรณราย เทียมทัน ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำควบกล้ำ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 85.79/93.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 [10] และ สอดคล้องกับงานวิจัยของบรัสกร คงเปี่ยม ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะ การอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ E1/E2 เฉลี่ย 88.72/81.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 [3]

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา พบว่า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษาทั้ง 4 ชุด ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ตามความถนัดของผู้เรียนและส่งเสริมการใช้สมองทั้งสองซีก ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น ฝึกการสร้างคำในภาษาไทย การแต่งประโยคและร่วมกันอภิปรายผลงานของเพื่อน ค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และร่วมกันวิเคราะห์แนวทางในการนำเนื้อหาความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้สมองทั้งสองซีกซ้ายและขวาสลับกันไป ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้เรียน และผู้วิจัยได้นำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีประโยชน์ต่อผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนงเยาว์ ทองกำเนิด วิมลรัตน์ จตุรนนท์ และนลินี บำเรอราช ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง มีระดับคะแนนสูงกว่าก่อนการได้รับ การเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [11] และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร บุตติอ้วน ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตรฐานตัวสะกดกลุ่มสระการการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนประโยคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกเสริมทักษะเรื่องมาตรฐานตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 [4]

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้วิจัยได้นำกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ และผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนานกับการเรียนมากขึ้น สามารถเข้าใจในเนื้อหาจากแบบฝึก เรื่อง ลักษณะของภาษาและถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองให้เพื่อน ๆ ฟังได้เข้าใจง่ายขึ้น

มีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนอยากเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุสดี ศรีเมือง สมิต์ชาต พุมมา และอมลวรรณ วีระธรรมโม ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสี่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ภาพรวมอยู่ในระดับมาก [12] และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมณี มีทอง ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด [13]

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

- 1.1 ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของชุดแบบฝึกและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้แบบ 4 MAT เช่น พัฒนาความถนัดความสนใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการนำแบบฝึก และวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ 4 MAT มาใช้ในสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการสร้างแบบฝึกเรื่อง ลักษณะของภาษา เพิ่มเติมให้มีความน่าสนใจ โดยผสมผสานกับเทคโนโลยี เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น
- 2.2 ควรศึกษาการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ และมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
- 2.3 ควรนำกระบวนการเรียนรู้แบบ 4 MAT ไปทดลองใช้กับโรงเรียนอื่น เพื่อข้อสรุปผลการวิจัยที่ชัดเจนกว้างขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] ภาสกร เกิดอ่อน, ระวีวรรณ อินทรประพันธ์, พงษ์จันทร์ สุขยิ่ง และกัลยา สหชาติโกสีย์. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย หลักภาษาและการใช้ภาษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า; 2560.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; 2551.
- [3] บัณฑิต คงเปี่ยม. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 [สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2561.
- [4] จิราพร บุตติอ้วน. การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะ เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนประโยคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองบัวงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2564.
- [5] ปรียา ถาวีวร. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสาระภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร; 2564.
- [6] พิริยา สร้อยแก้ว. ผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2560.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด. วิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2553.
- [8] บุญชม ศรีสะอาด. วิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2560.
- [9] กันต์ฤทัย คลังพล. วิจัยวิทยานิพนธ์. ปทุมธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์; 2561.
- [10] กอบกาญจน์ วิเศษรัมย์ และพรณราย เทียมทัน. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำควบกล้ำสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ 2562; 9(1): 33-44.
- [11] นงเยาว์ ทองกำเนิด, วิมลรัตน์ จตุรานนท์ และณลินี บำเรอราช. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร 2560; 19(1): 65-76.
- [12] ผุสดี ศรีเมือง, สมิต์ชาต พุมมา และอมลวรรณ วีระธรรมโม. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่อง การแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสี่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย ราชภัฏศรีสะเกษ 2565; 16(2): 110-123.
- [13] นพมณี มีทอง. ผลการใช้วิธีการสอนแบบ 4 MAT เพื่อพัฒนาการอ่านคิดวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. อุดรดิต์: มหาวิทยาลัยอุดรดิต์; 2562.

การพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาน้ำพุ Development of Online Information System for Ban Na Nam Phu Child Development Center

สุกัญชลิกา บุญมาธรรม¹ ประภาภรณ์ ธีระปัญญาชัย¹ พีรศุขย์ บุญมาธรรม^{1*} อาพร สุนทรวัฒน์²

ณัฐนันท์ ศูนย์จันดา³ ศิริพร อ่วมศิริ¹ และ ปราโมทย์ ตงชิน¹

Sukanchalika Boonmatham¹, Praphaphorn Teerapanyachai¹, Pheerasut Boonmatham^{1*}, Aporn Soontornwat²,
Nuttanan Soonjanda³, Siriporn Uamsiri¹ and Pramote Tongchin¹

¹คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

³คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Faculty Of Information Technology, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Office of the President, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

³Faculty of Science and Technology, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: pheerasut.boon@mail.pbru.ac.th

Received: 20 February 2025, Revised: 25 March 2025, Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาน้ำพุ และ 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาน้ำพุ โดยผู้วิจัยได้นำระบบงานที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้ใช้และแบบประเมินประสิทธิภาพระบบงานจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้งานระบบ จำนวน 13 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระบบสารสนเทศที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย การจัดการการรับสมัครนักเรียน การจัดการข้อมูลทะเบียนนักเรียน การจัดการข้อมูลพื้นฐาน การจัดการหน้าประกาศข่าวสาร การจัดการการแจ้งเตือนไปยังผู้ปกครอง การจัดการข้อมูลสุขภาพของนักเรียน และการจัดการข้อมูลงบประมาณประจำปี เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตรวัดอัตราส่วน 5 ระดับ 4 หัวข้อ คือ ด้านความต้องการของผู้ใช้ ด้านฟังก์ชันงานของระบบ ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ และด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ด้านความต้องการของผู้ใช้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.50) ด้านฟังก์ชันงานของระบบ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.52) ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$, S.D. = 0.53) ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.51) และในภาพรวมประสิทธิภาพระบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.51)

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ บริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This research has the following objectives: 1) To develop an online information system for managing the Ban Na Namphu Child Development Center, and 2) To evaluate the efficiency of the online information system for managing the Ban Na Namphu Child Development Center. The researcher conducted trials of the developed system with users and collected efficiency evaluation forms from a sample group—system users totaling 13 people. The statistics used are the mean and standard deviation. The developed information system consists of student enrollment management, student registration information management, basic information management, news announcement page management, notification management for parents, student health information management, and annual budget information management. The tool used is a 5-level rating scale questionnaire, covering four areas: user requirements, system functionality, ease of use, and data security. The research results show that: In the area of user requirements, the mean is at the highest level ($\bar{x} = 4.53$, S.D.=0.50); in the area of system functionality, the mean is at the highest level ($\bar{x} = 4.51$, S.D.=0.52); in the ease of use area, the mean is at the highest level ($\bar{x} = 4.52$, S.D.=0.53); in the area of data security, the mean is at the highest level ($\bar{x} = 4.57$, S.D.=0.51), and overall, the system's efficiency is at the highest level ($\bar{x} = 4.53$, S.D.=0.51).

Keywords : Information System, Management, Child Development Center

บทนำ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของภาครัฐเป็นสถานที่ที่ให้การศึกษาลูกวัยพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนามนุษย์ เนื่องจากเด็กในระดับเตรียมอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 2 - 4 ขวบ เป็นช่วงวัยที่ต้องได้รับการพัฒนาความพร้อมในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างเต็มที่ [1] เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การให้ความรู้และการดูแลที่เหมาะสมในช่วงวัยนี้จึงมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็กอย่างมาก

ดังนั้น ในการจัดการศึกษาลูกวัยจึงมีปรัชญาอยู่ที่การให้ความรัก ความอบอุ่น รวมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาไปตามศักยภาพของตนเอง [2] และมีพื้นฐานที่มั่นคงในการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นรากฐานที่สำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต [3]

ในปัจจุบัน กรมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ซึ่งถือเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานในระดับตำบลและชุมชนจึงได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นมาเพื่อรองรับการศึกษาลูกวัย หนึ่งในศูนย์ที่ดำเนินงานภายใต้การดูแลของกรมการปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุยังคงใช้ระบบบริหารจัดการแบบดั้งเดิม อาศัยเอกสารและการประสานงานแบบพบปะโดยตรง ขั้นตอนการรับสมัครผู้ปกครองต้องเดินทางมายื่นเอกสารและกรอกข้อมูลด้วยตนเอง ก่อนที่เจ้าหน้าที่จะบันทึกเก็บไว้ในเอกสารกระดาษ ส่งผลให้มีเอกสารจำนวนมาก เสี่ยงต่อการสูญหายหรือชำรุด การสื่อสารข่าวสารหรือประกาศสำคัญยังต้องส่งผ่านจดหมายหรือฝากกับนักเรียน ทำให้ข้อมูลล่าช้าหรือตกหล่น ระบบเดิมก่อให้เกิดข้อจำกัดหลายด้าน เช่น การสิ้นเปลืองกระดาษ ความซับซ้อนของงาน ความผิดพลาดในการจัดเก็บข้อมูล และการสื่อสารที่ไม่ทันต่อสถานการณ์ โดยเฉพาะกรณีเร่งด่วนอย่างการปิดศูนย์หรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรม ซึ่งความล่าช้าและข้อมูลไม่ครบถ้วนย่อมกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองต่อการให้บริการของศูนย์

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ขึ้นมาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุตำบลไร่โคก อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ระบบนี้ถูกออกแบบมา เพื่อลดข้อผิดพลาดและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเน้นความสามารถในการจัดการข้อมูลนักเรียน [4] การสมัครเข้าเรียนผ่านระบบออนไลน์ และการแจ้งข่าวสารหรือประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ผ่านช่องทางดิจิทัล [5] นอกจากนี้ ระบบยังสามารถส่งการแจ้งเตือนข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกและเข้าถึงผู้ปกครองได้อย่างรวดเร็ว [6] ในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหลายด้าน รวมถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษา การนำระบบสารสนเทศออนไลน์มาใช้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะช่วยให้ข้อมูลสามารถจัดเก็บได้อย่างเป็นระบบ ป้องกันการสูญหายของเอกสาร และลดความยุ่งยากในกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ [7] นอกจากนี้ ยังช่วยให้การสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองเป็นไปอย่างรวดเร็วและสะดวกมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้บริหารศูนย์การศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์ เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุ
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพระบบสารสนเทศออนไลน์ เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุ

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินงานของระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุ ได้แก่ การสมัครเข้าเรียน การจัดการทะเบียนนักเรียนผ่านระบบออนไลน์ การรับข้อมูลและข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ระบบสารสนเทศออนไลน์ มีฟังก์ชันการทำงานหลัก คือ

1.1 การสมัครเข้าเรียน ระบบมีการให้กรอกข้อมูลต่างๆที่ใช้ในการสมัคร เมื่อมีการสมัครเข้ามาระบบ จะทำการตรวจสอบข้อมูล และจัดเก็บข้อมูลของเด็กที่สมัครเป็นรายบุคคล

1.2 การจัดการทะเบียนนักเรียนผ่านระบบออนไลน์ ระบบมีการเก็บข้อมูลของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการสมัครเรียนออนไลน์ ตรวจสอบข้อมูลกรณีเป็นสมาชิกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ทำการบันทึกข้อมูลต่างๆ ในทะเบียนนักเรียน และออกใบบันทึกชื่อนักเรียนทั้งหมดหรือรายบุคคลได้

1.3 การรับข้อมูลและข่าวสารผ่านแอปพลิเคชันไลน์ ระบบมีการแจ้งเตือนกรณีแจ้งรหัสผู้สมัครเข้าเรียนเป็นรายบุคคล และระบบแจ้งเตือนข่าวสารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

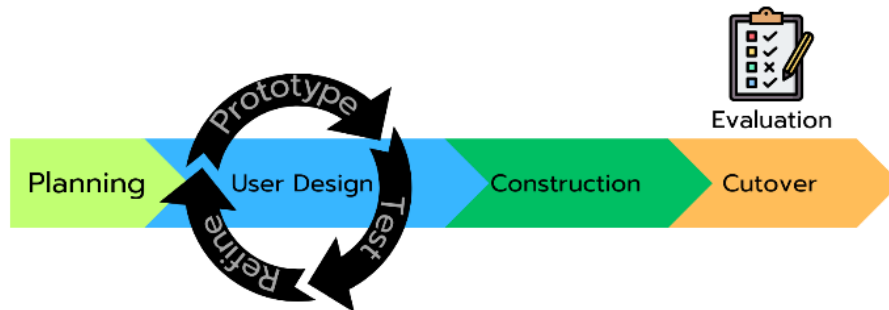
2.1 ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าวที่ใช้ระบบ จำนวน 13 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยนี้มีเครื่องมือการวิจัย ดังนี้ 1. ระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว 2. แบบประเมินประสิทธิภาพระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว กลุ่มเป้าหมายในการทดสอบระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว คือ ผู้ใช้งาน จำนวน 13 คน

การพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว มีแนวทางในการดำเนินการด้วยแบบจำลองเร่งรัด (Rapid Application Development Model : RAD) กล่าวคือ เน้นการออกแบบโดยผู้ใช้โดยกระบวนการพัฒนาระบบ ในลักษณะแยกชิ้นงานออกเป็นส่วนๆ เมื่อพัฒนาเสร็จในแต่ละส่วนจะนำส่วนต่างๆ เหล่านี้มาประกอบเป็นชิ้นงานใหม่อีกครั้งหนึ่ง [8] ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดความต้องการ (Planning) การออกแบบโดยผู้ใช้ (User Design) การสร้างระบบโดยใช้ตัวซอฟต์แวร์ประยุกต์อย่างรวดเร็ว (Construction) การปรับใช้ (Cutover) และการประเมินประสิทธิภาพของระบบ (Evaluation) ดังรูปที่ 1 โดยมีหัวข้อและรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

รูปที่ 1 แบบจำลองเร่งรัด Rapid Application Development Model : RAD

1. การกำหนดความต้องการ (Planning)

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดความต้องการของระบบโดยผู้ใช้ (User) ซึ่งอาจกำหนดขอบเขตงานคร่าวๆ โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้

1.1 การวิเคราะห์และศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาระบบ (Feasibility study) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวบรวมข้อมูลการสืบค้นจากงานวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การบริการการศึกษา การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน โดยสรุปความจำเป็นและแนวทาง ว่าควรมีหลักการทำงานอย่างไรบ้าง ควรจะเก็บรวบรวมข้อมูลอะไรบ้าง หน้าจอของระบบเป็นอย่างไร และหลังจากนั้นได้ศึกษากระบวนการทำงานของโปรแกรมที่ใช้พัฒนาระบบ จากนั้นจึงนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการรวบรวมข้อมูล

1.2 การรวบรวมความต้องการของระบบ การรวบรวมความต้องการของระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในการให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ โดยแบ่งส่วนของความต้องการที่มีต่อระบบ ดังนี้

- 1) ความต้องการของระบบในการแสดงผลที่หลากหลาย
- 2) ความต้องการเกี่ยวกับการออกรายงานของระบบ
- 3) ความต้องการในการจัดการข้อมูลของระบบ
- 4) ความต้องการของระบบที่สามารถเชื่อมต่อกับระบบแจ้งเตือน
- 5) ความต้องการในความปลอดภัยของระบบ

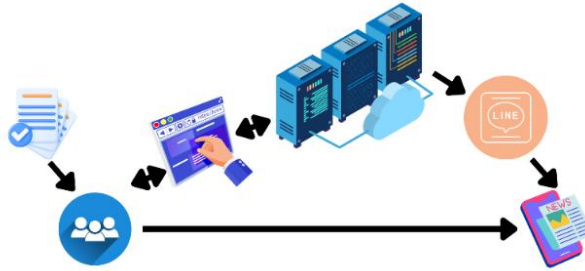
2. การออกแบบโดยผู้ใช้ (User design)

เป็นขั้นการวิเคราะห์และออกแบบระบบซึ่งผู้วิจัยจะสร้างต้นแบบของระบบที่มีฟังก์ชันและคุณสมบัติต่างๆ ตามที่วางแผนให้เร็วที่สุด และผู้ใช้ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบระบบหน้าจอหรือรายงาน

2.1 การออกแบบส่วนติดต่อผู้ใช้งาน (User interface) ในออกแบบหน้าจอการทำงาน สำหรับผู้ใช้ 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ดูแลระบบและผู้ใช้งานที่เป็นเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์ฯ จำนวน 8 หน้าจอ ประกอบด้วย หน้าลงชื่อเข้าใช้งานระบบ ตั้งค่าการรับสมัคร

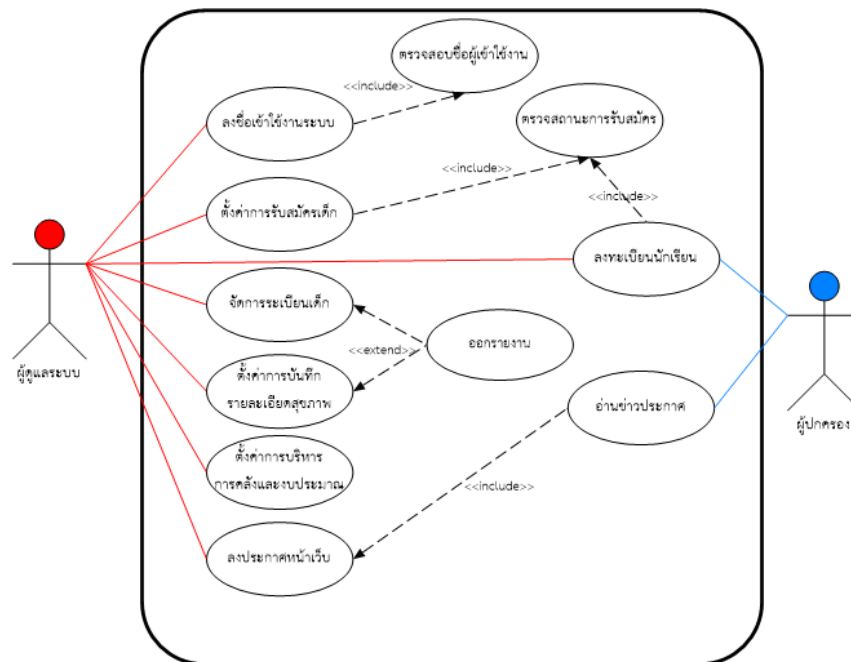
นักเรียน การลงทะเบียนนักเรียน การยืนยันการลงทะเบียนใหม่ การจัดการทะเบียนนักเรียน การจัดการการคลังและงบประมาณ ลงประกาศข่าวหน้าเว็บไซต์

2.2 การวิเคราะห์และออกแบบระบบผู้วิจัยได้ทำการออกแบบการทำงานของระบบ โดยใช้ความต้องการของผู้ใช้งานเป็นหลักและมีลักษณะในการดำเนินงานคือผู้ใช้งานทำการเข้าสู่ระบบโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าสู่ระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่านน้ำพุแล้ว ระบบที่ติดตั้งไว้บนเซิร์ฟเวอร์จะส่งรายละเอียดกลับมายังเครื่องคอมพิวเตอร์หรือของผู้ที่ใช้งาน หากต้องการเชื่อมต่อกับระบบ เช่น การกรอกข้อมูลการสมัครเรียน การรับการแจ้งเตือนข่าวสารและประชาสัมพันธ์ จะสามารถทำได้โดยการเชื่อมต่อผ่านแอปพลิเคชันไลน์ หากผู้ใช้งานทำการสมัครเรียนเสร็จสิ้น ระบบจะทำการยืนยันรหัสนักเรียนผ่านข้อความเข้าที่กลุ่มไลน์ที่ได้จัดตั้งไว้ ข้อความนั้นจะเข้าสู่มือถือของผู้ใช้งาน เพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถทำการตรวจสอบได้ ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 แผนภาพแสดงการทำงานของระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่านน้ำพุ

การวิเคราะห์ระบบด้วยแผนภาพยูสเคส (Use Case Diagram) แผนภาพของระบบระบบสารสนเทศออนไลน์ เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่านน้ำพุ ประกอบไปด้วย แอ็กเตอร์ (Actor) จำนวน 2 แอ็กเตอร์ และยูสเคส (Use case) จำนวน 11 ยูสเคส ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 แผนภาพ use case ของระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่านน้ำพุ

2.3 การออกแบบฐานข้อมูลด้วยแผนภาพความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Entity – relationship model) ในขั้นตอนการออกแบบระดับแนวคิด มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้งระบบ ด้วยรูปภาพและสัญลักษณ์ในแนวทางเชิงโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วย ตารางเด็กเล็ก(tbl_register) ตารางสุขภาพ(tbl_health) ตารางวัคซีน(tbl_vaccine) ตารางกำหนดการรับสมัครเด็กเล็ก(tbl_register_setting) ตารางข่าว(tbl_blog) ตารางผู้ใช้งานระบบ(tbl_user) ตารางกำหนดงบประมาณ(tbl_addit) ตารางงบประมาณ(tbl_budget) ซึ่งแสดงด้วยรูปที่ 4

3. การสร้างระบบโดยการใช้ตัวซอฟต์แวร์ประยุกต์อย่างรวดเร็ว (Construction)

การพัฒนาสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว นั้น ได้มีการวิเคราะห์ระบบและความต้องการของผู้ใช้เพื่อแบ่งการทำงานออกเป็นส่วนต่างๆ ของระบบ โดยมีฟังก์ชันที่หลากหลายซึ่งรองรับการใช้งานที่แตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้ใช้ ดังนี้

3.1 ฟังก์ชันการจัดการการรับสมัครนักเรียน ใช้สำหรับรับข้อมูลผู้สมัครเพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว

3.2 ฟังก์ชันการจัดการข้อมูลทะเบียนนักเรียน ใช้สำหรับเพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลนักเรียน

3.3 ฟังก์ชันการจัดการข้อมูลพื้นฐาน ใช้สำหรับเพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลพื้นฐาน

3.4 ฟังก์ชันการจัดการหน้าประกาศข่าวสาร ใช้สำหรับการประกาศข่าวสารผ่านหน้าเว็บไซต์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว

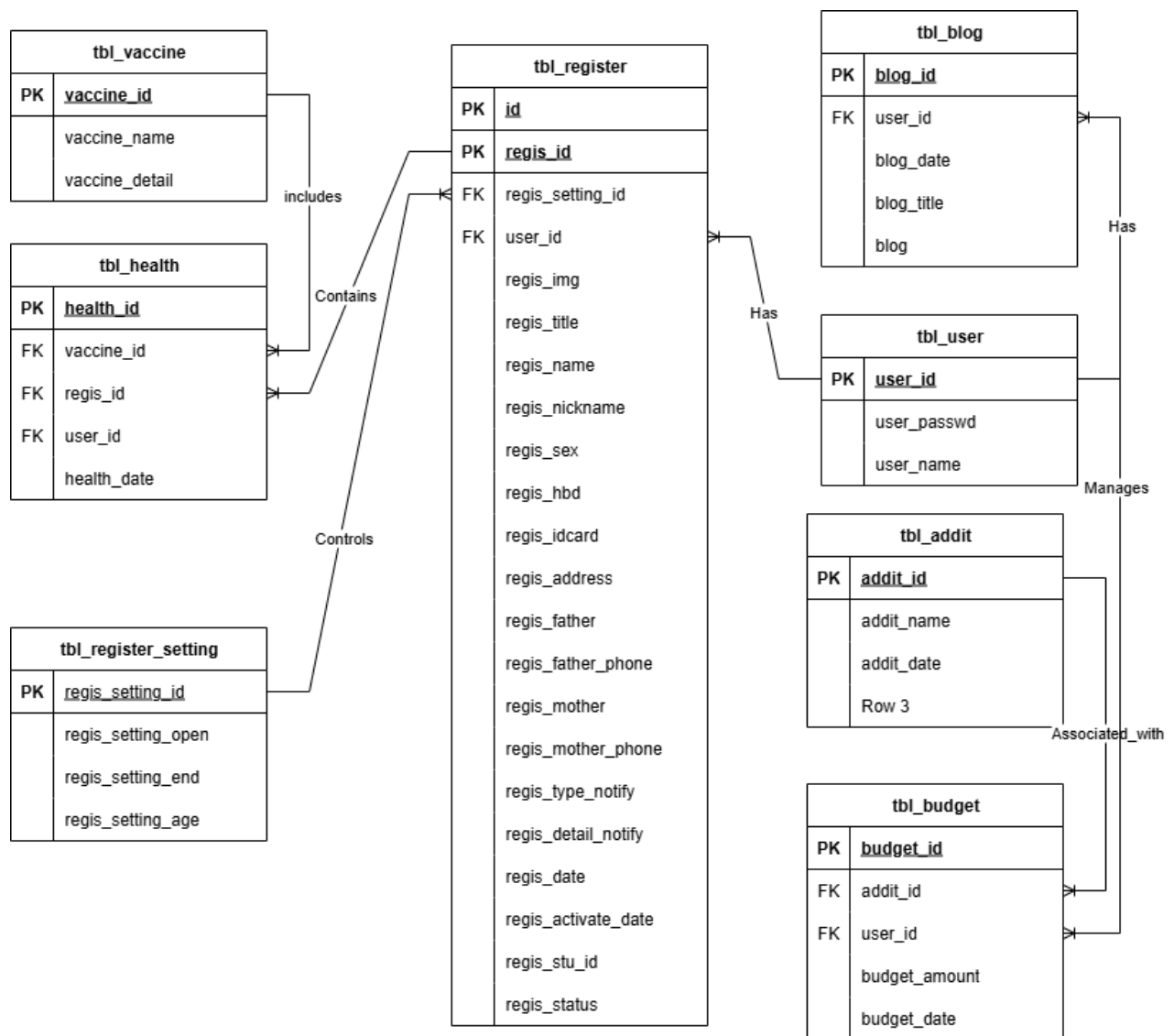
3.5 ฟังก์ชันการจัดการการแจ้งเตือนไปยังผู้ปกครอง ใช้สำหรับการประกาศ แจ้งข่าวสาร ไปยังแอปพลิเคชัน Line

3.6 ฟังก์ชันการจัดการข้อมูลสุขภาพของนักเรียน ใช้สำหรับเพิ่ม ลบ แก้ไข ข้อมูลสุขภาพของนักเรียน

3.7 ฟังก์ชันการจัดการข้อมูลงบประมาณประจำปี ใช้สำหรับการบริหารงานงบประมาณประจำปี

4. การปรับใช้(Cutover)

เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปรับใช้ระบบที่สร้างขึ้นในสภาพแวดล้อมจริง เช่น การทดสอบ การจัดทำเอกสารทางเทคนิค การติดตามปัญหา การปรับแต่ง รวมไปถึงการจำลองระบบ โดยอาจมีการปรับปรุง และงานบำรุงรักษาก่อนที่จะเริ่มนำไปใช้งาน

รูปที่ 4 แผนภาพ E-R Model ของระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว

5. การประเมินประสิทธิภาพของระบบ(Evaluation)

ระบบสารสนเทศที่ได้จะใช้วิธีทดสอบในระดับหน่วยทดสอบแบบ Black-box testing ที่ทำการทดสอบจากหน้าที่การทำงานแต่ละฟังก์ชันได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมาย โดยใช้แบบสอบถามการประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้ใช้งานระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าวเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 13 คน โดยค่าสถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลข้อมูลที่ได้จากการประเมิน

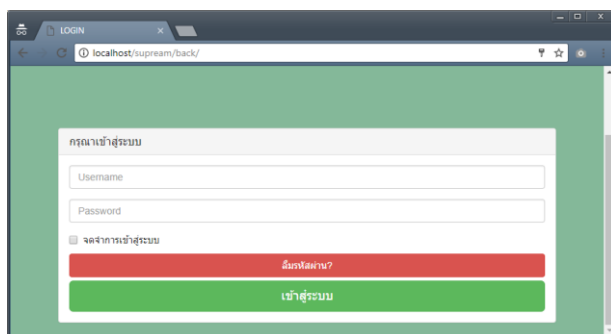
ผลการวิจัย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างระบบสารสนเทศออนไลน์ เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว โดยผลการดำเนินงานมีดังนี้

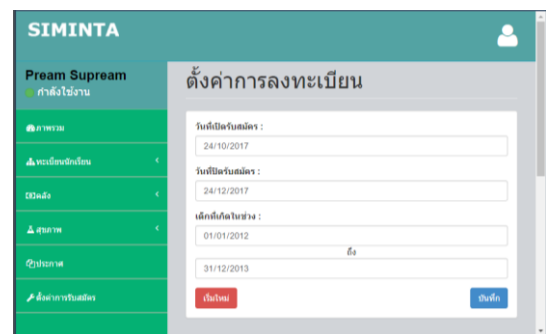
1. ผลพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว โดยใช้ระเบียบวิธีการพัฒนาซอฟต์แวร์แบบเร่งรัด ซึ่งฟังก์ชันหลักของระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย การจัดการการรับสมัครนักเรียน การจัดการข้อมูลทะเบียนนักเรียน การจัดการข้อมูลพื้นฐาน การจัดการหน้าประกาศข่าวสาร การจัดการการแจ้งเตือนไปยังผู้ปกครอง การจัดการข้อมูลสุขภาพของนักเรียน การจัดการข้อมูลงบประมาณประจำปี โดยในรูปที่ 5 แสดงให้เห็นถึงส่วนการใช้งานของผู้ดูแลระบบ ซึ่งเมื่อผู้ใช้งานผ่านการตรวจสอบสิทธิ์แล้ว จะสามารถเข้าถึงเมนูหลักเพื่อจัดการข้อมูลพื้นฐาน เช่น ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลพื้นฐาน การประกาศข่าว การจัดการข้อมูลสุขภาพของนักเรียน และการจัดการข้อมูลงบประมาณประจำปี

หลังจากที่ผู้ดูแลระบบทำการเข้าสู่ระบบแล้ว ผู้ดูแลระบบสามารถดำเนินการต่างๆ ได้ คือ จัดการการตั้งค่าการรับสมัครนักเรียน ในกระบวนการนี้ ระบบจะแสดงฟอร์มการกรอกข้อมูลรายละเอียดการรับสมัครนักเรียน โดยจะให้ทำการกรอกข้อมูล ได้แก่ วันที่ทำการเปิด - ปิดรับสมัคร อายุของผู้ที่จะทำการสมัคร แล้วทำการกดบันทึกเพื่อบันทึกข้อมูลการตั้งค่า หรือกดเริ่มใหม่เพื่อยกเลิกการบันทึกการตั้งค่า ดังรูปที่ 6

รูปที่ 5 หน้าจอหลักเริ่มต้นเข้าสู่ระบบ

รูปที่ 6 หน้าจอแสดงการตั้งค่าการลงทะเบียน

การลงทะเบียนนักเรียน ในกระบวนการนี้จะเป็นการกรอกข้อมูลของนักเรียนเข้าสู่ระบบโดยผู้ใช้งานหรือผู้ดูแลระบบ จะต้องทำการกรอกฟอร์มการลงทะเบียนนักเรียน ดังรูปที่ 7

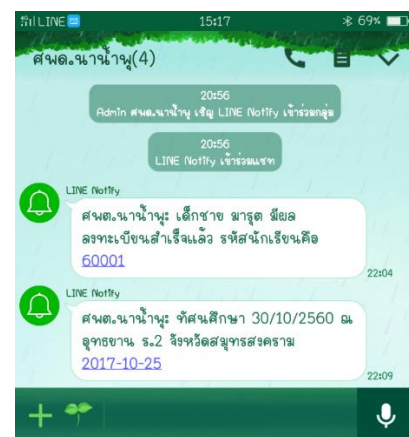
รูปที่ 7 การลงทะเบียนนักเรียนใหม่

การยืนยันการลงทะเบียนใหม่ ในกระบวนการนี้จะเป็นยืนยันข้อมูลที่ใช้งานได้ทำการบันทึกจากหน้าหลักของระบบ มาแสดงข้อมูล เพื่อให้ผู้ดูแลระบบทำการอนุมัติเข้าสู่ระบบและจะทำการแจ้งเตือนไปยังแอปพลิเคชันไลน์ ดังรูปที่ 8 และ รูปที่ 9

รหัสทะเบียน	รูปถ่าย	ชื่อ - นามสกุล	ชื่อเล่น	วันเดือนปีเกิด	วันสมัคร	การดำเนินการ
20171030031258		นาย ชิน	ชิน	2016-12-12	2017-10-30 15:12:58	Info Verified

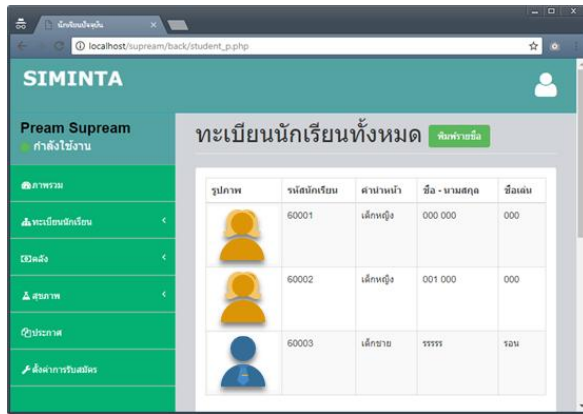
Showing 1 to 1 of 1 entries

รูปที่ 8 ยืนยันการลงทะเบียนใหม่

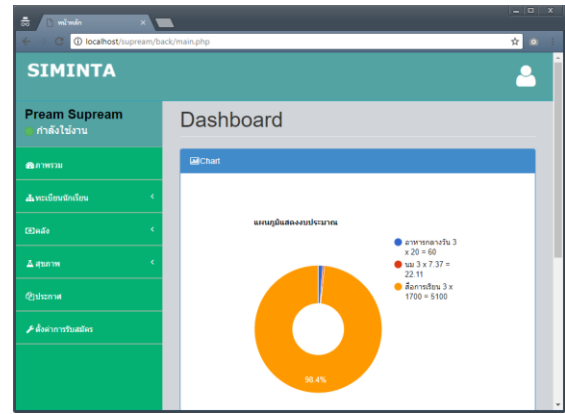

รูปที่ 9 ยืนยันการลงทะเบียนผ่านไลน์

การจัดการทะเบียนนักเรียนในกระบวนการนี้ จะจัดการทะเบียนนักเรียนในระบบ โดยระบบจะแสดงข้อมูลนักเรียนที่มีในระบบ และสามารถทำการจัดการพิมพ์หรือแก้ไขได้ ดังรูปที่ 10 การจัดการการคลังและงบประมาณ ในกระบวนการนี้ จะเป็นการเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับเงินอุดหนุนประจำปีพัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำมาแสดงที่หน้าภาพรวมของระบบ โดยเงินอุดหนุนจะแสดงก็ต่อเมื่อมีจำนวนนักเรียนของแต่ละปี เมื่อทำการกรอกข้อมูลเสร็จแล้วระบบจะแสดงแผนภูมิที่หน้าแรกของระบบ ดังรูปที่ 11

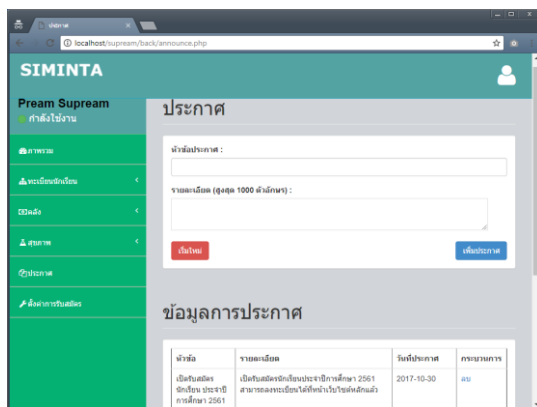

รูปที่ 10 ทะเบียนนักเรียน

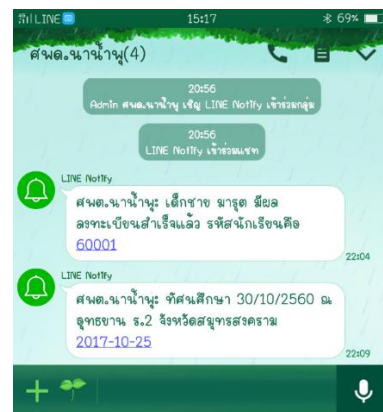

รูปที่ 11 ภาพรวมจำนวนนักเรียนเข้ามาสมัครเรียน

การลงประกาศหน้าเว็บ ในกระบวนการนี้ จะเป็นการลงประกาศต่างๆ สู่หน้าเว็บไซต์หลักของระบบ และแจ้งเตือนไปยังแอปพลิเคชัน โดยจะต้องทำการกรอกแบบฟอร์มการประกาศ ได้แก่ หัวข้อและเนื้อหา ดังรูปที่ 12 และเมื่อประกาศเสร็จแล้วจะทำการแจ้งเตือนไปยังแอปพลิเคชัน ดังรูปที่ 13

รูปที่ 12 หน้าจอแสดงการกรอกแบบฟอร์มการประกาศ

รูปที่ 13 แสดงการแจ้งเตือนการประกาศผ่านแอปพลิเคชัน

2. การประเมินประสิทธิภาพของระบบระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุ

ผู้วิจัยได้นำระบบสารสนเทศออนไลน์ เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านน่าน้ำพุที่ได้พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ใช้งานจริงได้ทำการทดสอบระบบ คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 13 คน และแบบประเมินประสิทธิภาพระบบ นำมาเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามหลังจากที่ได้ทดลองใช้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นและการแปลผลของการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสต์ (Best.1981:82) มีรายละเอียดดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ยอมรับในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ยอมรับในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ยอมรับในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ยอมรับในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ยอมรับในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านความต้องการของผู้ใช้

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการระเบียบนักเรียน	4.77	0.44	มากที่สุด
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการการรับสมัครนักเรียน	4.69	0.48	มากที่สุด
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการใบระเบียบรายชื่อนักเรียน	4.69	0.48	มากที่สุด
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการในส่วนการตั้งค่าระบบ	4.62	0.51	มากที่สุด
ความสามารถของระบบในด้านการอนุมัติและแจ้งผลการสมัครเรียน	4.54	0.52	มากที่สุด
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการประกาศและแจ้งเตือน	4.46	0.52	มาก
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการวัคซีนและสุขภาพ	4.46	0.52	มาก
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการผู้ใช้งานระบบ	4.38	0.51	มาก
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการข้อมูลผู้ใช้งานและรหัสผ่าน	4.38	0.51	มาก
ความสามารถของระบบในด้านการจัดการงบประมาณและการคลัง	4.31	0.48	มาก
รวม	4.53	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านฟังก์ชันงานของระบบ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ความถูกต้องของผลลัพธ์ที่ได้จากการประมวลผลในโปรแกรม	4.77	0.44	มากที่สุด
ความถูกต้องในการลบข้อมูล	4.62	0.51	มากที่สุด
ความถูกต้องของการผลลัพธ์ในรูปแบบรายงาน	4.62	0.51	มากที่สุด
ความน่าเชื่อถือได้ของระบบ	4.62	0.51	มากที่สุด
ความถูกต้องในการค้นหาข้อมูล	4.46	0.52	มาก
ความถูกต้องในการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล	4.46	0.52	มาก
ความครอบคลุมของโปรแกรมที่พัฒนากับระบบงานจริง	4.46	0.66	มาก
การป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น	4.46	0.52	มาก
ความถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูล	4.31	0.48	มาก
ความรวดเร็วในการประมวลผลของระบบ	4.31	0.48	มาก
รวม	4.51	0.52	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
คำศัพท์ที่ใช้ผู้มีความคุ้นเคยและสามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย	4.77	0.44	มากที่สุด
ความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการออกแบบหน้าจอภาพ	4.69	0.48	มากที่สุด
ความเหมาะสมในการเลือกใช้ชนิดตัวอักษรบนจอภาพ	4.62	0.51	มากที่สุด
ความเหมาะสมในการใช้ข้อความเพื่ออธิบายสื่อความหมาย	4.62	0.51	มากที่สุด
ความเหมาะสมในการใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพ	4.46	0.66	มาก
ความเหมาะสมในการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับผู้ใช้	4.46	0.52	มาก
ความง่ายต่อการใช้งานของระบบ	4.38	0.51	มาก
ความเหมาะสมในการเลือกใช้ขนาดของตัวอักษรบนจอภาพ	4.38	0.51	มาก
ความเหมาะสมในการใช้สัญลักษณ์หรือรูปภาพในการสื่อความหมาย	4.38	0.65	มาก
ความเหมาะสมในการวางตำแหน่งของส่วนประกอบบนจอภาพ	4.38	0.51	มาก
รวม	4.52	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิภาพด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การป้องกันการล้นไหลของข้อมูลในระบบ	4.92	0.28	มากที่สุด
การกำหนดรหัสผู้ใช้ และรหัสผ่านในการตรวจสอบผู้เข้าใช้ระบบ	4.62	0.51	มากที่สุด
การควบคุมให้ใช้งานตามสิทธิ์ผู้ใช้ได้อย่างถูกต้อง	4.62	0.51	มากที่สุด
การตรวจสอบสิทธิ์ก่อนการใช้งานของผู้ใช้ระบบในระดับต่าง ๆ	4.54	0.52	มากที่สุด
การป้องกันการกำหนดรหัสผ่านอย่างง่าย	4.31	0.48	มาก
รวม	4.57	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 – 4 พบว่าการประเมินประสิทธิภาพระบบสามารถสรุปแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านความต้องการของผู้ใช้ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50)
 2. ด้านฟังก์ชันงานของระบบ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52)
 3. ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.53)
 4. ด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51)
- รวมทุกด้าน การประเมินประสิทธิภาพระบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาาระบบระบบสารสนเทศออนไลน์เพื่อบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าว มีแนวทางในการดำเนินการด้วยแบบจำลองเร่งรัด ช่วยให้การพัฒนาระบบตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน [8] อีกทั้งทำให้การพัฒนาระบบโดยแยกแต่ละส่วนของการทำงานออกเป็นงานย่อยทำให้สามารถพัฒนาระบบได้รวดเร็วขึ้น การแก้ไขหรือปรับปรุงระบบมีความยืดหยุ่น ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพระบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ระบบสารสนเทศออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นสำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าวมีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุดในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านความต้องการของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.50) ด้านฟังก์ชันการทำงานของระบบ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.52) ด้านความง่ายต่อการใช้งานระบบ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.53) และด้านการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.51) สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้งานระบบมีความพึงพอใจสูงต่อคุณลักษณะและศักยภาพของระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักฎิภา คำลาเลี้ยง [9] พบว่า ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารข้อมูลระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองและการบริการที่ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยปัจจุบัน เนื่องจากระบบสารสนเทศออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ โดยช่วยลดข้อจำกัดของการสื่อสารแบบดั้งเดิม เพิ่มความรวดเร็วในการแจ้งข่าวสารและทำให้การจัดเก็บข้อมูลมีความถูกต้องและปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนี้ งานวิจัยของทั้งสองกรณีศึกษาแสดงถึงแนวโน้มเดียวกัน คือ การที่ประชาชนหรือผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจสูง เมื่อหน่วยงานนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการดำเนินงาน เนื่องจากช่วยให้การบริการมีความโปร่งใส ลดความซับซ้อนของขั้นตอนการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานได้ทุกที่ทุกเวลา ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาระบบสารสนเทศออนไลน์สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาข้าวไม่เพียงแต่เป็นการยกระดับการบริหารจัดการภายในศูนย์เท่านั้น แต่ยังสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการในลักษณะเดียวกับผลการวิจัยในพื้นที่อื่น อันจะนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพการให้บริการและการสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- [1] จรูญธรรม นิสารจน์. การบริหารและจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก. J. Roi Kaensarn Acad 2018; 3(1):14–26.
- [2] สมัย ศรีสวย, วีรศักดิ์ พองเงิน, และ สุรพงษ์ เพ็ชรหาญ. ระบบสารสนเทศภาวะโภชนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดลำปาง: Development and Synthesis of an Information System on Physical Nutritional Status in Early Childhood: A Network of Early Childhood Development Centers in Lampang Province. วารสารวิชาการ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2023; 9(2):8–19.
- [3] อรพิน สุจริตจันทร์. แนวทางพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาล จังหวัดตาก. Res. Dev. J. Loei Rajabhat Univ 2015; 10(31): 86–94.

- [4] นิชนันท์ กะวิ้งสกุล, ไหมคำ ตันติปทุม, และ อัครเดช จิรพรศิริพัชร. ระบบจัดการฐานข้อมูลงานวิจัยนักศึกษาในระดับปริญญาตรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารวิทยาสารสนเทศและเทคโนโลยี 2023; 4(2): 1–14.
- [5] วราภรณ์ นาชัย และ รวิวิทย์ สิริภูบาล. การนำเสนอแนวทางการบริหารงานระบบสารสนเทศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2019; 6(2): 61–68.
- [6] จักรกฤษณ์ ชันทอง, ขวัญชัย หนาแน่น, พิเชฐ นิลดวงดี, และ อนุชา สายสร้อย. การประยุกต์ใช้ระบบการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลของสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี : Application of Management Information System for Machinery Maintenance of The Mechanical Engineering Department, Phetchaburi Rajabhat University. วารสารวิชาการการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2024; 10(2): 62–78.
- [7] Kawin Klinkulapong and Itthidech Noimai. The Development of a Research Information System for Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University. RMUTK J. Lib. Arts 2025; 7(1): 15–28.
- [8] Yerik Afrianto Singgalen. Implementation of Rapid Application Development (RAD) for community-based ecotourism monitoring system. Journal of Information System Research 2024; 5(2): 520-530.
- [9] ภักวิภา คำลาเกลี้ยง. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแปะ จังหวัดเชียงใหม่ [การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่; 2009.

การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

The Effectiveness of Role Play in Improving Pronunciation Proficiency in Chinese among Chinese Major Students at Phetchaburi Rajabhat University

กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง* และ กมลทิพย์ รักเกียรติยศ

Kornkamon Thanarotrungrueang* and Kamontip Rakkaittiyod

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Department of Chinese, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: Kamontip.rak@mail.pbru.ac.th

Received: 16 January 2025, Revised: 9 April 2025, Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังในการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) สำหรับพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 25 คน ใช้การสุ่มเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีปัญหาในด้านการอ่านออกเสียงภาษาจีนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ชุดแบบฝึกทักษะ ใบความรู้ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน อยู่ในระดับพอใจมาก ($\bar{x}$ = 4.45, S.D. = 0.50)

คำสำคัญ : บทบาทสมมติ การอ่านออกเสียงภาษาจีน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจ

Abstract

This research aimed to compare the learning achievement before and after using Role Play to develop Chinese pronunciation skills and to study the satisfaction of students in the Chinese Language Program at Phetchaburi Rajabhat University regarding the use of Role Play to improve their Chinese pronunciation skills. The sample group consisted of 25 first-year students majoring in Chinese from the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University. They were purposively selected due to their difficulties in Chinese pronunciation.

The research tools included skill training modules, learning sheets, and a satisfaction evaluation form. The statistical methods used for data analysis were mean, standard deviation, t-tests, and statistical significance levels.

The research findings revealed that: 1) The learning achievement in Chinese pronunciation skills through Role Play significantly improved, with post-test scores being higher than pre-test scores at a .05 significance level, and 2) The analysis of student satisfaction with the use of Role Play for developing Chinese pronunciation skills indicated the high level of satisfaction ($\bar{x}$ = 4.45 ,S.D. = 0.50)

Keywords : Role Play, Chinese Pronunciation, Learning Achievement, Satisfaction

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะทักษะการพูดและการอ่านออกเสียงซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากภาษาจีนเป็นภาษาที่มีระบบเสียงเฉพาะ (พินอิน) และโทนเสียง (声调) ที่แตกต่างจากภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ การออกเสียงที่ไม่ถูกต้องอาจส่งผลกระทบต่อความเข้าใจ ความหมายของคำ และการสื่อสารโดยตรง ดังนั้น การฝึกฝนทักษะการออกเสียงจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการเรียนการสอนภาษาจีน [1]

ความสำคัญของการออกเสียงในภาษาจีนปรากฏให้เห็นชัดเจนจากลักษณะทางภาษาศาสตร์ที่ใช้เสียงเป็นตัวแบ่งแยกความหมายของคำ ตัวอย่างเช่น คำว่า 妈 mā (แม่, เสียงที่ 1) และ 马 mǎ (ม้า, เสียงที่ 3) แม้จะสะกดด้วยพยัญชนะและสระเดียวกัน แต่หากผู้เรียนออกเสียงผิดโทนความหมายก็เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง

อีกตัวอย่างคือคำว่า 四 sì (สี่) และ 十 shí (สิบ) ผู้เรียนไทยมักสับสนในการออกเสียงเนื่องจากโครงสร้างเสียงใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร โดยเฉพาะเมื่อพูดตัวเลขในชีวิตประจำวัน เช่น เบอร์โทรศัพท์ หรือราคาสินค้า

จากปัญหาดังกล่าว พบว่าผู้เรียนภาษาจีนจำนวนมากยังคงมีข้อบกพร่องในการออกเสียง ทั้งการแยกแยะเสียงวรรณยุกต์ (声调) เสียงพยัญชนะที่ไม่มีในภาษาไทย เช่น zh ch sh r ตลอดจนการเชื่อมเสียง (连读) ในประโยค ส่งผลให้การสื่อสารขาดความชัดเจน และอาจทำให้ผู้ฟังเข้าใจคลาดเคลื่อน [2] เพื่อลดปัญหาการออกเสียงดังกล่าว ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพัฒนาวิธีการสอนที่ช่วยเสริมสร้างทักษะการออกเสียงให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ หนึ่งในเทคนิคการสอนที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนคือ กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกการออกเสียงผ่านสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ช่วยเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาและกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ [3]

นอกจากนี้ บทบาทสมมติยังช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผ่อนคลายและเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนกล้าที่จะฝึกพูดมากขึ้น พร้อมทั้งเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง การจัดกิจกรรมในลักษณะนี้จึงถือเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงและทักษะการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ จึงมุ่งเน้นทั้งการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทบาทสมมติในการส่งเสริมการออกเสียงและการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้เทคนิคดังกล่าว อันจะช่วยสะท้อนถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังในการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) สำหรับพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 25 คน สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 25 คนที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ หนังสือเรียน 《汉语教程》第3版, 第一册(上) แบ่งออกเป็น 2 บทเรียน บทเรียนละ 1 สถานการณ์ ทั้งหมด 2 สถานการณ์ เป็นบทสนทนา ให้นักศึกษาอ่านออกเสียงภาษาจีน

ขอบเขตพื้นที่

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยแบบ (The One-Group Pretest – Posttest Design) โดยผู้วิจัยมีระเบียบวิธีวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (Pre-test และ Post-test) เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ซึ่งมีข้อสอบการอ่านออกเสียงภาษาจีน 2 บทสนทนา ดังนี้

บทสนทนาที่ 1 การอ่านออกเสียงระดับประโยค จำนวน 5 ประโยค 100 คะแนน ทารด้วย 4 คะแนนรวม 25 คะแนน

บทสนทนาที่ 2 การอ่านออกเสียงระดับประโยค จำนวน 7 ประโยค 140 คะแนน ทารด้วย 4 คะแนนรวม 35 คะแนน

2) ใบความรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน โดยอ้างอิงจากหนังสือเรียนจีนกลางกับหวังเหมยลี่ [4] ซึ่งประกอบด้วย

- (1) พยัญชนะภาษาจีน
- (2) สระภาษาจีน
- (3) เสียงวรรณยุกต์พื้นฐานภาษาจีน
- (4) การออกเสียงของพยางค์เสียงเบา
- (5) การผันเสียงวรรณยุกต์
- (6) กฎการผันเสียงของคำว่า “不”
- (7) กฎการผันเสียงของคำว่า “一”
- (8) การออกเสียงสระ er
- (9) บทสนทนา 2 บทเรียน ทั้งหมด 4 บทสนทนา

3) แบบประเมินความพึงพอใจจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยนำแนวคิดทฤษฎีของบุญชม ศรีสะอาด [5] ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับมีเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (Pretest-Posttest) มีทั้งหมด 2 บทสนทนา ประกอบด้วยบทสนทนาที่ 1 จำนวน 5 ประโยค บทสนทนาที่ 2 จำนวน 7 ประโยค โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

(1) ศึกษาข้อมูลและเนื้อหา

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหนังสือเรียน 《汉语教程》第3版，第一册（上）เพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแบบทดสอบทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน

(2) วิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิจารณาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะด้านการอ่าน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาแบบฝึกทักษะและใบความรู้ [6]

(3) วิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดทางทฤษฎี

ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

(4) ออกแบบแบบทดสอบ

จัดทำแบบทดสอบทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา

(5) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

นำแบบทดสอบที่จัดทำขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และความเหมาะสมในการนำไปใช้จริง

2) แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาจีน ทั้งหมด 2 บทสนทนา ประกอบด้วย บทสนทนาที่ 1 จำนวน 5 ประโยค และ บทสนทนาที่ 2 จำนวน 7 ประโยค มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

(1) ศึกษาข้อมูลและวางแผนการสร้างแบบฝึก

ผู้วิจัยนำเนื้อหาจากหนังสือเรียน 《汉语教程》第3版，第一册（上）มาศึกษาเพิ่มเติม เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนการสร้างแบบฝึกทักษะ

(2) ออกแบบแบบฝึกโดยอิงแนวคิดทฤษฎี

ผู้วิจัยสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกบทสนทนาที่มีทั้งตัวอักษรจีนและพินอินอย่างชัดเจน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

(3) คัดเลือกและปรับใช้แบบฝึกที่เหมาะสม

ผู้วิจัยออกแบบแบบฝึกและพิจารณาจากทฤษฎีที่ศึกษา จากนั้นร่วมกันตัดสินใจเลือกแบบฝึกที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

(4) กำหนดแนวทางของแบบฝึกทักษะ

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยสรุปว่า แบบฝึกทักษะควรเน้นการฝึกอ่านออกเสียงภาษาจีน โดยใช้บทสนทนาจากหนังสือเรียน 《汉语教程》第3版，第一册（上） เป็นสื่อหลักในการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียง

(5) สร้างและทดลองใช้แบบฝึก

ผู้วิจัยลงมือสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เริ่มจากการจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (Pretest–Posttest) ควบคู่กับการฝึกอ่านบทสนทนาที่กำหนด

(6) ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา

ผู้วิจัยพิจารณาปรับแก้เนื้อหาให้เหมาะสมกับพื้นฐานความรู้และความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้การฝึกมีประสิทธิภาพสูงสุด

(7) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง ในเบื้องต้น ก่อนส่งให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความน่าเชื่อถือของแบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียง

3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยการนำผลจากแบบสอบถามที่ใช้วัดความพึงพอใจของนักศึกษา มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อนำมาถอดความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยอ้างอิงตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของบุชม ชรีสะอาด [5] ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมของคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนผ่านการใช้บทบาทสมมติในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ความหมายของระดับความเหมาะสมของคุณภาพการจัดการเรียนรู้มีดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4) การตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบทดสอบ ได้มีการขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแบบทดสอบดังกล่าว โดยพิจารณาในด้านความถูกต้องของภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นจึงนำผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา ทั้งนี้ การพิจารณาจะดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถาม/ข้อสอบ สอดคล้องกับผลการเรียนรู้

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับผลการเรียนรู้

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับผลการเรียนรู้

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนความครอบคลุมของคำถาม ได้ดำเนินการพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) และคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของสุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์ [7] ข้อความที่ปรับปรุงนี้ใช้ภาษาและโครงสร้างในลักษณะทางการมากขึ้น และยังคงเนื้อหาเดิมไว้อย่างครบถ้วน

5) แบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ได้นำมาจัดพิมพ์เป็นแบบทดสอบจำนวน 3 ชุด หลังจากนั้นได้ดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขแบบทดสอบตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ โดยใช้สูตรทางสถิติ ดังต่อไปนี้

- 1) ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยคำนวณจากสูตร บุญชม ศรีสะอาด [4]

$$\text{สูตร} \quad \bar{X} = \Sigma X / N$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม

- 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยคำนวณได้จากสูตร บุญชม ศรีสะอาด [4]

$$\text{สูตร} \quad \text{S.D.} = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	N	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่ม
	Σ	แทน	ผลรวม

- 3) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ

(1) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง IOC ดังนี้ [5]

$$\text{IOC} = \Sigma R / N$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
	ΣR	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(2) สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สูตร t-test (Dependent Sample) [5]

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N-1}}} \quad df = n-1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตเพื่อทราบความมีนัยสำคัญ
	D	แทน	ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างหรือจำนวนคู่คะแนน
	df	แทน	จำนวนค่าของตัวแปรที่เป็นอิสระ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย เรื่อง การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปรากฏผลวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีน โดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนในบทสนทนาที่ 1

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t - test
ก่อนเรียน	25	25	9.64	1.87	17.08
หลังเรียน	25	25	15.04	1.93	

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบคะแนนของผู้เรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 9.64 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 15.04 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนในบทสนทนาที่ 2

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t - test
ก่อนเรียน	25	35	13.32	2.87	27.33
หลังเรียน	25	35	21.16	2.66	

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบคะแนนของผู้เรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 13.32 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 21.16 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจในการใช้บทบาทสมมติ (Role Play)

ข้อความถาม	N = 25		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนได้	4.40	0.50	มาก
2. กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนได้	4.52	0.51	มากที่สุด
3. เนื้อหาบทบทสมมติ (Role Play) มีความน่าสนใจ	4.40	0.50	มาก
4. หลังเรียนผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภาษาจีน	4.56	0.51	มากที่สุด
5. หลังเรียนผู้เรียนเข้าใจรูปแบบภาษา/คำศัพท์ได้	4.36	0.49	มาก
6. หลังเรียนผู้เรียนสามารถนำความรู้ภาษาจีนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง	4.44	0.51	มาก
รวม	4.45	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45 ,S.D. =0.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ หลังเรียนผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภาษาจีน ($\bar{X}$ = 4.56 ,S.D. =0.51) รองลงมาคือ กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนได้ ($\bar{X}$ = 4.52 ,S.D. =0.51) และในอันดับน้อยที่สุด คือ หลังเรียนผู้เรียนเข้าใจรูปแบบภาษา/คำศัพท์ได้ดี ($\bar{X}$ = 4.36 ,S.D. =0.49) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Play) สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45 ,S.D. =0.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ หลังเรียนผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภาษาจีน ($\bar{X}$ = 4.56 ,S.D. =0.51) รองลงมาคือ กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนได้ ($\bar{X}$ = 4.52 ,S.D. =0.51) และในอันดับน้อยที่สุด คือ หลังเรียนผู้เรียนเข้าใจรูปแบบภาษา/คำศัพท์ได้ดี ($\bar{X}$ = 4.36 ,S.D. =0.49) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การใช้บทบาทสมมติ (Role Play) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่เท่ากัน เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานภาษาจีนมาก่อนและการอ่านออกเสียงที่ผิดหลักการอ่านออกเสียงภาษาจีน ทั้งนี้ ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของยามิละห์ นิเลาะและคณะ [8] 3) สลิลทิพย์ เพชรประดับและคณะ [9] รัตนศักดิ์ ทับจิตต์และคณะ [10] และ Shen Zheng และคณะ [11] แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความก้าวหน้าในด้านการออกเสียงที่ถูกต้อง ความมั่นใจในการใช้ภาษา และความสามารถในการสื่อสาร โดยเฉพาะในบริบทที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ทั้งนี้ ยังช่วยปรับปรุงการออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในภาษาจีน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการสื่อสารที่ถูกต้อง การใช้บทบาทสมมติที่เน้นสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การแนะนำตัว การสนทนาในร้านค้า และการถามทาง ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการออกเสียงอย่างสม่ำเสมอและได้รับข้อเสนอแนะทันทีจากผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Harmer, J. [3] ที่ระบุว่า Role Play ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาในสถานการณ์ที่คล้ายกับชีวิตจริง การใช้บทบาทสมมดียังช่วยให้นักศึกษาเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ นักศึกษาแสดงออกถึงความกระตือรือร้นและความสนุกสนานในระหว่างการทำกิจกรรม ตรงกับผลงานของ Brown, H. D. [2] ที่ระบุว่าบทบาทสมมติช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและกล้าสื่อสารมากขึ้น กิจกรรมบทบาทสมมดียังส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) โดยนักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยกันปรับปรุงการออกเสียง ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky, L. S. [12] ที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม จากการสังเกตการณ์และผลการประเมิน นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยเพิ่มความเข้าใจในหลักการออกเสียงและควรมีการประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะภาษาจีน เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เมื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการใช้บทบาทสมมติ (Role Play) พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้บทบาทสมมติในการเรียนภาษาจีนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.50) สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชัย ภิรมศรี [13] ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาจีนได้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านการออกเสียงตามระบบพินอิน การใช้น้ำเสียงที่เหมาะสม และการเว้นวรรคตอนในประโยค การใช้บทบาทสมมติช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการออกเสียงซ้ำ ๆ ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Harmer, J. [3] ที่ระบุว่า การสร้างสถานการณ์สมมติในการเรียนการสอนช่วยเพิ่มโอกาสในการใช้ภาษาและกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติในกระบวนการเรียนรู้ นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่มผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการสื่อสารและการทำงานร่วมกันในทีม สิ่งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Chen, J. [14] การใช้ Role Play ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการพูดและการออกเสียง แต่ยังส่งเสริมทักษะด้านสังคมและการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติม เช่น วิดีโอจำลองสถานการณ์ หรือแอปพลิเคชันสำหรับฝึกการออกเสียงภาษาจีน เพื่อเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน
2. ควรมีการออกแบบบทบาทและสถานการณ์สมมติที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

- [1] Krashen, S. D. Principles and Practice in Second Language Acquisition. New York: Pergamon; 1982.
- [2] Brown, H. D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy (2nd ed.). New York: Longman; 2001.
- [3] Harmer, J. The Practice of English Language Teaching (4th ed.). Essex: Pearson Education Limited; 2007.
- [4] เฉิงเซียงเหวิน และคณะ. เรียนจีนกลางกับหวังเหมยลี่ เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ฤทธิ์; 2547.
- [5] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2553.
- [6] สุพรรณิ ไชยเทพ. การใช้แบบฝึกเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและเขียนคำในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2544.
- [7] สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม. (IOC); 2551 [เข้าถึงเมื่อ 13 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก http://mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=656&articlegroup_id=146.2551.

- [8] ยามิละห์ นิเลาะ และสุรัสวดี นราพงศ์เกษม. ผลการใช้นิทานอีสปร่วมกับการสอนแบบบทบาทสมมติที่มีต่อการเข้าใจความหมายของคำกริยาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านเบอแสง. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12; 25 มิถุนายน 2564; มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. จังหวัดสงขลา: 2564. 1262-1274.
- [9] สลิลทิพย์ เพชรประดับ กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง และกมลทิพย์ รักเกียรติยศ. การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงสัทอักษรจีนกลางพยัญชนะ zh ch sh r ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน. การประชุมวิชาการระดับชาติ “การนำเสนอผลงานวิจัยของนักศึกษา สาขาการศึกษา ระดับปริญญาตรี ครั้งที่ 6” ; 15 มีนาคม 2567; มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.จังหวัดกรุงเทพมหานคร: 2567. 2190-2198.
- [10] รัตนศักดิ์ ทับจิตต์ กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง และกมลทิพย์ รักเกียรติยศ. การศึกษาความผิดพลาดการใช้ไวยากรณ์ภาษาจีน“两” กับ “二” ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 โรงเรียนบ้านลาดวิทยา จังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ “การนำเสนอผลงานวิจัยของนักศึกษา สาขาการศึกษา ระดับปริญญาตรี ครั้งที่ 6” ; 15 มีนาคม 2567; มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. จังหวัดกรุงเทพมหานคร: 2567. 2199-2210.
- [11] Shen Zheng Yang Gang กรกมล ธนะโรจน์รุ่งเรือง และกมลทิพย์ รักเกียรติยศ. การพัฒนาทักษะการเขียนเส้นขีดพื้นฐานของอักษรจีนด้วยแบบฝึกทักษะ. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2566;25:2: 26-34.
- [12] Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press; 1978.
- [13] รัชชัย ภิรมศรี. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาพฤติกรรมมารการกล้าแสดงออก ในหน่วยการเรียนรู้เรื่อง การตรวจสอบคุณภาพภายในองค์กรในรายวิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร นักศึกษาระดับ ปวส. ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ [ระดับปริญญาตรี].เชียงใหม่: วิทยาลัยเทคโนโลยีเมโทร; 2563.
- [14] Chen, J. Role Play and Oral Fluency Development in Second Language Learning. *Language Teaching Research Journal* 2010; 14: 3: 271-283.

การพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of teaching media in game-based web applications learning unit About technology around us for Mathayom 1 students

กัญญาภักดิ์ หอมขจร¹ ปราโมทย์ ตงฉิน^{1*} สุวัฒน์ เตชะเพชรไพโรบล² กรกรต เจริญผล³

ชาณยุทธิ์ อรุณสวัสดิ์⁴ สุกัญชลิกา บุญมาธรรม³ ศิริพร อ่วมศิริ³ และ พีรศุขย์ บุญมาธรรม⁵

Kanyapak Homkajorn¹, Pramote Tongchin^{1*}, Suwat Tachaphetpiboon², Korakrot Charoenphon³,
Chanyoot Arunsawat⁴, Sukanchalika Boonmatham³, Siriporn Uamsiri³ and Pheerasut Boonmatham⁵

¹สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

²สาขาวิชานวัตกรรมดิจิทัล คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

³สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ประยุกต์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

⁴สำนักงานอธิการบดี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

⁵สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

¹Computing Information Technology Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

²Digital Innovation Information Technology Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

³Computer Applications Information Technology Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

⁴Office of the president Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

⁵Computer Science Information Technology Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed.e-mail: pramote.ton@mail.pbru.ac.th

Received: 9 June 2025, Revised: 15 July 2025, Accepted: 29 July 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เพื่อประเมินคุณภาพของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนในรายวิชา การออกแบบและเทคโนโลยี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) แบบประเมินคุณภาพสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมถึงสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ Dependent t-test เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.44/77.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เท่ากับ 14.77/23.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานลดลงเหลือเพียง 0.264 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์และลดความเหลื่อมล้ำในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนที่เรียนด้วยสื่อการสอน มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว อยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมถึงสถิติเชิงอนุมานโดยใช้ Dependent t-test เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -24.37, p < .001$) สะท้อนให้เห็นว่าสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกมที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this research are 1) to develop teaching materials on a game-style web application in the learning unit subject technology around us, with a program to create teaching media for Mathayom 1 students, 2) To evaluate the quality of teaching media on a game-style web application learning unit on technology around us, and 3) to assess students' satisfaction with teaching media on web applications in the form of games, Learning unit on surrounding technology Paknam Pranwittaya School. The sample group used in this research was Mathayom 1 students studying in the subject of design and technology, Semester 1, Academic Year 2023, Paknam Pran Wittaya School, 30 students. Tools used include: 1) Teaching media on a web application in the form of games Learning unit on surrounding technology for Mathayom 1 students, 2) Academic achievement test on technology around us for Mathayom 1 students, 3) Quality assessment of teaching media on game-based web applications Learning unit on surrounding technology for Mathayom 1 students, and 4) student satisfaction questionnaire on student satisfaction with teaching media in game-based web applications learning unit on surrounding technology for Mathayom 1 students. Analysis of data using descriptive statistics, namely the mean (M) and standard deviation (S.D.), as well as inferential statistics using a dependent t-test to compare pre- and post-learning academic achievement, revealed that the students' average post-learning scores were significantly higher than their pre-learning scores at the .05 statistical significance level.

The research results found that the Development of teaching media in game-based web applications, learning unit on technology around us, with a teaching media creation program of Mathayom 1 students, had an efficiency of 76.44/77.00. Academic achievement of students learning with web application teaching media in the form of games on technology around them. The average academic achievement after studying was higher than before studying, equal to 14.77/23.10, The student's satisfaction with teaching media in game-based web applications learning was high.

Keywords : Academic achievement, Game-Based Learning Request

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาของไทยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้นเพราะเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในยุคสังคมสารสนเทศเป็นอย่างมาก การเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนนั้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 - 2570) กล่าวในหมวดหมู่ที่ 12 ไว้ว่าไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบสนองต่อโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเท่าที่ทำได้เพื่อให้มีความรู้ และทักษะที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนกันเป็นจำนวนมากผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนใจและอยากที่จะเรียนรู้กับสื่อการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับหลักการออกแบบเกม เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายทั้งด้านการมองเห็น การได้ยิน และการโต้ตอบกับสื่ออย่างมีความหมาย ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาการเรียนรู้ในรูปแบบเกม ทำให้เกิดแรงจูงใจภายใน เกิดความสนุกสนานและสนใจเรียนมากขึ้น ซึ่งช่วยให้สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้ลึกซึ้งและยั่งยืนยิ่งขึ้น สื่อการสอนลักษณะนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจังหวะและความสามารถของตนเอง โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงบทเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถย้อนกลับไปทบทวนเนื้อหาได้ตามต้องการ ช่วยลดข้อจำกัดของการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม เพิ่มความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้รับความนิยมในการนำมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันอย่างกว้างขวาง

การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผสมผสานเนื้อหาการเรียนรู้เข้ากับองค์ประกอบของเกมอย่างเป็นระบบ เพื่อกระตุ้นความสนใจ เพิ่มแรงจูงใจ และสร้างความมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสถานการณ์จำลองหรือปัญหาที่ออกแบบมาในลักษณะของเกม ทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การวางแผน และการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้รับผลสะท้อนกลับ (Feedback) ทันทีที่ตอบสนองต่อกิจกรรมในเกม การจัดการเรียนรู้ในลักษณะนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนรู้ตามความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล โดยมีสื่อหรือแพลตฟอร์มเป็นตัวกลางที่สามารถออกแบบให้นำเสนอเนื้อหาใน

ลำดับที่เป็นระบบ และประเมินผลได้อย่างทันทีและแม่นยำ ทำให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่น สนุกสนาน และเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในบริบทที่เหมาะสม

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การส่งเสริมทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และทักษะด้านไอซีที (ICT Skills) จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โปรแกรมสร้างสื่อการสอนนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นโปรแกรมที่มีลักษณะการใช้งานที่ไม่ซับซ้อน ไม่จำเป็นต้องพิมพ์คำสั่งที่ยุ่งยาก ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้การเขียนโปรแกรมเบื้องต้นได้ด้วยตนเองอย่างสะดวก นอกจากนี้ ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้ในวิชาเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้หลากหลาย เช่น แอนิเมชัน เกม ดนตรี ศิลปะ และสื่อปฏิสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การคิดอย่างเป็นระบบ และการทำงานร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนผลงานทางเว็บไซต์อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการพัฒนา สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม โดยประยุกต์ใช้แนวทาง การเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการที่สนุกสนาน มีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างใกล้ชิด เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เข้าใจหลักการพื้นฐานของการเขียนโปรแกรม และสามารถสร้างเกมในรูปแบบง่าย ๆ ได้ด้วยตนเอง บนพื้นฐานของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งช่วยพัฒนาทั้งทักษะทางวิชาการและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง และรู้จักได้ด้วยตนเองในการลงมือปฏิบัติการสร้างเกมอย่างง่าย เพื่อเป็นการสร้างความรู้โดยขึ้นเป็นของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวด้วยโปรแกรมสร้างสื่อการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อประเมินคุณภาพของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรเป้าหมายและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยพิจารณาจากลักษณะ ประสบการณ์ หรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษา

1.2 การเลือกใช้รูปแบบการวิจัย

กำหนดกรอบแนวทางการวิจัย เช่น การวิจัยเชิงทดลอง หรือกึ่งทดลอง โดยออกแบบให้สามารถเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการใช้ตัวแปรต้น (เช่น การใช้สื่อการสอน)

1.3 การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระบุเครื่องมือหลักที่ใช้ในกระบวนการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม หรือแบบสังเกต ตลอดจนแหล่งข้อมูลและแบบเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.4 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจะได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ และการทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ก่อนนำไปใช้จริง

1.5 การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทดลองตามแผนที่วางไว้ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่ออกแบบ และดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองอย่างเป็นระบบ

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ

ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ระดับผลประเมิน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน เช่น Dependent t-test เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง พร้อมทั้งแปลผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.3 แบบประเมินคุณภาพสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวด้วยโปรแกรมสร้างสื่อการสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวด้วยโปรแกรมสร้างสื่อการสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. กลุ่มเป้าหมาย/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา จำนวน 57 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาโดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกัน (Dependent t-test) เพื่อตรวจสอบความแตกต่างก่อนและหลังการทดลอง

สำหรับการตีความระดับความเหมาะสมของข้อมูล ใช้เกณฑ์การแปลความหมายจาก ระดับผลประเมิน ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

ระดับผลการประเมิน 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

ระดับผลการประเมิน 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับมาก

ระดับผลการประเมิน 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ระดับผลการประเมิน 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อย

ระดับผลการประเมิน 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

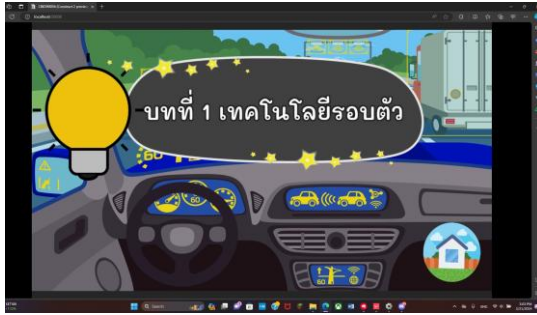
การศึกษาวิจัยเรื่อง สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวด้วยโปรแกรมสร้างสื่อการสอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา

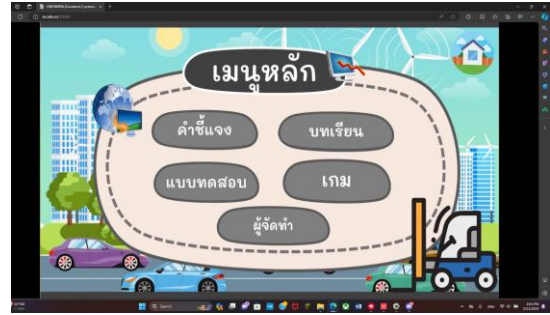
ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวจากการทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์		เกณฑ์การประเมิน
	กระบวนการ (E_1)	ผลลัพธ์ (E_2)	
30 คน	76.44	77.00	75/75

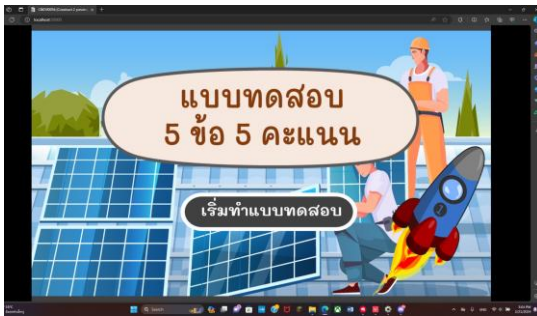
จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว จากการทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เมื่อทดลองใช้สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวกับนักเรียนแบบกลุ่มตัวอย่าง ได้คะแนนเฉลี่ยกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 76.44 และคะแนนเฉลี่ยผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 77.00 โดยมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.44/77.00 ซึ่งค่าประสิทธิภาพที่ได้นี้สูงกว่าเกณฑ์ 75/75 และเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ แสดงว่าของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว นี้สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรายวิชาการใช้โปรแกรมประยุกต์ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ได้

รูปภาพที่ 1 หน้าจอสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม

รูปภาพที่2 เมนูการเข้าระบบเพื่อเลือกหัวข้อต่าง ๆ

รูปภาพที่3 หน้าของระบบในการทำแบบทดสอบหลังเรียน

รูปภาพที่4 เนื้อหาการเรียนรู้บนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา

การทดสอบ	จำนวน (คน)	M	S.D.
ก่อนเรียน	30	14.77	1.832
หลังเรียน	30	23.10	0.264

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 30 คน ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ค่าเฉลี่ยของคะแนน ก่อนเรียน เท่ากับ 14.77 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.832 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของคะแนน หลังเรียน เท่ากับ 23.10 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.264 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของคะแนนเฉลี่ยอย่างชัดเจนหลังจากได้รับการเรียนรู้ เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยสถิติ t-test แบบ Dependent Sample ซึ่งเหมาะสำหรับการเปรียบเทียบข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเดียวกันก่อนและหลังการทดลอง พบว่าได้ค่า $t = -24.37$ และค่า $p\text{-value} = 0.000$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการตรวจสอบประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้ดังกล่าว โดยคะแนนที่เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัดและมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บ่งชี้ว่าสื่อที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา ที่มีต่อของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา ที่มีต่อของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	
1. ด้านรูปแบบลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน				
1.1 ตัวอักษรอ่านง่ายชัดเจน	4.23	0.65	มาก	10
1.2 รูปแบบสวยงาม น่าสนใจ	4.57	0.50	มากที่สุด	1
1.3 มีเทคนิคการนำเสนอที่เหมาะสม น่าสนใจ	4.20	0.63	มาก	13
1.4 ภาพประกอบสวยงาม เหมาะสมกับเนื้อหา	4.23	0.65	มาก	10
1.5 ความยาวของบทเรียนมีความเหมาะสม	4.40	0.55	มาก	5
1.6 ช่วยให้บริการภาคให้ห้องเรียนดีขึ้น	4.17	0.71	มาก	15
2. ด้านเนื้อหา				
2.1 คำอธิบายเนื้อหาแต่ละหน่วยชัดเจน	4.43	0.61	มาก	4
2.2 การจัดลำดับเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.57	0.50	มากที่สุด	1
2.3 ความยากง่ายของเนื้อหาที่มีความเหมาะสม	4.20	0.63	มาก	13
2.4 ปริมาณเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.37	0.65	มาก	6
2.5 แบบทดสอบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา	4.57	0.50	มากที่สุด	1
2.6 เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในบทเรียนได้	4.23	0.65	มาก	10
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้				
3.1 กิจกรรมการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ	4.26	0.61	มาก	8
3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ตอบกับบทเรียนได้	4.31	0.53	มาก	7
3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้รู้สึกสนุก น่าสนใจ และเพลิดเพลิน	4.26	0.66	มาก	8
ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน				
รวมเฉลี่ย	4.33	0.61	มาก	

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปากน้ำปราณวิทยา ที่มีต่อของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว อยู่ในระดับมาก

($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายการประเมิน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3 รายการ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.50) ได้แก่ รูปแบบสวยงาม น่าสนใจ การจัดลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม และแบบทดสอบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา สำหรับรายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด แต่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.71) คือ ช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนดีขึ้น แสดงว่า การเรียนด้วยของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชัน รูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว นี้มีความเหมาะสมสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนและช่วยกระตุ้นนักเรียนให้สนใจในการเรียนมากขึ้นได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 โดยการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และมีการปรับปรุงในแต่ละขั้นตอนอีกทั้งได้ผู้เชี่ยวชาญได้ช่วยตรวจเครื่องมือและประเมินคุณภาพสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม ทำให้ได้เครื่องมือต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังได้ใช้เวลาและกระบวนการในการดำเนินการทดลองหลายครั้งควบคู่ไปกับการปรับปรุงแก้ไขทุกครั้งที่ผลการประเมินประสิทธิภาพออกมา ก่อนที่จะมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง การพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม ในขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพนั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรเทพ เมืองแมน [2] ได้กล่าวว่า การออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูผู้สอนช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบการให้ผู้เรียนฝึกและทำซ้ำมาก ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญและสามารถจดจำได้ดี การมีส่วนร่วม (Participation) และการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของผู้เรียนในการเรียน การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) การถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) และความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) และสำหรับขั้นตอนการประเมินคุณภาพบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจเครื่องมือ และประเมินคุณภาพสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม พร้อมทั้งได้ให้คำแนะนำในสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขได้อย่างละเอียด ส่งผลให้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม มีความสมบูรณ์และเหมาะสมที่สุด

จากการนำของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ที่มีประสิทธิภาพนี้ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลของการใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม เพื่อการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัวสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนศักดิ์ แสงคำเฉลี่ย [3] ที่ศึกษาการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง มัลติมิเตอร์ วิชาเครื่องมือวัดไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 90.9/91.9 ซึ่งอยู่สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 90/90 และสอดคล้องกับงานวิจัยของประนอม ประสงค์มงคล [4] ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านโภชนาการ โดยศึกษาจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อเนื่องจบในตอนเดียวแบบมีขั้นตอนกับการสอนปกติที่ใช้ในปัจจุบันของกลุ่มสตรีมีครรภ์ในเขตจังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนต่อเนื่องจบในตอนเดียวมีขั้นตอนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ มีประสิทธิภาพ 91.33/89.67 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทรี วิเศษ [5] ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคามคงทนในการจำจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยเจริญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีประสิทธิภาพ 82.57/81.00 สอดคล้องกับเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากมาจากของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว มีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนศึกษาทำความเข้าใจไปทีละน้อย โดยในแต่ละตอนผู้วิจัยได้จัดทำบทเรียนให้มีความน่าสนใจ มีภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบ ที่ช่วยสื่อให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนและแม่นยำขึ้น ส่งผลให้นักเรียนอยากเรียนรู้ อีกทั้งนักเรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ตามความพร้อมของแต่ละบุคคล มีแบบทดสอบประกอบบทเรียนที่มีรูปแบบของการถามตอบที่หลากหลาย รวมทั้งมีการป้อนผลข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้ นักเรียนได้รู้ถึงพัฒนาการของตนเอง การเรียนรู้จากสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกมนี้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามลักษณะเชิงเส้น คือ ตามลำดับแต่ละสไลด์ หรืออาจเลือกเรียนเน้นย้ำความเข้าใจได้ตามความต้องการของนักเรียนตามลักษณะสาขา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของสกินเนอร์ (B.F. Skinner) [6] บิดาของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมภายนอก และทฤษฎีการวางเงื่อนไข (Operant Conditioning) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า การตอบสนอง (S-R Theory) และการให้การเสริมแรง (Reinforcement) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากมนุษย์ตอบสนองต่อสิ่งเร้าและพฤติกรรมตอบสนองจะเข้มข้นขึ้น หากได้รับการเสริมแรงที่เหมาะสม นอกจากนี้ สกินเนอร์ได้สร้างเครื่องช่วยสอน (Teaching Machine) ขึ้น และต่อมาได้พัฒนาเป็นบทเรียนแบบโปรแกรม โดยที่บทเรียนโปรแกรมของสกินเนอร์จะ

เป็นบทเรียนในลักษณะเชิงเส้นตรง (Linear) ซึ่งเป็นบทเรียนแบบโปรแกรมของสกินเนอร์จะเป็นบทเรียนในลักษณะเชิงเส้นตรง (Linear) ซึ่งเป็นบทเรียนที่นักเรียนทุกคนจะได้รับการเสนอเนื้อหาเรียงตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบเหมือนกัน นอกจากนั้น จะมีคำถามในระหว่างการเรียนรู้เนื้อหาแต่ละตอนอย่างสม่ำเสมอให้นักเรียนตอบและเมื่อตอบแล้วก็มีเฉลยพร้อมมีการเสริมแรง โดยอาจจะเป็นการเสริมแรงทางบวก เช่น คำชมเชย หรือเสริมแรงทางลบ เช่น ให้อ่านไปศึกษาบทเรียนอีกครั้งหรืออธิบายเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าเป็นลำดับการสอนที่ดีและนักเรียนจะได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธิมา โพธิ์โชติ [7] ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาการเกษตรเรื่อง “การเลี้ยงผึ้ง” สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตจากการเปรียบเทียบผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยของสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความเห็นว่า สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกมนี้มีรูปแบบสวยงาม น่าสนใจ การจัดลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม และแบบทดสอบมีความเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น โดยผลการวิจัยนี้อาจจะเนื่องมาจากสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกมมีข้อดีหรือข้อได้เปรียบหลายประการเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ ตามคำกล่าวของ แชนนาฟิน และเกค [8] ที่กล่าวว่า สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม มีการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบทเรียนในขณะที่เรียนมากกว่าสื่อการเรียนการสอนประเภทอื่น ๆ สนับสนุนการเรียนรู้แบบรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเวลาใดก็ได้ตามต้องการ ช่วยลดต้นทุนในด้านการจัดการเรียนการสอนได้ มีแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจเรียนเพิ่มขึ้น ให้ผลย้อนกลับแก่นักเรียนได้อย่างรวดเร็ว นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเองได้ทันที สะดวกต่อการติดตามประเมินผลการเรียน โดยมีการออกแบบสร้างโปรแกรมให้สามารถเก็บข้อมูลคะแนนหรือผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนไว้ สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อประเมินผลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง เมื่อเปรียบเทียบกับครูผู้สอน มีเนื้อหาที่คงสภาพแน่นอน เนื่องจากเนื้อหาของบทเรียนได้ผ่านการตรวจสอบให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุม จัดลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อหาอย่างถูกต้อง มีความคงสภาพเหมือนเดิมทุกครั้งที่ย้อน ทำให้เชื่อมั่นได้ว่าผู้เรียนเมื่อได้เรียนบทเรียนทุกครั้งจะได้เรียนเนื้อหาที่คงสภาพเดิมไว้ทุกประการ ต่างจากการสอนด้วยครูผู้สอนที่มีโอกาสที่การสอนที่มีโอกาสที่การสอนแต่ละครั้งของครูผู้สอนในเนื้อหาเดียวกัน อาจมีลำดับเนื้อหาไม่เหมือนกันหรือข้ามเนื้อหาบางส่วนไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสรณ์ แก้วมรกต [9] ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ยูนิคซ์ ซึ่งมีความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น เรียนได้ตามความสามารถของตนเอง บรรยายภาคในการเรียนไม่ตึงเครียด ช่วยให้มีความสนใจในการเรียนมากขึ้นกว่าเดิม ผู้เรียนไม่วิตกกังวลในขณะใช้ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องหรือความรู้ในส่วนที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจดีช่วยให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้นและเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1) นักเรียนสามารถนำสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ในการเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระทั้งในและนอกเวลาเรียงตามความพร้อมและความสนใจ
- 2) สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว นี้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนในกรณีที่นักเรียนขาดเรียนหรือเรียนรู้อำบาก ไม่ทันเพื่อน
- 3) ครูผู้สอนที่ใช้สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว การศึกษาวิธีการและขั้นตอนการใช้สื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม ให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนที่จะนำไปใช้กับนักเรียน เพื่อจะได้ช่วยดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรนำผลการพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เทคโนโลยีรอบตัว ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปสร้างสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม ในเนื้อหาเรื่องอื่น ๆ อีก หรือรายวิชาอื่น ๆ โดยเฉพาะเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีเรื่องที่ต้องอาศัยการจินตนาการหรือมีความซับซ้อนมาก ๆ
- 2) ควรมีการศึกษาค้นคว้าและการพัฒนาสื่อการสอนบนเว็บแอปพลิเคชันรูปแบบเกม เพื่อการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการใช้เทคนิคการสอนรูปแบบต่าง ๆ
- 3) ควรศึกษาผลของการใช้สื่อการสอนดังกล่าวในระยะยาว โดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่กับการวัดความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อประเมินความยั่งยืนของผลลัพธ์ทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- [1] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น; 2553.
- [2] พรเทพ เมืองแมน. หลักการออกแบบและสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วยโปรแกรม Authorware Professional 5. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์; 2544.
- [3] เจนศักดิ์ แสงคำเฉลียง. การสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง มัลติมีเตอร์ วิชาเครื่องมือวัดไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 กรมอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร/กรุงเทพฯ; 2547.
- [4] ประนอม ประสงค์มงคล. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านโภชนาการศึกษากจากโปรแกรมสไลด์ชนิดต่อเนื่องจบในตอนเดียวแบบมีขั้นตอน กับการสอนปกติที่ใช้ในปัจจุบัน ของกลุ่มสตรีมีครรภ์ ในเขตจังหวัดพะเยา [ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา]: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2542.
- [5] สุนทรี วิเศษ. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทน ในการจำจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยเจริญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 3. ม.ป.ท.: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2549.
- [6] Skinner, B. F. . The science of learning and the art of teaching. Harvard Educational Review, 24(2), 86–97; 1954
- [7] นิรัชมา โพธิ์โชติ. การพัฒนาบทเรียนโปรแกรมสไลด์เทปวิชาการเกษตรเรื่อง การเลี้ยงผึ้งสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี [ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการศึกษา)]: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; 2541.
- [8] Hannafin, M. J., & Peck, K. L.. The design, development, and evaluation of instructional software. New York: Macmillan Publishing Company; 1988.
- [9] อติสรณ์ แก้วมรกต. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องยูนิกซ์ [การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2541.

การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกโกลาหล (BANI World) Mobilizing Resources to Develop Learning Management in the BANI World Era

ลักณา ชำนาญกุล*, ณัฐนันท์พร จารุพัฒน์ กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม
Lakkana Chamnankun*, Nattananphon Jarupat, Kanchana Boonsong, and Nipa Petsom

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
Department of Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University, Phetchaburi 76000

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: luckmasci@gmail.com

Received: 29 October 2024, Revised: 15 February 2025, Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ภายใต้บริบทของความเปราะบาง วิตกกังวล ไม่เป็นเส้นตรง และยากต่อการเข้าใจ หรือที่เรียกว่ายุคโลกโกลาหล (BANI World) ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกโกลาหล (BANI World) โดยนำเสนอ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ยุคโลกโกลาหล (BANI World) และการรับมือ 2) แนวทางการจัดการเรียนรู้ของไทยในยุคโลกโกลาหล (BANI World) 3) ทรัพยากรทางการศึกษากับพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกโกลาหล (BANI World) และ 4) การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกโกลาหล (BANI World) บทความได้นำเสนอแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาใน 3 มิติ ได้แก่ 1) แนวทางการระดมทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน ซึ่งมุ่งเน้นการจัดหาและบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในทุกมิติ 2) แนวทางการระดมทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเน้นการใช้ความรู้และประสบการณ์จากชุมชนในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย และ 3) แนวทางการระดมทรัพยากรจากเครือข่ายความร่วมมือรายกิจกรรม ซึ่งมุ่งเน้นการสร้างพันธมิตรระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในโลกยุคใหม่ ทั้งนี้ การระดมทรัพยากรอย่างบูรณาการถือเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ระบบการศึกษามีความยืดหยุ่น เสมอภาค และสามารถขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนในยุคโลกโกลาหล (BANI World)

คำสำคัญ : ทรัพยากรทางการศึกษา การระดมทรัพยากร การจัดการเรียนรู้ ยุคโลกโกลาหล

Abstract

In the context of the BANI World, characterized by brittleness, anxiety, nonlinearity, and incomprehensibility. The education system needs to adapt its learning approach to develop learners to be able to cope with change effectively. This article aims to present a guideline for mobilizing educational resources to develop learning management in the era of BANI World by presenting 4 issues: 1) BANI World and how to cope with, 2) Thailand's learning management approaches in BANI World, 3) Educational resources and the development of learning management in BANI World, and 4) mobilizing educational resources to develop learning management in BANI World. The article presents approaches to mobilizing educational resources in three dimensions: 1) guidelines for mobilizing monetary resources, which focus on procuring and managing budgets effectively to support learning management in all dimensions, 2) guidelines for mobilizing local wisdom resources, which emphasize the use of knowledge and experience from the community to enhance meaningful learning, and 3) guidelines for mobilizing resources from collaborative activity networks focus on building partnerships between educational institutions, government agencies, the private sector, and communities to jointly develop learning processes that respond to the needs of learners in the modern world. Thus, integrative resource mobilization is a key mechanism to ensure education systems are resilient, equitable, and capable of driving sustainable learning in BANI.

Keywords: Educational Resources, Mobilizing Resources, Learning Management, BANI World

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน ซึ่งไม่เพียงส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองเท่านั้น หากยังส่งผลโดยตรงต่อระบบการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกระดับ แนวคิดเดิมที่ใช้อธิบายความเปลี่ยนแปลงของโลกในลักษณะที่ผันผวน (VUCA World) ซึ่งประกอบด้วย ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน

(Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) แม้จะสะท้อนลักษณะของโลกที่เปลี่ยนแปลงได้ดีในช่วงหนึ่ง แต่ไม่สามารถอธิบายความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันได้อย่างเพียงพอ ช่วงเวลาหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โลกได้เข้าสู่บริบทใหม่ที่ Jamais Cascio นักมานุษยวิทยาและนักอนาคตศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกาเสนอให้เรียกว่า "BANI World" มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความเปราะบาง (Brittle) ความวิตกกังวล (Anxious) ความไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) และความยากต่อความเข้าใจ (Incomprehensible) แนวคิด BANI สะท้อนภาพของโลกที่ไม่เพียงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่ยังเปราะบาง คาดการณ์ได้ยาก และเต็มไปด้วยปัจจัยที่สร้างแรงกดดันในทุกมิติของชีวิต [1]

ภายใต้บริบทของยุคโลกโกลาหล (BANI World) ระบบการศึกษาจึงเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพและมีคุณค่า การจัดการศึกษาไม่อาจยึดติดกับรูปแบบการถ่ายทอดความรู้แบบเดิมได้อีกต่อไป จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนไปสู่การส่งเสริมทักษะแห่งอนาคต (Future Skills) อาทิ ทักษะการปรับตัว ทักษะการคิดอย่างยืดหยุ่น การตัดสินใจภายใต้ภาวะไม่แน่นอน การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทักษะด้านความเข้าใจ และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการอยู่รอดและการเติบโตในโลกที่มีความเปราะบางและซับซ้อน [2]

อย่างไรก็ตาม แนวคิด BANI ไม่ควรถูกมองในแง่ลบเพียงด้านเดียว แต่สิ่งกระตุ้นให้วงการการศึกษาไทยตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับตัว เปิดโอกาสให้มีการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของโลกในปัจจุบัน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นทั้งทางความคิดและอารมณ์ (Mental Resilience) มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าใจบริบทที่หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่คาดการณ์ไม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณลักษณะดังกล่าวถือเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งระบบการศึกษาควรเร่งให้ความสำคัญและผลักดันอย่างเป็นระบบ

ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เท่าทันบริบทของโลกยุคใหม่ การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในรูปของตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะของครูและผู้เชี่ยวชาญ เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเครือข่ายความร่วมมือ ล้วนเป็นทรัพยากรที่สามารถเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และตอบโจทย์การพัฒนาทุนมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบท BANI [3]

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของยุคโลกโกลาหล (BANI World) โดยเชื่อมโยงแนวคิดการพัฒนาการศึกษาเข้ากับเป้าหมายในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่สามารถพึ่งพาวิถีคิดแบบเดิมได้อีกต่อไป ทั้งนี้ การระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบจะเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการจัดการศึกษา ส่งเสริมความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ และเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและยั่งยืน

ยุคโลกโกลาหล (BANI World) และการรับมือ

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ที่มีการระบาดไปทั่วโลก โดยเริ่มการระบาดตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2019 ถึงช่วงเดือนกรกฎาคม 2022 นั้นทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ผู้คนบนโลกรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง จนเกิดวิถีการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างออกไปจากในอดีต (New Normal) และการดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่นี้จะไม่มีการเปลี่ยนกลับไปเป็นเหมือนเดิมอีก Jamais Cascio นักมานุษยวิทยาและนักอนาคตศาสตร์ชาวสหรัฐอเมริกา จึงได้เสนอแนวคิดเพื่ออธิบายโลกยุคใหม่นี้ด้วยคำว่า BANI โดยอธิบายไว้ดังนี้

B (Brittle) คือ ความเปราะบาง ซึ่งภายนอกอาจดูแข็งแกร่ง จนกระทั่งถึงจุดแตกหัก จากนั้นทุกอย่างก็พังทลายเป็นความล้มเหลวแบบกะทันหันและรุนแรง ความสำเร็จหลาย ๆ อย่าง ไม่อาจอยู่คงทนถาวร [1] ตัวอย่าง เหตุการณ์น้ำท่วมในปี 2567 ที่จังหวัดเชียงใหม่เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมอย่างฉับพลัน ทำให้บ้านทั้งหลังทรุดตัวและพังทลายหายลงไปในแม่น้ำ [4]

A (Anxious) คือ ความวิตกกังวล สภาพแวดล้อมในปัจจุบันส่งผลให้ผู้คนเกิดความวิตกกังวล โดยเฉพาะการนำเสนอของสื่อที่มักนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิด แต่ไม่นำเสนอเหตุผลความเป็นจริง และปัจจุบันผู้คนถูกล้อมรอบไปด้วยข้อมูลที่บิดเบือน ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง ข่าวปลอม และข้อมูลวิทยาศาสตร์เทียม ข้อมูลทั้งหมดเหล่านี้ทำให้ผู้คนตกผลึกเป็นความวิตกกังวล และความวิตกกังวลที่สูงขึ้นนี้ จึงทำให้ผู้คนไม่กล้าคิดนอกกรอบ มีความกลัวที่จะทำผิด จึงนิ่งเฉยเพื่อหลีกเลี่ยงการรับผิดชอบ และความวิตกกังวลที่มาพร้อมกับความรู้สึกที่ไร้หนทาง อาจนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อหาทางออกด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมนำมาซึ่งปัญหาที่ใหญ่มากขึ้นไปอีก [1] ตัวอย่างจากเหตุการณ์รถทัศนศึกษาของนักเรียนเกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2567 ทำให้เกิดความวิตกกังวลของประชาชน และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันในวงกว้างถึงกิจกรรมทัศนศึกษาของนักเรียนว่าควรยกเลิก หรือ ยังควรมีกิจกรรมนี้ต่อไป [5] นอกจากนี้ความวิตกกังวลในดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ巴士ที่ถูกยกเลิกการเช่า巴士เกือบทั้งหมด โดยเฉพาะการเช่า巴士ในกิจกรรมทัศนศึกษาของนักเรียน [6]

N (Nonlinear) คือ ความไม่เป็นเส้นตรง หลายเหตุการณ์เกิดขึ้นแบบไม่มีใครคาดคิด ชาติตระการ และไม่เป็นเหตุเป็นผล ไม่สามารถทำนายได้ ไม่ว่าจะเป็นการระบาดของโรค COVID – 19 หรือสภาพภูมิอากาศของโลกที่มีอุณหภูมิสูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ย้อนแย้งเมื่อประเทศต่าง ๆ พยายามที่จะลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมาตั้งแต่เมื่อ 27 ปีที่แล้ว กับพิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) ในปี ค.ศ. 1997 [7] จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศของโลก จะเห็นได้จากเหตุการณ์น้ำท่วมทางภาคเหนือของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2567 โดยเฉพาะที่อำเภอแม่สาย จ.เชียงราย ซึ่งเป็นเหตุการณ์น้ำท่วมที่มีความรุนแรงมากที่สุดในรอบ 60 ปี [8]

I (Incomprehensible) คือ ความไม่สามารถเข้าใจได้ ปัจจุบันมีข้อมูลมากมายให้เลือกใช้ประกอบการตัดสินใจ แต่ในภาวะข้อมูลท่วม (Information overload) แบบนี้ ทำให้ยากต่อการแยกแยะข้อมูลจึงเกิดความรู้สึกคลุ้มคลั่ง และการตัดสินใจพลาดก็สามารถเกิดขึ้นได้เสมอ นอกจากนี้โลกในยุคที่ AI มีการเรียนรู้มากขึ้น มีการทำงานมากขึ้น อัลกอริทึม (Algorithms) ที่ซับซ้อนมากขึ้น จนยากที่จะทำความเข้าใจว่า AI มีกระบวนการตัดสินใจอย่างไร เพราะนั่นอาจทำให้เกิดปัญหาที่มนุษย์ไม่สามารถควบคุมการทำงานของ AI ได้ ดังนั้น จึงไม่ควรละเลยต่อข้อกำหนดที่ให้ผู้ใช้ระบบอัลกอริทึมต้องสามารถอธิบายได้ว่าระบบเหล่านั้นมีการสรุปผลได้อย่างไร และทำไม [1] ตัวอย่างการเรียนรู้ของ AI ด้วยวิธี Deep Learning ที่ให้ AI เรียนรู้ข้อมูลของคน ๆ หนึ่ง และสามารถสร้างเป็น Deepfake หรือการปลอมเป็นบุคคลนั้นได้ทั้งใบหน้าและน้ำเสียง ซึ่งผู้ที่ไม่หวังดีอาจใช้เทคโนโลยีนี้ปลอมแปลงใบหน้าและน้ำเสียงของบุคคลนั้น ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ต่าง ๆ จนสร้างความเสียหายได้ [9]

จะเห็นได้ว่า ยุคโลกโกลาหล (BANI World) ที่มีความเปราะบาง ทุกอย่างสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างฉับพลัน ไม่สามารถคาดเดาได้ จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล และความคลุ้มคลั่งของข้อมูลที่มีอยู่มากมายทำให้ไม่สามารถแยกแยะได้ และไม่สามารถเข้าใจได้ ซึ่งนำมาสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด ในการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของโลกนี้ ผู้คนจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีศักยภาพที่หลากหลาย (Multipotentialite) ฝึกให้ตนเองมีวิธีคิด (Mindset) และจิตใจ ที่มีความยืดหยุ่น (Mental Resilience) สามารถหลุดจากความล้มเหลวขององค์กร หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ฝึกให้เป็นผู้ที่มีสติ (Mindfulness) พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง มีความเข้าใจ (Empathy) ผู้อื่น และการมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) จะทำให้ทีมความกังวลสามารถทำงานร่วมกันได้ การมีความสามารถในการทำความเข้าใจบริบทโดยรวม (Context) จะสามารถคาดการณ์สถานการณ์ได้ดีขึ้น และ การมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว (Being agile) รวมไปถึงความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ สร้างนวัตกรรม (Innovation) จะทำให้สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ และในยุคที่ข้อมูลมีอยู่มากมาย บางครั้งตัดสินใจไม่สามารถตัดสินใจได้จากข้อเท็จจริงจากข้อมูลเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องใช้ทักษะการรู้ด้วยสัญชาตญาณ (Intuition) ร่วมด้วย จึงทำให้เกิดทักษะการตัดสินใจได้ภายใต้ความเสี่ยง (Risk-taking) [10]

เมื่อพิจารณาแนวทางการรับมือกับโลกในยุคโกลาหล ตามที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความพยายามของระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแห่งอนาคต เช่น ความยืดหยุ่นทางความคิด การมีสติและการรู้เท่าทันตนเอง รวมถึงการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิด BANI ไปสู่การปฏิบัติจริงในสังคมไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษา เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะเชื่อมโยงแนวคิด BANI กับการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เท่าทันบริบทของโลกยุคโกลาหลได้อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางการจัดการเรียนรู้ของไทยในยุคโลกโกลาหล (BANI World)

ในยุคโลกโกลาหลที่มีความเปราะบาง ประเทศไทยจึงต้องมีการเตรียมคนให้สามารถรับมือ มีความพร้อมในการเผชิญหน้ากับความท้าทายที่เกิดขึ้นได้อย่างไม่วิตกกังวล จากการประชุมทางวิชาการประจำปี 2567 ของคุรุสภา ได้กล่าวถึง ทิศทางการศึกษาของประเทศไทยว่า ควรเป็นการศึกษาเพื่อการอยู่ร่วมกับโลกและเพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ของไทยในยุคโลกโกลาหล จึงมีแนวทาง ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิธีคิด (Mindset) ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่ดี และมีความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง มีแนวคิดในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงรู้ความผิดพลาดของตนเอง สามารถเปลี่ยนแปลงตนเอง และมีความพร้อมในการปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว [11]

2. การจัดการเรียนรู้เพื่อเข้าสู่อาชีพโดยร่วมกับการแนะแนวอาชีพ ไม่เพียงจะเน้นการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาในระดับอาชีวศึกษาเท่านั้น แต่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในโลกแห่งอาชีพจริง ๆ และเพื่อการเลือกสาขาในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย หรือการเปลี่ยนไปศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา หรือการไปประกอบอาชีพของตนเอง [12] ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าสู่อาชีพ ควรจัดให้ผู้เรียนได้รับใบรับรองคุณวุฒิ

วิชาชีพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ในลักษณะ Reskill และ Upskill จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะที่ทันยุค ทันสมัย สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ [11]

3. การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ Project Based Learning หรือ Problem Based Learning หรือ Capstone Project โดยบูรณาการหลายกลุ่มสาระวิชา มีการเชื่อมโยงกับชุมชน โดยวิเคราะห์จากโจทย์ปัญหา ใกล้ตัวในชุมชน ร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหา ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะที่จำเป็นในโลกยุค BANI ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกัน [2] ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการศึกษา การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การร่วมมือกับชุมชนในการแก้ปัญหาจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกของการเป็นสมาชิกของชุมชนเกิดจิตสำนึกในการรักท้องถิ่น และการเป็นพลเมืองของโลก และการทำงานในลักษณะนี้จะนำไปสู่วิถีคิดการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสังคม (Social Entrepreneur) [12]

4. การส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม (Collaboration Skills) ให้นักเรียน โดยให้อาจารย์ได้ทำงานร่วมกัน เรียนรู้จากกันและกัน สนับสนุนการสร้างความร่วมมือและสัมพันธภาพที่ดีภายในทีม ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทักษะทางการคิดวิเคราะห์ ทักษะการเข้าสังคม เช่น มารยาทในการสนทนา การเคารพความคิดเห็นผู้อื่น และทักษะทางอารมณ์ (Emotional Skill) [2]

5. การบูรณาการเทคโนโลยีในการเรียนรู้ (Technology Integration) เป็นการสนับสนุนสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพสูง [2]

6. การผสมผสานระหว่างการศึกษาและความบันเทิง (Edutainment) โดยใช้รูปแบบความบันเทิงต่าง ๆ เช่น เกม การ์ตูน หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อสอดแทรกความรู้และเนื้อหาทางการศึกษา การเรียนรู้ในรูปแบบนี้สามารถกระตุ้นความอยากรู้ และความสนใจในการเรียนรู้อย่างแท้จริง ผู้เรียนมีสมาธิจดจ่อ มีแรงจูงใจ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของตน [13]

7. การเปลี่ยนบทบาทของครู อาจารย์ จากการเป็นผู้สอนให้ความรู้ เปลี่ยนไปโดยทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coach) ส่งเสริมสนับสนุน และชี้แนะให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นหาความชอบ และความถนัดของตนเอง [11]

8. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) มีเป้าหมายที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต เป็นผู้ที่มีความรู้ที่เรียกว่า “บุคคลแห่งการเรียนรู้” เนื่องจาก โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ความรู้ วิทยาการและเทคโนโลยี เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา ทุกคนและทุกช่วงวัยจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันโลกอยู่เสมอ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและไม่มีการสิ้นสุดจึงจะทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต [14]

9. การส่งเสริมการสื่อสารภาษาต่างประเทศ โดยในยุคที่โลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างกว้างขวางไร้พรมแดน การสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญ การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำเป็นต้องมีลักษณะสอดคล้องกับสิ่งที่สังคมโลกคาดหวัง ด้วยเหตุนี้หลักสูตรจึงควรสนองตอบต่อแนวทางดังกล่าว ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ที่เหมาะสม ได้แก่ ความรู้ในเนื้อหาภาษา การจัดการเรียนการสอน ผู้เรียน และที่สำคัญอีกประการ คือ ความรู้ด้านเทคโนโลยีที่จะเอื้อให้ผู้สอนประยุกต์ความรู้ ทุกด้านในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี [15]

ทรัพยากรทางการศึกษากับพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกโกลาหล (BANI World)

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกโกลาหล จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่เป็นเส้นตรง ทรัพยากรเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีบทบาทในการยกระดับคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้ แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความเปราะบาง ความวิตกกังวล ความไม่แน่นอนเป็นผล และความยากต่อการเข้าใจของโลกยุคปัจจุบัน ทรัพยากรทางการศึกษาประกอบด้วย ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน และทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน ซึ่งทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน เช่น งบประมาณ ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าจัดซื้อสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าบำรุงรักษาครุภัณฑ์ ค่าพัฒนาห้องเรียนอัจฉริยะ ค่าจัดจ้างบุคลากรจากภายนอก และค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น บุคคล ภูมิปัญญา องค์ความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ เครื่องแต่งกาย วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน และในอนาคต [3]

ทรัพยากรที่เป็นตัวเงินมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา ไม่สามารถแยกส่วนจากทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงินได้ โดยทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนช่วยให้การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ไม่ใช่ตัวเงินสามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ การจัดสรรทรัพยากรที่เป็นตัวเงินอย่างเหมาะสม จึงถือเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการเสริมสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้อย่างยั่งยืน

ครู ถือเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูโดยใช้วิธีการอบรมให้ความรู้ ไม่เพียงพอที่จะช่วยพัฒนาครูให้เกิดความรู้และทักษะที่ต้องการได้ จำเป็นต้องแสวงหาวิธีการอื่น ๆ มาใช้เพิ่มเติม เช่น การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการมีระบบการให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทางวิชาการจากผู้เชี่ยวชาญ [16] ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาครูของประเทศฟินแลนด์ที่จัดให้มี Tutor Teacher สนับสนุนและฝึกสอนเพื่อนครู โดยเน้นสอนทักษะทางด้านดิจิทัลเป็นหลัก รวมถึงพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ในองค์กรรวม อีกทั้งยังมีการร่วมสอน ผลักดัน และสนับสนุนเรื่องพื้นฐานต่าง ๆ ตามหลักสูตร [17] นอกจากนี้ในยุคปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Thai MOOC, Educa, LearnDi และ starfishlabz เป็นต้น ครูที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีจะสามารถประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาเสริมพลังในการจัดการศึกษา เช่น การใช้ AI Chatbot ได้แก่ Copilot, ChatGPT และ Gemini นำไปใช้เพื่อหาไอเดียในการวางแผนการทำงาน การรวบรวมเนื้อหา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดทำสื่อการเรียนรู้ เป็นต้น การใช้ AI Image Generator ในการสร้างสรรค์ภาพสำหรับการจัดทำสื่อการเรียนรู้และสื่อประชาสัมพันธ์ การใช้ Microsoft 365 หรือ Google Workspace สำหรับการทำงานร่วมกันบนพื้นที่ออนไลน์ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ [18]

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบความรู้ควบคู่ความบันเทิง (Edutainment) เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนาน มีแรงจูงใจ และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม (Game-based learning) เช่น เกมในรูปแบบออนไลน์และบอร์ดเกม (Board Game) หรือเกมการแข่งขันเก็บคะแนนระหว่างกลุ่ม (Gamification) ผู้เรียนจะได้สร้างองค์ความรู้ผ่านการเล่นเกม [13] การบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น AR (Augmented Reality), VR (Virtual Reality), MR (Mixed Reality) และ Metaverse จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่น่าสนใจ แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ เช่น TikTok และ YouTube สามารถนำไปใช้ในการเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ และยังเป็นแหล่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง [18]

สถานศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมภายในห้องเรียน โดยการนำนวัตกรรม เครื่องมือที่ทันสมัย และมีลัทธิมีเดียต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เรียกว่า ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom) หรืออาจเรียกชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น Virtual Classroom, Remote Classroom, Electronic Classroom, e-learning Classroom หรือ Computer Classroom เป็นการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้การสอนโดยใช้นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และในอนาคต [19]

ปัจจุบันมีการพัฒนาห้องเรียนโค้ดดิ้ง (Coding Classroom) เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณ (Computing Science) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณในการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ และยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้การทำโครงการต่อไปได้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้วิทยาการคำนวณ สามารถจัดการเรียนรู้ได้ทั้งรูปแบบที่ไม่ใช้คอมพิวเตอร์ (Unplugged Coding) และการเรียนรู้ผ่านคอมพิวเตอร์ (Plugged Coding) [20]

พื้นที่เรียนรู้สำหรับนักสร้างสรรค์ (Makerspace) เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงาน หรือ ชิ้นงาน หรือการเรียนรู้กระบวนการ STEM/STEAM โดยพื้นที่ Makerspace ไม่มีการกำหนดรูปแบบที่แน่นอน อาจเป็นห้องอาหาร ห้องศิลปะ ห้องผ้า ห้องช่าง และห้องสตูดิโอ (Studio) ฯลฯ ซึ่งในแต่ละห้องจะมีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องสำหรับผู้เรียนได้ใช้ในการสร้างผลงาน โดยมีการจัดวางเครื่องมือให้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่าย เพียงพอ น่าสัมผัส ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมได้อย่างสะดวก ซึ่งต้องมีการระเบียบในการใช้ห้องร่วมกัน [21]

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบ Project Based Learning หรือ Problem Based Learning โดยเชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหาในชุมชน เช่น ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการทำอาชีพ และด้านสังคม เป็นต้น มีการบูรณาการหลายกลุ่มสาระวิชา เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ชุมชน มีการร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญในชุมชน ภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้านในการร่วมกันแก้ปัญหาชุมชน จะทำให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการรักท้องถิ่นและการเป็นพลเมืองโลกในการช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ [12]

การจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ โดยครูต่างชาติเจ้าของภาษา เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนฝึกการออกเสียงได้อย่างถูกต้อง รู้สึกคุ้นเคย และมีความมั่นใจในการพูดมากขึ้น แต่ในปัจจุบันก็มีเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเอง เช่น การฝึกอ่านจาก E-book แอปพลิเคชัน Cake สำหรับฝึกพูด โดยมี AI ช่วยเรื่องการออกเสียง ฝึกด้านการฟังผ่านช่องทาง YouTube Podcast และการฝึกทักษะการเขียนโดยใช้ Padlet ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ [22]

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษาทั้งในรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงิน มีบทบาทเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น น่าสนใจ และมีคุณภาพในบริบทของโลกในยุคที่มีความโกลาหล การจัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพจะช่วยเพิ่มศักยภาพของสถานศึกษาในการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อน และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคโลกาภิวัตน์ (BANI World)

การระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งด้านที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินเป็นเรื่องสำคัญ ที่จะทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ มีความเสมอภาค และเข้าถึงโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมากขึ้น จากเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคล คณะบุคคล องค์กร และหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คหบดี ครอบครัว ชุมชน ชุมชนวิชาชีพ สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ตามที่คาดหวัง [23] สถานศึกษาจำเป็นต้องมีแนวทางในการพัฒนา และประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถทำได้ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 สามารถสรุปได้ดังนี้ มาตรา 9 ข้อ 5 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา มาตรา 57 หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน โดยภาครัฐอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสมและภาคเอกชน เช่น ชุมชน สถานประกอบการ สถาบันศาสนา และองค์กรต่าง ๆ เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น มาตรา 59 สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดทำผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุ รวมถึงจัดหารายได้จากบริการของสถานศึกษา และการเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดแย้งกับภารกิจหลักของสถานศึกษา วัตถุประสงค์ และนโยบาย [24]

การระดมทรัพยากรทางการศึกษา กลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ เข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ในบทความนี้จะนำเสนอแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ แนวทางการระดมทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน แนวทางการระดมทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวทางการระดมทรัพยากรเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายกิจกรรม

แนวทางการระดมทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน และในอนาคตจำเป็นต้องมีทรัพยากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เช่น ครูชาวต่างชาติในการจัดการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ Smart Classroom Coding Classroom Maker Space สื่อเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ทรัพยากรที่เป็นตัวเงินจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดซื้อ จัดจ้าง เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยมีวิธีการระดมทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน ดังนี้ 1) ศึกษาความต้องการและความจำเป็น 2) ระดมความคิดเห็น 3) จัดตั้งคณะกรรมการ 4) จัดทำโครงการระดมทรัพยากร 5) กำหนดโครงสร้างและส่วนงาน 6) จัดกิจกรรมการระดมทรัพยากร 7) ประชุมคณะกรรมการ/คณะทำงาน 8) ประสานการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 9) แก้ปัญหาร่วมกัน 10) ติดตามและประเมินผล และ 11) สรุปและรายงานผล [23]

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา [23] ได้แก่

1) ด้านบุคคล ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ สร้างการยอมรับและศรัทธาทั้งในและนอกสถานศึกษานำไปสู่การได้รับการสนับสนุนทรัพยากร และผู้ที่รับผิดชอบในการระดมทรัพยากร เป็นผู้ที่มีทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ทักษะการประสาน มีความเสียสละ อดทน และมีความมุ่งมั่นเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร

2) ด้านองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างส่วนงาน และมอบหมายภารกิจเพื่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความถนัดของแต่ละบุคคลและองค์กร

3) ด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างหลากหลาย รวดเร็วและทันเหตุการณ์

4) ด้านการจัดการ มีการวางแผนการดำเนินงานโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี และการสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้สนับสนุนทรัพยากร จัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึงตามความจำเป็น มีการควบคุมการปฏิบัติงานด้วยแผนงานหรือโครงการ มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และรายงาน ตลอดจนการประกาศเกียรติคุณ และการยกย่อง

แนวทางการระดมทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น

ทรัพยากรทางการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะทางสังคม ทักษะการสร้างนวัตกรรม รวมไปถึงการเกิดจิตสำนึกรักท้องถิ่น และการเป็นพลเมืองโลก [12] การระดมทรัพยากรทางการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น [25] [26] [27] มีแนวทางดังนี้

- 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่นจากการลงพื้นที่และจากเอกสาร
 - 2) จัดทำฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
 - 3) ประสานงานหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจงานเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศหรือการเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมกัน
 - 4) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับรายวิชาพื้นฐานหรือการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเป็นกิจกรรมในรูปแบบ Project Based Learning, Problem Based Learning, STEM และ STEAM เป็นต้น
 - 5) ประสานให้ปราชญ์ชุมชน ภูมิปัญญา หรือผู้ที่มีความรู้เฉพาะในแต่ละเรื่องมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้เรียน
 - 6) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ชุมชนหรือพาผู้เรียนเข้ามาเรียนรู้กับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ
 - 7) จัดงานแสดงผลงานหรือนิทรรศการภูมิปัญญาท้องถิ่น และมอบรางวัลเชิดชูเกียรติผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น
- แนวทางการระดมทรัพยากรเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายกิจกรรม**

ทิศทางของการศึกษาประเทศไทยในอนาคตที่เน้นการมีงานทำ ตอบสนองความต้องการของภาคธุรกิจ เครือข่ายความร่วมมือ ได้แก่ หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และสถานประกอบการต่าง ๆ จึงมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เข้าสู่อาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในโลกอาชีพ รวมถึงการได้ใบรับรองอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสถานประกอบการ [11] [12] นอกจากนี้เครือข่ายยังมีความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ [28] สำหรับแนวทางการระดมทรัพยากรเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายกิจกรรม [29] [30] มีดังนี้

- 1) วิเคราะห์สถานการณ์ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
- 2) วิเคราะห์บทบาทภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อหาจุดลงตัวในการทำงานร่วมกัน
- 3) เรียนรู้ซึ่งกันและกัน สร้างความสัมพันธ์ที่แนบแน่น
- 4) กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานร่วมกัน ตามภาระงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน
- 5) บูรณาการการทำงาน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย
- 6) พุดคุย สรุปความก้าวหน้าในแต่ละส่วน ปรับปรุง แก้ไขส่วนที่ยังสามารถพัฒนาต่อได้ เพื่อหาแนวทางการทำงานที่

ต่อยอดจากเดิม

สรุป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของยุคโลกาภิวัตน์ (BANI World) ซึ่งมีลักษณะเปราะบาง ไม่แน่นอน และซับซ้อน โดยใช้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ระบบการศึกษาต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน ทั้งในด้านการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลง

จากการวิเคราะห์แนวคิดและแนวปฏิบัติในแต่ละหัวข้อ สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ การตระหนักว่าทรัพยากรทางการศึกษาไม่ควรจำกัดอยู่เพียงในรูปของงบประมาณหรือวัสดุอุปกรณ์ แต่ควรครอบคลุมถึงองค์ความรู้ ภูมิปัญญา บุคลากร และความร่วมมือเชิงระบบ โดยเฉพาะในยุคที่ผู้เรียนต้องการประสบการณ์ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้

การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในบริบทของยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องใช้แนวทางการระดมทรัพยากรใน 3 มิติ ร่วมกันอย่างบูรณาการ ได้แก่

มิติที่ 1 การระดมทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นกลไกพื้นฐานในการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอื่น ๆ ทั้งครู อุปกรณ์ เทคโนโลยี และสื่อการเรียนรู้ โดยชี้ว่าการลงทุนด้านการศึกษาที่ตรงจุดสามารถยกระดับคุณภาพผู้เรียนและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างมีนัยสำคัญ [3]

มิติที่ 2 การระดมทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการดึงรากฐานความรู้ของชุมชนมาใช้ในการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมาย และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบ PBL และ STEAM ช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างชัดเจน [12] [25]

มิติที่ 3 การระดมทรัพยากรจากเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ซึ่งช่วยเปิดโลกทัศน์ให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้จริง และพัฒนาทักษะอาชีพได้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพบว่า สถานศึกษาที่มีภาคีเครือข่ายเข้มแข็งสามารถจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่มีคุณภาพสูง และลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ [29]

กล่าวโดยสรุป การระดมทรัพยากรทางการศึกษาในยุคโลกโกลาหล (BANI World) ควรเป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม มุ่งเน้นความยืดหยุ่น ยั่งยืน และมีคุณภาพ โดยต้องบูรณาการแนวคิดใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อบริบทของโลกที่มีความโกลาหล องค์ความรู้จากบทความนี้สามารถใช้เป็นกรอบคิดในการพัฒนานโยบายหรือแนวปฏิบัติในระดับสถานศึกษาและระบบการศึกษา ระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Jamais Cascio. Facing the Age of Chaos. [Internet]. 2020 [cited 2024 September 11]. Available from: <https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d>
- [2] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. เตรียมรับมืออย่างไร ในการจัดการศึกษา ยุค BANI World. สสวท.2567; 248: 28-34.
- [3] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. ทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ:พริกหวานกราฟฟิค; 2562.
- [4] PPTV Online. น้ำป่าทะลัก ทำบ้านทรุดทั้งหลัง. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 30 กันยายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <http://pptv36.news/1IPu>.
- [5] Sanook. โซเชียลเถียงกันสนั่น “ควรยกเลิกทัศนศึกษาหรือไม่?”. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.sanook.com/news/9592078/>
- [6] PPTV HD 36. ผู้ประกอบการรถบัสเศร้า! ถูกยกเลิกงานเกือบหมด | PPTV Online. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=a-GX7L5Mx-A>
- [7] กองการต่างประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol). [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://fad.mnre.go.th/th/mpb/content/207>
- [8] TNN. น้ำท่วม “แม่สาย” วิกฤต อุทกภัยหนักที่สุดในรอบ 60 ปี ชาวเข้า 11-09-2024. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.youtube.com/watch?v=mKMLF-5X7gM>
- [9] Krungsri Plearn Plearn. รู้จักเทคโนโลยี Deep Learning เมื่อ AI ปลอมเสียงและหน้าเราได้. [อินเทอร์เน็ต]. ม.ป.ป. [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:[https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/what-is-deep-learning-ai-scammer\(\).](https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/what-is-deep-learning-ai-scammer().)
- [10] สภาการศึกษา. ทักษะและการเตรียมตัวเพื่อรับมือกับโลก BANI. [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.blockdit.com/posts/6412cc8af6a718cc1ac15679>
- [11] ครูสภา. ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง "The Future of Thai Education". [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 14 กันยายน 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.youtube.com/watch?v=UNjfZCfnblo>
- [12] ครูสภา. เสวนา เรื่อง ทิศทางการศึกษาไทย. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 14 กันยายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=A-ywoLXl7fg&t=4318s>
- [13] Jason Hamilton. Edutainment: Where Education Meets Quality Storytelling. [Internet]. 2023 [cited 2024 October 11]. Available from: <https://mythbank.com/edutainment/>
- [14] อติรัตน์ สมบูรณ์. อุปนิสัย “ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต” สร้างได้ นักวิจัย ครุศาสตร์ จุฬาฯ แนะนำวิธี. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.chula.ac.th/highlight/82379/>
- [15] อัญชลี จันทร์เสม และคณะ. ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับการจัดการศึกษาภาษาต่างประเทศ : จากนโยบายถึงผู้สอน. วารสารบรรณศาสตร์ มศว 2559; 2:115–123.
- [16] ทิศนา แหมมณี. ผลการสอนให้มีชีวิตสู่ห้องเรียนแห่งศตวรรษใหม่. กรุงเทพฯ:สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง;2557.
- [17] ภาณี ลักณาภิเศกฐ์. ฟินแลนด์กับงานวิจัยสร้างครูที่มีทักษะสูงที่สุดในโลก. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.educathai.com/knowledge/articles/371>
- [18] ครูสภา. เสวนา เรื่อง ดิจิทัลกับการศึกษา. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 15 กันยายน 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.youtube.com/watch?v=2ZHvacsRihs&t=3862s>
- [19] ร้อยเรื่องเมืองไทย. ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom). สถาบันวิทยุกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2565
- [20] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนวิทยาการคำนวณ Coding เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี. 2564
- [21] Starfish Academy. การจัดพื้นที่สร้างสรรค์ไม่ยากอย่างที่คิด. [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก: <https://perma.cc/GGE2-FR36>
- [22] จิราพร เณรธณี. การสอนภาษาอังกฤษอย่างสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยี. [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://www.educathai.com/knowledge/articles/621>
- [23] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รูปแบบการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ:พริกหวานกราฟฟิค. 2562
- [24] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. 2562

- [25] กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. เรียนรู้สู่สร้างสรรค์บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น : นวัตกรรมเพื่อชุมชน โรงเรียนบ้านสันทรายคองน้อย จ.เชียงใหม่. [อินเทอร์เน็ต]. 2566 [เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://perma.cc/6AAL-FFQV>
- [26] นันทน์ภัส นิยมทรัพย์. การใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษา. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 15 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<http://courseware.npru.ac.th/course2.php?course=142>
- [27] ปรีชา ธนะวิบูลย์ และ นางเยาว์ อุทุมพร. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาสายเก่าเพื่อใช้ในการศึกษาอย่างยั่งยืน. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 2563; 1: 131–144.
- [28] พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566. ราชกิจจานุเบกษา. 2566. เล่ม 140 ตอนที่ 20; 60-72
- [29] ธราดล หิตอักษร. การสร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ตลอดชีวิต: กรณีศึกษาสร้างเครือข่ายการทำน้ำมันเหลืองสมุนไพร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 2566; 2: 69 – 78.
- [30] D Community. ถอดบทเรียนการทำงานพัฒนาชุมชน “การสร้างภาคีเครือข่ายในพื้นที่”. [อินเทอร์เน็ต]. 2567 [เข้าถึงเมื่อ 16 ตุลาคม 2567]. เข้าถึงได้จาก:<https://perma.cc/R6EF-56ME>.

คำแนะนำ

การส่งบทความต้นฉบับเพื่อการตีพิมพ์ ของวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่บทความ จะได้รับการ
เผยแพร่ต้องได้รับการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ในสาขาวิชานั้นๆ อย่างน้อย 3 ท่านต่อ 1
บทความในรูปแบบผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)
โดยบทความวิจัยที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ถือเป็น
กรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไปพิมพ์ซ้ำ เว้นแต่จะได้รับอนุญาต
จากมหาวิทยาลัยเป็นลายลักษณ์อักษร หรือมีการอ้างอิงอย่างเหมาะสม โดยเนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารฯ
เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์บทความหรือนักวิจัยผู้เขียนบทความ ทั้งนี้ไม่รวมความผิดพลาดอันเกิดจากเทคนิค
การพิมพ์กองบรรณาธิการฯ

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นวารสารกลุ่ม **สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**
เปิดรับบทความวิชาการ (review article) และบทความวิจัย (research article) ของทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ
อาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีประสบการณ์หรือมุมมองทางด้านงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
แบบบูรณาการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์ความรู้ พัฒนาสังคมและประเทศชาติอย่างกว้างขวาง โดยบทความ
ดังกล่าวต้องนำเสนอองค์ความรู้หรือแนวคิดใหม่ที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่ลุ่มลึก และไม่เคยถูกนำไป
ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์อื่นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งมาก่อน

กำหนดพิมพ์เผยแพร่

วารสารมีกำหนดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด (Microsoft Word) เวอร์ชัน 2010 ขึ้นไป หน้ากระดาษ A4 ความ
ยาวไม่เกิน 8-10 หน้ากระดาษ รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง ด้านบนและด้านในเว้นห่างจากขอบกระดาษ

-Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University-

2.7 เซนติเมตร ด้านล่างและด้านนอกเว้นห่างจากขอบกระดาษ 1.5 เซนติเมตร มีเลขหน้ากำกับทุกหน้า ที่ด้านบนขวาของเอกสาร บทความต้องมีลักษณะดังนี้

- **ชื่อเรื่องภาษาไทย** พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนาขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- **ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 20 pt จัดกลางหน้า
- **ชื่อผู้เขียนภาษาไทย** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ 1 บรรทัด
- **ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า เว้นห่างจากผู้เขียนภาษาไทย 1 บรรทัด
- **หน่วยงาน สถานที่ทำงาน หรืออีเมลของผู้เขียน** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 16 pt จัดกลางหน้า
- **บทคัดย่อ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาในบทคัดย่อ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ความยาวไม่เกิน 300 คำ ซึ่งควรประกอบด้วยรายละเอียดโดยสรุปของวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัยและผลของการวิจัยเป็นต้น
- **คำสำคัญ** 3-5 คำ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ไม่ต้องคั่นด้วยเครื่องหมาย comma โดยเว้นห่างจากบทคัดย่อ 1 บรรทัด
- **Abstract** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาด 16 pt เนื้อหาใน Abstract พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทคัดย่อและการเขียนถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ด้านภาษา
- **Keywords** มี 3-5 คำ พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt เว้นห่างจาก abstract 1 บรรทัด
- **บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ** ให้เรียงลำดับเหมือนกันดังนี้ คือ ชื่อเรื่อง, ชื่อผู้เขียน, หน่วยงาน, บทคัดย่อ, คำสำคัญ, Abstract และ Keywords จากนั้นจึงตามด้วยเนื้อเรื่อง
- **เนื้อเรื่องภาษาไทย หรือ เนื้อเรื่องภาษาอังกฤษ** พิมพ์ด้วย TH SarabunPSK ตัวปกติ ขนาด 14 pt จัดกระจายแบบไทย และจัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ ควรประกอบด้วย บทนำ (Introduction) วัตถุประสงค์ (Objectives) ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ผลการวิจัย (Results) หรือ ผลและวิจารณ์ผลหรืออภิปรายผล (Result & Discussion) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และ ข้อเสนอแนะ (Suggestion)
- **ตารางและภาพประกอบ**

ตาราง

ให้ระบุชื่อตารางที่กระชับและสื่อถึงเนื้อหาในตารางโดยพิมพ์เหนือตาราง (ชิดซ้าย) และเรียงลำดับตารางด้วยตัวเลขอารบิกจากน้อยไปมากตามลำดับ (ตารางที่ 1 ตารางที่ 2, Table 1, Table 2) ซึ่งในตารางอาจใช้ตัวย่อได้ แต่ต้องอธิบายเพิ่มเติมใต้ตารางแบบเชิงอรรถ (footnote) ให้ชัดเจน หากจำเป็นต้องระบุที่มาของตารางให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา)

ภาพประกอบ

ให้ระบุชื่อภาพประกอบให้ระบุที่มาไว้ใต้รูปภาพ (จัดกลาง) กรณีที่มีรูปภาพหลายภาพ ให้ระบุลำดับของรูปภาพ (รูปที่ 1 รูปที่ 2, Figure 1 , Figure 2) หากจำเป็นต้องระบุที่มาของรูปภาพให้ระบุในรูปแบบของการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (ดูหลักการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา) และหากเป็นรูปภาพที่ผู้เขียนจัดทำหรือถ่ายรูปขึ้นเองให้ระบุหลังจากชื่อภาพหรือคำอธิบายใต้ภาพด้วยข้อความดังนี้ “(ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)” แนบไฟล์ภาพประกอบที่ใช้ใน

บทความโดยบันทึกแต่ละไฟล์ในรูปแบบ .JPG หรือ .PNG หรือ .PDF ภาพต้องคมชัดและมีขนาดที่สามารถเห็นรายละเอียดได้อย่างครบถ้วน

- เอกสารอ้างอิง ให้เรียงเอกสารที่ใช้อ้างอิงทั้งหมดตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของรายการที่อ้างอิง โดยยึดวิธีการเรียงตามพจนานุกรม และใช้วิธีการอ้างอิงรูปแบบแวนคูเวอร์ (Vancouver)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงทุกฉบับต้องมีการอ้างหรือถูกกล่าวในบทความ การเขียนเอกสารอ้างอิงใช้รูปแบบแวนคูเวอร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การอ้างอิงแทรกในเนื้อเรื่อง

เมื่อสิ้นสุดข้อความที่ต้องการอ้างอิง ใส่หมายเลขอ้างอิงไว้ในวงเล็บใหญ่ โดยใช้เลขอารบิก เช่น [1] หรือ [1, 5] หรือ [1-3]

2. การอ้างอิงท้ายบทความ

2.1 วารสาร

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร ปีที่พิมพ์; เล่มที่: หน้าแรก-หน้าสุดท้าย. เช่น

[1] นวลจันทร์ วันเพ็ญผ่อง. การบูรณาการข้อมูลประชากร. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี 2554;3:20-29.

[2] จิราภรณ์ จันทร์จร. การใช้โปรแกรม EndNote: จัดการเอกสารอ้างอิงทางการแพทย์. จุฬาลงกรณ์เวชสาร 2551; 52:241-53.

[3] Kane RA, Kane RL. Effect of genetic for risk of Alzheimer's disease. N Engl J Med 2009;361:298-9.

หากเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ชื่อสกุลก่อน ตามด้วยอักษรย่อตัวหน้าตัวเดียวของชื่อตัวและชื่อรอง กรณีมีผู้พิมพ์มากกว่า 6 คน ให้ใส่ชื่อเพียง 6 คนแรก และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (comma-) แล้วตามด้วย et al. (ในภาษาอังกฤษ) หรือ และคณะ (ในภาษาไทย).

[1] Mitchell SL, Teno JM, Kiely DK, Shaffer ML, Jone RN, Prigerson HG, et al. The clinical course of advanced dementia. N Engl J Med 2009; 361:1529-38.

[2] จิรยา เลิศอรรมณณี, เอมอร รัชมณี, อนุพันธ์ ตันติวงศ์, กรุณา บุญสุข, อิงอร นิลประดับ, พุทธิพรณี วรกิจโกคาทร, และคณะ. ความเสี่ยงและประสิทธิผลของการผ่าตัดต่อมลูกหมาก. จดหมายเหตุทางแพทย์ 2545;85:1288-95.

2.2 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง [ประเภท/ระดับปริญญา]. เมืองที่พิมพ์: มหาวิทยาลัย; ปีที่ได้ปริญญา. เช่น

[1] เข้มทอง ศิริแสงเลิศ. การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2540.

[2] Kaplan SJ. Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization [dissertation]. St. Louis, MO: Washington University; 1995.

2.3 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน. ชื่อหนังสือ. ครั้งที่พิมพ์. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์; ปีที่พิมพ์. เช่น

[1] น้ำทิพย์ วิภาวิน และนางเยาว์ เปรมกมลเนตร. นวัตกรรมห้องสมุดและการจัดการความรู้. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอที โซลูชั่น; 2551.

[2] Janeway CA, Travers P, Walport M, Shlomchick M. Immunobiology. 5th ed. New York: Garland Publishing; 2001.

หนังสือที่ผู้แต่งเป็นบรรณาธิการหรือผู้รวบรวม

[3] ภาณุมาศ ทักษณา, บรรณาธิการ. รอยยิ้มของในหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำพูน: อนุรักษ์การพิมพ์; 2553.

[4] Norman IJ, Redfern SJ, editors. Mental health care for elderly people. New York: Churchill Livingstone; 1996.

2.4 อินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. [ประเภทของสื่อ/วัสดุ]. ปีที่พิมพ์ [เข้าถึงเมื่อ ปี เดือน วันที่]. เข้าถึงได้จาก URL address เช่น

[1] จิราภรณ์ จันทจร. การเขียนรายงานการอ้างอิงในเอกสารวิชาการทางการแพทย์. [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551[เข้าถึงเมื่อ 18 ตุลาคม 2554]. เข้าถึงได้จาก: <http://lib.med.psu.ac.th/libmed2557/images/Libservice/van1nov1.pdf>

[2] Greenly W, Sandeman-Craik C, Otero Y, and Streit J. Case Study: Contextual Search for Volkswagen and the Automotive Industry. [Internet]. 2011 [cited 2011 November 22]. Available from:<http://www.w3.org/2001/sw/sweo/public/UseCases/Volkswagen/>

2.5 รายงานการประชุม (conference proceeding)

ชื่อผู้เขียน. ชื่อเรื่อง. ชื่อการประชุม;วัน เดือน ปีที่ประชุม; สถานที่จัดประชุม. เมืองที่พิมพ์: ปีที่พิมพ์. หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

[1] จิตติพรรณ บรรลือทรัพย์, ปัญญา ทองนิล, กาญจนา บุญส่ง. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ทำเรื่อน้ำลึกทวายเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อการเปลี่ยนแปลงกาญจนบุรี; 7 กันยายน 2561; มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. จังหวัดกาญจนบุรี: 2561. 220-231.

การส่งต้นฉบับ

ส่ง “ไฟล์ต้นฉบับ” พร้อมทั้ง “แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณาลงวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ผ่านทางระบบ THAIJO 2.0 หรือผ่านทาง <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/ajpbru/>

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือ E-mail: acad@mail.pbru.ac.th

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินบทความ (Peer Review) ประจำปี

รองศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ บุญวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุติเทพ ศิริพิพัฒนกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอู๋
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกนถน์ บางท่าไม้
รองศาสตราจารย์ ดร.เดช บุญประจักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุคนธา สุคนธ์ธำรา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชารี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรุฒิ เพ็งพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรินทร์ ศรีปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา พันธุ์เอี่ยม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา สุวรรณวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภภาพร กล้าสกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทร หลั่งประยูร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล รอดเคราะห์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐกร ดวงพระเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธาวรรณ ศรีวันทนิยกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริกิร โตสติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา ความคั่นเคย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนเมศร์ วัชรพิบูลวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา วรพิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ใจมโน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร
ดร.ปิยะวรรณ สุนาสวน
ดร.จุฬาลักษณ์ ปราบเสียง
ดร.อัศรพล พูลสวัสดิ์
ดร.ธีรนนท์ ปานศุภวัชร
ดร.ปรัชญา เหลืองแดง
ดร.ทัศนพรรณ ไผ่สกลนันทน์
ดร.พนิตทิพา สืบแสง
ดร.บุษบา สังข์วรรณะ
ดร.ภัทรปภา ทองแท่งใหญ่
ดร.สมยศ จันทรบุญ
ดร.กิตติญา ชูวิทย์เจริญกิจ
ดร.อภิมาส มากจ้อย
ดร.ทรงฤทธิ์ นิยมโหมต
ดร.ณประภาพร รุจจนเวท
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปัทมิตา พุเพนียด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนทิพย์ คูอมรพัฒนะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทัศน์ กำมณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรี คนเที่ยง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยทักษิณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่